KENAN BAŞARAN

Sivas-Kayseri

Türkiye'nin En Büyük Futbol Faciası

KENAN BAŞARAN • **Sivas-Kayseri**

KENAN BAŞARAN 1975'te Erzurum'da doğdu. 1999'da Marmara Üniversitesi Gazetecilik Bölümü Bilişim Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. 2003'te Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilişim Yüksek Lisans programını tamamladı. Meslek yaşamına 1995'te Yaşam Radyo'da muhabir olarak başladı. Aynı radyoda 1997-99 döneminde yayın yönetmenliği görevinde bulundu. 1999-2000 arasında *Perspektif* Dergisi İstanbul Temsilciliği görevini üstlendi. 2000-2001 döneminde General Electric Türkiye Beyaz Eşya Temsilcisi GEPA AŞ'de Halkla İlişkiler Müdürü olarak çalıştı. 2001-2005 döneminde de Foreks Bilgi İletişim'de haber editörü olarak görev yaptı. Eylül 2005'te girdiği *Referans* gazetesinde editörlük ve futbol ekonomisi üzerine köşe yazarlığı, analiz, haber ve söyleşiler kaleme aldı. Ekim 2010'dan itibaren *Radikal* gazetesinde başlayan spor yazarlığını, 2014'ten beri *Hürriyet*'te sürdürüyor. İstanbul Şehir Hatları'nın vapurlarını konu edinen "İstanbul'un Gelinleri" adlı belgesel çalışmasıyla 2005 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Sedat Simavi Radyo Ödülü'nü, "Üç büyüklere forma reklamı verenlerin yarısı tarihe karıştı" yazısıyla da 2008 Nezih Demirkent Ulusal Basın Ödülü'nü kazandı. İletişim'den daha önce *Arkadan Müdahale - 3 Temmuz Şike Davası Süreci* kitabı yayımlanmıştı (2013).

İletişim Yayınları 2533 • Futbol Kitapları 37
ISBN-13: 978-975-05-2270-3

1. BASKI 2017, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora
YAYINA HAZIRLAYAN Adem Erkoçak
DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu
KAPAK Seda Mit
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Remzi Abbas
BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46
CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

KENAN BAŞARAN

Sivas-Kayseri

Türkiye'nin En Büyük Futbol Faciası

Bu kitabı yazmak için, "ortak zamanlarımız"dan çaldığım
oğlum Usar Çınar ve
eşim Deniz'e...

İÇİNDEKİLER

Futbol: Silahsız Savaş

> Eğer dünyayı kaplamış kötülük zincirine bir halka daha eklemek istersen, bunun için Araplarla İsraillilerin, Almanlarla Çeklerin, Hintlilerle İngilizlerin, Ruslarla Lehlerin, İtalyanlarla Yugoslavların karşılaşacağı ve her birinin de yüz binlerce taraftar tarafından izleneceği futbol müsabakaları organize etmekten daha iyi bir yol düşünülemez. Futbolun *fair play* ile alakası yoktur. Futbol kin, kıskançlık, kibir, tüm kuralları reddetme ve şiddeti seyretmenin verdiği sadistçe mutlulukla birbirine sıkı sıkıya bağlıdır; başka bir deyişle "futbol silah kullanılmayan bir savaştır".

Distopyanın piri George Orwell'ın futbola dair bu sert tanımına "hayır" demek mümkün mü? Hele ki onun *1984*'ünü yaşarken 21. asırda...

Orwell'ı doğrulamakla kalmayıp, bizzat silahların da kullanıldığı birçok futbol savaşına tanıklık etti dünya. Ama "dünyamız" bu savaşları daha katlanılır kılmak adına olsa gerek, genelde "futbol faciaları" olarak adlandırır bunları. Tribünler arası atışmalarla başlayıp, facialara dönüşen olaylar...

Dünyanın en çok bilinen futbol facialarından biri, Belçika'nın başkenti Brüksel'de, 29 Mayıs 1985'te Heysel Stadı'nda

yaşandı... İtalya'nın Juventus takımı ile İngiltere'nin Liverpool takımları, Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası (bugünün Şampiyonlar Ligi) finalinde karşı karşıya gelmişlerdi.

Maçtan önce taraftarlar, tribünlerde birbirlerine saldırdı. Olaylardan kaçmak isteyen İtalyan taraftarlar panikleyince tel örgülere sıkıştılar ve 39 kişi hayatını kaybetti...

Çocuktum ama hatırlıyorum. Üzüldüğümü değil, sevindiğimi hatırlıyorum! Çünkü, maç ertelenmeyip oynanmıştı! Benim çocuk şuursuzluğum affedilebilir belki; ya mezarlığa dönen o statta finali oynatan UEFA'nınki? Maçı, mağdur Juventus, Platini'nin penaltı golüyle kazanarak şampiyon olmuştu. Penaltıya sebebiyet veren faul, aslında ceza sahası dışındaydı.

Belki de UEFA, şampiyonluğu, 39 canın diyeti olarak, İtalyanlara sunmak istedi... Ve kanlı şampiyonluğu getiren golü atan Platini, yıllar sonra UEFA Başkanı oldu. Yakın zamanlardaysa yolsuzluk suçlamasıyla futboldan men edildi...

Heysel, hiçbir zaman unutulmadı. Sonrasındaki Hillsborough faciası da... Çünkü her yıl ölenler anılıyor. Unutulmaması için, hatırlatılıyor... Bizim Heysel'imiz ise hatırlanmaması için unutturuldu! Arada bir anması olmuyor değil; lakin çokça mezarlıkta bir Fatiha ile yetiniliyor ve gün geçtikçe ölenlerin aileleri, bayramdan bayrama bile uğramaz oluyor...

50 yıldır bu toplumda bir "omerta sözleşmesi" var adeta... Zira sadece Türkiye'nin değil, 24 Mayıs 1964'te Lima'da 350 kişinin öldüğü Peru-Arjantin maçından sonra dünyanın o tarihe kadarki en büyük futbol facialarından biri üzerine çok az şey söylendi, yazıldı veya çizildi... Gerekçe bu topraklara özgü: "Yara deşilmesin"... Oysa yaralar, yüzleşilerek daha çabuk iyileşmez mi? Olayla ilgili açılmış davaların akıbetini bilen, eden pek yok. Ve sulh, modern "kan parası" diyeceğimiz, "tazminat"larla sağlandı!

17 Eylül 1967'de dönemin Türkiye 2. Ligi'nde Kayserispor ile Sivasspor, Kayseri Şehir Stadı'nda karşı karşıya geldi.

Ev sahibi, 20. dakikada Küçük Oktay'ın (Aktan) attığı golle 1-0 öne geçti. O gol ki, Oktay'ın "Keşke ayağım kırılsaydı da atmasaydım" diyeceği bir goldü. Öyle ya, o golle birlikte tribünlerde yoğun bir şekilde taşlaşmalar başladı. Devre sonunda olay-

lar şiddetlenince hakemler maçı tatil etti ve 2. devre oynanmadı.

Kayserisporlu futbolcular yarım saat içinde stattan ayrılırken, "misafir" Sivaslılar, 5-6 saat soyunma odasından çıkamadı. Ama 39'u Sivaslı, 2'si de Kayserili olmak üzere, toplam 41 kişinin öldüğünden habersizdiler! Olay mahallinde fakat olaya tanık değildiler!

Kapılar... Ah bu yurdun kapıları... Açılmaz, öğrenci yanar; açılmaz, taraftar ölür: sıkışarak, nefessiz kalarak...

Ama taşlardı, her şeyi başlatan! Hitchcock'un *Kuşlar*'ından eksik yanı olmayan taşlar...

O ilk günah misali, hep "ilk taşı" atan soruldu yıllarca. Aslında, cevabın peşine düşen de pek olmadı. Facianın nedenleri sosyolojik olarak iki kentin tarihsel çekişmesine bağlandı. Amiyane tabirle "kıskançlık" denildi yani...

19 Eylül 1967... Olaydan sadece iki gün sonra, gazetelerin üst tarafında, dünya futbol tarihinin en büyük facialarından birine dair haberler yer alırken, hemen altındaysa onlarca insanını kaybeden Sivasspor'un hafta sonu Samsunspor ile oynayacağı maçın Spor Toto tahminleri yer alabilmekteydi!

Evinde oynayacak olsa da Sivasspor'a galip gelme şansı tanınmamış. Ama temel neden Kayseri'de yaşadığı facia değil. O tali bir sebeptir. Peki, temel sebep nedir? "Bu haftanın Spor Toto tahmini" köşesinde şöyle deniliyor: "Sivasspor bir türlü istediği bir oyun tutturamadı. Pazar günkü hadiseler de Sivasspor'u moralmen yıktı." Sivas, favori değil; çünkü esas olarak henüz oyununu tutturamamıştır!

Ve sonra, ölenlerin değil 40'ı, 7'si bile çıkmamışken "kupon" yapacaklara "0-2" oynamaları tavsiye edilir...

Unutmadan hemen söyleyeyim: Bu tarihin ilk büyük futbol facialarından biri nedeniyle 2. Lig'e sadece bir hafta ara verildi. 1 Ekim 1967'de Sivasspor, Trabzonspor deplasmanına gitti. 29 Ocak 1968'e kadar da hep deplasmanda oynadı. Zira federasyon, Sivas'a da Kayseri'ye de bu cezayı vermişti. "Ölümüne maçta" hükmen mağlup ilan edilen iki takım da sezonu güçlükle kümede kalarak tamamladı. 20 takımlı ligi Kayseri 32 puanla 15., Sivas da 30 puanla 16. sırada bitirdi.

İki takım, rövanşı 19 Mart 1968'de Ankara 19 Mayıs Stadı'nda oynadı ve 90 dakika 0-0 sona erdi. İki şehrin takımı, o günden sonra uzun yıllar bir daha karşı karşıya gelmedi. Sivas ve Kayseri birbirinden kaçırılarak, yara kapatılmaya çalışıldı.

Bu tarihî futbol faciasına dair 14 tanıkla görüşerek, üzerinden yarım asır geçmiş olaya dair yazılı bir kayıt oluşturmaya çalıştım. Dediğim gibi, üzerinden yarım asır geçen olaya dair olası çelişkili anlatımlar için okuyucudan tanıklar adına anlayış bekliyorum. Malum, zaman insan hafızasına küçük oyunlar oynamaktan geri durmuyor. Eğer ki tanıkların bazen kendileriyle bile çelişiyorlarsa bunda "hatırlamayın, unutun" diyen ama ilan edilmemiş toplumsal sözleşmenin de bir tesiri vardır...

Bu kitap, tanıklara ve dönemin gazete arşivlerine dayanılarak yapılan bir ilk çalışma. Görüştüğüm tanıklardan Doç. Dr. Mehmet Güçlü, sporda psikososyal alanla ilgilendiği halde, etkisinden yıllarca kurtulamadığını söylediği Sivas-Kayseri futbol faciasını incelemeye cesaret edemediğini vurguluyor.

Başlangıçta, tüm tanıklarla yaptığım röportajları, "soru-cevap" tekniğiyle vermeyi planladım. Ancak bunun hem cevap hem de soru anlamında çok fazla tekrara neden olacağını düşündüğümden vazgeçtim. Bunun yerine, olayı bölümlere ayıra-

Doç. Dr. Mehmet Güçlü.

rak, tanıkların her bölüme denk düşen anlatımlarını bir arada vermeyi uygun buldum. Buna rağmen bazı bölümlerde okuyucuda tekrar duygusu oluşabilir. Ancak bu çalışmayı araştırmacılara da bir kaynak olması hasebiyle kaleme aldığım için, bu handikapı da peşinen kabul ettiğimi belirtmek isterim...

Gazete arşivlerine ilişkin bölüme dair önemli bir notu da paylaşmak isterim. Olayın ertesi gününden itibaren 3,5 aylık bir dönemi taradım. Öncesine de baktım; ancak kayda değer bir bilgi bulamadım. Bir istisna hariç; ona da zaten yer verdim. *Milliyet* gazetesi, bu facianın olacağını iki hafta önceden haber vererek, tarihe geçen bir yayıncılık gerçekleştirmiştir. Gazete, 29 Ağustos'taki sayısında 2. Lig'de bazı maçlarda çıkan olaylara dikkat çekiyor ve tedbir alınmaması halinde "Bu gidişle statlardan ceset toplanır" diyerek, tarihî bir manşet atıyor spor sayfasında. *Hürriyet*, *Milliyet*, *Cumhuriyet* gibi üç ulusal gazetenin yanı sıra Kayseri'den *Ülker* ve Sivas'tan da *Sivas Haber* gazetesini inceledim.

O günün ulusal ve yerel gazetelerinin olaya dair bakış açılarını ortaya koymak adına, aynı haberi farklı gazetelerde yer almış haliyle kitaba koydum. Haberlerin yanı sıra bazı yorumları da yine kitaba almayı tarihsel bir gereklilik olarak gördüm.

Bir önemli not da şu: Söz konusu haberleri gazetelerde yer aldığı şekliyle kitaba geçirdim. Yani o günlerin yazım kurallarıyla (bugün çoğu bize imla hatası olarak görülen) bire bir aldım. Özellikle yerel gazetelerdeki bazı hata gibi gözüken yazımların esasen o günün teknolojik kısıtlamalarından kaynaklandığının da altını çizeyim.

Kitabın adına gelince... Maç Kayseri'de oynandığı halde "Kayseri-Sivas" değil de neden "Sivas-Kayseri" adını verdik? Dönemin medyası ve tanıkların anlatımları göz önüne alındığında ve de ticari açıdan bakıldığında belki de en uygun isimler "Kanlı Maç" veya "Kanlı Gol" olabilirdi... Ama değerli Tanıl Bora ile yaptığımız fikir alış verişi sonucunda "Sivas-Kayseri" isminde mutabık kaldık. Evet, maç Kayseri'de olsa da genelde konu açıldığında "Sivas-Kayseri" olarak anılır. Biz de toplumsal hafızadaki isimde karar kıldık.

Son olarak, yaralarının deşilmesi pahasına, beni kırmayıp konuşan tüm tanıklara teşekkür etmek istiyorum... Bu kitap, iki şehir arasında yara kaşımak veya husumet yaratmak için değil, tarihe not düşmek ve bir daha benzer bir kederin olmaması için kaleme alınmıştır...

Tanıklar

Selahattin Elbay (maçta oynayan Sivassporlu futbolcu)
Naci Sönmez (maçta oynayan Sivassporlu futbolcu)
Hüseyin Yıldırım (dönemin Sivasspor Başkan Yardımcısı)
Şevki Karaferya (maçta oynayan Kayserisporlu futbolcu)
Mustafa Erdoğan (maçı tribünden izleyen Kayserisporlu futbolcu)
Bekir Molu (maçı tribünden izleyen Kayserisporlu futbolcu)
Mustafa Altınbaş (maçta babasını kaybeden Sivaslı)
Hüsnü Önel (maçı tribünden izleyen Sivaslı taraftar)
Halim Gerçel (maçı tribünden izleyen Kayserili taraftar)
Mahmut Sabah (Kayserili gazeteci)
Sirer Doğan (Sivaslı gazeteci)
Hikmet Bilkay (dönemin Sivas Demiryolları Hastanesi hemşiresi)
Doğan Ürgüp (maçı tribünden izleyen Sivaslı taraftar)
Mehmet Güçlü (doç. dr., maçı tribünden izleyen Kayserili taraftar)

İki şehirde 2. Lig sancısı

Türkiye'de 1959 yılından itibaren Türkiye 1. Ligi, yani bugünkü adıyla "Süper Lig" oynanmaya başlandı. Sekizer takımlı iki grupta oynanan lig, ilk olarak Galatasaray-Fenerbahçe finaliyle sonlandı. Birinci maçı 1-0 kaybeden Fenerbahçe, ikincisini 4-0 alarak, şampiyon oldu. Ancak değinmeden geçmemek lazım, Galatasaray'ın kazandığı ilk maç da tarihe geçmiştir; zira o galibiyeti getiren tek gol, Metin Oktay'ın meşhur ağları yırtan golüdür...

Lig, sonraki sezonlarda tek grup halinde oynanmaya başlandı. Dönemin Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Orhan Şeref Apak, uzun zamandır sürdürdüğü çalışmaları sonuçlandırdı ve 1965 yılında Türkiye 2. Ligi'nin kurulduğunu ilan etti. 2. Lig'e katılım oldukça sancılı geçti. Apak, her ilde şehrin adını taşıyan bir başat takım oluşturularak bu lige talip olunmasını istedi; ancak önemli bir amatör geleneğin olduğu Trabzon ve Bursa gibi şehirlerde birleşmeler oldukça sancılı geçti.

Trajik öykümüzün tarafları olan Kayserispor 1966 yılında, Sivasspor ise 1967 yılında kuruldu. İkisinin de kuruluş öykülerine kısaca bir göz atalım:

Kaysersipor nasıl kuruldu?

Bir "tüccar" şehrinde varolan Kayserispor'un kuruluş aşamasında para pul bulmak hiç de kolay olmaz. Devamını kulübün kendi resmi tarihyazımından okuyalım:

"Birçok kere bir araya gelen Kayseri'nin ileri gelenleri bir netice alamadı. 1966 yılına kadar birçok takım liglere müracaat etti ve direkt olarak 2. Lig'de oynamaya başladı. TFF, takım sayısının artmasıyla diğer takımları yeni kurmayı düşündükleri 3. Lig'e alacağını duyurdu. Bunun üzerine Kayserispor'un kuruluş işlemlerine hız verildi.

1966 yılının Haziran ayına gelindiğinde halen işlemler neticelendirilememişti. Şehrimizin spor otoriterlerinden merhum Necdet Soner ile Rauf Işıldar, zamanın bölge müdürü İbrahim Bamyacıoğlu'nu ziyaret eder. Soner, 150 bin nüfuslu kentimizden söz ederek, 2. Profesyonel Lig'de oynayacak kulübün kurulmasını Bamyacıoğlu'na açarak, fikrini sorar. Spora gönül vermiş Bamyacıoğlu, arkadaşlarına Napolyon'un "Para, para, para" sözünü tekrarlar ve profesyonel kulüplerin maddiyatla yaşayabileceğini, bunun da şimdilik mümkün olmayacağını, imkân sağlanırsa memnun olacağını söyler.

Lakabı Atatürk!

Necdet Soner ve Rauf Işıldar, İşçi Kredi Bankası Genel Müdürü Rıfat Gönen'e (Kadir Dayıoğlu, *kayserihaber.com* internet sitesindeki bir yazısında Gönen'in lakabının "Atatürk" olduğunu söyler) gider ve kulübün kurulmasında öncü olması için ricada bulunur. Gönen, maddi olanağın sporsever Kayserililerden temin edilebileceğini, kendisine düşen görevi seve seve yapabileceğini vaat eder. Bu görüşmeden sonra Kayseri'nin ileri gelenleri Şeker Fabrikası'nda kuruluş toplantısını yapar. Toplantıda Erciyesspor, Sanayispor ve Ortaanadoluspor kulüplerinin birleşmesi kararlaştırıldı.

Tüzük komisyonunda Eskişehirspor ve Fenerbahçe'nin tüzükleri incelettirildi. Eskişehirspor'un tüzüğü bünyemize uydurularak, Mücahit Pekçetinkaya tarafından daktilo edildi. Genel kurul yapılarak, 1 Temmuz 1966'da Kayserispor'un kuruluş işlemi resmiyette tamamlanmış olur. Forma rengi ise lağvedilen Erciyesspor'un renkleri olan Sarı-Kırmızı olarak oybirliği ile kabul edildi.

Apak'tan şoke edici cevap

Ancak Futbol Federasyonu Başkanı Orhan Şeref Apak, geç kalındığından 2. Lig'e alınamayacağımız cevabını gönderir. Bu cevap Kayseri'de adeta bomba etkisi yapar. Bunun üzerine şehrin ileri gelenleri, toplantı üstüne toplantı yapar. Yine bu toplantıların birinde Necdet Soner, Tayyare Fabrikası'nda (Hava İkmal Bakım Merkezi) İbrahim Bamyacıoğlu ve Rauf Işıldar'ı öğle yemeğine davet eder. Yemekte, Apak'a Bölge Müdürü Bamyacıoğlu'nun mektup yazması istenir. Stadyumu ve şehri gezmesi ve Kayserispor'u lige alması ısrarla istenir. Orhan Bey'in telefonla Kayseri'ye geleceği duyurulur. Kayseri'nin ileri gelenleri Apak'ı havaalanında karşılar ve doğruca stadyuma götürerek, tesisleri gösterirler. Tesisleri seven Apak, Kayseri'nin 2. Lig'e alındığını müjdeler. Ve Kayserispor, 1966-1967 sezonunda 2. Lig Kırmızı Grup'ta maçlarına başlar.

Sivasspor nasıl kuruldu?

Sivasspor'un armasında üç yıldız vardır. Hayır, bunlar lig şampiyonlukları için formaya nakşedilmiş yıldızlar değildir. Üç kulübün bir araya gelmesini temsil ederler. Sivas'ın kuruluş öyküsünü de kulübün resmi internet sitesinden alıntılayalım: "Yolspor, Kızılırmak ve Sivas Gençlik kulüpleri, 1965 yılı Temmuz sıcağında bir araya gelip Vali Vefik Kitapçıgil, Belediye Başkanı Ahmet Durakoğlu rengi kırmızı-beyaz, arması üç kulübü temsilen üç yıldız olarak belirlenen Sivasspor'u kuruyorlar. 9 Mayıs 1967 tarihli gazeteler Sivasspor'un kurulduğunu yayınlamaya başlar. "Osman Paşa Caddesi, numara 1" Sivasspor'un kulüp binası olarak belediyeden 50 liralık sembolik bir ücret karşılığında kiralanır. Kulübün ilk telefon numarası da 2283'tür.

"Ya bizi lige alırsınız ya da bizden oy almayı unutun!"

Kuruyorlar ama yine o dönemin kalkınma hamlelerine başat yürütülen 2. Lig kurma-oluşturma çalışmalarında Sivasspor'un esamesi okunmuyor. Bin dereden su getiriliyor, kırk deveye hendek atlatılıyor ama dönemin Futbol Federasyonu Başkanı Orhan Şeref Apak'ın özel gayretleriyle! –tesis yetersizliği, koşulların elverişsizliği vb. nedenlerle– Sivasspor'a lig kapıları açılmıyor.

Zaman geliyor senatör Rıfat Öçten ağır konuşuyor, "Ya Sivasspor'u lige alın ya da Sivas'tan oy almayı unutun!" Sivas'ta 12 mahalli kulüp, karşılaşmaları boykot ediyor, Sivas halkı pulsuz bir dilekçeyle başvuruyor Başbakanlık makamına. Dilekçe kabul olunuyor ve 1 Temmuz 1967 Sivas için, en az 4 Eylül kongre tarihi kadar, önemli bir tarihî kayıt olarak geçiyor belgelere. Aslında bir gerekçe bulunuyor; "1965-66 sezonunda haksız yere 2. Lig'e düşürüldüğünü iddia eden Şekerspor açtığı davayı kazanıp, tekrar 1. Lig'e, Sivasspor ise onun yerine 2. Lig'e alınıyor."

Ve iki komşu şehir, Türkiye 2. Futbol Ligi 1967-68 sezonunda birbirlerine rakip olurlar.

Maçtan Önce...

Bayrama gider gibi...

1967-68 futbol sezonunun 20 takımlı 2. Lig'inin daha 5'inci haftasıdır ve Sivasspor, komşusu Kayserispor'a konuk olacaktır. Sivas, önceki 4 haftada 2 beraberlik, 1 galibiyet ve 1 yenilgi sonucunda 4 puan toplamıştır. Kayseri ise, 3 yenilgi ve 1 gali-

Kırmızı Beyazlılar bugün Kayseri Yollarında

Sivasspor bugün sabah 0,6 da iki minibüsle Kayseri'ye hareket etmiştir

Geçtiğimiz hafta Malatya karşısında beklenmedik bir oyun oynıyan kırmızı beyazlılar bunu Kayseri'de telafi etmeğe çalışacaklardır Kayseri maçına sıkı ve hırslı bir şekilde hazırlanan Sivasspor Kayseri'ye ümitli gitmektedir Futbolcular bugün öğleden sonra Kayseride maçın yaptlacağını sahada bir çalışma yaparak, maç saatine kadar dinleneceklerdir Bu maçta Galata'dan transfer edilen Yusuf'unda yer alacağı kuvvetle muhtimeldir

Kayseri'ye Nurettin Tarıkahya nın başkanlığında mesejir İbrahim Akan, Antresör Hilmi Kiremitçi ve şu futbolcular yer almaktadır

Erol, İsmet, Sami, Ercan, Mahmut, Aydın, Nazım, Üner, Naci, Yılmaz, Hasan, Yusuf, Selahattin, Orhan Nail.

Haber *gazetesi.*

biyetle 2 puandadır. Devir, "iki puanlı sistem" devridir henüz. Yani galibiyete 3 değil, 2 puan verilmektedir. Beraberliğe ise, bugün de olduğu gibi, 1 puan yazılmaktadır.

Maç öncesi çok fazla, o günün deyimiyle, havadis yoktur. Bu nedenle 16 Eylül tarihli *Kayseri Hakimiyet* gazetesindeki haber numuneliktir.

Birinci sayfadan, "Kayserispor Sivasspor'la yarın karşılaşıyor" başlığıyla verilen habere göz atalım:

> Yaptığı dört karşılaşmadan üçünü kaybeden Kayserispor bu hafta Şehir Stadı'nda Sivasspor'la karşılaşacaktır.
>
> Verilen bilgiye göre Sivasspor dün akşam üzeri şehrimize gelmiş ve bugün sahada bir antrenman yapacaktır. Bu maça büyük önem veren Sivaslılar takımlarının karşılaşmasını seyretmek üzere şehrimize gelmeye başlamışlardır.

Dikkat edilirse, gazetenin maç anons yazısında şehirde iki taraf arasında bir gerilim olduğuna dair herhangi bir bilgi yoktur.

Amatör maçta hadiseler olmuştu

Bir faciayla sonuçlanacak maç öncesi Sivas'ta nasıl bir iklim vardır? Kimine göre anormal bir vaziyet yoktur, kimine göreyse bazı işaretler vardır. Tanıkların beyanlarıyla bu havayı solumaya başlayalım:

İstanbullu gencecik hemşire Hikmet Bilkay, Sivas Devlet Demiryolları Hastanesi'nde mecburi hizmetini yapmak üzere, o yıl Sivas'tadır.

Vaktinin çoğu hastanede geçse de şehirde bir gerilim olmadığını söylüyor: "Hiç öyle bir şey duymadım. Biz hastanede kaldığımız ve ailelerin içine girmediğimiz için öyle bir şey duymadım. Ama hani bir çatışma olsa, hastanemiz şehrin içinde; hemen gelip söylenirdi. Çünkü bazı doktor ve hemşirelerimiz Sivaslıydı."

Hikmet Hemşire, o zamanlar bir "futbolsever" değildir. O sebeple olacak ki, iki şehrin amatör takımları olan Sivas 4 Eylül ile Kayseri Havagücü arasındaki maçta çıkan olaylardan bihaberdir.

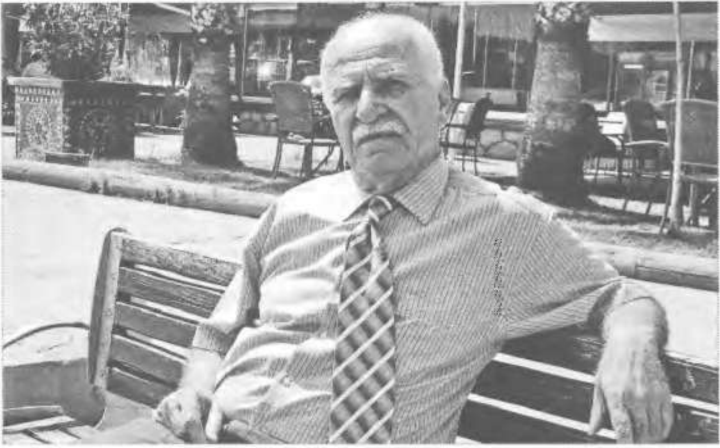

Hikmet Bilkay, emekli hemşire.

Elim maçta Sivasspor forması giymektedir, Naci Sönmez... Mevkisi orta sahadır. 1945 Sivas doğumlu olan Sönmez'in babası Devlet Demiryolları'nda memurdur. Tayini İstanbul'a çıkar ve oğlu Naci, ilkokulu, ortaokulu ve sanat okulunu İstanbul'da bitirir. Eğitim hayatını yüksek teknikerlikle tamamlayan Naci Sönmez, aynı zamanda futbolcudur. 2. Lig'deki Beylerbeyi'nden sonra Eskişehir Demirspor'a transfer olur. Sivas'a dönüşünüyse şöyle anlatıyor: "Sivasspor kurulunca Eskişehir'den oraya gittim. Bizim de özlemimiz kendi memleket takımımızda oynamak. O zamanın parasıyla 750 mi, 500 lira mı ne aldım. Bir kanepe falan ancak alabilirdin..."

Büyük bir özlemle Sivas'a gelen Naci Bey'in ayrılışıysa bugün de içinde kanayan bir yaradır. Bu şahsi yarayı, kitabın ilerleyen sayfalarında kendisi deşecek. Ama önce, Sivas-Kayseri yarası...

Hikmet Hemşire'nin hatırlayamadığı, o Sivas 4 Eylül-Havagücü maçını Naci Bey, hatırlıyor: "Maçta bir futbolcunun bacağı kırılmış. Seyirciler birbirine girmiş. Öyle hadiseler olmuş."

Naci Sönmez, eski Sivassporlu futbolcu.

Naci Bey, bu vesileyle o zamanki deplasmanların havası için de bir parantez açıyor: "Nereye gitsek, –sadece Kayseri değil– oranın emniyet müdürü de valisi de küfür ediyordu, sandalye fırlatıyordu. Kafana ne bulsan, yiyorsun. Televizyon yok, şöyle bir gazete yayını yok. Santrayı geçemiyorsun, bayrak hemen havada! Şehre gelince tehdit ediliyorsun zaten, o şehirden nasıl çıkacaksın..."

Sivasspor'a "profesyonel imza" atan ilk futbolcudur Selahattin Elbay. O da 45 doğumlu ve küçükten futbola müpteladır: "Ailemden çok dayak yerdim. Fakir bir ailenin çocuğuyum. Çok ayakkabı yırttığımı için evde futbol oynamamı çok istemezlerdi. Tabii ben gizli gizli okul bahçelerinde, mahalle aralarında falan fırsat buldukça oynamaya başladım."

Lise yıllarında Sivas Amatör Küme'de gol krallığı ve 1965-66'da Zonguldakspor macerası... 1967'de Sivasspor kurulunca Selahattin Bey de bavulu toplayıp memleketine döner.

Selahattin Bey, Sivas'ta maç öncesi bir gerginlik olmadığını ancak Kayseri'de kendi taraftarlarına dair bazı duyumları daha sonra aldıklarını söylüyor: "Esnaflar arasında, şehirde, halkın arasında sıkıntı yoktu... Yalnız bizim Sivaslı taraftarlar, bi-

Selahattin Elbay, eski Sivassporlu futbolcu.

raz orada, –sonradan öğrendiğimize göre– maçtan önce biraz taşkınlık yapmışlar."

1955'te Gemerek'te doğan Sirer Doğan, 1969 yılında gazeteciliğe başlar. 1979'da *Gemerek Postası*, 83'teyse *Bizim Kangal* adıyla haftalık gazeteler çıkarır. 1979 yılında geldiği TRT Sivas Temsilciliği görevini, 2000 yılından itibaren TRT Sivas Bölge Müdürü olarak sürdürür. *Hürdoğan* ve *Memleket Sivas* gazetelerinin de sahibidir. *Hürriyet* gazetesi için de çalışan Doğan, o vakitler öğrencidir.

Şehirde bir sıkıntı olmadığını, kendisinin de çok istemesine rağmen maça gidemediğini anlatıyor:

> O gün ben Şarkışla'daydım. Hatta maça da gidecektim, eniştem beni götürmedi. Eniştem gitti. Çok kalabalıktı. O yüzden herhalde. Ama sıkıntılı bir durum yoktu. Hiçbir şey yok. Sivaslıyım; ama benim ilk gördüğüm şehir, 6 yaşımda Kayseri'dir. Sivas'a önce Kayseri'ye götürüldüm.

"Alevi olduğum için boksa gittim!"

Hüseyin Yıldırım, dönemin Sivasspor Başkan Yardımcısı'dır. 1937 doğumlu olan Yıldırım, ilerleyen yıllarda boks ve atletizm gibi başka federasyonlarda da spora hizmet eder.

Sivas-Kayseri futbol kavgasından evvel, uzun yıllar yaşadığı Sivas'ta kimliğinden ötürü verdiği başka kavgaları anlatıyor önce. Öyle ki, boksör olmasına da bu kavgalar sebebiyet veriyor:

> O zamanlar mahallelerde önümüzü çevirirlerdi. Ben de boksa başladım. Niye? Çünkü kendimizi koruyacak bir şey yoktu. Ancak yumruklarla, boksla kendini korurdun. Aleviyim. Her mahallede Alevilere karşı bir şey vardı. Onun için boksu öğrendim. Boksu öğrendikten sonra da idealimde milli formayı giymek vardı. Araştırdım; milli formayı giyen, şehitlik mertebesine eriştiğinden, bayrakla gömülüyormuş. Benim idealimde hep bu vardı. Türkiye şampiyonu oldum ama bu milli formayı giymeye yetmiyordu. O zaman şampiyon olanlardan seçme yaptıktan sonra milli takıma alıyorlar. Seçmeye giderken sabahın

Hüseyin Yıldırım, eski Sivasspor Başkan Yardımcısı.

erken saatleri 06.00-06.30 gibi Kayseri'ye, oradan da trenle Ankara'ya gidiyoruz. Güneş yeni doğmuş. Koridora çıkıp, kapıyı kapattım. Elimi açtım, "Allah'ım milli formayı nasip et" diye dua ettim. Bir baktım, şuramda (göğsünü gösteriyor) bir ay-yıldız var! Eğildim, siliyorum çıkmıyor! Ağlamaya başladım. Oysa güneşin vurmasıyla camdaki ay-yıldızın yansımasıymış göğsümdeki! Ankara'da milli takıma seçildim. Öldüğüm zaman en büyük mükâfatım bayrakla gömülmek olacaktır.

Hatta Vedat Karakurum rahmetlik olduğunda (2007), Levent Camii'ne gittik. O arada bir baktım, üzerinde bayrak yok. Hemen, "Çocuklar bayrak bulalım" dedim. Orhan Ayhan (ünlü spor spikeri), TSYD'den bir bayrak getirtip üzerine koydu. Ermeni boksör Garbis Zakaryan da vardı. O da milli boksördü. Bana dedi ki, "Hüseyinciğim, beni de bayrakla göm olur mu, senden önce ölürsem." İnsan duygulanıyor...

Boks maçında olaylar çıktı

Yıldırım, Kayseri-Sivas husumetinin izlerini sürerken, 3-4 yıl öncesinde kendisinin başrolünde olduğu bir boks maçına kadar gidiyor:

> Kayseri'de bir boks maçımız vardı. O zaman olaylar çıkmıştı. Celal Sandal diye, onların iyi bir boksörü vardı; Garip Erkuyumcu da vardı. O zamanlar birbirimizle Kayseri-Sivas diye özel müsabakalar alıyoruz. Kaleiçi'nde bir salon vardı. Birinci gün Garip'i, ikinci gün de Celal'i nakavt ettim. Celal, onların büyük boksörleri. Hatta Garip'i yenince Celal'i çıkardılar karşıma. Üzerimize yürüdüler. Sporcusunun yenilmesine tahammül edemediler. Hakemi tartakladılar. Çıktık geldik. Maçtan 3-4 sene önceydi; ama kavgalı bir müsabaka olduğu için unutulmuyor.

4 yıl ilkokul öğretmenliği yapan Hüsnü Önel, görev yaptığı köylerdeki hayat kendisini sıkınca ağabeyiyle Sivas'a göçer. Ve ağabeyinin "Kamyon Recep" diye çağrılan kalfasıyla birlikte bir elektrikçi dükkânı açarlar.

Hüsnü Bey, 40 yıla yakın elektrikçilik yapar. O maça gittiğinde 22 yaşındadır: "Maçtan önce şehirde hava şöyleydi: Sivas'ta bayağı bir ilgi vardı. Ağabeyim de tesadüfen Sivas'taydı. Esas işyeri İstanbul'daydı. Onlar bir gün evvel gittiler maça; arkadaşlarıyla, ortaklarıyla falan... Bizim elektrikçilerin Sivas'ta muayene günleri vardır. Elektrik kontrolü yapardık. Bir dolmuş vardır. O gelir, bizi dolandırırdı. Maç günü biz o dolmuşu ayarladık. Elektrikçi bir arkadaşım vardı; adı Dursun'du. Olayda rahmetlik oldu.

Bir elektrikçi arkadaşım daha vardı, Ahmet. Bir mühendis, şoför, oğlu ile birkaç kişi daha... Sabah erkenden yola koyulduk. Öğlen vakti Kayseri'ye ulaştık. Karnımızı doyurduk ve stadyuma gittik."

Hüsnü Bey, Kayseri'de sokaklarda kendilerinin tezahürat yapmadığını ama yapan başka Sivaslıların olduğunu söylüyor: "Onu duyduk. Bir gün evvel gitmişler. Bu olayı da neden yapmışlar? Yapanlar daha ziyade Sivas Sümerspor taraftarları."

Kayseri Havagücü ile Sivas Sümerspor arasında bir yıl önce oynanan maçta kavga çıkmıştır. Hatta çok daha önce; 1965'teki Sivas Sümerspor ile Kayseri Şekerspor arasındaki maçta da olaylar çıkmış ve taraftarlar yaralanmıştır. Nihayetinde 10 Eylül 1967'de, yani Kayserispor-Sivasspor maçından sadece bir hafta önce de Kayseri Havagücü ile Sivas 4 Eylül maçında iki takım futbolcuları birbirine girmiştir.

Hüsnü Bey, bu önceki maçların, Kayseri'de maç öncesi Sivaslıların yaptığı taşkınlıklara bir tesiri olabileceğini düşünüyor: "Hınç alalım gibi düşünmüşler. Benim de duyduğum bu."

"Babam beni riske etmezdi"

1956 doğumlu Doğan Ürgüp, 2009-2014 arasında Büyük Birlik Partisi'nden Sivas Belediye Başkanı seçildi. Ürgüp de Hüsnü Önel gibi o gün tribündedir; ama onun neredeyse yarı yaşındadır. Maça gitmemesi için çevresinden bir uyarı olup olmadığını hatırlamıyor:

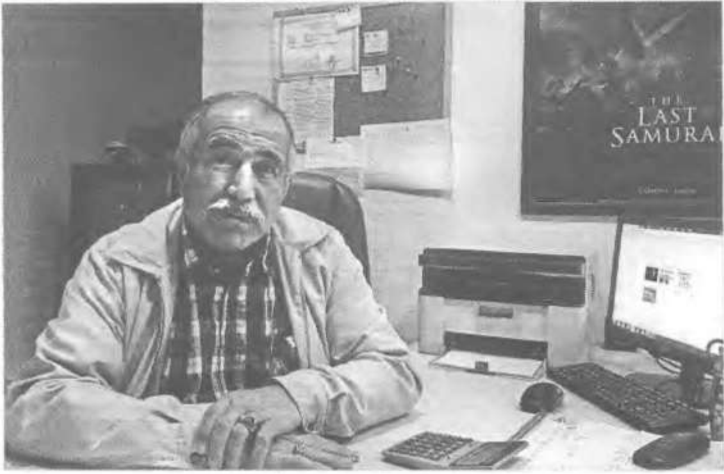

Doğan Ürgüp, eski Sivas Belediye Başkanı.

Ben 11 yaşındaydım ve o kadar şeyi hatırlayamam; ama öyle bir şey olsaydı babam gitmezdi maça. Babamın tek oğluyum. O yıllarda çocuk yaşlardan itibaren hep benim yanımda oldu ve gittiği yerlere götürürdü. Büyük adam kıymeti vermiştir. Yani babamın kulağına bir istihbarat gelseydi gitmezdi. Kendisini riske atsa bile, beni atmazdı. Her şey normaldi. Sivas'tan, tahmini söylüyorum, nereden baksan 3 bin insan vardı. Otobüsle, trenle... Biz trenle gitmişizdir. Çünkü demiryolcuyuz. Gittiğimi hatırlamıyorum da döndüğümü hatırlıyorum!

"Kayseri'de duyum vardı, ama tedirginlik yoktu"

Peki, maç öncesi Kayseri cephesinde vaziyet nasıldır? Şehirde sinema salonları işleten bir ailenin çocuğudur Bekir Molu. 1942 doğumlu Molu'nun hayali sinema perdesinin değil, futbol sahalarının yıldızı olmaktır. Ancak futbol kariyeri kısa soluklu olur. Kayserispor'da fazla forma şansı bulamaz. Amatör takımlarda bir süre daha oynadıktan sonra futbolun büyüsünden kurtulup, "büyülü fener" işletmeciliğine tam mesai olarak

Bekir Molu, eski Kayserisporlu futbolcu.

geçer. Büyük Sinema, Taş Sinema, Alemdar Sineması... Hepsi Molu Ailesi'nindir. Bekir Bey de mecburen sinemaya takıldığını söylüyor.

1973'te yapımcılığa da heves eder. Senaryosunu ve yönetmenliğini Asaf Tengiz'in yaptığı, başrollerindeyse Orçun Sonat ile Birsen Menekşeli'nin yer aldığı *Hazreti Ömer* filmine para koyar. İrfan Atasoy'un yönettiği ve Meral Orhonsay ile başrolleri de paylaştığı *Topal* filmindeyse oyuncudur...

Bekir Molu, kadroya alınmadığı için Kayserispor-Sivasspor maçında tribündedir. 90 dakika öncesinde şehirde bazı duyumlar olduğunu söylüyor: "Bir gün evvel akşamüzeri falan, Sivas'tan taraftarlar gelmiş. Kumarlı tarafında bekletilmişler, ondan sonra şehre girmişler. Bazı taşkınlıklar falan yapmışlar. Lokantalarda falan yemek yiyip, para vermemişler. Topluca çıkmışlar. Bayağı tedbir alınmış. Maç saatine kadar da bir yerde tutulmuşlar. Maça toplu halde gelmişler."

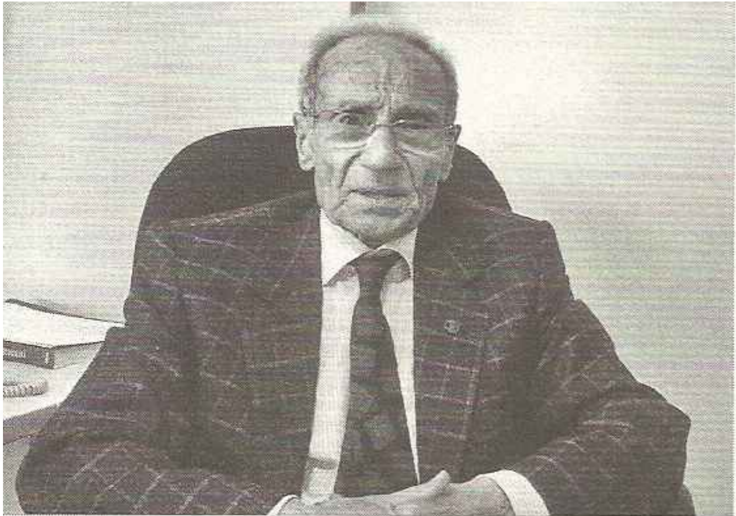
Bu duyumlara rağmen Bekir Bey, "Bir olay olur, maça gitmeyelim" diye bir tedirginlik yaşamadıklarını da ekliyor: "Yok... Öyle bir şey düşünmedik. Ne de olsa şurada iki komşu şehir... Bir şey olacağını zannetmiyorduk. Arkadaşlarımız vardı Si-

vas'tan. Çok güzel oturduk yemek yedik, maça geldik. Ama o ölen Kasaplar Derneği Başkanı'na dedik ki 'Gel, bilet aldık. Kapalıya gidelim; ne olur ne olmaz'... O da 'Yok, ben hemşehrilerimin arasında seyredeceğim' dedi. Demek ki vade yetmiş işte..."

Deniz'in fotoğrafını çeken gazeteci

Che'nin, "Guerrillero Heroico" olarak bilinen o meşhur pozunu çeken gazetecinin Alberto Korda olduğunu bilmeyen yoktur. Varsa da en azından "Kim çekmiş" diye araştırma ihtiyacı duyar insanlar.

Mahmut Sabah da tarihe geçen bir anı fotoğraflamıştır; ancak dünyayı geçtim, "tüm Türkiye"nin onu tanıdığını söylemek güç, ne yazık ki. O, 16 Mart 1971'de Gemerek'teki siperden çıkarken Deniz Gezmiş'in zamanla ikonikleşen parkalı fotoğrafını çeken ve onunla ilk röportajı yapan gazetecidir. Sabah, tarihî anları *Gemerek'te O Gece* adıyla kitaplaştırdı. Sabah'ın kaleminden o geceden kısa bir alıntı yaparak, Deniz Gezmiş'i de analım bu vesileyle:

Mahmut Sabah, gazeteci.

Hemen arkamdaydı Deniz. Heykel gibi duruyordu koltuğun ortasında. Nefes alıp verişini hissediyor, kalp atışlarını duyar gibi oluyordum. 65 gündür polis ve jandarma peşindeydi. Suskundu, hiç konuşmuyordu. "Geçmiş olsun Deniz, olur böyle şeyler, üzme kendini!" diyerek girdim söze. Albay Törün kendisine bağlı sağ bileğindeki kelepçeyi çözerek sigara içmesine izin verdi Deniz'in. Silahlı Kuvvetler sigarası içiyordum.. "Sigara için teşekkür ederim, gerçekten ikrama geçti" dedi Deniz. Sonra tok bir sesle: "Bu bir devrim kavgası. Elbette devam edecek. Benim yakalanmam hiç önemli değil" dedi.

"Görmedim ancak duydum"

1971'den yeniden 1967'ye dönelim. Mahmut Sabah, *Hürriyet* gazetesinin bölge şefidir. Bir gazeteci tavrıyla maç öncesinde kötü hadiselere tanıklık etmediğini ama bunları duyduğunu söylüyor: "Bir gün evvel vardı. Faytonla maytonla gösteriler olmuş. Ben görmedim. Flama açmışlar, davul zurna çalmışlar, kulübün önüne gitmişler... Müdahale etmek istenmiş, Rıfat Gönen (Kayserispor Başkanı) 'Onlar misafir' diyerek önlemiş. Ben bunları duydum. Gerçeklik payı da olabilir."

1946 doğumlu olan Şevki Karaferya, Kayserispor'un Ankara Toprakspor'u 1-0 yendiği ilk maçında forma giyen oyunculardandır. Elim maçta da Kayserispor'un kaptanlık pazıbendi onun kolundadır. Orta saha oynayan Şevki Bey, sezon başında kendisine talip olan Sivasspor'un kapısından dönerken, kırmızı beyazlılara hocayı da bulan kişidir:

> Bizde Üner (Baykal) vardı. Sivaslıydı. Ankaragücü'nden geldi; sağ açık. Bizde bir sene oynadı. "Memleketime gideceğim" dedi. Sivas'a gitti. Bakırköy'e geldi, "Şevkiciğim bize bir hoca lazım" dedi. Ben de Hilmi Ağabey'i tanıyorum; Hilmi Kiremitçi. Yenikapı'da sineması vardı. Hilmi Ağabey'i Sivas'a hoca olarak ben yolladım. Hilmi Ağabey, "Şevki, Kayseri'de oynama, seni kasım transferi yaparız" dedi. Çünkü oynarsanız olmuyor. Birkaç maç oynadık. İşte o maçta Hilmi Ağabey kaptan (Hilmi Ki-

Şevki Karaferya, eski Kayserisporlu futbolcu.

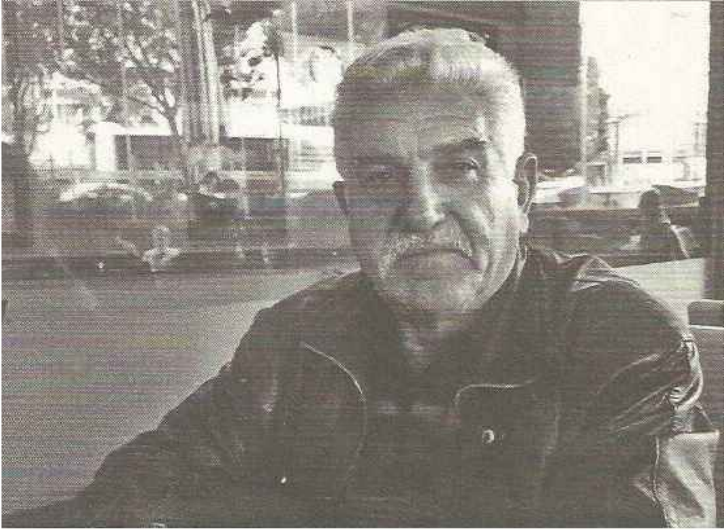
remitçi hem Sivas'ın hocası hem de futbolcusudur), ben kaptan... İşte o hadiseler oldu.

Şevki Bey, maçtan önce hadise olacağına dair bir işaret olmadığını söylüyor.

Takım arkadaşı Mustafa Erdoğan, Kayseri'nin ilk yerli futbolcusudur. 1972'de onu Beşiktaş istemiş, Konyaspor bırakmamış. Ankara Siyasal Bilimler Akademisi'ni bitiriyor "bu arada!" Ve bir tercih yapıyor: "Baktım benim yapacağım iş değil, futbolu bıraktım." Henüz 26 yaşındadır...

"Ulan yenerseniz hadise çıkar"

Mustafa Bey, sakat olduğu için maçı şeref tribününden izler. Maçtan önceki vaziyeti anlatırken, Şevki Karaferya'nın adını andığı Üner Baykal ile maçtan bir gün önce şehir meydanındaki karşılaşmalarından ve şakalaşmalarından söz ediyor; sonradan bakınca dramatik, hatta trajik bir hal alan bir şakalaşma:

Mustafa Erdoğan, eski Kayserisporlu futbolcu.

Maçı şeref tribününde başkanla beraber izledim, ayağım sarılı olarak. Çünkü maçtan iki gün önce de tırnaklarım çıkmıştı ve çektiğim için de oynayamadım. Ayakkabı bile giyemiyordum. Hatta Üner diye arkadaşım vardı. Kayserispor'dan gitmişti Sivas'a. O gün de rakibimizdi! Maçtan bir gün önce, Kayserisporlulara moral olsun diye Kayseri meydanında geziyoruz. Ayağımda terlik var. Üner'e rastladım yolda. Öpüştük, 15 dakika falan konuştuk. Bana, "Ulan yenerseniz hadise çıkar. Bak Sivas'tan ne kadar çok adam geldi" falan dedi. Ben de "Hadi ulan, hıyar ağası! Allah korusun" dedim. Öylesine söyledi tabii.

Sivas'tan gelen arkadaşların çoğu genelde sarhoştu. Hadisenin olacağı biraz da belli olmaya başlamıştı. Çünkü para ödememişler lokantalarda. Yine de maça, "Bir hadise olmaz, emniyet tedbirini alır" diye düşünerek gittik.

“Sanki istilaya gelmişlerdi”

1954’te Kayseri’de doğan ve Gazi Üniversitesi’nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Mehmet Güçlü, sporda psikososyal alanlar üzerine çalışıyor. Kayseri’nin yerlilerinden olan “Güçlü sülalesi” olduklarını belirten Mehmet Bey, alfabenin yazarı Ahmet Hilmi Güçlü’nün dedesi olduğunu söylüyor. Kayserispor Genç Takımı’na kaleci olarak seçilen Mehmet Bey’e babası izin vermeyince güreşe başlamış. Olay tarihinde 13-14 yaşlarında olan Mehmet Bey, rahmetli babası Muammer Güçlü ile gittiği maç öncesi Kayseri’de olayların yaşanacağına dair bir atmosfer olduğunu söylüyor:

> Maçtan önce şehirdeki atmosfer, bütün insanlar tedirgin vaziyetteydi. Maçtan bir-iki gün önce trenlerle, otobüslerle hatta çimento ve nakliye kamyonlarıyla sanki bir istila hareketine gelinir gibi bir atmosfer vardı. Şehrin içindeki evler, çocuklarını dışarı çıkarmak istemiyorlardı. Rahmetli babaannem saatlerce babama ve amcama, maça gitmememiz için yalvardı. Çünkü aşırı taşkınlıklar, toplu olarak dükkânlara, lokanta ve mağazalara zorbaca ve lakayt sataşmalar vardı. Beş binin üzerinde bir taraftar Kayseri’ye gelmişti. Aşırı alkollü genç taraftarlar vardı. Ve mutlaka bir olay veya olayların çıkacağı belliydi. Buna karşı Kayserili gençlerin de bu duruma kızdıkları ve kahvelerde bu konuların konuşulduğunu hatırlıyorum.

Maç Günü...

Çoluk çocuk Kayseri'ye maça

Maçtan bir gün önce bile insanları Kayseri'ye gitmekten alıkoyacak ciddi bir engel yoktur. Kayseri'ye bir gece evvel gidenlerin yaptığı bazı taşkınlıklardan maç günü gidenlerin malumat sahibi olması da o günün iletişim olanakları düşünüldüğünde pek olası değildir. Hasılı, Kayseri'ye giderken insanların kafasında bir endişe yoktur.

Hemşire Hikmet Bilkay, Demiryolu Hastanesi'nden pek çıkmasa da maç günü şehirde konuşulanlardan haberdardır:

> Dediler ki "Kayseri ile maç yapılacak." Çoğu genç insan, maç izlemeye gidiyor. Sivaslı arkadaşlarım bana, "Kayseri'de maça gideceğiz. Çoluk-çocuk gitmeyi düşünüyoruz," dedi. Mesela 8-10 yaşında erkek çocuğu da babasıyla gitti, arkadaşımın anlattığına göre.

Bir bayram havasıyla çıkılmış Sivas'tan, ki dönemin Sivasspor Başkan Yardımcısı Hüseyin Yıldırım da teyit ediyor:

> En az 100 araba vardı. Otobüs, minibüs... Görsen, fazladır belki. Bazıları önceki akşamdan gitti. O zaman Kayseri'ye gitmek

3-4 saat sürerdi. Yarı yol sayılıyordu. Takım, taraftarlardan ayrı olarak gitti.

Halim Gerçel ile görüştüğümüzde Kayseri merkezdeki Sahabiye mahallesinin muhtarıydı. Ama o eski bir voleybol, güreş ve boks hakemi olmanın yanı sıra bir de inşaat mühendisi. Gazetecilik yaptığını da ekliyor. Gerçel, 1967 yılındaysa Beden Terbiyesi'ne (bugünün Spor Genel Müdürlüğü) bağlı olarak, statta gişe görevlisi olarak çalışmaktır. Ancak o gün gişede değildir:

Çünkü o hafta düğünümüz olduğundan bu görevimizi başka arkadaşlar yürüttü.

Halim Bey, Sivas taraftarının kendi mahallelerinden de geçtiğini söylüyor:

Kayseri-Sivas hattında tren,
rmuş. Sivas'tan maç için gel-
biye mahallesinden şehre doğ-
ahürat yapıyorlardı, kendi ta-

Halim Gerçel, Kayserili eski gişeci ve hakem.

"Facianın günü" olarak kayda geçecek 17 Eylül sabahının güneşli ama bir ağırlık taşıdığını da hatırlıyor gazeteci Mahmut Sabah:

> Güzel bir gündü. Ilık bir sonbahar günüydü. 17 Eylül'dü. Güneşli, gayet güzel bir gündü. Bir şeyler de hissediliyordu. Ağırlık da vardı havada; ama böyle ciddi bir olay olacağı tahmin edilecek bir duruş da yoktu. "Hava elektrikli miydi?" derseniz, zaten sokakta esnafın maçla ilgisi yoktu. İki tarafa da gönül vermiş iki grup vardı. Buradan gelmiş, oradan gelmiş...
>
> Düşünebiliyor musunuz, 4-5 bin Sivas'tan seyirci... Büyük çoğunluğu günü birlik gelmişti. Evden çıkıp giderken birden bir kalabalık... Konuşuluyor, bir şeyler diyorlar. Biraz da taraftar ağzı... Ha hissettim (bir sıkıntı olabileceğini kastediyor). Trenden inmişler. İstasyon da yakın. Stada doğru gidiyorlar. Saat 10-11 gibi.

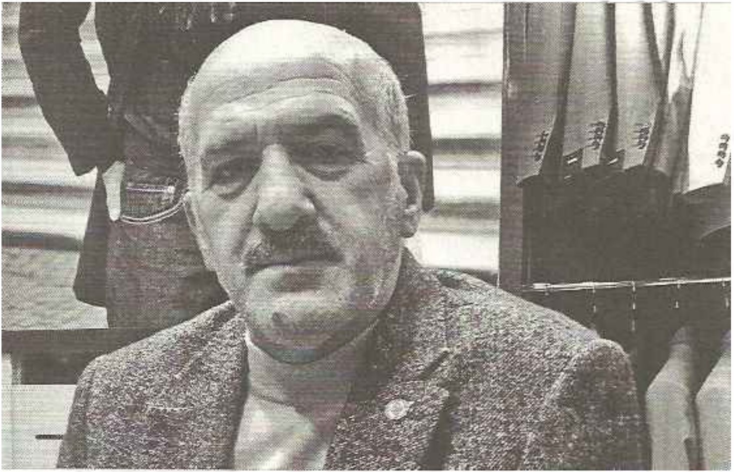
Buna mukabil karşılıklı bir bağırış çağırış da olmuyor iki taraf arasında; Sabah'ın tanıklığına göre: "Hayır, hiçbir şey yoktu."

"'Sarhoşluk yapmayın' dedik"

Hüseyin Yıldırım, Kayseri'ye vardıklarında daha çok kendi seyircilerinin gürültü yaptığına dikkat çekiyor: "Halbuki 'İçki içmeyin, taşkınlık yapmayın, sarhoşluk yapmayın' gibi, hepimizin verdiği bir öğüt vardı. Gece gidenler orada bazı kahvelerde olaylar çıkarmış, küfürler etmiş... Böyle şeyler var. İçki içmişler, kavgalar mavgalar olmuş."

Gazeteci Doğan, hemşehrilerinin Kayseri'de bazı hovardalıklar yaptığını kabul ederken, o dönemin şehirlerinin, dışarıdan gelen bir kalabalığı taşıyacak kültüre sahip olmadığına da dikkat çekiyor:

> Evet, Sivaslılar orada hovarda davranmışlar ve bu da infial yaratmış. Olay şu: Toplum, taşıma kalabalığa alışkın değil. Kayseri'ye ek tren seferi konulmuş. Taksi, kamyon, minibüs ne

Sirer Doğan, gazeteci.

> bulunursa millet Kayseri'ye akıyor. Günlük Kayseri şehir merkezine normalde 3 bin kişi gelirken, o gün 10 bin kişi geliyor. O da bir tedirginlik yarattı Kayseri'de.

Sivaslı futbolcularda maç günü bir tedirginlik var mıdır? Öyle ya, bir hafta önce Kayseri Havagücü-Sivas 4 Eylül maçında olaylar çıkmıştı.

Naci Sönmez, rahat olduklarını, idarecilerden de herhangi bir uyarı olmadığını söylüyor:

> Hiçbir şey yoktu. Yenmeye gidiyoruz. Yakın olduğu için seyirciler de çok gelmiş. Rahat gittik Kayseri'ye. Normal bir şehre gider gibi gittik. Otele yerleştik, adını hatırlamıyorum. Anormal bir durum yoktu.

Selahattin Elbay da "Yok, kesinlikle hiçbir şey yoktu" diyor.

Annenin içine mi doğmuştu?

Her gittiği yere oğlu Mustafa'yı da götüren İhsan Altınbaş, o gün eşinin engeline takılır. Ve böylece Mustafa Altınbaş'ın hayatı kurtulur. Ama babası...

Mustafa Altınbaş, Sivaslı büfeci.

1959 doğumlu Altınbaş, Sivas'ın merkezinde bulunan ve duvarlarında Sivasspor posterleri asılı olan küçük bir çay ocağı işletiyor. Kayseri'de 28 yaşındaki babası İhsan Altınbaş'ı yitirdiğinde 8 yaşındadır:

> Biz beş kardeşiz; dördü erkek, biri kız... İlkokul ikinci sınıfa geçmiştim. Hatırlıyorum tabii. Şöyle hatırlıyorum; rahmetli babam beni götürmek istedi. Annem bırakmadı. Annem mani olunca, babam çekti gitti. Çünkü beni de götürmek istiyordu. Bir yerlere gittiği zaman genelde beni de götürürdü. Aynı zamanda çırak okulu mezunuydu, düğünlere falan götürüyordu. Sivas halay ekibinin başıydı babam rahmetli.
>
> Dedem rahmetlik, 1959'da Sivas'ta demiryollarında dişlilerin arasında kalmış, rahmetlik olmuş. Onun yerine babam, amcalarım; 3-4 kişi, onun sayesinde atölyeye girmiş. Babam da çocuk olduğu için atölyede çırak okuluna almışlar.

Stadın İçi

Sivaslı futbolcular bile aranır

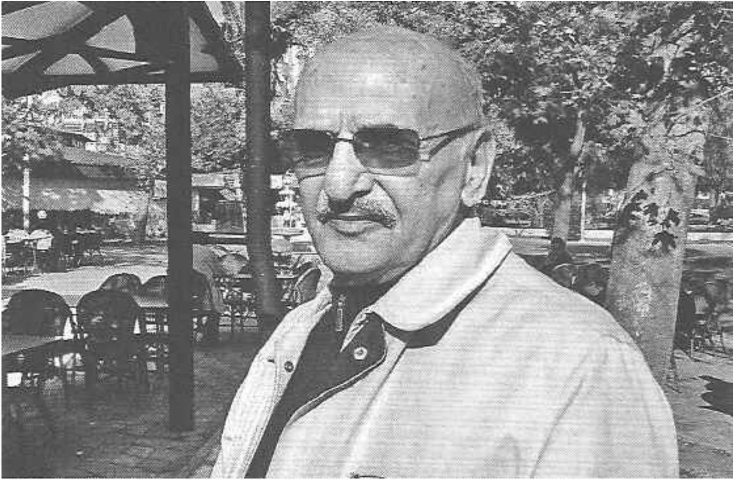
Kayseri Anadolu Haber gazetesine göre Kayserililer "beyaz", Sivaslılar ise "pembe" renkli maç biletiyle stada girer. Sivaslılar, Sivas Caddesi tarafındaki maraton tribününde oturur. Diğer tüm tribünler, ev sahibi Kayserililere ayrılır.

Düğünleri olduğu için görevini arkadaşına havale eden gişeci Halim Bey, seyirci olarak gittiği maça 20 dakika gecikmeyle girer:

> Kapalı tribün tarafından, basın giriş bölgesinden stada girdim. Maç durağan haldeydi ben vardığımda. Maraton tribünü tamamıyla doluydu. 18 bin kişilikti stadın tamamı.

Hüsnü Önel ve arkadaşları ise, maçın başlamasından çok önce üst aramasından geçerek, Sivas tribününe girmişlerdir: "Elimizde zaten bir şey yok. Girerken aradılar."

Peki, kese kâğıtlarındaki taşlar? Zira faciaya dair en çok konuşulan iddia buydu. Üstelik stadın yanı başındaki spor salonu inşaatı nedeniyle etrafa yığılmış çakıllar vardır. Ki ben "Çakıl" deyince Hüsnü Bey, "Yaşa! Tamamen çakıl taşıydı..." diyerek, içeriye giren taşların kaynağını söylüyor. Ama taraftar-

Hüsnü Önel, Sivassporlu taraftar.

ların bu taşları neden alma ihtiyacı duyduğunu ise bilemediğini anlatıyor...

Sadece Sivaslı taraftar Hüsnü Bey değil, Sivaslı futbolcu Naci Sönmez, kendilerinin bile arandığını söylüyor:

> Sahaya giderken çantalarımız didik didik arandı. Turnikelerden geçerken çantalarımıza baktılar. Öyle girdik. Bu normal değildi. Deplasmanlarda hiç aranmadık.

Naci Bey'in takım arkadaşı Selahattin Elbay'ın ise gözünün önünde gitmeyen bir yazı vardır stada girerken:

"Ertesi gün maça gittiğimiz zaman epeyce kalabalıktı Kayseri Şehir Stadyumu. Tam maça girerken, 'Sivaslıların gireceği tribün' diye bir yazı... Hâlâ gözlerimin ucunda o yazı. Sivas'tan gelen taraftarlar belirli bir tribüne alındılar."

"Stadımız, çift tünelli tek stattır"

41 kişiye mezar olan Kayseri Şehir Stadyumu aslında Kayserililer için bir övünç kaynağıdır. Gazeteci Mahmut Sabah, bir başka mecraya verdiği mülakatta bunun nedenini şöyle anlatıyor:

Çarşının ortasındaki stadyum, o zamanın güzel stadyumlarından biriydi. Gerçi 14 bin seyirci kapasiteliydi; ama Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de vardı, başka yerde yoktu. Adana'da bile yoktu. Bir de artısı vardı o stadın, İstanbul'da Mithatpaşa Stadı'nda yerin altından kale arkasına çıkan tek tünel vardı, Atatürk Stadı'nda ise iki tünel vardı. Şimdi "Kadir Has" diye övünüyoruz ya, biz de o zaman haberlerimizde "Türkiye'nin çift tünelli tek stadı" diye başlık atardık. Sonra 14 bin kapasiteyi 24 bine çıkardılar. Sivas'ta da yok böyle bir saha. Onda var, bende niye yok gibi şeyler getire getire...

Övünülen "çift tünelli" stadın kapıları ne yazık ki dışa açılacağına içe açılıyordu ve insanlar bunu bilmiyordu!

Fenerbahçe-Galatasaray atmosferi

Stat kapıları kapanmış ve Malatya bölgesinden hakem Lütfi Kuşdemir'in ilk düdüğü beklenmektedir. Kuşdemir, hepsi de 67 senesi olmak üzere, daha önce Kayserispor'un 3 maçını yönetmiş ve hepsini de Kayseri kazanmıştır.

Ve maç... Mücadele toprak zeminde oynanacaktır. Kayserispor Kaptanı Şevki Karaferya, "Sahada arazöz (sulama aracı) dolaşıyordu. Topraktı saha. Biz de ayaklarımızı uzatıyorduk ki ıslansın. Elimizi yüzümüzü de yıkıyordu" diyor. İşte bu toprak sahada saat 16.00'da başlayacak mücadeleye Kayserispor şu 11 ile başlar: Muharrem - İlhan - Oktay - Şevki - Nejat - Erdoğan - Orhan - Yener - İsmet - Numan - Celal.

Konuk Sivasspor'un 11'i şöyledir: İsmet - Sami - İrfan - Mahmut - Aydın - Nazım - Selahattin - Yılmaz - Naci - Üner - Cahit.

Gazeteci Sabah, tribünlerdeki havayı bir Fenerbahçe-Galatasaray atmosferine benzetiyor:

O gün, topu topu statta 4 bin Sivaslı desek ve onun üzerine de 12-14 bin falan Kayserili koysanız; 20 bin diyelim... Kimileri 30 bin der... Fenerbahçe-Galatasaray karşı karşıya geliyor; ne görüyorsunuz orada? Karşılıklı bağrışmalar! Aynı şey...

Sivasspor'un forveti Naci Sönmez, başlama vuruşu öncesi bir anormallikten söz etmiyor: "Soyunma odasında hazırlıklarımızı yaptık. Sahaya çıktık. Ben o zaman santrfor oynuyorum. Saha toprak. Maç normal başladı, hiçbir şey yok."

Sivas taraftarı Hüsnü Önel de tribünde her şeyin normal olduğunu söylüyor: "Girdik, istediğimiz yere oturduk. Maç başladı, karşılıklı tezahüratlar oldu tabii..."

Kayserispor kadrosunda kendine yer bulamadığı için o gün tribünde olan Bekir Molu ise, "Her şey mevcuttu" diyerek maç başladığında taşkınlar olduğunu söylüyor: "Ben kapalı tribünde oturuyordum. Maç başladığında taşkınlıklar oluyordu. Seyirciler birbirlerine; işte o ona, o da ona... Hani küfür müfür, her şey mevcuttu."

Molu'nun tribünden gördüğünü, sahadaki Selahattin Elbay coşku olarak algılıyor:

> Derken, karşılıklı tezahüratlarla, karşılıklı coşkuyla maç başladı. Maçın hakemi Malatya bölgesinden biriydi. Hatta hatırlıyorum, Lütfi (Kuşdemir) isminde... Tabii hakemler o zaman biraz maçın oynandığı şehrin takımına daha tolerans tanıyorlardı; tutuyorlardı. Dolayısıyla hakem de Kayseri'yi tutuyordu.

O, 20. dakika...

Ve "kara gün"ün "kara dakika"sı: 20. dakika; yani golün atıldığı o an. Kayserisporlu Oktay Aktan'ın "Keşke ayağım kırılsaydı da atmasaydım" dediği o gol...

Selahattin Sönmez'in hatırında 20. dakika şöyle cereyan ediyor:

> Korner atışından Kayserisporlu Oktay vasıtasıyla biz bir gol yedik. Golden sonra her iki takım taraftarları karşılıklı tezahüratı daha çok şiddetlendirdiler. Derken devre 1-0 Kayserispor'un galibiyetiyle tamamlandı ve soyunma odalarına gidildi.

Tribünde kargaşa yaşanırken sahada futbolcular arasında bir diyalog yaşanmadığını söylüyor Kayseri kaptanı Şevki Karaferya:

> Sivassporlu oyuncularla hiçbir şey konuşmadık. Onlar da gitti, biz de gittik soyunma odasına.

Olayın üzerinden yarım asır geçmiş olmasının büyük etkisiyle tanıklar bazı detayları elbette tam olarak hatırlayamıyor.

Gazetelerin olay sonrası yayınlarında da görüleceği üzere, esasen golden sonra sahada epey bir münakaşa oluyor. Sivasspor'un hem hocası hem de oyuncusu olarak sahada bulunan Hilmi Kiremitçi, rakipleriyle de hakemle de uzun süre tartışır. Ki bu nedenle federasyon tarafından uzun süre sahalardan men edilir.

Gol ofsayt diye mi?

Golle birlikte gerilim en yüksek noktaya tırmanır. Peki, bu gol Sivaslıları neden kızdırmıştır? Sivas'ın attığı bir golün sayılmadığını söyleyen de var, Kayseri'nin attığı golün ofsayt olduğunu da.

Şevki Bey, sayılmayan bir Sivas golü olmadığını söylerken, Oktay'ın attığı golün de ofsayt olmadığı ve atağı da kendisinin başlattığını söylüyor: "Topu ben attım sağ açığa... Sağ açık ortaladı; çizgide, önde kimse yoktu. Santrayı yaptık, 5 dakika geçtik sonra hadiseler. Sivas'ın attığı ve sayılmayan gol mol yok, hiçbir şey yok."

Sakat olan Mustafa Erdoğan da arkadaşı Bekir Molu gibi tribündedir. Mustafa Bey de "ofsayt" iddiasına itiraz ediyor: "Rahmetli Oktay, golü atınca karşı tribünde bir panik başladı. Ofsayt falan yoktu. Biraz tedbirli girmişler onlar. Zaten hadisenin çıkacağı sonradan belli oldu. Biz sonradan uyandık. Gol attıktan sonra Sivas tarafından taş yağmuruna başladılar. Kayseri tribünündekiler sola doğru kaçmaya başladılar.

Sonra da Kayserili   onların attığı taşları geri onlara atmaya başladı. Öbür taraftakiler de korkup kaçmaya başlayınca panik yaptılar."

Molu da taşların golden sonra ortaya çıktığını söylüyor:

> Kale arkasında Kayserililerle Sivaslılar arasında maç başladıktan sonra atışmalar falan oluyordu. Oktay golü attı ve ondan sonra ortalık karıştı! Bu sefer taşlar çıktı ortaya. Sivaslılar, su kanallarının demirlerini alıp kenarlara vuruyordu. Tribünün oturak yerleri taştı, onları kırarak atmaya falan başladılar. İki taraftan Kayserililer de müdahale edince, Sivaslılar kapıya hücum etti dışarı çıkmak için. Biz karşı tribündekilerde şaşkınlık vardı; seyrediyor millet! Sonra maç iptal oldu. "Çok yaralı, ölü varmış falan filan" bir şeyler söylediler. Kapı içeriye açıldığı için önde kalanlar maalesef...

Gişeci Halim Gerçel, taşlaşmanın "tek taraflı" olduğunu savunuyor: "Şimdi bir taşlaşma var. Bu arada anons duyuldu. Taşlaşma da... tek taraflı taşlaşma var! Stadın etrafı yeni yapıldığı için çakıl taşları vardı."

Doç. Dr. Mehmet Güçlü, iki tarafın da birbirine sataştığını ve küfürlü tezahüratlar yaptığını söylerken ilk olarak Sivaslıların oturduğu yerden bir şeyler atıldığını söylüyor: "Kale arkası seyirciler de toplu olarak açık tarafın tel örgülerine saldırıyorlardı. Zamanı tam hatırlamıyorum, açıkta bir karışıklık oldu, sonradan öğrendiğimize göre çemen ekmek ve çekirdek satan çocuklara saldırı olmuş. Her iki kale arkasında tel örgülere saldırılar oldu; fakat tel örgüler yüksek olduğu için kimse geçemiyordu. Küçük Oktay golü atınca Kayserispor taraftarları korkunç bir sevinç gösterisine başladı. Akabinde özellikle şehir tarafındaki kale arkasına bir şeyler atmaya başladılar. Ben zannettim ki karpuz kabuğu atılıyor. Havada bir şeyler uçuşuyor; el büyüklüğünde düz bir şeyler atılıyor. Oturdukları beton zemini kırarak atarlarmış. Kale arkasındaki seyirci de onların attıklarını geri açık tribüne atıyorlardı. Bu taşlı saldırı uzun müddet devam edince kale arkasının kapılarını açıldı. Açık tribün, bu kez kale arkası seyircisini taş yağmuruna tuttu. Yağmur gibi taş yağmaya başladı. Bir anda açık tribün çıkış kapısına doğru hareketlendi. İşte ölüm olaylarının ve yaralanmaların çoğu burada gerçekleşmiş."

"Kayserispor amigosu tahrik etti"

Sivas tribününden bakıldığındaysa olayların sebebi bambaşkaydı. Hüsnü Önel, yedikleri golden ziyade, Kayseri amigosunun (Hayri Güçlü) taraftarı tahrik ettiğini söylüyor:

> Gole kadar hiçbir şey atılmadı. Hiç! Gol atıldıktan sonra bir motosiklet –amigolarıymış– stat içinde tur attı. Tur atarken de ayağını, kolunu bize salladı. Biz de ona karşı bir şeyler yaptık. Bir iki defa dolandı. Bir defa değil! Bir de arkasında biri var, hareket yapıyorlar. O bizi bayağı tahrik etti. O ara bir şey hatırlıyorum: Bizde Sivas'ta, –belediyede mi çalışıyordu veya esnaf mıydı bilmiyorum, tek kolu yoktu– çolak bir çocuk... Böyle tel örgü var; Kayserililerle Sivaslılar arasında. Bu, o tarafa atlamış. Baktık, Kayseri tribünü tarafında kaçmaya başladılar. O arada taş yağmaya başladı dışarıdan. Ama nasıl! Arkadan, dışarıdan... İçinden değil, dışarıdan! Anormal bir taş! Biz taşlardan korktuk zaten ve şeye girdik, çıkmak için.

Kayserispor'un kaptanı Şevki Karaferya, "amigo tahriki" iddiasını reddediyor:

> Amigo vardı bir tane. Evet, motosikletle dolaşırdı. Ama tahrik mahrik değildi. Bayrakla dolaşırdı. Tanıyorum, iyi bir insandı. Her maçta tur atardı, sonra oturur kenarda maçı izlerdi. Ama gol sırasında tur atmazdı. Hareket yapmadı. Tur atma vardı; ama maçtan evvel dolaşıyordu.

Mustafa Erdoğan da amigo olayı için "Uydurma bir şey" diyor. Gazeteci Mahmut Sabah, "sayılmayan gol" olmadığını söylüyor ama kendisi de ofsayttan şüpheleniyor:

> Hiçbir şey yok. Maç başladı, 20. dakikada gol geldi. Galiba ofsayt. O ana kadar bir şeyler atıldı. Taş demeyelim de yabancı madde gibi şeyler atıldı. Hakem, Sivas seyircisinin tarafındaki hakemi değiştirdi. Kapalının önüne, Kayseri seyircisinin önüne koydu ki "işte bayrağı o hakem kaldırmadı" diye... Tutmadı o formül. Yine bir şeyler atıldı. İlk yarı bitti; böyle ufak tefek taşlaşmalarla bitti. Ondan sonra ikinci yarıya çıkamadı adamlar.

> Bu taşlaşmalar, tribünler arası taşlaşmalardı. Misafir taraftakiler bu tarafa, bu taraftakiler o tarafa attı. Orada bir panik doğdu.

Sivaslı futbolcu Naci Sönmez, soyunma odasına giderken de taşların geldiğini söylüyor:

"Yeraltına iniyorsun. Bir iki taş geldi; yani biz içeri girerken." "Nereden?" deyince de Sönmez, "Kayseri tribününden. Sivas'tan gelecek hali yok" diyor...

"Kafanı insanların bacaklarının arasına koy"

Babasıyla tribünde olan Doğan Ürgüp, 11 yaşın tanıklığıyla olayları şöyle anlatıyor:

> Girdikten sonra maçı seyrediyoruz. Belli bir yerinde sloganlar ve karşılıklı bağrışmalar, çağrışmalar... Belki galiz şeyler de olmuş olabilir. O kadarını hatırlayamıyorum. Daha sonra Kayseri seyircisi sahaya girdi ve bizim olduğumuz tribünü taş yağmuruna tutmaya başladı. Ben de bir taş yedim hatta. Şöyle sağ bacağımda, hayama yakın bir nokta mosmor oldu. Günlerce geçmedi. Babam orada şunu söyledi: "Oğlum biz bu kalabalıkta birbirimizi kaybederiz. Kafanı taşlardan koru. Kafanı insanların bacaklarının arasına koy." Ve ben, kafamı insanların bacaklarının arasına sokarak, taş yemeden kurtardık. "Kapıya gitme" dedi babam bir de. Akıllı bir insandı, Allah rahmet eylesin, 2012'de vefat etti. Kendisini de korudu, beni de bir manada korumuş oldu.

"40-50 jandarma ya var ya yok"

İki taraf birbirini taşlarken güvenlik ekipleri ne yapmaktadır? "Arada bir set var mıydı?" diye sorunca, gazeteci Sabah'ın sanki damarına basmıştım:

> Hah bunu demeyecektin! O gün hepi topu 40-50 polis, 40-50 jandarma vardı. Bu elli polisin taş çatlasa 30'u resmi, kalanı da belki sivil. Jandarma zaten pek fazla müdahil olamıyor. Poli-

sin de iki tribün arasındaki tel paravanları tutmaya gücü yetmedi. İki tribün birbirine temas etmedi. O (temas) olmadı, sadece taşlaşmalar... Bu taşlar da ciddi bir taş yağmuru da değil. Ama taşlamanın şiddeti devre arasında arttı.

Biz de taş yedik. Fotoğraf çekiyoruz, yani böyle "Çekmeyin" dercesine... İşte, biraz şiddetlendi Kayseri taraftarlarının; genç taraftarlarının kale arkasında (şimdiki Sivas Caddesi'ne bakan tarafta) bir dalgalanma oldu. O dalgalanmada bir panik duruşu oldu. İnsanların böyle birbirinin üzerine baskı oldu.

Tel örgüler devrildi. Kapalıyla birleştiği yerde. Orada bir genci kucakta götürdüler; askerler, inzibatlar, jandarmalar falan götürdü... Ondan sonra taşlaşmanın şiddeti arttı. O şiddet sırasında Sivaslıların oturduğu tribünden dışarıya kaçışlar başladı.

Tribünler birbirine düşerken, Sivassporlu Selahattin Elbay'ın sahada yaşadığı tek sıkıntıysa futbolun bir değişmez gerçeğiydi: "Biz sadece hakem sıkıntısı yaşadık."

"Gel salavat getirelim"

Oysa tribünde insanlar ölüyordu. Ama sadece sahadaki Selahattin Elbay değil, tribünde oturan Kayserisporlu futbolcu Bekir Molu da insanların öldüğünü göremiyor:

Bulunduğumuz yerden insanların öldüğünü göremiyoruz, çok kalabalık çünkü. Sivas'tan sinemacı arkadaşlarımız vardı. Biz onlara da bilet aldık. Kapalıda yanımızda oturuyorlardı. "Bizim Kasaplar Derneği Başkanı'nı bulamıyoruz" dediler. Hastaneye gittik, onu bulduk. Yatıyordu. Ağır, yani komadaydı. Ankara'ya götürdüler. Ondan sonra bu kadar işte. Başka bir şey yok...

"Hüsnü Önel ve elektrikçi arkadaşları" ise o kalabalık karşı tribündeki facianın tam göbeğindedir:

Benim, elektrikçi bir arkadaşım vardı, mühendis. Adı Dursun'du. O olayda rahmetlik oldu. Anormal bir uğultu... Halen,

bak halen diyorum, uzun zaman kalabalığa girince, o uğultuyu hissettim. Ve sıkıldım, bunaldım, böyle kendimi kaybetme durumuna geldim... Sıkıştığımızda Dursun, "Hüsnü, buradan çıkamayacağız galiba. Gel salavat getirelim" dedi. Biz salavat getirmeye başladık yani. Salavat getiriyorduk... Arkadaş kısa boyluydu, demek o sıkışmadan daha çok etkilendi.

"Sonrasını hatırlamıyorum"

Kaçmaya başladık. Birkaç merdiven iniyorsun. Dört merdiven iniyorsun. Gelen giriyor. Başka çıkış yok. Tek bir tane; ama büyük. Açık olsa millet olduğu gibi çıkar. Açık olmadığı ve içeriye açıldığı için, açmaya da çalışmışlar, ama açamamışlar.

İşte, öyle bir sıkışmışız ki... Ölmemek, oradan sağlam çıkmak bir mucize! Yan tarafta yüz numaralar (tuvaletler) vardı. Ben de o tarafa gittim herhalde. Baktım millet sıkışıyor. Lavabonun üzerine çıktım. Çorabımı çıkardım. Suyu açtım. Ayakkabımla aldım milletin üstüne atıyorum, su buharlaşıyor. O derece sıkışmışız!

Arkadan gelen ittiriyor. Niye ittiriyor? Çünkü taş geliyor! Yoksa dışarı gidecek. Ha, bu arada giremeyen de olmuş, onlar sahaya kaçmış. Tel örgüleri kırmışlar...

Turan vardı, mühendis olan arkadaşımız. Ona ne oldu? O arada koptuk. Ahmet yoktu, elektrikçi. Sadece Dursun ile kopmadık. Yan yana oturuyorduk. İşte salavat getiriyorduk, ondan sonrasını hatırlamıyorum.

Stadın Dışı

Kamyonlar kavun değil, ölü taşır

İstanbul

Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm,
Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm,
Niksar'da evimizdeyken
Küçük bir serçe kadar hürdüm.

Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Mevsimler ne çabuk geçiverdi
Unutmak, unutmak, unutmak.

Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti,
Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti,

Yine kamyonlar kavun taşır
Fakat içimde şarkı bitti.

Ve ölüm stadının dışındayız... Başını babasının talimatıyla insanların bacaklarının arasına koyarak kendini koruyan Doğan Ürgüp, cesetleri hatırlıyor dışarıda:

> Tabii taşların atılması kesildi, kargaşa bitti. Dışarı çıktığımda babam yoktu. İnsan cesetlerinin yerlerde yattığını hatırlıyorum. Yani o kadar büyük bir vukuat meydana geldi.

Tribünden facianın boyutlarına vakıf olamayan Bekir Molu, gerçeğe stat dışında uyanıyor:

> Ya şimdi öyle bir şey ki devlet hastanesinin önü, en az 10 bin kişi! Herkes çocuğunu arıyor. Akrabasını, babasını arayan var. Maça gidip de dönmeyenler var. Ondan sonra ölü sayısını açıkladılar. Vakit geçtikçe sayı belli oldu. Stat dışında hiçbir şey olmadı. Millet, ambulanslar gelip cesetleri yaralıları falan götürünce, hastaneye gitti.

"Ne oldu bilmiyorum, düğünümüz vardı"

Gişeci Halim Bey, kömür kamyonlarını görüyor. Hayır, onlar Cahit Külebi'nin kavun taşıyan kamyonları değildi:

> Atatürk Spor Salonu'nun önüne vardım ki, o ezilen ve sıkışan insanları yavaş yavaş çıkarmaya, kurtarmaya başlamışlar. O zaman cankurtaran az olduğu için, yoldan geçen kömür kamyonları ve diğer vasıtalara yaralılar yüklenip hastaneye gönderiliyordu. Ölenler de vardı; ama onlar daha sonra gönderildi hastaneye. Hatta eski bir Atatürk Spor Salonu amirimiz vardı, Üstün Tunalı... Ona da yardımcı oluyorduk. O, "Bu adamın kolu sıcak, bu yaşıyor herhalde" dedi. Onu da hemen hastaneye gönderdik. Bir kısım sağlıkçılar da bazı kişilere suni teneffüs yapıyordu. Kendine gelip dinlenen ve biraz sonra kalkıp gidenler de oldu. Kömür kamyonuna adam yükledik. Bir adam vardı, kötüleşmiş. Belinde tabanca vardı. Sivaslı mı, em-

> niyet görevlisi mi? Belki de sivil polistir, bilemiyoruz. Yani ezilenlerin içinde, –ölenlerin değil de– belinde tabancası olan da gördük. Demek ki o zamanlar statlara girişte ciddi bir arama, tarama, kontrol de yoktu. Tabancalı olduğuna göre...

Halim Gerçel, caddelerde de taşlaşmaların sürdüğünü söylüyor: "Biz hastaneye gitmedik. Biz de heyecanlandık. Bu arada caddelerde taşlaşmalar vardı. Devam ediyordu kavgalar. Polis ve jandarma yetersizdi."

Gerçel, daha sonrasına tanık olmaz; çünkü: "Düğün hazırlıklarımız ve misafirlerimiz olduğu için... Maç da iptal oldu. Biz de yorulduk, o şeyi de gördük. Olay da psikolojimizi bozdu. Gençtik... Biz sonra geldik radyoda dinledik. O zaman televizyon falan yok..."

Gazeteci Mahmut Sabah, stadın dışından haberler gelince fırladıklarını söylüyor:

> İçeriye "Dışarıda ölüler var" diye, laflar geliyor. Fırladık dışarı çıktık. Hakikaten kapıdan şoke halde insanlar çıkıyor. Kimisini de çekerek çıkarıyorlar. Kapılar açılmış, oradan şey çıkıyor... Yerde yatan bir-iki kişi vardı. Onları da götürüyorlardı. Yoldan geçen vasıtalar çevrilip hastaneye götürülüyorlardı. İkinci yarının oynanmayacağı anonsu yapıldıktan sonra dışarıda da hafif taşlaşmalar oldu ama kimin kime attığı belli değil. Sonra bir sakinleşti ortalık. Vilayet gerekli tedbirleri aldı, işin ciddiyetinin farkına varıldı. Ortalık ana baba günü gibiydi. Geçenki Ankara'daki patlamayı (10 Ekim 2015'te meydana gelen terör saldırısında 101 kişi ölmüştü) gördünüz... Gazetecisin, bizim kaderimiz budur; hem acıyı yaşarsınız hem haberin verdiği bir heyecan var, atlatma bir şey varsa o hoşunuza gider. İki şeyi birlikte yaşıyorsunuz işte. Üzüntüyü görüyorsunuz, üzülüyorsunuz. Üzülmemek elde değil. Yerde yatan bir genç görüyorsunuz. Ölüp ölmediği de belli değil. Ama beden hareketsiz duruyor. Bu arada da tepenizde taşlar atılıyor. İtişmeler küfürler var. Kim kime küfrediyor o da belli değil.

Doç. Dr. Mehmet Güçlü, polisin stat etrafındaki insanları dağıtıp, sonra da kapıları açtığını söylerken, olayın vahametini sonradan anladığını belirtiyor:

> Ambulans sirenleri çalmaya başladığı zaman olayların çok kötüye gittiğini anladık. Çünkü biz çıkış kapısı tarafında olanları anlayamadık. Açık tribünde bazı insanlar upuzun hareketsiz yatıyordu. Biz onları taşla yaralanmış olarak düşünüyorduk. Polis bizi yaklaşık iki, belki üç saat statta tuttu. Şeref tribününün olduğu kapıdan polis eşliğinde dışarı aldılar. Jandarma binasının yanındaki kapıdan çıkarak evimize gittik. Ama olayları duyan Kayserili insanlar, stadyuma ve hastanelere koştu. Yoğun kan anonsları yapılıyordu hükümet meydanından. Çok sayıda yaralı vardı. Herkes çok şaşkın ve hayretler içindeydi.

"Beni ölü damına attılar"

Sivaslı elektrikçiler Hüsnü ile Dursun, salavat getirmişti yan yana. Ancak Hüsnü (Önel) gözlerini açtığında, yanında artık Dursun yoktur: "O sıkışıklıkta artık kapı nasıl açıldı, ne oldu bilmem. Gözlerimi hastanede açtım..."

Sonrasında yaşadıkları ona anlatılır. Ve inanılır gibi değildir: "Bir arkadaş vardı, Enver Usta, rahmetlik oldu o da. Enver Usta, 'Çıkardık seni, kamyona attık. Kömürlerin üzerinde hastaneye gönderdik' diye anlatıyordu. Araba durmamış. Sivaslılar çıkmış yola, caddeye, stadın kenarına... Yoldan gelip geçen arabalar durmamış. Taksi maksi durmamış. Hiçbiri durmamış...

Sivas tarafına çalışan, nakliye araçları... Yine onlar da durmamış, Sivaslılar; kurtulup ölmeyenler, durdurmuş. O araçlar bizi taşımış. Bizi götürmüşler, demek ki öldü, diye atmışlar ölü damına!"

"Ölü damı" lafına gülüyor bugün:

> O zaman "Ölü damı" diyorlar. Morg demek; ama morgda konacak şeyler olması lazım. Ancak üst üste atmışlar böyle... Ölü damında ne kadar kaldığımı bilemiyorum. Bir gün kalmadım

herhalde. Bu arada cenazesini arayanlar, arkadaşlarını kaybedenler hastaneye koşuyorlar. Tabii ağabeyim de beni arıyor. O da maçtaydı. Onlar bir gün önce gelmişlerdi.

Tribünde birbirimizi bulamadık. Kapalıda mı oturuyorlardı, maratonda mı; nerede oturduklarını bilemiyorduk.

"Elim oynuyor, oynayınca da..."

Bir mucize eseri hayata tutunuyor Hüsnü Bey. Tekrar "ölü damı"ndayız:

> Ağabeyim biraz taşkınlık yapıyor, "Benim kardeşimi burada öldürdüler" diye. Hastanenin kapısına ölenlerin listesini asıyorlar. Benim adım da varmış. Ağabeyim onu görünce tamamen fıttırıyor. Onun bir sustalısı vardı; İstanbul'da, Karaköy'de yaşadığı için... Her türlü alışkanlığı vardı! O sustalı bıçağı çekiyor, "Buradan bir kişi şey etmeden gitmeyeceğim. Kardeşimi öldürdünüz" diyor. O arada ağabeyimi hastaneye almıyorlar. Ağabeyim, ortakları Selahattin ağabey, Halim ağabey... Bunlar içeri giriyor. Halim ağabey, hastanede bir doktoru tanıyor. Dolayısıyla arıyor, soruyor, "Böyle biri var mı, yok mu" diye. "Yok" diyorlar. O zaman "İnelim, morga bakalım" diyor. Selahattin ağabey ile morga iniyorlar. İniyorlar ki, morgun kapısında bir tabure varmış, üstünde de ben oturuyorum! Gelip bana, "Nasılsın Hüsnücüğüm" diyorlar. "İçeri bir bakalım, tanıdık başka biri var mı" deyip, içeri gidiyorlar. Arayıp taradıktan sonra tam çıkıyorlar ki, ben düşmüşüm. Kafamın burası yarılmış.

Küçük bir kıpırtıyla hayata tutunuyor:

> Beni Şarkışlalı çocuklar buluyor. Sonradan duydum bunu. Elim oynuyor. Oynayınca "bu yaşıyor" diye beni dışarı çıkarıyorlar. İşte sonra Halim ağabeyler gelip beni buluyor. Sonra beni oksijen çadırına götürüyorlar. Oksijen veriyorlar. Bende hiçbir hareket yok. Selahattin ağabey ağlıyor, akrabalık da var, ağabeyimin ortağı. Perişan halde. Halim ağabey diyor ki,

"Öldüyse öldü, oksijenin şeyini biraz aç." Açınca ben birden sıçrıyorum şok etkisiyle. Koşup gidiyorlar doktora. Sonra beni alıp götürüyorlar.

"Nasılsın komadaki vatandaşım?"

Hastaneye bir bakan gelir. Ve, "Nasılsınız?" diye sorar komadaki vatandaşına!

Stattan beni buldukları ana kadar kaç saat geçmiş olabilir? Vallahi, o günün akşamı mı, ertesi günün sabahı mı? Hiç, bak hiç onu düşünmedim. O gün gündüz veya akşam buluyorlar herhalde. Hastanede 4-5 gün kalmışım. Yanımda bir kasabın (Kasapçılar Odası Başkanı) oğlu varmış. Onunla yatıyormuşum. İkimiz de komadaymışız. O ara bakan mı ne geliyor. Gazetede sonradan resmini gördüm. Ağabeyimin saç-sakalı uzuyor. Başımda oturuyor tabii. Bakan, "Nasılsınız" diye soruyor. Gazetedeki yazıda da "Komadaki insanlara nasılsınız diye sordu" yazılmış!

Ağabeyim de buna kızmış, adama boğacak gibi bakmış! Yahu sen komadaki adama nasıl bunu sorarsın?

Bir çift tokyo ile taburcu

Eve, Sivas'a dönüş:

Hatırlıyorum. Ağabeyim çıkardı; fakat ayakkabı bulamadık. Bir tokyo verdiler. Bir çocuk daha vardı benimle. İkimizin de ayağında tokyo, Sivas Caddesi'nde yürüyoruz. Ağabeyim "Oğlum bir ayakkabı alalım" dedi. Ayakkabı aldık. Ben dedim ki, "Para vermeyelim bu heriflere." Adam da "Hay, hay" dedi. Sivas'a geldikten aşağı yukarı 1 hafta veya 15 gün sonra döndüm işin başına.

Herkesi kesmişler

O zamanlar Sivasspor'un genç başkan yardımcısı Hüseyin Yıldırım, maç iptal olunca apar topar Sivas'a döner. Ancak sonra yine apar topar Kayseri'ye geri döner:

> Sivas'a yakın bir yerdi, Kayakevi vardı, oradan geri döndüm Kayseri'ye. Radyoyu açınca olayların olduğunu öğrendik ve geri döndük. Yolda olan çocuklar da (takım), Yeniçubuk'ta radyo dinliyorlar. Geldik ki, ağlıyorlar; birbirlerine sarılmış şekilde. Kayseri'de hastaneye gittik. Bir baktık ki herkesi kesmişler; her yer kan revan içinde! Otopsi yapılıyor. Bütün buralarımız kan oldu. Adam kesiyor, dikiyor. Dikerken de damarları falan çok şey yapmıyor. İnsanlar hep sıkışmadan ölmüşler. Bütün hastaneler ölülerle dolu. Kim mim bakıyoruz. Kimine ağlıyoruz, kimini görünce midesi bulanıyor insanın... Çünkü kan revan içinde, otopsiden dolayı. Açıkçası korktuk ve gece tekrar Sivas'a döndük.

Kese kâğıdı, salkım üzüm ve taş...

Mahmut Sabah ise İstanbul'dan gelen gazeteci Mete Akyol ile olay mahallinden şu manzaraları aktarıyor:

> Mete Akyol ile birlikte ertesi gün tribünleri dolaşıyoruz. Olaylardan sonra müthiş bir yağmur, müthiş derken, sindire sindire bir yağmur yağdı. Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Orhan Şeref Apak burada; İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı, Spor Genel Müdürü de... Biz de Mete ile dolaşıyoruz. Kese kâğıdı buruşmuş, yağmurdan eprimiş. Altında bir salkım üzüm, ortasında iki tane taş, üzerinde bir salkım daha üzüm. Böyle şeyler gördük Mete ile. Şaşırdık. "Görüyor musun? İşte bu taşlar atılmış" dedi.
>
> Taş olan atmış, olmayan da alıp ona atmış. İlla "O attı, bu attı" demem, yanlış anlaşılmasın. Biraz yoğunlaşınca panik... Panikten sonra da asıl orada, kapıda yanlış bir duruş var.

Soyunma Odaları...

"Tanık olmayan tanığız"

Filmi biraz başa sarıp, soyunma odasına dönelim. Futbolcular, stat içinde olaylar büyüyünce ikinci devreye çıkamadı. Ve ancak saatler sonra, kara yolları işçilerinin elbiseleri giydirilerek stattan çıkabildiler. Olayın göbeğinde ve fakat olaylardan aslında bihaber futbolcular soyunma odasında neler yaşamışlardı?

Önce Naci Sönmez'in tanıklığı:

> Devre oldu bir-iki taş geldi ama normal; yani güvenlik korumaya falan almadı. Normal girdik içeri. Statta jandarma yok. O ara birkaç seyirci gördük soyunma odasında. Dedik, 'Hayrola, ne oldu?' 'Taşlandık, bilmem ne,' dediler. Yani aklımıza gelmiyor ki ölü falan var orada diye! Soyunma odasına taraftar geliyor. Kaşı yarılmış, gözü yarılmış... 3-4 kişi geldi, sonra kesildi. Bu arada Hilmi ağabey (Kiremitçi) 'Ben bir bakayım tribüne' dedi. Geri geldi ve bize 'Bu maç oynanmaz. Karışmış saha' dedi. Sonra 'Hakem maçı iptal etti' dediler. Bize öyle haber geldi. Bir daha çıkmadık sahaya. Saat sekiz buçuk oldu. Biz hâlâ bilmiyoruz ölü var mı, yok mu diye!
>
> O saate kadar soyunma odasındaydık. Hiç çıkıp sahaya bakmadık. Odada öylece bekliyoruz. Çünkü 'Çıkmayın, bekleyin'

diyorlar görevliler. Aç biilaç bekledik. Ama dışarıda bir sürü battaniye ve su vermişler. Olaylar, maçtaki taraftarlar arasında oldu. Diğer Kayserililer, evlerinden çıkıp battaniye veriyor, su veriyor...

Biz olay yerindeyiz, tanık olmayan tanığız! Hiçbir şey görmedik. Bir cam mam, pencere olsa görürdük yani...

Kayserisporlu futbolculara da ne oldu bilmiyorduk. Biz kendi derdimize düşmüştük...

"Sandalyeleri kırıp bekledik"

Soyunma odasının diğer tanığı Selahattin Elbay, maç esnasında tribündeki kavgadan ötürü bir ölüm korkusu yaşamadığını, "Zaten maç başlayınca, insan onları duymuyor bile" diye anlatıyor. Ama soyunma odası için aynı şeyi söyleyemiyor:

Soyunma odasında bekliyoruz. Sahaya çıkacağız; fakat görevliler dışarıda olayların başladığını, sahaya çıkmamızın ikinci yarı için biraz sıkıntılı olduğunu söyledi. O zaman antrenörümüz Hilmi Kiremitçi'ydi. Eski Vefalı, milli takımda ve Fenerbahçe'de oynamış efsane futbolculardandı. O dışarıya gidip yetkililerle konuştu. İşte geldi soyunma odasına, "Arkadaşlar bir müddet bekleyeceğiz. Ortalığın sakinleşmesi beklenecek. Dışarıda taraftarlar karşılıklı olarak birbirlerine müdahalede bulundular, olaylar başladı" filan dedi. Aradan yarım saat, bir saat geçti; baktık hiçbir gelişme yok. Olayların büyüdüğünü tahmin ettik. Tabii dışarıdan ses geliyordu; ama o kadar fazla değildi. Olayların büyüklüğünü anlayacak kadar değildi.

Sonra yetkililer tekrardan geldi. Maçın hakem tarafından tatil edildiğini, olayların önlenemediğini bildirdiler. Biz de soyunma odasında 5-6 saat o vaziyette bekledik. Hatta, o zaman soyunma odasında tahta sandalyeler vardı, biz de "bize karşı saldırı olur" diye o sandalyeleri kırdık, elimizde sopa olarak kendimizi korumak amacıyla bekledik her ihtimale karşı! Çünkü dışarıda olaylar büyümüş. Büyük bir korku içindeydik, haklı olarak. Ancak ölen, yaralanan olduğunu bilmiyoruz. Ölü

ve yaralı olduğunu öğrenseydik korkumuz daha da şiddetlenirdi. Sadece olayların büyüdüğünü ve soyunma odasına sıçrayabileceğini söyledi yöneticilerimiz.

Soyunma odası musluklarından su falan içip o andaki heyecanımızı veya açlığımızı, susuzluğumuzu gidermeye çalıştık.

"Biz stattan çıktık, kahveye gittik"

Peki, ya ev sahibi Kayseri'nin soyunma odasında neler yaşanıyordu?

Ev sahibinin kaptanı Şevki Karaferya'ya göre maç iki kez tatil ediliyor. Ama daha da trajik olanı olayların boyutundan habersiz oldukları için, stattan çıkıp kahveye gitmeleri oluyor:

> Hakem maçı tatil etti. "Ne oldu" dedim. "Tatil ettim" dedi. Gittik içeri 15 dakika oturduk. Çıktık, hakem bir daha tatil etti. Adamlar ölmüş meğer, bizim haberimiz yok! İkinci kez soyunma odasına girdikten yarım saat sonra ayrıldık. Seyirci meyirci, herkes gitti. Yürüyerek stattan çıktık, kahveye gittik.

Sakatlığından ötürü tribünde olan Mustafa Erdoğan soyunma odasına inmiyor:

> Giremedik çünkü polis kimseyi almıyor. Arkadaşlarımız hiçbir şey yaşamamış. İnsanların öldüğünü biraz zaman geçtikten sonra öğrendik. Ölümlerin olduğu yere girmedim. Giremezsin ki! Polis her tarafı kapattı, hadise olmasın diye.
>
> Ben yaralı falan taşımadım çünkü görmedik. Ufak tefek kafası yaralananlar vardı. Herkes kaçtı gitti. Hadise daha da büyümesin, başımız belaya girmesin diye evlerimize döndük. Ertesi gün öğrendik ölü sayısını...

"Formayı çıkardık, YSE tulumunu giydik"

Soyunma odasında rehin kalan Sivassporlu futbolcular, stattan nasıl çıktı? Başkan yardımcısı Hüseyin Yıldırım, "Kamuflajla" diyor:

Maç iptal edilince futbolcular uzun süre soyunma odasında kaldı. Sonra polis, "Biz futbolculara kara yolları işçilerinin tulumlarını giydirip stattan çıkaracağız" dedi. Şu sarı elbiseler var ya, işte onlardan. Böylece takım, polisin korumasını girdi. Ben de idarecimiz Ethem Uslu ile birlikte Sivas'a döndüm. Ancak daha önce de söylediğim gibi yolda, radyodan olayların büyüdüğünü öğrenince Kayseri'ye geri döndüm.

"Faciayı radyodan öğrendik"

O sarı tulumlardan giyenlerdendi Naci Sönmez:

YSE (Yol, Su, Elektrik) montlarıyla stattan çıktık ve araca bindik. Kayseri Köprü var, Sivas girişi... Olayları burada öğrendik.

Allah!, herkes kapıyı açıyor. "Ahmet orada mı?", "Mehmet orada mı?" Dedik, "Hayrola", "Çok ölü var" dediler. Biz şok olduk tabii. Futbolcu, idareci olarak bize hiçbir şey olmadı...

Ve aynı anları bir de Selahattin Elbay anlatıyor:

Hepimiz birer kara yolları çalışanı olduk! Onların araçlarıyla stattan ayrıldık. Zaten o saate kadar da olaylar nispeten sakinleşmişti. Çıkarken bir şey görmedik. Kapalı kamyon şeklindeydi araç. Maçtan önce kaldığımız Sümerbank tesislerine götürüldük. Orada tekrar elbiselerimizi giydik. 3-4 minibüsle gelmiştik Sivas'tan. Minibüslerimiz orada bekliyordu. Bindik, yola koyulduk. Şarkışla'ya en yakın Gemerek ilçesi vardır, Sivas'ın. Gemerek'e geldiğimiz zaman minibüsün radyosundan maçta olayların çıktığını, ölü ve yaralıların olduğunu öğrendik. Yahu, olayların içindeyiz ama bu şekilde öğrendik! Hepimizden büyük bir üzüntü ve büyük bir "Eyvah, eyvah, eyvah!" sesleri yükseldi.

Ertesi Gün Sivas...

İntikam, Kayserililere ölüm!

"Ya ya ya, şa şa şa Sivasspor çok yaşa" diye Kayseri'ye giden binlerce Sivaslı, onlarca ölü ve yüzlerce yaralıyla döndü Kayseri'den. "Kara haber" Sivas'a ulaşınca ertesi gün şehir bir yangın yerine döndü. "İntikam" nidalarıyla sokağa inen Sivaslılar, Kayserili esnafa saldırdı.

Dönemin gazetelerine göre sabah saat 09.00 sularında Atatürk Caddesi'nde toplanan halk, "Kardeşlerimizin intikamını alacağız" sloganları atarak, Kayserililere ait ev ve dükkânları tahrip etmeye başlar. Şehre gelen İçişleri Bakanı Faruk Sükan da halkı teskin edemezken, o da protestolara uğrar. Sıcağı sıcağına verilen haberlerde maddi zararın, dönemin parasıyla, 1 milyon liranın üzerinde olduğu belirtilir. Yetersiz kalan polise destek için gelen 59. tümene bağlı askeri birlik, olayları bastırır.

Yine dönemin gazetelerine yansıyan bir habere göre, olayları bastırmak için bir konuşma yapan Sivas'ın tanınan avukatlarından Ali Yeke de saldırıya uğrar ve linçten güçlükle kurtarılır.

Doğan Ürgüp, babasıyla hiç arkalarına dahi bakmadan Kayseri Tren Garı'na gittiklerini ve hareket eden trene yetiştikle-

rini anlattıktan sonra, şehirlerinde gördükleri manzarayı şöyle özetliyor:

> Sivas'a geldik, istasyon ana baba günü. Duyanlar istasyona birikmişler. Tabii ertesi gün de Sivas'ta olaylar var. İşte devlet zafiyeti burada ortaya çıkıyor.

O günü Hüseyin Yıldırım, şöyle tasvir ediyor:

> Sivas'tan da bir sürü arabalar kamyonlar doldu, ki "Kayseri'ye olaylar çıkarmaya gidelim" diye... Ondan önce Sivas'ta ne kadar Kayserili varsa otelleri, dükkânları darmadağın edildi. Belediye Oteli vardı, bir arkadaşım işletiyordu, Hacı Ağa. O da gitti. Dövme falan oldu ama ölüm olmadı. Biz hem ölüm verdik, hem de ne kadar Kayserili işadamı esnaf vardıysa Sivas'ta, Kayseri'ye gönderdik!
>
> Resmi şekilde bir sıkıyönetim ilan edilmedi. Ama talandan sonra polis ve asker şehre indi. Tüm mahallelere dağıldı. Kayserililer de evlerini boşaltıp, polis-asker-jandarma eşliğinde götürüldü.

"Uyandım ki, otel alevler içinde!"

Naci Sönmez, sabah uyandığında Belediye Oteli'ni alevler içinde görüyor:

> O Köşk Otel'in yan tarafındaki binada kalıyoruz. Baktık, Belediye Oteli alev alev yanıyor! İtfaiye gelmiş, itfaiyenin hortumunu kesiyorlar. Herkes infialde. Herkesin ocağına acı düşmüş; 40 kişi ölmüş...

Naci Bey'in aksine Selahattin Elbay evden çıkmadığı için yağma olaylarına aynı gün şahitlik edemiyor:

> İşte Sivas'a geldik. Herkes evlerine gitti. Ertesi gün Sivas'ta Kayserililere ait işyerleri tahrip edildi, yağmalandı. Bunları görmedik çünkü dışarı çıkamadık. Bir de futbolcuyuz. Bazı arkadaşlar çıkmıştır ama ben şahsen çıkmadım. Evimiz de biraz şehir merkezine uzaktı. Sonra şehirde gezdiğimizde talanın

kalıntılarını gördük. İşte bizi tanıyanlar "Size de büyük geçmişler olsun, siz de ölümden döndünüz" falan dedi.

"Matem havası esti ve bir kin doğdu"

Hemşire Hikmet Bilkay, olayın ertesi günü bir matem havası eserken, Kayserililere karşı bir kinin de anında oluştuğuna dikkat çekiyor:

> Hastanede olduğumuz için çok görmedik; ama ertesi gün gazeteden, radyodan duyduk. Ancak bir matem havası esti Sivas'ta ve bir kin doğdu. O zamana kadar ben hiç Kayserililere laf söylediklerini duymadım. Ama o günden sonra Kayserililere bir kin doğdu. Mesela "Adam mı onlar, bizim başımıza böyle şeyler geldi" diyorlardı...
>
> Hastanede kaldığım için, yağma olaylarını bilmiyorum. Hiç çıkıp "bakalım" demedim. Belki olduysa da unutmuş olabilirim. Çünkü öyle bir şeyleri görmedim. Akrabalarını bulamayanlar, hastaneye feryat figan geldiler. Cenazelerini arayan çok oldu. Bazılarına, "Böyle biri yok, yarın gelin" diyorduk. Çünkü bilemiyorduk hangi birine bakalım. Cenaze çünkü... "Sen kimsin" diye adını soracak halimiz yoktu.

"Ölü damı"nda, yaşadığı tesadüfen fark edilen Hüsnü Önel, vahametin ortasında bile kine yenik düşmüyor ve Sivas'a döndüğünde gördüğü yağmadan ötürü büyük üzüntü duyuyor:

> Üzdü bayağı beni. "Hak ettiler" diye hiç düşünmedim. Kötü bir şey düşünmedim.

"Tüfeği aldık, 38 plakalı araca 'Dur' dedik"

Sonraki yılların gazetecisi olacak olan Sirer Doğan, kalemden önce o gün eline silah alır:

> Maça gitmemiştim ama olayı birebir yaşadım. Çünkü niye yaşadık? O zaman sadece radyo var. Eniştem akşam geldi, kolu sarılı. Köye geldi. Ondan önce bir şey duymamıştık. Sonra

duyduk ki, tanıdıklar var, ölmüş diye. Hüsnü Önel var mesela. Bu bayılmış; ama "ölmüş" diye morga atmışlar.

Ertesi gün cesetler alınırken bu canlanıyor. 1987'de TRT'den araba çıktı hatta buna Cenk Koray'ın programında! Neyse, ertesi gün av tüfeklerini aldık yola çıktık. Asfalta 38 plakalı arabaya "Dur" diyorduk. Durmayanı vuruyorduk. Lastiklerini patlatma amaçlı. Bizim evimiz çiftlikti, asfaltın kenarındaydı. Evimizin önünde viraj var. Sivas'tan bir hasta getirmiş taksi. 38 plakalı olduğu için kovalamışlar bizim bahçeye uçtu virajda. Rahmetlik babam sahip çıktı. Oğlan korkuyor, "Beni öldürecekler" diye. Babam, "Korkma, ben varken sana dokunamazlar" dedi. Ve babamın o davranışından yola çıkarak, kamyonlara ateş etmemizin cehaletin örneği olduğunu o zaman anladık, fark ettik. Ama Şarkışla'da bir yağma olayı olmadı. Fakat Kayserili esnaf gitti.

"Paydos yok, cenaze gelebilir"

Dışarıda yaşananlara uzak kalan hemşire Hikmet Bilkay, buna mukabil hastanede tarihî anlara şahit oluyor:

Olayları ilk maç bitişinden yarım saat veya bir saat sonra öğrendik. Hemen, "Hayır, gitmeyeceksiniz. Hadise var. Kayseri'den cenaze de gelebilir, hasta da" denildi. Çünkü hemşire olduğumuz için, mesaimiz akşam saat 5'te bitiyor. "Ama biz Demiryolu Hastanesiyiz" dedik. Bizimki özel bir hastanedir, umumi bir hastane değildi. Sadece demiryolu işçilerine hizmet veriyoruz. Ama o gün, "Hepinizin izinleri kaldırıldı, hiçbir yere gitmeyin" denildi. Bekleme emri verildi.

Ertesi sabah saat 09.00'dan sonra yavaş yavaş cenazeler gelmeye başladı hastanemize. Bazı ayaküstü tedavi olan hastalar da geldi. Gelen hastalar şunları anlattı: "Bir cehennem azabı. Bizi ittiler, kapılar açılmadı. Çocuklarla gittik, ezilenler çok oldu, ölü kaybımız çok oldu."

Bizim oraya tahmin ediyorum, 12 veya 15 cenaze getirildi. Ne şekilde getirildi hiç bilmiyorum o tarafları. Çünkü bi-

zim morgla hiçbir ilgimiz yoktu. Ama ertesi gün bayrağa sarılı tabutları hastanenin bahçesine yığdılar. İçler acısı bir şeydi. Cenazelerin çoğu Sivas Devlet Hastanesi'ne götürüldü. Morg dolduğu ve bir de Demiryolları'nda çalışanlar da olduğu için bize gelenler de oldu; ama Demiryolları'ndan gelenler içinde cenaze yoktu. Yaralananlar vardı. Biz onlardan duyduk bu olayları.

Bize gelen cenazelerden hâlâ daha kan akmıyordu. Ama mesela doktorların anlattığına göre boğulma gibi, çiğnenme çok olduğu için kan yoktu. Ezik çoktu, çiğnenmiş çoktu. Mesela çok zayıf bünyelilerin kolu bile çıkmıştı, çekmekten. Darp olarak değil, çekmekten... Çoğu cenaze otopsi yapılmadan bize geldi. Ezilip, "ex" olduğuna kanaat getirdiklerini otopsi yapmadan göndermişlerdi. Adli vakalarda otopsi yapılır. Ancak bu olay toplumsal olduğu için gerek görülmemiş. Sabaha kadar hastanede kaldık. Bütün hemşireler, hatta bütün doktorlar... Herkes faal olarak çalıştı.

Hastane önünde insanlar büyük bir yığılma yaptı. Kimlik tespitleri sonradan yapıldı. Tabii cenazeler geldi, ertesi gün gitmedi. Onların kimlik tespiti yapıldı, bakıldı; hatta diğer hastaneler de irtibat halindeydi birbirleriyle. Gelen cenazeler içinde çocuk yoktu, 18-30 yaş arasındaydılar. Kadın da yoktu. Hep erkekti. Ama genelinde çocuk da olduğunu ertesi gün gazeteler yazdı.

Radyodan olaylar "Olmaması lazım, neden oldu" diye verildi. "Kapılar neden kilitliydi, neden açılmadı"... İlk başta bunu sordular. Bunu çok iyi hatırlıyorum. "Neden açılmadı, niye kilitlendi"... Bu çok söylendi.

"Tabutlardan kan akıyordu"

Cenazeler askeri uçaklarla Sivas'a nakledilir. Kayseri'deki hastanede gördüğü manzaralara dayanamayan, hatta korkup şehirden kaçtığını söyleyen Hüseyin Yıldırım, cenazelerin hastanelere dağıtıldığını söylüyor:

> Güvenlik eşliğinde getirildi. Tabutlardan kan akıyordu. Numune, Askeri, Demiryolları ve Sigorta Hastanesi'ne götürüldüler.

Naci Sönmez, "Onu ben de gördüm" diyerek, tabutlardan akan kanı teyit ediyor.

Elbet tabutlardan kan akması akla insanların nasıl öldüğüne dair kuşkular getiriyor. Gazeteci Sabah, bu mevzuya şöyle açıklık getiriyor:

> Otopsi yapılıyor ya... Benim bildiğim otopsi yapılan cenazeden kan akar. 41 cenaze... Burada dört dörtlük adli tıp yok. Gece acil uçakla İstanbul Adli Tıp'tan 7-8 kişilik bir uzman heyeti getirildi. Sabaha kadar otopsi yapıldı. Otopside de "Şok" denildi. Nefessiz kalıyorlar. Birbirinin üstüne yığılıp sıkışıyorlar.

Ertesi Gün Kayseri...

"Rum tohumları"

Sivas'ta Kayserililere yönelik yapılan yağma, Kayseri'de karşı bir hamleye neden olmuyor.

Bekir Molu, şöyle hatırlıyor o günü:

> Kayserili esnafları yağmalamışlar. Bir Kayserili akrabam vardı, Sivas'ta askerdi. Cenazeler kalkarken askerleri dizmişler, arkasında da halk bağırıyormuş: "Rum tohumları"... Yanındaki asker bizimkine "Lan söyleyeyim mi Kayserili olduğunu" demiş. Bizim ki de "Lan oğlum git, serserilik etme" demiş.
>
> Sivas'taki saldırılardan sonra bizim burada Sivaslılara hiçbir şey yapılmadı. Ama oradakiler, tabii cenazeleri falan olduğu için, bizimkilerin orada otelini yakmışlar. Bir şeyler yapmışlar. Burada reaksiyon yoktu. Burada üzüntü vardı. "Olmasaydı" falan gibi, konuşmalar vardı.
>
> Burada da matem havası vardı. Yani tabii onlar da vatandaşımız, komşumuz. Herkes üzülüyordu, "Ya niye böyle oldu" diye. "Spora gölge düştü" falan denildi. Sivaslılar da feveran ettiler tabii. Kardeşini, babasını, ağabeyini kaybedenler oldu. Hepsine başsağlığı diliyorum yine. O zaman Kayserili, aracıyla Sivas'tan geçmeye korkuyordu. "Saldırırlar mı" diye hani.

“Sivas’a 38 plakalı araba giremezdi”

Halim Gerçel, 38 plakalı Kayseri araçlarının Sivas’a giremediğini söylüyor:

> Kayseri’de de birçok Sivaslı esnaf var, işyerleri var. Kaynaşmışız. Şarkışla ve Gemerek tamamen Kayseri ile alakalı. Belki Sivas’ı bilmeyen Şarkışlalılılar vardır. Resmi işler Sivas’ta yürür, diğer ticari işler burada, okulları burada... DSİ Bölge Müdürlüğü Kayseri’deydi. Olaydan sonra Sivas’a 38 plakasıyla gidemezdi. Sadece Kuzucu Turizm vardı; onlar da Şarkışlalı olduğu için, otobüsleri gider gelirdi.

“Kayseri’de çok korkunç bir hüzün vardı” diyor Mehmet Güçlü:

> Kayseri’de yaşayan dost ve komşularımıza “geçmiş olsun”a gittik. Havagücü’nde futbol oynayan ve aynı zamanda Hava İkmal Merkezi’nde çalışan komşum Selahattin ağabeyle sık sık dertleşirdik. Olaylarda onun da yakını rahmetli olmuştu. O da çok üzgün ve kızgın olarak anlatıyordu. “Gardaş bunlar top oynamaya gelmemişler, savaşa gelmişler. Çok ikaz ettim anlamadılar” deyip ağlıyordu.

“Bir ölüm sessizliği vardı”

Gazeteci Mahmut Sabah, Kayseri’nin ertesi gününü iki kelimeyle özetliyor: “Ölüm sessizliği! Ne derler, ölüm sessizliği! Şehir bir kâbusun altında, karabaşın altında. Herkes üzüntülü. Büyüğü üzüntülü, küçüğü üzüntülü. Yüzler gülmüyor. ‘Niye oldu, neden bu şehirde oldu, niye bu insanlar öldü’ diyordu herkes.

Bu ağır hava belirgin şekilde 2-3 gün sürdü. Sivas’taki yağma haberleriyse burayı pek enterese etmedi. Ben tanık olmadım. Somut bir şey yoktu. Burada sadece ‘bu talihsizliği neden yaşadık’ havası vardı. Aklı başında insanlar daha çok üzülüyordu.”

Emniyet müdürü, spor il müdürünü görevden aldılar. Vali, apar topar Ankara’ya alındı.

Kayserililerden yardım kampanyası

Kayserililer, ölenlerin aileleri için yardım kampanyası düzenler. Spor Toto gelirlerinden 100'er bin lira yardım yapılması ve Sivas'ta dükkânları tahrip edilenlerin zararlarının karşılanması kararlaştırıldı. Örneğin, yağmalanan Belediye Oteli için babasının dava açtığını belirten İbrahim Türktekin, "İncelemede 180 bin lira zarar tespit edildi. Danıştay'a dava açtık, bir buçuk sene sonra alabildik onu. Bizden sonra da alan oldu da, ilk alan bizdik. Oradan bizimle birlikte dönen 15 aile vardı, hepsi iş yapan insanlardı."

Yeri gelmişken Belediye Oteli'nin yakılmasına da değinelim. Zira Sivas'taki yağmalamada en çok öne çıkan mekân Kayserililere ait Belediye Oteli'dir. Otelin sahibi Ahmet Türktekin'dir. Oğlu İbrahim Türktekin, Kayseri *Anadolu Haber*'e verdiği bir röportajda öykülerini şöyle özetler:

> Biz 1953'te Sivas'a gittik. Babam Belediye Oteli'ni tuttu, ondan sonra Kayseri'den Sivas'a göçtük. Ortaokulu bitirdiğim yıl o hadise oldu. Zaten o hadiseden sonra ben liseye devam etmedim, Kayseri'ye geri döndük. Babam hadiseden bir hafta evvel Sivas'taydı. Maç olacağı zaman Kayseri'de olduğu için amcamı aradı ve "Aman 40 kişilik misafirimiz var, bağ evine misafirliğe gelecekler, tedbirli olun" dedi. Yani misafirler için "tedbirli olun" diyor. O zaman Sivas'ın senatörü Rıfat Öçten, belediye başkanı falan gelecek. Bize geldiklerinde amcam Rıfat Öçten'e, "Sizinkiler bir gece önceden gelmiş rezillik çıkarmışlar, aman Rıfat Bey siz bunu Vali Bey'e söyleyin de Vali Bey tedbir alsın." Zaten daha öncesinden tedbir almaları için yazı gönderilmiş. Rıfat Bey de Turan Otel'de kalacaktı. Vali Bey kendisini ziyarete geliyor ve orada söylüyor. Vali de iki yüz kadar polis bırakıyor ama kendisi o gün Kayseri'de yok, bırakıp gidiyor.
>
> Babam Sivas'ı aradı hadiseyi duyunca. Birlikte peynir işi yaptığımız bir ortağımız vardı; Tahsin Odabaşı. Ona dedi ki, "Aman bizim çocuklar orada (biraderlerim Mahmut ve Ömer) onları Yozgat üzerinden Kayseri'ye gönder." Çünkü Şarkışla üzerinden gelirlerse başları derde girebilir, şehirde Kayseri

ile ilgili ne varsa yağmalıyorlar. Kardeşlerime de dedi ki, "Her şeyi olduğu gibi bırakın, gelin." Biz Sivas Belediyesi'nden oteli kiraladık. Çok büyük bir oteldi. Madımak Oteli'nin karşısındaydı. Kırmızı taş bir bina. Bu hadiseden bir ay önce de oteli komple değiştirmiştik. Biz değiştirmeden önce eşyalar demirdi, formikalar yeni çıkmıştı, her şeyi baştan aşağı yenilemiştik. Ama bir gün içinde hepsi yağmalanmış. Sivaslılar öyle galeyana gelmiş ki, askerler Kayserilileri kamyonları ile evlerinden topladılar. Babam 3 ay sonra tekrar Sivas'a gitti ve oteli açtı, iki ortağıyla beraber. Bize kimse çok bir şey diyemedi, babamın ağırlığı vardı; valiyle, askerle arası iyiydi. Bir sene daha orada durdu, "Belimizde silahla dolaşıyoruz oğlum" derdi babam...

Sivaslıların nakline karşı çıkılır

Sivas Öğretmen Okulu'ndaki Kayserili talebeler, Milli Eğitim Bakanlığı'na, sınavlara başka şehirde girme ricasıyla dilekçe yazar. Dilekçeleri kabul edilen öğrenciler Tokat Öğretmen Okulu'nda sınava girer. Ayrıca Kayseri'deki Sivaslı öğrencilerin nakilleri için de çalışma başlatılır.

Kayseri halkı, Kayseri Kız Öğretmen Okulu'nda okuyan 195 Sivaslının başka illere nakline karşı çıkınca, karar iptal edilir.

Defin...

Ağıt ve Demirel kahkahası...

Kayseri'de ölenlerin sayısına dair farklı rakamlar telaffuz edilmektedir: 40, 41 ve 43... Aşağıdaki listede 38 Sivaslı'nın adı ve yaşları bulunuyor. Bunun dışında iki de Kayserili hayatını yitirmiştir. Ahmet Sat ve Ata Mahmutoğlu isimli bu iki Kayseri-

Sivassporlu taraftarlar, olayın yıldönümü olan 17 Eylül'de ölenlerin mezarının başında dua ediyor. Bu anı, Sivaslı gazeteci Mustafa Ateş, bu kitap için özel olarak görüntüledi.

li belki de ölen en genç kişiler. Zira bu iki gencin tribünde yiyecek içecek satan çocuklar olduğu söylenir. Kayseri cenahındaki "Kayserili iki çocuk tribünden atıldı" rivayeti de buradan beslenir.

Aşağıdaki listedeki isimlerin tamamı ertesi gün gazetelerde yer alır. Bazı isimler, olayın sıcaklığı ve aceleden ötürü belli ki yanlış yazılmış.

Bunun dışında gazetelerde yer alan ama bu listede yer almayan isimler de mevcuttur. Bu kişiler hayatını yitirmiş midir, yoksa ilk elden öldü sanılan yaralılar mı, bilemiyoruz. Zira daha sonraki günlerde gazetelerde "kesin bir liste"ye ulaşamadım. Tarihe not düşmek adına gazetelerde yer alan bu kişilerin adlarını da buraya aldım.

İsimleri tespit edilebilen ve hayatını kaybeden Sivaslılar:

İsim	*Doğum darihi*	*Yaşı*
Orhan Güleç	1949	18
Mehmet Koç	1944	23
Sebahattin Özsürer	1947	20
İhsan Altınbaş	1939	28
Özdemir Aksoy	1930	30
Vahit Olguner	1947	20
Yaşar Görüşük	1948	19
Kemal Evci	1943	25
Doğan Hastaoğlu	1950	18
İbrahim Başdemir	1940	27
Turgut Toptaş	1934	33
Sümer Fırat	1936	31
Abdullah Kurulay	1926	41
Hüseyin Lodos	1927	40
Memiş Koytan	1935	32
Recep Canatar	1932	35
Mete Çini	1947	20
İ. Ethem Seçkin	1923	44

Umur Seçkin	1947	20
Süleyman Halk	1944	23
Osman Çelikağ	1948	19
Ekrem Boylu	1949	18
Dursun Ayhan	1941	26
A.Turan Arasıl	1934	33
Yücel Ayvan	1948	19
Muttalip Yeldan	1939	28
Yılmaz Yüksel	1949	18
Mustafa Haki Ürgüp	1932	35
Necati Gülen	1927	40
Umut Uzun	1954	13
Hasan Uzun	1933	34
Zeki Çaycı	1940	27
Ali Çanak	1950	17
Dursun Özkoçak	1941	26
Mustafa Soyözen	1951	16
Agah Anbarpınar	1948	19
Nusret Ayık	1950	17
Fikret Fırat	1950	17

Hayatını kaybeden Kayserililer: Ahmet Sat, Ata Mahmutoğlu.

Listede olmayan isimler

Yukarıdaki listede olmayan ancak olaydan hemen sonra bazı gazetelerde yayımlanan listelerde bulunan farklı isimler de şöyle:

Ülker: Celal Altınay, Fahrettin Yılmaz, Hasan Taşyürek, Sabri Küçüker, Rıfat ?.

Milliyet: Hasan Taşyürek, Fahrettin Yılmaz, Mustafa Türk, Halil Arslan, Celal Altınay, İsmail Hakkıoğlu, Talat Doğan, Sabahattin ?, Sabri Küçüker, Arif ?.

Hürriyet: Ömer Fırat, Celal Altınay, İbrahim Baseç.

Cumhuriyet: İsmail Hakkıoğlu, Celal Altınay, Fahrettin Yılmaz, Hasan Taşyürek, Sabri Küçük, Sabahattin ?.

Ölen iki Kayserilinin cenazesinin sessiz sedasız defnedildiğini söyleyen Doç Dr. Mehmet Güçlü, gerçek ölü sayısının da daha fazla olabileceğini öne sürüyor:

> Kayseri'de de Sivas'taki gibi bir infialin olmaması için yetkililer ve gazeteler, cenazeleri öne çıkarmadı. Bir de toplamda 42 kişi öldü ama 600 kadar da yaralı vardı. Sonra o yaralılar ne oldu, ölen oldu mu, olmadı mı? Kimse bunu bilmiyor. Gerçek ölüm sayısı daha da yüksek olabilir.

Sonuçta bugün sadece bir "liste"den ibaret olan bu insanlar, on binlerin katıldığı bir törenle defnedilir.

Kayseri'den askeri uçakla getirilen Sivaslıların cenazeleri, şehirdeki çeşitli hastanelere dağıtılır. Olayların basına nasıl yansıdığının anlatıldığı bölümde de göreceksiniz; fakat öncesinde bu başlık altında da vurgulamakta fayda var: Cenazeler toprağa verildiği gün gazetelere iki ayrı kare yansır: Bir yanda onlarca insanını toprağa veren on binlerin gözyaşları, yanı başındaysa olay günü iptal ettiği Rusya gezisine ertesi gün çıkan Başbakan Süleyman Demirel'in Moskova Havaalanı'nda attığı kahkahaların pozu!

"Günahı olan kimse yok"

Uçakla getirilen cenazelerin daha sonra kamyonlarla hastanelere dağıtıldığını söyleyen Hüseyin Yıldırım, bunu yadırgamıyor: "O günkü şartlar böyleydi. Hepsini beraber götürdük mezarlığa. Önce mezarlar eşildi, sonra tahtalara isimler yazıldı. Götürüp hepsini Yukarı Tekke denilen yerde gömdük. Cenaze töreni çok kalabalıktı. Ne kadar Sivaslı vardıysa, o gün oradaydı. Herkes iştirak etti. Büyük bir konvoy oluştu."

Kendisi de ölümden dönen Doğan Ürgüp, cenazelerden birinin akrabalarına ait olduğunu söylüyor:

> Mustafa Haki Ürgüp... Toptan sebze halinde kabzımaldı. Kayseri'ye soğan, sarmısak almaya inmiş. Maça gidiyor. Yani çok günahsız insanlar arada kaynadılar. Bu işte günahı olan hiç

Kayseri'deki maça giden Umut Uzun, hayatını yitirdiğinde henüz 13 yaşındadır.

kimse yok aslında... Dolayısıyla o insanlar orada öldü, inşallah günahsız öldükleri için şehit de olabilirler. Dini boyutuna çok karışmak istemiyorum ben. Ve getirip buraya defnettiler. 40 civarında Sivaslı, bu işte hayatını kaybetti. Bunlar Kayserili de olabilirdi. Normalde, mesela siz, konuşan insan bulmakta da zorlanırsınız. İnsanlar mesuliyet almak istemiyor. Halbuki konuşup analiz yapmak lazım, gördüklerini anlatması lazım insanların.

Hemşire Hikmet Bilkay, hastanede vazifeli olduğu için cenaze törenine gidemezken, "ölü" sanılarak morga kaldırılan Hüsnü Önel ise yetişemiyor:

Sivas'a geldiğimde, hepsi de gömülmüştü. Ziyarete gittim tabii. Arkadaşım orada.

"Camide elektrik direğine çıktım baktım"

Futbolculardan Naci Sönmez, cenazededir:

> Yukarı Tekke'ye nakledildiler. Aileler perişandı. Tabii o hâletiruhiyeden kafanı kaldıramıyorsun ki, etrafını göresin! Biz futbolculara bir tepki olmadı ama. "Nereden çıktı bu futbol, eşimizi, çocuğumuzu kaybettik" diyen olmadı. Dünyada eşi görülmemiş bir şeydi. O kapı dışarıya açılmış olsaydı... Bunlar düşünülmüyor mu? Hâlâ gittiğimde dua ederim; Fatiha okuruz. Ne diyelim, alın yazısı...

Ölen taraftarlardan İhsan Altınbaş'ın o zaman 8 yaşındaki oğlu Mustafa'nın hafızasında kalan görüntüyse şudur:

> Babamın cenazesi camiye geldi. Camide elektrik direğine çıktım, baktım...

İlk Taş...

Kese kâğıdında ayva, nar mı, yoksa taş mı var?

Cenazelerin toprağa verilmesinin ertesi günü de, kırklarının çıktığı gün de, üzerinden yarım asır geçtiği gün de aynı tartışma hiç eksik olmadı: İlk taşı kim attı?

İki taraf birbiriyle fiziki bir temasa geçmiyor. Teması sağlayan taşlar! Bugün bile daha o "taşlar"ın kaynağı ve "ilk kim"in attığı soruluyor. Ve iki taraf da "İlk taşı onlar attı" diyor...

O zamanın küçük taraftarı geleceğin ise Sivas Belediye Başkanı Doğan Ürgüp, yarayı deşmek istemediği şerhini düşüp, Kayserililerin sahaya taşla girdiğini savunuyor:

> Kayseri seyircisinin bir kısmı sahaya taşlarla giriyor. Bir zafiyet tabii ki var. Bir kere arama düzgün yapılmadı. Mesela bizler maça girdik, babamın cebindeki çakıyı dahi aldılar. "Çıkışta alırsınız" dediler. Kapılar içeriye açılıyordu, dışarıya açılmıyordu! Pres kapıya yapılınca boğulmadan, sıkışmadan öldü insanlar. Yani taş yarasıyla, kurşun yarasıyla ölen yok...
>
> Mesela taşlarla geliniyor, içeriye taşlar atılıyor. Sivas seyircisinden de taşkınlık yapanlar var. Ben Kayseri, Sivas açısından bakmıyorum olaya. Ülkem açısından bakıyorum hadise-

ye. 11 yaşındaydım ama sonrasında hadiseyi iyice analiz etme imkânımız oldu.

Kanlı maçta Sivas forması giyen Selahattin Elbay, taş işini çözemediğini söylüyor:

> O taşların ne şekilde stada sokulduğu merak konusu oldu. O zaman el arabalarında elma falan satılırdı maç esnasında. Seyyar satıcıların kağıt torbaları vardı. İşte "altına taş, üstüne elma konulmuş" diye duyum aldık. O taşlar torbalardan çıkartılıp atılmış.

Elbay'ın takım arkadaşı Naci Sönmez ise şaşkın şekilde "İlk taşı biz görmedik ki! Dışarıdan da atıyorlar" diyor.

"'Çocuk öldü' diyorlar"

Kayserisporlu Bekir Molu, "Kese kâğıdına Sivaslılar taş koydu" iddiasıyla söze giriyor; ama tanıklığa değil, duyuma dayalı sözleri: "Mesela meyve almışlar. Taş varmış kese kâğıtlarının altında. Öyle bir dedikodu var. Kayserili yapmaz. Çünkü her zaman maça geliyor. Öyle 'Sivas'a taş atayım' diye, taş getirmez. Bir de o zamanlar dışarı asfalt değildi, çakıllıydı yol..."

Gol, tezahüratlar ve taşlar... Birçok sebebe Bekir Bey, bir dedikoduyu da ekliyor:

> Şimdi, "Bir çocuk öldü" diyorlar. Onu da "Sivaslılar tribünden attı" diyorlar ama ben görmediğim için bir şey diyemiyorum. Güya çocuğu yukarı tribünden aşağı atmışlar; sokağa; arka tarafa. Atınca da olay patlamış... Öyle bir dedikodu var ama...Ben zannetmiyorum. Kayserili bir ölü falan da duymadım.

Sözü edilen çocuk (aslında iki kişi) yukarıda sözünü ettiğim ve tribünde yiyecek içecek satanlar. Ama tribünden atılarak öldüklerine dair hiçbir somut bilgi ve belge bulunmamakta.

Tribünden maçı izleyen Kayserisporlu futbolcu Mustafa Erdoğan da "Kayserili çocuk atıldı" tevatüründen söz ediyor:

Gol atıldıktan sonra Sivaslıların arasında bizim bir Kayserili çocuk varmış, öyle anlatıyorlar, tam bilmiyorum. O çocuğu atmışlar mı, ne yapmışlar... Ondan sonra taş yağmuru başlamış. Taş da nasıl girmiş, taş yoktu ki! Stadın etrafında mıcır vardı. Onlar içeri girerken kese kâğıdının altına taş koymuşlar, üzerine de meyve...

Sivaslılar reddediyor ama başka nasıl taş girecek ki? Taş yok ki statta! Gördüğüm şuydu: Sivaslılardan başladı. Bizimkiler sol tarafa kaçtı. Maratondaki çocuklar, arka tarafa doğru kaçtılar. Sonuna kadar izledim. Bizimkiler bastırınca tel örgüleri falan kırdılar.

Polis, insanlar sahaya inmesin, hadise daha büyümesin diye müdahale etmeye başladı. Aradan kaçıp sahanın içine giren ve şeref tribününe gelen, ancak 30-40 kişi oldu.

O zaman emniyet birimlerinde de hata vardı. Hadisenin olacağı belli. Çünkü çok kişi sarhoştu. Ama millet birbirine karışmadı. Fiziki bir temas olmadı. Panik yapınca millet kapılara doğru hücum etti. Onu görüyorsun. Kayserililer ise iki taraftan kaçmaya çalışıyor. Kayserililerde panik olsa, onlarda da ölüm olurdu. Kapılara yönelenler, yöneldi. İşte o tribünleri yıkıp gelenleri de şeref tribününün altına aldık.

Mehmet Güçlü de tribünden atıldığı iddia edilen çocukların çemen satanlar olduğunu belirterek, "Aşağı atılarak yaralanmış ve ölmüşler" diyor.

Gişeci Halim Gerçel de "Sivaslılar başlattı" iddiasında:

Sivaslıların attığı taşı Kayserililer de oraya geri atıyor. Tabii Kayserililer daha fazla olduğu için (bizim tabiri caizse "bastırma" dediğimiz) Sivaslıları bastırıyorlar.

"Önce dışarıdan attılar"

Can pazarının ortasındaki Hüsnü Önel de Sivaslı hemşehrisi Doğan Ürgüp ile aynı görüşte:

İlk taşı onlar dışarıdan attılar. Ya Sivaslılar nereden atacak taş? İçeri girerken arandık, diyorum. Kese kâğıtlarına saklama yalan! Kayserililer o kadar güzel şey yapıyorlar ki...

Ya, ya... Ben ne diyorum? O amigolarının hareketinden dolayı iş çığrından çıktı. O çolağı (çolak diye bilinen ufak tefek bir Sivaslı taraftar) hatırlıyorum ben, Kayserilileri kovaladı. Bütün tribünü düşünebiliyor musun, önüne kattı! Hepsi kaçtı.

Hüseyin Yıldırım ise herkesten çok farklı düşünüyor: "1967'de içeriye taş sokacak kadar fanatik bir taraftar yoktu. Yalan, yalan... O gün böyle fanatik bir seyirci de yok ki!"

Gazeteci Mahmut Sabah ise aksi görüşte ısrarlı:

Adam taşı cebine koymuş. İyi aranmamış, kese kâğıdına koymuş, yemişin içinde getirmiş... "İki taraf da getirmiş" diyemem. Hayır, ben öyle diyemem. Onları söylemek istemiyorum. Çünkü şöyle tevatürler var: O zaman tribünlerde el arabalarında meyve satılıyor. İşte meyvelerin altına taş konularak stada sokulmuş...

Hayır efendim! O stadın yanında bir spor salonu vardı, bir de havuz. Bir kompleksti. Kayserispor, 1966'da lige girdi. Bir yıl sonra da Sivasspor geldi. Psikolojik şey burada da aranabilir: "Ben niye geç geldim." Bunun da psikolojik bir etkisi olabilir.

Stadın inşaatı 1965'te bitti. Spor salonu ise 1965-66'da bitti. Kompleksin içine asfalt dökülecekti. "Tedbirsizlik" derken asıl burada tedbirsizlik var işte. Bu çay taşı dediğimiz yuvarlak, ceviz iriliğinde moloz taşlar. Getirilip oraya dökülmüş; asfalt hammaddesi. Maçtan bir iki ay önce getirilmiş dökülmüş. Orada yığınla durdu. Orada öbek öbek taşlar vardı. "Arabalara doldurulmuş" falan, bunlar yanlış söylüyorlar. Ezbere konuşuyorlar. Yani taşlar, stabilize hammaddesi olarak orada beklemede.

Kapıları kapatın talimatı verilmiş

Şimdi taraftar kapıya geliyor. Usulen de polis bakıyor; elinde de bir kese kâğıdı var, meyve. Sonbahar. İçinde üzüm olabilir, iki elma olur, ayva olur, ayçiçeği de olur. Burada bir has-

talıktır. Herkes çekirdek götürür. Polis, o zamanki polis, ihtimal vermiyor. Aklına bile gelse, bakıyor sağına soluna. Ne var? Üzüm var, erik var, aluç var gibi. Tahminimiz bu. O zamanki meslektaşlarla düşündüğümüz bu. Yani sıkı bir arama yok...

Dışarıya çıkanlardan da belki bu taraftan da oldu bilemiyorum; içeriye bazen taşlar atılır gibi oldu. Birisi demiş ki, akılıevvel birisi, "Aman" demiş, "dışarıya çıkan da taş atıyor. Dışarıda moloz yığınları var. Acaba mani olabilir miyiz?" Biraz da iyi niyetle, art niyetli olduğunu zannetmiyorum, işte "çıkanlar taş atıyor kapıları kapatın" diye talimat vermiş. İçeriye doğru açılan demir kapılar. Çerçevesi sac...

Dışarıya değil, içeriye açılan o "ölüm kapısı"... Hüsnü Önel, sac değil, parmaklı olarak hatırlıyor kapıyı:

Kapı maçtan önce kapanmıştı. Demir kapı; parmaklı ve sac yok. Parmaklı hatırlıyorum. Çünkü sac olsa daha tehlikeli. Çünkü parmaklıda yine nefes alma şansı olur. Yahu öyle bir sıkışmışız ki... Yani o sıkışmadan günler sonra ben kendime geldim.

Doçent Mehmet Güçlü, emniyetin ihmaline dikkat çektikten sonra, "Stadyuma meyve konulan kese kâğıtlarının altında ve ceketlerin koltuk altlarında sapsız keser ve çekiç sokulduğu söylenmişti. Olaylardan sonra bir emniyet yetkilisinden amcam duymuş" diyor.

Rövanş...

Beraberliğe bağlanan maç

Bu facianın bir de futbol dünyasında yansımaları olmuştur. O dönemin gazetelerine bakıldığında ilk elden 2. Lig'in kaldırılması tartışmalarının yaşandığı görülür. Ancak her kesim buna karşı çıkmaktadır. Zaten kısa bir süre sonra da lige devam edilir. Kayseri de Sivas da maçlarını oynamaya devam eder. Ama iki takım da evinden mahrum kalır.

Facianın sebebi bir futbol maçı olsa da esasen o toprak sahada futbolcular arasında kayda değer bir kavga yaşanmaz. Maçın en ağır bedeli, elbette onlarca can kaybıdır. Diğer yandan Orhan Şeref Apak Federasyonu, her iki kulübe bir de sportif ceza kesmiştir.

Ev sahibi Kayserispor 1-0 galipken çıkan tribün olayları nedeniyle hakem tarafından tatil edilen maç, Türkiye Futbol Federasyonu'nca yeniden karara bağlandı. İki taraf da hükmen mağlup ilan edildi. Ve iki takımın da ilk devrenin sonuna kadar tüm iç saha maçlarını deplasmanda oynamasına hükmedildi.

Gösteri de devam etmeli!

Ama 41 kişinin öldüğü bu futbol faciasına rağmen Türkiye Futbol Federasyonu "gösteri devam etmeli" dedi! Liglere sadece bir hafta ara verildi ve sonra yuvarlak meşin dünyası dönmeye devam etti.

Aslında, dünyanın daha "medeni" olduğunu varsaydığımız(!) 1985 yılında yaşanan Heysel faciasına göre 1967 Türkiyesi daha "insancıl" hareket etmiş. Zira UEFA, Juventus-Liverpool maçını tatil etmeyip oynatmıştı.

"Futbolcuları dışarı çıkarmaktan korktuk"

Facia sonrası iki takımın oyuncuları, yeniden top başı yapıncaya kadar neler yaşadı?

Omuzlarındaki yük daha ağır olan Sivassporlu futbolcular...

Hüseyin Yıldırım, futbolcuların dışarı çıkmaya korktuklarını söylüyor:

> Takım korkuyordu, hiç görünmüyordu şehirde. Çıksalar, çıkan çocuklar vardı. Aydın vardı mesela. Lokalde kalıyordu, ona yemek yolluyordum. Çünkü çıkanları dövdüler 'sizin yüzünüzden oldu' diye. Ben de birkaç kez kavga ettim. İdarecilerin de, taraftarın da, sporcunun da, şehrin de psikolojisi bozuldu.
>
> Yine de hiçbir oyuncu gitmek istemedi. Bir müddet sonra futbolcuların suçlu olmadığını, Kayserililerin suçlu olduğunu düşünmeye başladılar. Aslında o günün koşullarında Kayserililerin de bir suçu yok; çünkü insanlar dışarıya çıkmak isterken, boğularak öldü. Ama onların üzerine kaldı.

Naci Sönmez, geriye yapılacak tek şey kaldığını söylüyor:

> Bize 15 gün izin verdiler. Sonra iki takıma ceza geldi. Ben şehirde kalmadım. Bir-iki gün sonra İstanbul'a, ailemin yanına gittim. Bir hafta sonra da Sivas'a döndüm. Takımda bunalıma düşen, "Ben yapamam gideyim" diyen olmadı. Çok ağır oldu tabii. Ama dediğim gibi ayrılmak isteyen olmadı, aksi-

ne daha çok kalmak isteyen oldu. Çünkü bir gurur meselesi yaptık. "Biz 40 şehit verdik, bir de biz mi gidelim" dedik. Sivas'ı kümede bıraktık. Tüm maçlarımız (tüm maçlar değil, ligin ilk devresinin sonuna kadar olan maçlar) deplasmanda olmasına rağmen...

Düşünün ki bir yaşındaydı takım. Mümkün mü ligde kalması? Ama sezon sonunda kümede kaldık.

Takım ağırlıklı Sivaslıydı. Şöhretli isimler de vardı: Ahmet Tuna vardı, Galatasaraylı Milo diye bir Yugoslav vardı. Cemal vardı, Bursa'dan gelmişti. Beykoz'da gol kralı olmuştu. Taraftar deplasmanlara da gelmeye devam etti, hatta daha da artarak geldi. Bir hadise de yaşanmadı. Mesela biz Trabzon'a gittik. Bize mevlit okuttular. Bizi çok iyi karşıladılar. O maça siyah formayla çıktık. Sonraki maçlarda yine normal formayı giydik.

Selahattin Elbay da bir müddet idmanlara çıkmadıklarını söylüyor:

Büyük bir moral çöküntüsü yaşadık tabii. Ondan sonra federasyon toplandı, yönetimimiz toplandı. Sonra olayların olmasından herkesin üzüntü duymasına rağmen maçların devam edebileceği kararı alındı. O zaman çok enteresan bir ceza uygulandı. Tarafsız bir sahada değil de rakip takımın sahasında iki kere maç oynuyorduk. Diyelim Kasımpaşa, Sivas'a gelecek. Biz cezaya gidiyoruz. İkinci maçta da normal deplasmana gidiyoruz. Böylece Kasımpaşa ile iki kere İstanbul'da oynadık. Ama iki maçı da kazandık.

"Sizin yüzünüzden oldu"

Yine de o ortamda "Futbolcuyum" demenin kolay olmadığını; hatta "Sizin yüzünüzden oldu" diye suçlayanların da olduğunu söylüyor Selahattin Bey:

O tür şeyler de yaşadık. Olaylardan sonra bazıları artık maçlara gelmeyeceğini açıkladı. Diğer taraftan da aksine maçı sev-

meyenlere de mazeret oldu; maçlarımıza daha çok gelmeye başladılar. Futbola olan ilgi bir bakıma bir yandan terse giderken, bir taraftan da daha fazlalaştı. "Bu futbol neyin nesiymiş" diyerek maçlardan anlamayanlar, maçlara tıklım tıklım gelmeye başladı. Daha ziyade bizi çok desteklediler, o sezon kümede kalmamız için. O olay, sanki bizi kenetlendirdi. Kenetlenmiş bir vaziyette maçlara çıktık. Ondan sonra da kümede kalmayı başardık.

Ceza bittikten sonraki ilk iç saha maçında şehirle de kenetlendiklerini söylüyor Elbay:

Maça gelenler "Ölenlerin ruhu için oynayın" gibi, bizi motive edici şeyler söyledi. O zamanlar da zaten biz kolay kolay maç kaybetmiyorduk sahamızda. Seyircinin desteğiyle ilk yarım saatte neticeye gidiyorduk. O sezon cezamız bittikten sonra evimizde hiç maç kaybetmedik. (Sivas, sadece evindeki son maçta Beylerbeyi'ne kaybeder.) Seyirci bize müthiş destek oldu. Puan kaybettiğimizde de Kayseri maçı hiç anımsatılmadı.

"Stadımız kapatılınca şoke olduk"

"Şoke olduk" diyerek, söze giriyor Kayserisporlu Bekir Molu:

Bizim sahamız kapatıldı. Dışarılara gittik, geldik. O zaman da küme düşme vardı. Düşmemeye oynadık ve düşmedik. Olayı kendi aramızda konuştuk. "Nasıl oldu, nasıl çıktı?" diye sorup durduk kendi kendimize. Golü atan arkadaşımız Oktay (Aktan), "Keşke golü atmasaydım" dedi. Gol atılınca alevlendi ortalık çünkü. Sanki maç bitmiş gibi oldu, 1-0 olunca. Arkadaşlarla işte "Keşke bu olaylar olmasaydı. Görüyor musun, zor duruma düştük" gibi şeyler konuştuk aramızda.

Kaptan Şevki Karaferya da takım içindeki şaşkınlığı "Elbet içimizde konuştuk. Sahada bir gerginlik yok. 'Ne silah, ne tabanca var ama 41 kişi öldü' diye konuştuk" diyerek özetliyor.

Bir hâkimin derdi: "Bizim sahamız niye kapatılıyor?"

Kayserililerin sahalarının kapatılmasına gösterdikleri tepki, kentin genelinin de ruh halini yansıtıyordu. Bunu dönemin gazetelerinde görmek mümkün. Hatta bir hâkim, o zaman işi spor hukuku açısından inceleyerek, Kayseri'ye haksızlık edildiğini savunmuş ve bunu da bir kitapçık olarak yayımlatmış. Bu hukukçu dönemin Kayseri Sulh Hâkimi A. Tahir Öğütçü'dür.

KAYSERİ - SİVAS
OLAYLARI

*Verilen cezaların mahiyeti, bu cezaların kanun, nizamname ve ceza hukuku prensiplerine uygunluk derecesi.**

A. TAHİR ÖĞÜTÇÜ
Kayseri - Sulh Hâkimi

- ÖNSÖZ -

Bu eser Kayseri - Sivas olaylarının nedenlerini belirtmek, olaylara hangi şehir seyircisinin sebebiyet verdiğini açıklamak, idari makamların emniyet tedbiri almakta kusurlu olup olmadığını göstermek maksadiyle yazılmamıştır.

Eserde Futbol Federasyonu tarafından verilen cezaların mahiyetinden, umumi ceza prensipleri ve bu prensiblerin ışığı altında cezaların kanun ve tüzüklere uygun olup olmadığından bahsedilmiştir.

A. Tahir Öğütçü

Hâkim Tahir Öğütçü, kaleme aldığı 16 sayfalık bu kitapta, olayın sadece sportif yönüne bakarak, federasyonun Kayserispor'un sahasını kapatarak haksızlık ettiğini, ilgili talimatlar ışığında ispatlamaya çalışıyor.

Öğütçü, girişte kitabı yazma nedeninin olayların neden, nasıl çıktığı; kimin sebep olduğu veya idari makamların kusurlu olup olmadığını ortaya çıkarmak olmadığını yazar!

Peki, niye yazılmıştır? Federasyonun verdiği cezaların hakkaniyetli olup olmadığını ortaya koymak için yazılmıştır! Hâkim, neticede Kayseri'ye verilen stat kapatma cezasının yanlış olduğuna hükmeder...

Rövanş beraberliğe bağlandı!

Olaylı maçın rövanşı Ankara'da 19 Mayıs Stadı'nda oynandı. Selahattin Elbay, o maçta da forma giyer:

> Normal bir deplasmana gider gibi, otobüsle Ankara'ya gittik. Maç 0-0 berabere bitti. Hakemler, federasyon, o maçın 0-0 biteceğine karar vermişler! Ne bizi 18'e yanaştırdılar ne de onları. Maç 0-0 bitirildi!
>
> Sahada futbolcular arasında hiçbir şey olmadı. Karşılıklı olarak, geçmiş olsun dileklerini, hakemlerin tavassutuyla (aracılığıyla) diledik. Çok centilmence bir maç oldu. Bazı fanatiklerle yakınlarını kaybedenlerden hırsa gelenlerden bazı şeyler oldu tabii. Ama artık olanların olduğunu idrak ederek sahaya çıktık.

Şevki Karaferya da maçın beraberliğe bağlandığını teyit ediyor:

> Bir top attım, hakem ofsayt çaldı. "Ya hoca ne oluyor" dedim. "Bu maç, hiç üzülmeyin, berabere bitecek" dedi. Böyle söyledi bana! Kayserili de Sivaslı da alındı maça. Ama bize bir taciz olmadı. Ne Sivaslılar ne Kayserililerden öyle bir şey olmadı.

Neden?

Komşu kıskançlığı mı?

Kayseri ile Sivas arasındaki futbol faciasının nedenlerine dair tarihsel ve sosyolojik yaklaşımlarda da bulunuldu. İki şehrin, özellikle ticari gelişmişlik rekabeti nedeniyle birbirinden pek hazzetmediği öne sürüldü. Özetle yorumlar şu kapıya çıkıyor: Bu bir "fakir Sivas" ile "zengin Kayseri"nin çekişmesinin futbol sahasına kanlı bir yansımasıydı.

Bugünün siyasetçisi Doğan Ürgüp de öncelikle bu "ticari neden"e katılıyor:

> Sivas'ın ekonomisini sırtlayan büyük ölçüde bir Kayserili esnaf var. Mesela birini tanırım: Fikret. Benim amcamın sağdıcıdır. Pastırmacı. Bunların dükkânları yıkıldı, yağmalandı. Bakın Sivas'ın ekonomisinin çökmesine; 40-50 yıl geriye gitmesine vesile olan budur. Kayseri, o ölçekte Sivas'tan daha büyük bir vilayet değil. Ve Kayserili işadamları Sivas'ta... Çünkü Sivas, daha büyük bir merkez. Selçuklular'da eyalet merkezi. Kayseri'nin Sivas'a bağlı olduğu dönemler var.

Devletin pasif tutumu

Ama Ürgüp, en büyük kusuru tedbir almayan devlete yüklüyor:

> Ben işin bu kısmına girmek istiyorum zaten. 1978'de Sivas'ta tedbir alınmadı, 1993'te de. Devlet, burada her zaman suyun üstüne çıkmayı başarıyor. Devlet derken, devlet bir kurumdur. Devlet bizim devletimiz. Yıpranması açısından söylemiyorum. Devlet kiminle temsil ediliyor? Bir vilayette valisiyle temsil edilir. Peki, altında kim var? Yardımcıları, bir müdürü, jandarması, emniyeti var...
>
> Yani 1967'deki pazardan sonraki pazartesi hiç değilse bunlar (Kayseri esnafının yağmalanması) engellenebilirdi. Bunlar da engellenmedi.
>
> Hadiseler nasıl çıktı, devletin fonksiyonu neydi, yeteri kadar tedbir alındı mı, müdahale edildi mi? MIT'i çok ilgilendiren bir konu değil ama MİT'ine, emniyet istihbaratına ve jandarma istihbaratına kadar, herkesin bir mesuliyeti var. Bu mesuliyet, yeteri kadar yerine getirilebildi mi? Ben 11 yaşındaydım, 56 doğumluyum. Buradan Kayseri'ye 5 bin veya 3 bin civarında insan gidiyor. Ve gündüz Kayseri'de olaylar oldu, maçtan önce. Yani birtakım tartışmalar olmuş seyirciler arasında. Tedbir alınmamasının nedenini ben bilemem. Vali memleketin ekonomisi çöksün diye yapar mı? Burada yöneticilerin basiretsizliği ve liyakatsizliği; anlayamaması, koklayamaması söz konusu.

"İki şehir düşman değildi"

> Tarafsız bir gözle analiz yapmak lazım: Kayseri ve Sivas'ta bu hadiseler peş peşe oldu. Sivaslılar, 40'a yakın insanını kaybetti. Kayseriliiler de böyle bir neticenin çıkacağını bilse zaten yapmazdı. Bir de futbol seyircisi bütün bir şehri temsil etmiyor. Ama buradan Kayseri'ye gidildiğinde, zaman zaman sokaklarda atışmalar, tartışmalar olmuş. Kayseri seyircisi sahaya girerken, Sivas seyircisinin arandığı gibi, düzgün aranmamış demek ki. Orada bir ihmal söz konusu. Sivas'ta Kayserili-

> lere yönelik yapılan işte de devlet tedbirlerini alacak. Sokaklara polisi, askeriyeyi dikecek! Yetmiyorsa Tokat'tan, Yozgat'tan, Ankara'dan ekip getirecek. Yani böyle bir şeyin olabileceğini tahmin etmesi gerekir. Düşünün ki Kayserililerin dükkânları, otelleri yağmalandı, tarumar edildi; mallar ortaya sebil gibi döküldü. Bu arada kötü niyetli insanlar, hem Kayseri'den hem Sivas'tan çıkmış olabilir. Belki iki elin parmakları kadar insan, milyonlarca insanın yıllarca sıkıntılı olmasına vesile oldu.

"İki şehir zaten düşmandı" savını ise reddediyor Ürgüp:

> Sivas halkı da Kayseri halkı da munistir. Maçtan önce bir düşmanlığı yok. Maçtan sonra da uzun sürmedi zaten düşmanlık. Ama gönül arzu ederdi ki, böyle bir şey hiç olmasın. Sivas'taki ve Kayseri'deki yüce devletimizin yetkilileri; daha doğrusu vali, talimat vermeden diğerleri hareket edemezler. Bunların tedbirsizliği söz konusudur. İstihbarat zaafı söz konusudur. Ve olan insanlara olmuştur. İşin özü budur.

O günün futbolcusu bugünün sinema işletmecisi Bekir Molu da bu "kıskançlık" bahsine katılmıyor:

> İki şehir insanı birbirlerini severlerdi canım. Sivaslılar büyük alışverişlerini gelip Kayseri'de yapardı. Kayseri, doğuya hitap eden bir şehirdi. "Zengin-fakir" duygusuyla bir alakası yok! Futbol maçıyla kin olur mu? En ufak şey yoktu.

Kayseri Kaptanı Şevki Karaferya için açıklayıcı kelime "kıskançlık" değil, "cehalet":

> Kayseri-Sivas hadisesi başlı başına cehaletten gelmiş bir şey tamam mı... O kadar ölen kişiye yazık günah değil mi? Tarihî bir çekişme yok. Daha önce bir şey olmadı. Çok yazık oldu.

"Taş atan da taşlanan da zibidi takımı"

Kayseri'nin Sahabiye Mahallesi'ndeki muhtarlık koltuğunda konuştuğum Halim Gerçel de "tarihsel"den ziyade "günü birlik" tedbirsizliğe bağlıyor olayları:

Yok, husumet olmaz. Bir ara Kayseri, Sivas'a bağlı. Bizim zamanımızda Sivas'ın Şarkışla'sı olsun, Gemerek'i olsun, ihtiyaçlarını hep Kayseri'de görür. Kayseri'den bu işin taşlaşmasını da yapan, Sivas'tan gelip taşlanan da zibidi takımı... Yani böyle şuurlu, ülkenin ekonomisini düşünecek; memleketin geleceğini düşünecek bir şey değil. Tamamen cehaletin mahsulü bir şey. Sevinen var mı?

Yakın şehirler arasında hepsinde böyle birbirini sevmeme vardı. Mersin-Adana, Kayseri-Sivas, Nevşehir-Kırşehir... Bunun çeşitli nedenleri vardır: İdari yönden mesela Kırşehir, Nevşehir'e bağlandı, sonra ayrıldı. Kayseri ile Nevşehir arasında da var. Ürgüp, bir ara Kayseri'ye bağlı. Mesela Refik Başaran'ın türküleri hep "Kayseri türküsü" diye geçer. Sonra Ürgüp, Nevşehir'e bağlandı. Bu sıkıntılar var... Ama bu maçtaki olayların kesinlikle bunlarla alakası yok. Hemen bir kesim, o zaman bunu Alevi-Sünni şeyine çevirmek istediler. Tahrik etmek istediler... Kayseri'de Alevi yok mu? Hiç alakası olmayan bir şey. Sonra Kayseri Lisesi'nde olsun, üniversitede olsun, birlikte okuduğumuz arkadaşlarımız var. Bunlar tamamen o zamanki cehaletin ürünü...

"İdarecilerin iki kabahati vardı"

90 dakikalık bir hadise de değil. İşte gol kaçıncı dakikada atıldıysa, o anda doğan bir şey... O günkü bizim Kayserili idareciler için diyorum, iki kabahatleri vardı:

1- Stadın etrafının düzenli olmayışı...

2- Emniyetin ve valinin tedbiri iyi almayışı...

İhmal var... Sonra, Sivas'tan gelen vatandaşların bir kısmı da lokantalara gitmiş ve yemek parası vermemiş... İşte o adamları kömür kamyonlarına yüklememiz... Sıcağı sıcağına elini tutuyorsun, bilmem ne yapıyorsun. Önce, bir Türk spor adamı olarak, rezaletimiz; dünyaya rezaletimiz aklımıza geliyor. Sonra Kayserili olarak, spordan dolayı böyle bir olaya isminizin karışmasından üzüntü duyuyorsun. Çok kötü bir olay. Hiç savunulacak bir tarafı yok. Şu suçlu, bu suçlu yok... Hepimiz suçluyuz. O

zamanki toplumun cehaleti. Bu işe önayak olan üç-beş, hani her şeyin tahrikçisi var ya, onların şerefsizliği, başka bir şey yok...

Sivaslı futbolculardan Naci Sönmez, "Sivaslıların lokantalarda hesap ödememesi bu büyük olayın sebebi olamaz. Yani yemek içmek de olsa ölüm olmaması lazım" derken, Selahattin Elbay sebebin "anlık bir olay" olduğunu düşünenlerden:

> Şehir rekabetinin olduğunu tahmin etmiyorum. Sadece o gün orada gelişen ve önlenemeyen bir futbol olayı olarak düşünüyorum. Bu şehrin kaderine mi bağlayayım, bilemiyorum... Provokatif olayları Sivas üzerinden yapıyorlar. Madımak olayları da bu şekilde... Belki Kayseri maçındaki olay, tahmin etmiyorum ama provokatif tezahüratların küfre varması, daha henüz futbol zevkinin tam oturamaması nedeniyle olmuştur. Ama bazı olayların Sivaslılara yüklenmesi Sivas'ın talihsizliği. Kaderinden kaynaklanıyor. Onun için de ilimiz gelişemiyor. Kayseri, bugün Türkiye'nin gelişmiş bir Paris'i. Sivas'ın geride kalması, bir Sivaslı olarak son derece üzüyor.

"KayseriliIer üçkâğıtçının Allah'ı"

O zaman elektrikçilik yapan Sivaslı Hüsnü Önel, Kayserililer hakkında yine o zamanlar ne düşündüklerini çekinmeden söylüyor:

> Kayserililerle çekişme şu: Kayserililer üçkâğıtçının Allah'ı! Öyle bildik. Ticareti ele almış. "Niye bunlar gelip geçti bizi" diye... Kıskançlık mutlaka oldu. Bizi şey yerine koymuyorlardı. Ama kavga için maç bir bahane değildi. Havagücü-Sümerspor maçında iyi bir dayak yenilmiş olmasıdır sebep. Olay bu. Başka da bir şey yok.

"Kayseri'ye uyarı yapıldı"

Kayseri il yönetiminin, uyarılmasına rağmen, bir olay çıkabileceği öngörüsüyle davranmadığı ve bu nedenle kabahatin büyüğüne sahip olduğu artık aşikâr.

Dönemin Sivasspor Başkan Yardımcısı Hüseyin Yıldırım, devlet erkânına yapılan o uyarıyı hatırlatıyor:

> Kayseri Valisi'ne ve İçişleri Bakanı Faruk Sükan'a telefon açtım, "Vali tedbirler alsın" diye. Ama vali o gün dağa gezmeye gidiyor! O zaman gazeteler de yazmıştı benim bu uyarımı. Fakat ne emniyet ne vali tedbir almıştı.

Yıldırım'ın sözünü ettiği üzere Sivas Senatörü Rıfat Öçten, Kayseri Valisi Nazım Üner'i ve Kayserispor Başkanı Rıfat Gönen'i "Buradan çok seyirci gelecek, orada olay olabilir" diyerek uyarır.

Ancak gazeteci Mahmut Sabah, bu uyarının neye dayandırıldığını bilmediklerini söylüyor:

> Belki o amatör maçı dikkate alarak yaptılar. Vali valiye, senatör de Kayserispor Kulübü'ne uyarı çekiyor, "Bizden biraz kalabalık seyirci gelecek" diye. Ne hissettiler, ne duydular bilmiyorum, "Tedbirli olun buradan seyirci biraz kalabalık geliyor" gibi uyarmışlar. Biz bunu yerel basın olarak yazdık. İstanbul bunu kullandı mı, kullanmadı mı, bilemiyorum. Buna rağmen burada bir tedbirsizlik olayı var.

17 Eylül 1967'den 2 Temmuz 1993'e

Gazeteci Sirer Doğan ise 17 Eylül 1967 ile 2 Temmuz 1993 arasındaki trajedilerde paralellik kuruyor:

> 1993 Sivas olayları oldu. Dediler ki belediye özellikle kaldırım taşlarını kaldırmış, hazırlamış. Öyle bir şey mi? Hayır. O tevatür. Şu var: Bizzat olayın içinde olan; diyelim 2 bin kişiden en az 300 kişiyle görüştüm. İki, akrabalarım var; üç, Kayserililerle de devam eden irtibatım var. O tarafı da biliyorum. Mahmut Sabah var. *Hürriyet* muhabiri, meşhur... O zaman onu hep konuştururdum. Olay şu: Tedbirsizlik ve toplumsal olaya hazırlıklı olmama!
>
> 41 insan ölüyor ama OHAL ilan edilmiyor. Çünkü ora acemi, bura da acemi. Diyelim ki, burada birinin Kayserili esna-

fa borcu var. "Bunlar adam öldürenler, la vurun" dediği zaman, toplumsal olarak... Ben yaşadım. 1978 olaylarında *Hürriyet*'teydim. 2 Temmuz'u yaşadım. Aziz Nesin fotoğraflarını çeken benim; merdivenden inerken. Toplumsal olaylarda bir kişinin art niyeti 5 bin kişiyi, 10 bin kişiyi yönlendirir. Bilinçli bir şey yok. İki tarafta da. İki taraf da hazırlıksız...

"Kayserili ile Sivaslı birbirini sevmez"

1963'te mecburi hizmetten ötürü Sivas Demiryolu Hastanesi'nde bulunan hemşire Hikmet Bilkay'ın, konuştuğum çoğu kişiden daha farklı gözlemleri var:

> Sivas, o zaman çok modern, harika bir şehirdi. Ben çiçeği burnunda, 19 veya 20 yaşında bir hemşireydim. O zaman çok rahat sinemaya gidiyorduk. Sinemadan iki kız veya üç kız, şarkı söyleyerek hastaneye dönebiliyorduk.
>
> En son 2013 yılında gittim. Çok kapalı... Hiç beğenmedim. Yapı olarak değil. Güzel yapılar var; yollar genişlemiş ama halk daha kapanmış. O yıllarda Sivaslılar ile Kayserilithe arasında bir önyargı değil de, soğukturlar birbirlerine. Sivaslı Kayseriliyi, Kayserili Sivaslıyı sevmez. Sebebi ticaret mi, onu bilemiyorum. O zaman çok gençtim, hani öyle şeyleri düşünecek yaşta değildim. Ama bir soğukluk olduğu belli oluyordu. Çünkü hani Sivaslılar Kayseri'ye çok gitmezler, Kayseriliden de Sivas'a... Sivaslılar daha çok Tokat'a giderler. Ama Kayseri'ye çok az giderler. Kayserililerden de hiç kimseyi görmedim ki Sivas'a gelsin, ticaret yapsın.

Doç. Dr. Mehmet Güçlü, iki şehir arasında hem rekabetin var olduğunu yadsımıyor hem de devletin ihmalini:

> Sivas, tarım toplumuydu ve ekonomik olarak daha fakirdi. Sanayi olarak, bir çimento fabrikası vardı. Çok büyük işletmeler o zaman yoktu. Kayseri ise bir ticaret şehriydi ve Ana Tamir Fabrikası, Tayyare Fabrikası, Sümer Bez Fabrikası, Birlik Mensucat Fabrikası, Şeker Fabrikası ve elektrik üreten özel bir

kuruluş vardı. Ve ticari hareketlilik bir hayli fazlaydı. Sermayenin bolluğundan bazı Kayserili esnaf Sivas'ta ticaretle uğraşıyor ve Sivas ticari hayatında önemli yere sahiptiler. Çok eski yıllara dayalı olarak Şarkışla ve Gemerek ilçeleri ticari faaliyetlerini Kayseri'de yaparlardı. Kayseri, hayli göç alan bir şehirdi. Nevşehir, Kırşehir, Yozgat gibi Sivas'tan da çok sayıda vatandaşımız Kayseri'de çalışıp yaşıyordu. Bu olaylarda mülki idare çok kusurlu ve hatalıydı. Tedbirler yeterli değildi. Olayları ciddiye almamışlardı. Bir iki görevden almayla işi kapattılar. Derinlemesine bir analiz yapılmadı. Zamana bırakılarak, soğutuldu. Aradan 50 yıl geçmiş. O olayları yaşayanların çoğu bu dünyadan ebedi âleme göçmüşler.

Travmalar...

"Hâlâ uğultuda travmasını yaşarım"

Bu facia, futbolda bir şiddet olayı yaşandığında, "Sivas-Kayseri maçı" tek cümleyle hatırlanır. Unutturulma politikasıyla toplumsal bir travmadan söz etmek pek olası görünmüyor. Buna karşın trajediye tanıklık edenler izlerini yarım asır sonra da yaşıyor.

Bu görüşmeleri, olayın üzerinden sayılı günler geçmişken yapsaydık, daha ağır ruh hallerini yansıtan portreler çıkabilirdi karşımıza. "Her şeyin ilacı olan zaman", kimisinde yarayı küllendirmiş, kimisindeyse tam silememiş; közlemiş... Tribünde ölümden dönen, Sivas'taki yağmaya da bir çocuk olarak tanıklık eden Doğan Ürgüp, 11 yaşında yaşadıklarına rağmen, şaşırtıcı şekilde, "Etkilenme olmadı" diyor:

> Kayseri'den sonra bir de ertesi gün Sivas'taki olayları yaşadım! Dükkânların yağmalandığını, döküldüğünü gördüm gözlerimle. Kayseri'de de ceset gördüm. Bir etkilenme olmadı. Yani etkilenme olmadı derken, üzüldük, duygulandık; cenazelerden biri akrabamızındı (Mustafa Haki Ürgüp). 11 yaşında tam hissedilmiyor bu tür hadiseler anladığım kadarıyla. Bu olay, son-

rasında futbolla ilişkimi de etkilemedi. Sivasspor'un maçlarına gidip gelmeye devam ettik.

Ama "ölü damı"nda bulunan Hüsnü Önel'de olayın izleri bugün de belirgin:

> Kayseri'ye iki sene gitmedim. Bacanağım orada komandoydu. Dolayısıyla gittik geldik. Kıbrıs Harekâtı sırasında hele, çok gittik. Fakat stat önünden geçerken dönüp bakmıyordum. O stadı hatırlamak istemiyordum. Bacanak tayin olduktan sonra bir daha gitmedim. Oradan geçtim ama kalmadım. O stadın yıkılması iyi olmuş. Şimdi rahatlıkla oradan geçerim.
>
> Kayserililere kırgınlığım tabii ki var. Ölenlerin hepsi masum, efendi insandı. Bir kişi böyle, serserilerden yoktu. Ölenler, adam gibi adamdı.
>
> Olaylardan bir hayli sonra İstanbul'a gittim; Eyüp Sultan'da cuma namazı kılalım diye. Namazımızı kıldık. Türbeyi ziyaret edelim diye de o kalabalığın içine girdik. Bütün millet türbeye yürüdük. Ben orada fenalaşmışım. Rahmetlik oldu, Ahmet Bakan, –o da elektrikçiydi– öndekileri itekledi. Beni rahatlatmak için. Onu hiç unutmam... Bu olaydan bir, bir buçuk ay sonraydı. Ama bugün bile kalabalığa girmiyorum. Yine de futbola ilgim sürdü. Hastasıyız futbolun. "Ölümden döndün hâlâ nasıl futbolu seviyorsun" diyen hiç olmadı. Hatta bizi teşvik eden oldu!

Devletin psikolojik bir destek verip vermediğini sorduğumda Hüsnü Bey, beni yadırgarcasına yanıtlıyor:

> Yok canım. Komadayken gelip "Nasılsın" demiş devlet bakanı! Kendi kendimize baş ettik. Psikolojiye çok önem veririm. Büyük kızım psikologdur. Bu olayı biliyor ki... Girmiyoruz.

"Mezarlıkta her şey film şeridi gibi geçer"

Hüseyin Yıldırım, Sivasspor'un başkan yardımcısı olması hasebiyle, korktuğunu itiraf ediyor ama bu kendi şehrinden korkmadır:

> Korktuk. Halk bizi gördüğünde "Sizin yüzünüzden oldu" diyerek, hakaret etti. "Çocukları korumasını bilmiyorsunuz" diye tepki gördük.

Naci Sönmez'de ise izler çok derin değil: "Çünkü soyunma odasında kaldığımız için bizim açımızdan travması daha az oldu. Kapılar açılsaydı daha ağır olurdu."

Ancak aynı Naci Bey, yine de "Kayserili" denildiğinde, duygularının farklı olduğunu saklamıyor:

> Tabii ki şok geçirdik. 40 ocağa ateş düşmüş. Seyirci olarak maça geliyor, cenazesi tabutla Sivas'a dönüyor... Çocuklar var, babalar var...
>
> Günlük hayatımda yansıması oluyor. Aklıma geliyor. Soğukluğum oluyor, "Ben Kayseriliyim" deyince biri. Yine "Merhaba" diyorum. Kayserili arkadaşlarımız var ama bir soğukluk oluyor. 69 yaşındayım, hâlâ da o günleri hatırlıyorum.
>
> İnsan hayatından daha önemli hiçbir şey yok. Bu işlerin iki tarafa da faydası yok. Mağdur olan acıyı çekiyor. Bilemiyorum, onlar da acıyı çekmiştir. Ben evime gelen bir misafiri öldürürsem, sevinir miyim? Onlar da sevinmez, onlar da üzülmüştür. Ama olan oluyor...

O maçta oynayıp da Sivas'ta yaşayan tek futbolcu olduğunu hatırlatan Naci Bey, fırsat buldukça gidip bir Fatiha okuyor:

> Futbol tarihine kara bir leke olarak geçti bu olay. Yukarı Tekke Mezarlığı'na gidip oradakileri görünce, her şey bir film şeridi gibi geçer. Topluca bir Fatiha okur, geçer giderim.
>
> O maçta oynayan ve Sivas'ta yaşayan tek kişiyim ben.

"Tabut gezdirilmişti"

Ya Sivas halkı... Gazeteci Sirer Doğan, halkta futbola karşı ilk etapta bir soğuma olduğunu söylüyor:

> Bir yıl millet ne olduğuna şaşırdı. Ondan sonra yukarıdaki mezarlık da şehitlik olunca, "O şehitlerin ruhu yerinde kalıyor"

filan diye insanlar ateşlendi. 1979 yılına kadar futbol çok ateşli gitti. 1973'te Adana Demirspor, bizi geçip şampiyon oldu. O zaman da yine olaylar oldu. En az 300 kişi yaralandı. Tabut yapılmış, gezdirilmişti. Korkutmak için. Sivaslılarla polis çatıştı. Hatta bizim futbolcumuz, futbolcumuzu boğmaya kalktı!

"Bir süre futboldan nefret ettim"

Hemşire Hikmet Bilkay, şehirde matem havasının birkaç ay sürdüğünü ve Kayserililere karşı bir kinin oluştuğunu anlatıyor:

> Bir matem havası esti. İki-üç ay uzun uzadıya bu olaylar çok konuşuldu. Kayserililere karşı bir gizli kin (açık açık değil) oluştu. Şöyle desem ayıp olur mu: "Onlar da insan mı", "İşte Kayserili değil mi" gibi laflar çok söylendi. Tabii ki onların (Sivaslıların) içi yandı.

Hikmet Hemşire, olaydan sonra futboldan bir müddet nefret ediyor:

> Bu hadiseler olduğu zaman bayağı nefret ettim futboldan. Hemen hemen haftada üç-dört cenaze görmeme rağmen, normal karşılıyordum. Ama o 15 bayrağa sarılı cenaze bana çok dokundu...
>
> O zamanlar muhakkak ki tesir altında kaldım ama futbol da olması lazım olan bir şey. Ancak bunu spor olarak yaparsanız güzel. Sivas-Kayseri arasında değil sadece, devletler arasında da kin olmasın.

Galatasaraylı olduğunu söyleyen Hikmet Hemşire, gol olduğunda oğlunu (gazeteci Engin Baş) aradığını ve "Bak gol oldu" dediğini söylüyor...

Suçluluk psikolojisi yok

Kayserili futbolcu Mustafa Erdoğan'ın gözünün önünden, yıllar geçse de bir görüntü hiç gitmiyor:

Yaşlı, biraz şişman bir adam. Taş yemiş, kan akıyor. Çok üzüldüm adama. Bize doğru geliyordu. "Şuna bak, yazık günah değil mi" dedim. Ölenlerin hiçbirini ise görmedim. Futbolcular arasında en ufak bir şey olmadı ki! Olsa, o zaman derdik ki, adamlar stadı karıştırdı... Hâlâ üzülüyorum. Yazık oldu. 41 kişinin günahı neydi?

Bekir Molu'nun gözünün önüne ise ölüm anlarına dair hiçbir şey gelmiyor:

Hiçbir şey gelmiyor. Çünkü herkes dışarıya çıktı, ambulanslar geldi; sesler, sirenler... Olay devam ederken biz stattan çıktık. Sivaslılar kaldı. Tüm Kayserililer çıktı.

Gişeci Halim Gerçel, bir Kayserili olarak suçluluk psikolojisi yaşamadığını ama üzüntüsünü hep taşıdığını söylüyor:

Suçluluk falan değil de bir spor olayında böyle bir şey olması, spor adamı, bir gazeteci olarak da beni çok üzdü. Ertesi gün işin biraz daha teferruatını öğrendik. Ölenlerin 30-36 olduğu söyleniyordu, sonra 41 olduğunu öğrendik. Hastanede de ölenler olmuş. Sayı artmış. Bunları öğrendikçe de...

O cehennemî atmosferde bir adam, olayın simgesi olarak kazınır gazeteci Sabah'ın belleğine:

Unutamadığım bir resim var; bir yaralı... Yaralı derken, kapalı tribün önünden böyle gelen; bağrı açık, kravatsız, 30-35 yaşlarında beyaz gömleği kan içerisinde; eli kolu kan lekeli... O resim hep çağrıştırır... O resim, o maçın simgesi oldu... Ayakta bir adam, canlı kanlı adam, yalnız ya kendi kanı ya başkasının... Bir taş yemiştir, kan akıyor...

"O golü ben atmak istemiştim"

Kayseri'nin o günkü kaptanı Şevki Karaferya, olayın vahametini bir saat sonra falan öğrendiğini ve elbette üzüldüğünü söylüyor: "Hatta ben üzüntüden atladım geldim İstanbul'a."

Fakat Şevki Bey'in kişisel acısı daha da çok büyüyebilirmiş.

Zira adı daha sonra "ölüm golü"ne dönüşen ve Oktay Aktan'a büyük pişmanlık yaşatan o golü aslında Şevki Bey atmak istiyor:

> Şimdi sağ açığa topu attım. Sağ açık Üner... Oradan topu gönderdi 18'in içine. Oktay vardı; Küçük Oktay... Oktay'a dedim ki "Boş geç." Yani ayaklarını aç ben vurayım topa... O vurunca, kaleci İsmet'in ellerine çarptı, gol oldu. Bir baktık tribünde bu tarafa kaçıyorlar!
>
> "Allah Allah! Ne oluyor?" falan dedim...
>
> Adamın biri yatıyor, şişman. Top toplayıcı "Kaptan öldü adam" dedi. "Ulan ne tabanca var ne... Bir şey yok ki, nasıl öldü?" dedim... Kapılar dışarı açılmıyormuş içeri açılıyormuş. Kaçınca, istif olmuşlar; nefessizlikten orada 40 kişi öldü...
>
> Oktay, "Keşke ayağım kırılsaydı" dedi. Evet, keşke biz de topu oraya atmasaymışız... "Boş geç ben vurayım" dedim. İyi ki vurmuş, yani ben daha çok üzülürdüm. Vicdan azabı... Oktay da üzüldü; üzülmez mi! Vicdan azabı çekerdi.

"Tavanda kanlı el izleri duruyordu"

O zaman güreşçi olan Doç. Dr. Mehmet Güçlü, olaydan sonra statta idmana gidiyor:

> Akşam yedi veya sekiz ajansında olaylarda 38 ölü ve çok sayıda yaralı olduğunu duyunca, şahsen ben çok üzüldüm ve hüngür hüngür ağladım. Ve günlerce o tribünde yatan insanlar rüyalarıma girdi, gözlerimin önünden hiç gitmedi. Çünkü onlar ölmüştü. Değer miydi bir maça? Bugün bile beni korkunç bir elemin içine gark ediyor.
>
> Daha sonra mekânı güreş antrenmanından önce gezdiğimde tuvaletin tavanında kanlı el izleri duruyordu. Benim alanıma girdiği halde ben bile bu konuyu yazmaya, araştırmaya cesaret edemedim. Çünkü çok etkilendim ve yıllarca etkisi devam etti. Olay, tarihin tozlu sayfalarına intikal ettirildi. Allah bir daha bu millete böyle acılar yaşatmasın...

"Hâlâ babasızlığın ezikliğini yaşıyorum"

Mustafa Altınbaş, baba acısını hâlâ unutmamış ve olayın sorumlularını affedebilmiş değil:

> O zaman çocuktum, fazla şeyimiz olmadı; ama 57 yaşındayım ve hâlâ babasızlığın ezikliğini yaşıyorum. Babam olaydı hiçbir şey olmayaydı. Boynumuz her zaman eğri (ağlıyor).
>
> Babamın rahmetlik olduğunu radyodan duyduk. Annemin o radyoyu kırdığını biliyorum. Yere vurdu, babamın adı geçince. Ev bir anda ana baba günü oldu. Babam rahmetlik de çok sevilen bir insandı.

Ama Mustafa Altınbaş, trajedisine rağmen futbola hiç küsmemiş: "Futbolu hâlâ bırakamıyoruz. Sivasspor hastasıyız. Beş kardeşiz, beşimiz de futbol hastasıyız. Hatta 'Babaları orada öldü, futbolu bu çocuklar hâlâ seviyorlar. Oysa bırakmaları lazım' dediler ama bırakamadık. Bu Yiğidolar da oradan gelmedir. (Duvardaki Sivasspor takımının posterini gösteriyor.) Sivasspor kaybettiği zaman hepimiz hüzünlüyüz..."

Mustafa Altınbaş, anmalara ise katılmıyor:

> 1983'te memleketten ayrıldım, 2013'te döndüm. 30 sene dışarıdaydım, polis emeklisiyim. Statta her zaman bir anma olmasını isterim ve o zaman katılırım da (ağlıyor). Ne yapalım. Alın yazısı böyleymiş, kaderimiz buymuş; ömür boyu çekeceğiz. Ölene kadar...

Acıyla başladı, acıyla bitti

Travmalar bölümünü, Sivassporlu Naci Sönmez'in, sohbetimiz sırasında ortaya çıkan bir başka travmasıyla kapatmak istiyorum. Bu travma öyle ki, futbol faciasından bile daha çok etkilemiş Naci Bey'i. Yükünü hafifletmeyi umarak, Naci Bey'in anlattıklarını buraya ayrıca not düşmeyi borç sayıyorum. Zira o iade-i itibar istiyor:

> Göztepe'ye gittiğimde, bana atılan çamurdan dolayı çok moralim bozuktu. Futbola başlamamız bir acıyla başladı ve bir acıy-

la da son buldu! Misal, Aydınspor ile oynuyoruz. İki topum direkten döndü. Seyirci "Gardaş niye direğe vurdun?" diyor. "Yahu istesen vuramazsın, yahu git" diyorsun.

Sivas'taki son sezon (1972-73), benim başıma patladı. O sezon ben yine orta saha oynuyorum. Rahmetli Ahmet ile Cemal'i 100 milyona almışlar. Ben bir Hacı Murat parası almadım. Cemal ve aldıkları santrfor oturuyordu, ben 30 maçın hepsinde oynuyorum. Ben atmışım 11 gol, Adana Demirspor'da santrfor oynayan Fatih Terim atmış 9 gol. Ben orta sahayım gol kralı oluyorum! O sezon sonu Terim, Galatasaray'a gitti. Ben de Göztepe'ye gittim. İstemeye istemeye. 28 yaşındayım.

Sivas'taki son senemde Karşıyaka maçı vardı. Karşıyaka düşmüş. Sonra da Ankara Demir ile oynayacağız. Karşıyaka gelmiyordu. Federasyona müracaat etmiş falan; ama sonunda ceza yememek için geldi. Karşıyaka, 10 gol de atsa düşmüş. Bizim ise Adana Demir ile gol farkımız vardı. Ya 5 ya 6 gol atmamız lazım. Orada da konuşulan dedikodular var; "Yok 5 gol atacağız, hakem 3 penaltı verecek" diye...

İlk devre 0-0 bitti. Tek kale oynuyoruz, olmayınca da olmuyor! Onlar santrayı geçemiyor. 60. dakika falan, penaltı oldu. Ben kullandım. Kaleci kurtardı. Dünyada penaltı kaçırmayan mı var? Ondan sonra laf yaptılar, "Yok konçuma para sokmuşlar" falan... Ya kim para verecek bana! Ya, 40 şehidimiz var. Sivaslıyım, bana kim para verecek?

Yensek de çıkamıyoruz. 5 gol falan lazım. Penaltıyı yaptıran da benim. 11 gol atmışım. "Penaltıyı bile bile atmadı"; elimle giderken işaret etmişim! Çamur at, izi kalsın... Bana kim ne verecek, niye bugüne kadar çıkmadı? Adana Demir, Kütahya'yı 2-0 yendi. Bizim maç ise 0-0 bitti. Bu olay beni üzdüğü için Göztepe'ye gittim. Bir sezon oynadım. Yedek subaylığım çıktı, Konya'ya gittim. Orada askerlik yaparken Konya Idmanyurdu'nda oynadım. 30 yaşında futbolu bıraktım.

Yüksek teknikerdim. İstanbul Üniversitesi'ni bitirdim. Elektrik mühendisi olarak demiryollarına girdim. Trafo merkezlerinden sorumluydum...

Bugün...

Ölen öldü, kalan kaldı...

Heysel ve Hillsborough gibi futbol faciaları unutulmadı. Çünkü her yıldönümlerinde ölenler anılıyor. Unutmak yerine, hatırlayarak yüzleşildi o trajedilerle. Ve elbet hukuken de olaylar takip edildi, ki Hillsborough'da suçlanan Liverpool taraftarı hukuk sayesinde aradan geçen 27 yıldan sonra aklanabildi.

Liverpool ile Nottingham Forest arasında 15 Nisan 1989'da Sheffield'daki Hillsborough Stadı'nda oynanan FA Cup yarı finalinde yaşanan izdihamda 96 kişi yaşamını yitirmiş ve bu olaydan Liverpool taraftarı sorumlu tutulmuştu yıllarca. Ancak mahkeme sonucunda polisin yasadışı şekilde kapıları açmayarak faciaya neden olduğuna hükmedildi.

Kayseri'deki faciayla ilgili sonuçlanmış bir davanın olup olmadığına dair herhangi bir bilgi bulunmamakta. Olayın toplumsal boyutuysa unutulmaya terk edildi. Sebep de buraların töresidir: Yarayı deşmeyelim.

Yıllar sonra karşı karşıya

24 yıl sonra bir dostluk maçı yapılırken, Selahattin Elbay, "Ölen öldü, kalan kaldı" diyor:

> Olay, o zamana kadar yavaş yavaş etkisini kaybetti. Maça kadar karşılıklı bir şey vardı. Bence olayın etkisi 5-10 sene sürdü. Sıkıntısı, travması... Ondan sonra yavaş yavaş artık "ölen öldü, kalan kaldı" şeklinde iş düzene geldi. 41 kişinin çok güzel şekilde mezarları yapıldı. Her gidişimde uğruyorum. Aslında her sezon açılışında oraya gidip bir Fatiha okumak, on-

İşte büyük buluşma

Sivasspor ve Kayserispor 23 yıllık aradan sonra tekrar aynı sahaya çıkarken sarmaş dolaş oldular. Baştan sona centilmence geçen maçı, konuk Kayserispor Necip'in attığı golle kazandı.

Ve Kayseri kazandı

● Ligde 23 yıl aradan sonra gerçekleşen büyük rövanşta, Sivasspor'un lidere gücü yetmedi:0-1

STAT: 4 Eylül
HAKEMLER: Ahmet Akçay (**), Tacettin Akyol (**), Ahmet Semercioğlu (*).
SİVASSPOR: Şakir (***)- Niyazi (*), Turan (*), Murat (**), Suat (**)- Abdullah (**), Ömer (**), Ahmet (**)- İbrahim (**), Özcan (**), Yusuf (**)
KAYSERİSPOR: Öztürk (****)- K.Hüseyin (**), Şirin (***), Mustafa (**), İbrahim (**)- Mustafa Uğur (**), Hayrettin (**), Recep (**)- Necip (***), B.Hüseyin (**), Ayhan (**)

Hürriyet *gazetesi, iki takımın 23 yıl sonraki ilk buluşmasının haberini "Ve Kayseri kazandı" başlığıyla verirken, iki takım oyuncularının birlikte poz verdiği fotoğraf karesini de öne çıkarmış.*

ları anmak daha doğru olur. Zaman zaman yapıldı, zaman zaman da yapılmadı.

İki takım 1967-68 sezonundan sonra bir daha aynı gruplarda yer almadı ve yolları 23 yıl boyunca kesişmedi veya kesiştirilmedi! Eski oyuncuların 1 yıl sonra oynayacağı dostluk maçından önce, 9 Aralık 1990'da iki takım 3. Lig 4. Grup mücadelesinde resmi olarak ilk defa karşı karşıya geldi. Kayserispor, deplasmandaki maçı 1-0 kazandı. 28 Nisan 1991'deki rövanşı da yine Kayserispor, 2-0 kazandı. Her iki maç da olaysız tamamlandı. O sezon Kayserispor, şampiyon olarak bir üst lige çıkarken, Sivasspor ise sezonu ancak 12. sırada bitirebildi.

"Kayseri'ye gittim ama oynamak istemedim"

İki şehir zamanla kini unutsa da Sivassporlu futbolcu Naci Sönmez gibi kişisel soğuklukları gideremeyenler de var. Kayseri'ye futbolcu olarak ilk gidişinde yaşadıkları da oldukça dramatik:

> Göztepe ile gittim, oynamadım ama. Hatta hocaya "Beni götürmeyin" dedim ancak "Yok, bir şey olmaz" dedi. İçimden gelmiyor yani, korktuğumdan değil. O sahaya çıkmak içimden gelmedi. 1974 senesiydi. 1. Lig'deydik (Bugünün Süper Lig'i). 0-0 berabere kaldık.
>
> Yedek soyundum ama oyuna girmedim. Kayserililerden olumlu olumsuz hiçbir tepki görmedim. Yedek kulübesinde oturdum geldim. Öyle boş boş oturdum.

Şevki Karaferya, Kayseri'den sonra Kocaelispor'da oynuyor ama bir daha Sivas'a hiç rakip olmuyor.

Olaylı maçı kadroya alınmadığı için tribünden izleyen Kayserisporlu Bekir Molu ise Sivas'a, Erciyesspor Genel Kaptanı sıfatıyla gidiyor ilk olarak:

> Sivasspor ile maç yapmaya gittik. Federasyon, "Artık kardeş olacaksınız" diyerek, tedbirler aldı. Olaydan sonraki ilk maçtı. Orada oynadık. Bizi ağırladılar. Sivas'a ilk defa Erciyesspor gitti. Bizi yolda karşıladılar ve otelimize yerleştirdiler.

Maç normal şekilde oynandı. Tabii arada ufak tefek şeyler oldu; fakat büyük bir şey olmadı. Çok güzel de bizi yolcu ettiler. Maç öncesi ölenlerin mezarlarını ziyaret ettik, çiçek bıraktık. Yapılacak şeyleri yaptık.

Bir diğer Kayserili futbolcu Mustafa Erdoğan ise olaydan sonra Kayseri formasıyla gittikleri başka şehirlerde ciddi bir sıkıntı yaşamadıklarını söylüyor:

Fazla sataşan olmadı. Çoğu biliyordu hadisenin seyirciler arasında olduğunu. Çünkü ölümler ezilmeden dolayı oldu. Bıçaklama da yok... Biz de ekmek parası için oynamaya mecburduk. Okuyorduk. Okumak mecburiyetindeydim de. Para yok... Konya'ya transfer oldum. 60 bin lira aldım. Konya'nın iyi tarafından 2 daire alabiliyordun bu parayla.

"Gelmeyin; sizi öldürürüz"

Mustafa Bey'in Sivas'a ilk gidişi de Konya formasıyla oluyor:

Olaydan sonra Sivas'a karşı oynadım. Biz Sivas'a gittik. Erdoğan Gülhan vardı, Kayseri hadisesinde hocamızdı. Beni Konya İdmanyurdu'na da alan oydu. Takımda bir de Celal vardı, Kayserili. Biz iki sene Sivas ile aynı gruba düştük. Bize sürekli "Gelir sizi öldürürüz" diye tehdit geliyordu. Sivaslı taraftarlar yazı gönderiyorlardı Konya'ya. Kayserili olduğumuzu biliyorlardı. İyi futbolcuyduk da. Tehditler nedeniyle gitmiyorduk. Takım gidiyordu, ama biz üçümüz gitmiyorduk. Hoca, "Hadise çıkar" diyordu ve 3 sene gitmedik. Sonra gittik. Berabere kaldık. Bize bağırdılar çağırdılar: "Öldürürüz, asarız, keseriz" diye ama biz pek etkilenmedik. Fakat maçtan çıktıktan sonra bizi taşladılar. En önde oturuyordum Erdoğan Hoca ile. Cam kırıldı...

İşin toplumsal boyutuna dönelim. Olayın mağduru ve yıllar sonrasının Sivas Belediye Başkanı Doğan Ürgüp de yılların suskunluğunu "yarayı deşmeyelim" anlayışına bağlıyor ve bugün artık iki şehir arasında bir husumet olmadığını söylüyor:

> Bugün herhangi bir şey yok. Bir dönem Sivas'ta belediye başkanlığı yapmış biri olarak, bu yorumları doğru düzgün yapıyorum ki, bir daha bu tür hadiseler olmasın. Devlet yöneticilerimiz tedbirlerini alsınlar, insanlarımız temkinli olsunlar. Mesela defalarca Kayseri'ye maça gittik. Kayserililer de gelip giderler. Bu sıkıntılar kalktı ortadan.

Dönemin Sivasspor Başkan Yardımcısı Hüseyin Yıldırım da "Hiç yaşanmamış gibi unutuldu" diyor:

> Ben de mezarlığa gittiğimde kerhen uğruyorum. Hepsi tanıdığımızdı. Kent merkezinde yaşayan, maddi durumu iyi olan insanlardı. Keyfini bilen insanlar gitti o gün maça. Ben unuttum olayları. Kayserililerle dostluğum devam eder. Sivas'a hâlâ dönmelerini isterim. Kayserililerle konuştuğumuzda en ufak bir kırgınlığımız olmadı. Ama yarayı da pek deşmeyiz.

Mağdurlardan Hüsnü Önel de "Andık bir süre. Ondan sonra unuttuk" diyor.

"Önce ana avrat küfrettiler"

Farklı branşlarda hakemlik de yapan Halim Gerçel, öfkenin zamanla yatıştığını kendi deneyimleriyle örnekliyor:

> Bugün öyle bir şey yok. Olaydan 10 sene sonra Sivas'a, hakem olarak, müsabakalara gittim. Önce Kayserili olduğumu bildiler. Bağırdılar, çağırdılar tribünde; ana avrat küfrettiler. Voleybol maçıydı. Güreşe de gittim, boksa da... Ben Türkiye'de 40 yıl hakemlik yapan tek kişiyim. 24 sene de uluslararası güreş hakemliği yaptım.

Levhalar "Öz Sivaslı" oldu

İki şehir arasındaki karmaşanın sıcak haliyle 2 yıl sürdüğünü, sonrasında gerilimin azaldığını söylüyor Sirer Doğan:

> 20 sene sürdü de o sıcaklık sadece 2 sene sürdü. Babam canlı hayvan ticareti yapardı. Kayserili tüccarlar Şarkışla pazarına gelemezlerdi. Onlar telefon açar "Bize şu, şu, şu mal lazım" derdi. Biz de onu alıp yükler, götürürdük. Bu böyle 10 sene sürdü. Sivas'taki esnaf pencerelerine nüfus cüzdanlarını astı, levhalarını değiştirip "Öz Sivaslı" diye yazdırdı, takip edilmemek için! Zaten bizi üç olay ekonomik olarak batırmıştır: 1967, 1978 ve 1993.

Naci Sönmez de acının ve gerilimin zamanla küllendiğini söylüyor:

> Artık bir gerilim yok. Demek ki zaman küllendirmiş. Demek ki Sivas'ın büyüklüğünden geliyor bu. Sivas halkının bir bağışlayıcılığı var. Yoksa unutulacak bir acı değil.

Olaydan 24 yıl sonra Kayseri'de bir dostluk maçı yapıldığını ama Sivaslıların gitmediğinin de altını çiziyor Selahattin Elbay:

> Sivas'tan taraftar gitmedi. Kayseri'de yaşayan Sivaslılar geldi. Birlikte oturdular. Biz yoktuk o zaman. Karşılıklı iyi niyetle bir barış, dostluk sağlandı. O günden bugüne gelindi işte. Zaten pek bir husumet oluşmadı. İlk seneler yakınlarını kaybedenler, haletiruhiyesi bozuk olanlar, Kayserililere boykot yaptılar. Ama önemli bir şey olmadı. Sonradan dostluk tesis edildi. Şu anda da çok iyi devam edip gidiyor.

"Öleceğimi bilsem bir su almam"

Konuştuğum kişiler içinde acısı zamana yenik düşmeyen tek kişi, babasını orada yitiren Mustafa Altınbaş:

> Kayserililere bugün hâlâ kinim var. Kinciyim, açıkça söyleyeyim. Ben Mersin'de de görev yaptım. Mersin'den gelirken bir su dahi Kayseri'den almadım. Arabamla transit geçtim. Öleceğimi bileyim, bir su almam. O sıkıntı hâlâ var. Ancak tabii her vatandaşın suçu değil. Bu benim içimde yaşadığım bir duygu.

Oraya para vermek istemem. Hatta burada Kayserilileri methettikleri zaman kızarım, tepkimi gösteririm.

Mesela annem Gemerekli. Hep Gemerek ve Şarkışla'ya gider alışveriş yaparlar. Sivas'ın esnafına gelmiyorlar diye kızarım. İnsanlarla tartışırım. Niye, Sivas size ne yaptı? Oraya gidiyorlar, oraya parayı veriyorlar. Şarkışlalıların Almancıları Kayseri'ye gidip düğün mazemelerini oradan almaları, her şeyi, aklına ne gelirse... Buradan bir çöp almazlar. Gidip oraya markları, dolarları neyse, hep oraya yatırırlar. Aslında malları da iyi değildir. Ben 20 tane sandalye aldım; fakat aldığımın ertesi günü hepsi haşat oldu! Onu da bilmeyerek aldım. Burada maç seyrettiriyordum. Akşam dar vakitte burası doldu, sandalyem yetersiz kaldı. Bir arkadaştan istedim, "Veremem" dedi. Ben de o hırsla gidip, Güneş Ticaret'ten (Kayserili esnaf) aldım. İnanır mısın, bir gün oturuldu hepsi haşat oldu! Sivas-Kayseri maçı olduğunda giderim. "Katiller" diye de bağırdım, açıkça söyleyeyim. Yine de büyük bir olgunluk gösteriliyor. Tabii, beş parmağın beşi de bir değil. Hepsinin de suçu değil. Bunu da böyle kabul etmek lazım. Diğer mağdur ailelerle çocukluğumda çok görüştük. Maçta ölenlerden Yaşar Görüşük vardı. Onun kardeşi Burhan Görüşük vardı, matbaacıydı, onunla görüşürdüm. O da rahmetlik oldu.

Husumetin yaklaşık 10 yıl sürdüğünü ve bu süreçte iki şehir arasında gidip gelmenin olmadığını anlatıyor Mehmet Güçlü:

Bağlar kesildi. Özellikle Sivas'ta insanlar çok kızgındı. İstanbul Mahmutpaşa'da toptan iç çamaşırı ticareti yapan bir yakınım anlattı: "Uzun yıllar bizden alışveriş yapan müşterim, siparişlerini hazırladık, ödemelerini yaptıktan sonra yemek söyledik, sohbet ederken nereli olduğumu sordu. Ben de Kayserili olduğumu söyleyince, bir müddet durdu ve parayı iade etmemi söyledi. Alışveriş yapmayacağını söyledi. Ben de sebebini sordum. 'Siz benim ağabeyimi öldürdünüz, sizin yüzünüzden beş bebe ve dul bir kadına bakıyorum. Onlara her baktığımda da ağabeyim gözlerimin önüne geliyor. Sizden nasıl mal alırım' dedi ve ağlamaya başladı. Kendisine bizim 35 yıldır İs-

tanbul'da oturduğumuzu, olaylar olduğunda İstanbul'da olduğumuzu, futbolla da hiç ilgimiz olmadığını anlattım. Kardeş olduğumuzu, olaylara çok üzüldüğümüzü ve hiç tasvip etmediğimizi söyleyip gönlünü aldık. Çocuklara ve yengesine hediyeler aldık. Teselli ettikten sonra helalleştik. Bu minvalde çok hatıraların olduğunu duyuyorduk."

Sonunda dostluk kazandı

Hürriyet gazetesinin 1971'de açtığı ve Sivas'ı da bağladığı büronun şefi Kayserili gazeteci Mahmut Sabah, ilk zamanlardaki sıkıntıların zamanla dostluğa yenik düştüğünü söylüyor:

> Bana büro şefliği verdi. Sivas da bana bağlıydı. "Ağabey geleceksen plakan Kayseri olmasın. Ne olur ne olmaz" derlerdi. Bunları da normal karşılıyorum. Bana bir şey olmadı. Dostluğumuz devam etti. Sivas bizim kapı komşumuz.

Mahkeme...

Bir dava açıldı ama ne oldu bilinmiyor

Tarihin bu ilk en büyük futbol facialarından birina dair yürütülen bir soruşturma açılır. Başlangıçta gözaltı ve tutuklamalar da vardır.

Ama çok değil, üç gün sonra tutuklu bulunan 7 Kayserilinin de serbest bırakılmasıyla olayla ilgili nezarette kimse kalmamıştır. Ertesi gün 2 kişinin yeniden tutuklandığı haberi yer alır gazetelerde. Sonuç itibariyle tahkikatın nasıl sonuçlandığına dair bir bilgi de mevcut değildir. İzmir'de görülen bir davada da Sivas'taki yağmalama olaylarına karışanlar yargılanır. Bu davaya dair haberi basın alıntıları bölümünde okuyacaksınız.

1967'de Sivasspor Başkan Yardımcısı olan Hüseyin Yıldırım, Kayseri olayı için bir dava açıldığını hatırlamıyor:

> Hatırlamıyorum ama ben olaya dair ne bir mahkemeye ne polise ifade vermeye gittim. Hiç, hiç, hiç! Ne soruşturma, ne kovuşturma. Aslında olması lazım. O zaman İçişleri Bakanı da, Devlet Bakanı da suçlu. Bak şimdi insanın aklına geliyor. O zaman hiçbir ölü sahibi şikâyette bulunmadı. Kimse düşünmüyor ki! Herkes ölüsüne yanıyor. Olaylardan sonra Kayserili yöneticiler bile aramadı. Ben gittim oraya ya! Sivas'ta oteli olanlar kaçmıştı. Aradılar, "Hüseyin Ağabey biz oteli satacağız, bi-

ze önder ol" dediler. Ben kalktım Kayseri'ye gittim ve bir arkadaşımıza satın aldık oteli.

Futbolcu Naci Sönmez de hiç ifade vermemiş:

> Hiçbirimize bir şey sorulmadı. Ki bunların araştırılması lazım. Nasıl oldu, nasıl etti diye. Sonrasında bir dava açıldı mı, açılmadı mı, hiçbir bilgim yok.

Hemşire Hikmet Bilkay da aynı şekilde polisin ve jandarmanın ifadelerine başvurmadığını söylüyor:

> Hayır, hayır hiç olmadı. Geldilerse de doktorlarla konuşmuşlardır. Onlar da ne dedi, bilmiyorum...

Mağdur Mustafa Altınbaş ise ölen babası için bir tazminat aldıklarını söylüyor:

> Allah rahmet eylesin, o zaman Senatör Ahmet Durakoğlu (o dönem belediye başkanı) vardı. O aracılık yaptı. Kızılay'dan da bize yardım geldi; rahmetlik olanlara. Kızılay olsun, Sivas'ın halkı olsun, yardımcı oldular. Evimize bulgurumuzdan unumuza kadar getirdiler, bize yardımcı oldular. Bir-iki sene öyle ufak tefek yardımcı oldular. Ölenlere belli bir para yardımı yapıldı, kan bedeli ödendi. Bize 67 bin lira mı ne, o zamanın parasıyla bir para yardımında bulundular. Yani 100 bin liraya da ev almıştık. Durakoğlu'nun kan bedeli olarak davayı kazandığını duyduk.

"Ne sordular ne de tanıklık ettim"

Kayseri cenahında da anlatımlar farklı değil. Kaptan Şevki Karaferya da takım arkadaşı Mustafa Erdoğan da ifade vermemiş: "Ne sordular ne tanıklık yaptım. Olaya dair ilk seninle röportaj yaptım."

Bir dava açıldığını bir tek Kayserili gazeteci Mahmut Sabah söylüyor: "Bir dava açıldı, fakat sonucunu bilmiyorum. Yine buradan bir hâkim olaya dair bir kitapçık yazdı" diyor.

Sabah'ın sözünü ettiği hâkimin yazdığı kitapçığın da olaylarla ilgili değil, işin sportif cezalarıyla ilgili olduğunu önceki sayfalarda yazmıştım.

Devlet

Maç öncesi 6 gözaltı

Kayseri'deki faciada temel sorumlunun devlet olduğu konusunda iki taraf da hemfikir. Zaten dönemin siyasetçileri de olay sonrası verdikleri demeçlerde bunu ortaya koyuyor.

Sivas Senatörü Rıfat Öçten, Kayseri Valisi Nazım Üner'e bir telgraf çekerek, Sivas'tan Kayseri'ye kalabalık bir taraftar grubunun geleceğini haber verip, maç günü gerekli tedbirlerin alınmasını ister.

Ancak vali, bir köydeki muhtarlık seçimini bahane edip, Kayseri'den ayrılır maç günü!

Güvenlik, yaklaşık 20 bin taraftarın yer aldığı statta sadece 20 polis ve 15 jandarmayla sağlanmaya çalışılır. Olaylar çıkınca jandarmanın süngü takarak müdahale etmek istediği ancak buna rağmen olayların büyümesini önleyemediği de iddia edilir.

Maç öncesi bazı Sivaslı taraftarların lokantalarda ücret ödemediği ve taşkınlık yaptığı artık herkesin malumu. Hatta geneleve giden bazı taraftarların da yine para ödemeyip taşkınlıklar yaptığı iddia edilir. Maç öncesi taşkınlıklardan ötürü 6 Sivas taraftarı gözaltına alınır.

Olaylardan sonraysa 18'i Kayserili, 8'i de Sivaslı olmak üzere, 26 kişinin yakalandığı açıklanır.

Demirel, Sovyetler Birliği gezisini iptal eder

Dönemin Başbakanı Süleyman Demirel, Kayseri'deki olaylar nedeniyle Sovyetler Birliği gezisini bir gün erteler. Üzüntüsünün büyük olduğunu belirten Demirel, ilk elden şu açıklamayı yapar: "Bu gibi hadiselerin tekrar etmemesi için gereken her şey yapılacaktır. Olay yerine giden bakan arkadaşlarım, meseleyi iyice tahkik ettikten sonra sabaha karşı da olsa bana bilgi vereceklerdir. Buna göre alınacak tedbirler açıklanacaktır. Şimdiden ne yapılacağını söylemem mümkün değildir."

Üzüntüsü büyük olsa da ertesi gün gezisi başladığında Rusya'dan gelen fotoğraflarda Demirel'in pek bir mutlu olduğu görülür. Sovyetler gezisi manşetlerden inmez.

Dahası, dönemin gazetelerinden yaptığım alıntıdaki bir haberden de görüleceği üzere, aslında Demirel, geziyi muadilinin rahatsızlığı nedeniyle iptal etmiştir!

Ve aynı günlerde *Milliyet*'te "Stalin'in kızı Svetlena'nın Hatıraları"nın geniş anonsları da ana sayfalarda yer alır!

MGK, olayları konuşur

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay başkanlığında Ekim ayı başında toplanan Milli Güvenlik Kurulu (MGK), Kayseri-Sivas olayını gündemine alır. İçişleri Bakanı Faruk Sükan, konu hakkında kurula bilgi verir.

"Sadece pijamalarınızı alın"

Müfettiş raporları doğrultusunda İçişleri Bakanlığı, Kayseri Valisi Nazım Üner'i görevden alır, Emniyet Müdürü Şerafettin Gökçeören'i de merkeze atar. Üner'in yerine Malatya Valisi Ali Rıza Aydos, Kayseri'ye geçici olarak vali vekili tayin edilir.

Bu görevden alma emrinde gazetelere yansıyan çok ilginç bir anekdot vardır.

İçişleri Bakanı Dr. Faruk Sükan, telefonla aradığı Üner'e "Sadece pijamalarınızı yanınıza alıp, Emniyet Müdürü ile birlikte derhal Ankara'ya hareket ediniz" der!

Sivas valisi istifa eder

24 Eylül de Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil, Kayseri'de meydana gelen kanlı olaylardan sonra Sivas'taki yağmalama olayları ile Sivas'a gelen İçişleri Bakanı'nın makam arabasına yapılan hücumların suçlularını yakalamaya cesaret edemeyen emniyet kuvvetlerini gerekçe göstererek, görevinden istifa eder.

Kayseri'deki olaylarda cana kıyıldığı halde vali ve emniyet müdürleri istifa etmeyi düşünmezken, Sivas'ta cana değil mala zarar geldiği halde valinin istifa etmesi, bu topraklarda görülebilecek nadir davranışlardan biri olarak tarihe geçer.

Vali Aydos: 30 sanık var

Görevden alınan Nazım Üner'in yerine gelen Kayseri Vali Vekili Ali Rıza Aydos, bir basın toplantısı düzenler ve 26 Eylül'den itibaren Sivas plakalı araçların Kayseri'ye rahat giriş yapabildiklerini söyler. Aydos şöyle konuşur: "Sivas Valisi'ne de aynı teklifi yaptım ve olumlu yanıt bekliyoruz. Şuna eminim ki bu olaylar, her vatandaştan daha çok, Kayserili olanları üzmüştür. Kayseri'mizin güzel tarihinde böyle üzücü bir tek olay yoktur. Ve yine eminim ki bundan sonra da olmayacaktır. Bu olaylar yine bildiğimiz gibi adli ve idari organlarca büyük bir titizlikle tahkik edilmektedir. Savcılığın doğrudan doğruya yapmakta olduğu bu tahkikatta bugüne kadar 30 kişinin sanık ve 100 kişinin tanık sıfatıyla ifadeleri alınmıştır. Yapılmakta olan tahkikat, ilk tahkikat olduğu sebebiyle gizlidir. Bu konuda başka bir açıklamada bulunmamız hukuken mümkün değildir; sadece tahkikatın büyük bir tarafsızlık ve titizlikle yapıldığını, suçlu varsa bunların mutlaka yakalanacağını ve kanunların mutlaka tatbik edileceğini kat'i bir dille ifade etmek istiyorum.

"Esas üzen Sivas'taki yağma"

Bizleri esas üzen bu olaylardan sonra Sivas ilinde cereyan eden olaylar ile yetkili ve yetkisiz bazı şahısların Kayseri aleyhindeki

beyanlarıdır. Bu şahıslar ve muhterem Sivas basını belki büyük üzüntüleri sebebiyle biraz haksızlık etmektedirler. Bunu zaman kendilerine gösterecektir. Bizler bu konuda şimdilik susmayı tercih ediyoruz. Vatan sathı bir bütün teşkil eder. Kayserili ve Sivaslı vatandaş diye bir şey yoktur. Sadece Türk vatandaşları vardır. Sivaslı kardeşlerimizin bizi anlamalarını ve senelerden beri devam eden kardeşlik hislerini bizden esirgememelerini bilhassa istirham ediyoruz."

4 dakika 55 saniye!

İlk birkaç gün gazeteler ölümlerin bıçak ve patlayıcı silahlardan da meydana geldiğini yazar. Özellikle yerel gazeteler çok kesin bir dil kullanır. Ancak otopsi raporları aksini söyler.

İstanbul'dan olayı incelemek için gelen Adli Tıp Heyeti'ne başkanlık eden Kemal Erdem, maç kurbanlarının, 4 dakika 55 saniye içerisinde "şok ve astesi"den dolayı öldüğünü, cesetler üzerinde darp, bıçak ve kurşun izlerine rastlanmadığını açıklar. Kayseri Savcısı Refet Çalıkoğlu da olayları çıkaranları tespit etmek için çalışmaların başladığını bildirir.

TFF olağanüstü toplanır

Futbol cephesindeyse gözler Türkiye Futbol Federasyonu'na (TFF) çevrilmiştir. TFF Başkanı Orhan Şeref Apak, 5 buçuk saat süren olağanüstü toplantıdan sonra, olaylara sebebiyet veren ve suçu tespit olunan takımın bulunduğu ligden çıkarılarak bir alt kümeye alınacağını açıklar. Bir sonraki hafta sonu oynanacak olan 2. Milli Lig maçları da sonraki haftaya ertelenir. Apak, olayların tekrarının önlenmesi için 2 ve 3'üncü Türkiye Ligi'ne dahil şehirlerin bölge müdürleri ve takımların başkanlarının iştirakiyle 24-25 Eylül tarihleri arasında Ankara'da bir toplantı yapılacağını, bu toplantıda tedbirlerin görüşülerek kulüp başkanlarından olayların çıkmaması için teminat isteneceğini açıklar.

Fenerbahçe'den efendilik çağrısı

Tüm bu olup bitenler arasında bir futbol kulübünün aldığı karar dikkat çeker. 22 Eylül'de Fenerbahçeli yöneticiler, Antrenör Basri Dirimlili ve Teknik Direktör Ahmet Erol, futbolcularla bir toplantı yaparak, şu şekilde ikazda bulunurlar: "Efendilik şampiyonluktan önce geliyor. Disipline riayet etmeyenler, birer yıldız futbolcu dahi olsa, kendilerine en ağır ceza verilecektir."

Tur atmak ve Amigo yasak!

Olayın ardından sportif alanda da üst üste çeşitli kurumlar değerlendirme toplantıları yapar. Stadyumların mülkiyetine sahip olan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (bugünkü Gençlik Spor Genel Müdürlüğü), Kayseri-Sivas maçındaki facianın yanı sıra o günlerde İstanbul'da yaşanan sahte bilet olayını da hesaba katarak, ilginç kararlar alır. Bunların içinde statta tur atma ve amigo yasağı dikkat çekiyor. Müdürlük, kulüplere bir tamim (genelge) yollayarak, kararlarını bildirir. İşte o günün gazetelerine yansıyan şekliyle söz konusu tamim:

1- Müsabaka yerlerine ancak bölgelerce tab edilen ve rüsumlandırılan biletlerle girilecek. Maç biletlerinin seyircilere satılmasını vasıta kılarak teberru sağlamak ve kombine bilet satışı yasaktır.
2- Takımların kendi taraftarlarının önüne giderek nümayiş yapmaları ve saha içinde tur atmaları yasaktır.
3- Takımlar sahaya beraberce çıkacak ve maç sonunda da aynı şekilde halkı birlikte selamlayıp sahayı terk edeceklerdir.
4- Yönetici ve idarecilerin hakem kararlarını beğenmediklerini ima eden hareketlerde bulunması yasaktır. Aksi davranışta saha dışına çıkarılacaklardır.
5- Amigo gibi halkı teşvik eden kişiler sureti katiyetle saha içine alınmayacak!

Basın

"Ya Mahmut bırak, sen maçını ver"

Dünya tarihine geçen bu futbol faciası, ertesi gün ulusal ve yerel gazetelere manşetlerden girer. Yerel gazetelerin olayı takibi, ulusal gazetelere göre biraz daha uzun sürer. Ancak Ekim ayından sonra yerelde de haberler giderek seyrekleşir.

Özellikle yerel gazetelerde "şehircilik" duygusundan ötürü ilk zamanlar olaylar oldukça yanlı verilir. Sivas halkı ulusal gazetelerin olayları çarpıttığını savunur ve *Hürriyet* gazetesiyle *Tercüman* gazetesini protesto eder. Şehirde bu iki gazetenin alınmaması kampanyaları açılır.

Ölüm nedenleri netleştikçe ve iki şehir idarecileri sakinlik çağrısı yaptıkça, yerel gazetelerin de dili yumuşamaya başlar.

Sıcağı sıcağına verilen haber ve yapılan analizlerde çok önemli yanlışlar var. Misal, ölenlerin çoğunun çocuk olduğu dile getirilir. (*Cumhuriyet*'ten Bülent Dikmener in buraya da aldığım yazısında da ölenlerin çoğunun çocuk olduğu yazılır.) Oysa bu, gerçek değildir. Bu tür yanlışlıkların yıllar geçse de insanların belleğinden silinmediğini, olayın tanıklarıyla yaptığım röportajlarda açıkça gördüm. Bir başka haberde de katliama daha fazla tahammül edemeyen bir polisin, kapıları aç-

tırmayan komiseri vurduğu iddia edilir. Açıkçası olaya dair insanların yargısı, ilk iki-üç günde yapılan yayınlarla şekillenmiş.

Gazetelerin görme biçiminden önce gazeteci Mahmut Sabah'ın olay günü yaşadıklarına bakalım. Sabah, maçta çıkan olayları gazeteye bildirdiğini ancak ilk etapta vahametin tam olarak algılanamadığını söylüyor:

> Şimdi televizyonu açtığımda, "Falan taraf, falan tarafa yürüdü" deyince gözümün önüne o olay geliyor. Bizim yerel tabirle 'etim, yağım eriyor'; acaba bir panik mi doğacak diye. Aklıma bu geliyor hep, taraftarlar arasında bir şey olunca. Savaş olsa, bomba düşse aynı anda 41 kişi ölmez...
>
> Şimdi maç 14.00'te başladı. Golden sonra İstanbul'u uyardım. *Hürriyet*'i yani. O zaman Necati Zincirkıran, genel müdürümüz. Ona ulaşayım dedim. Ankara bürosunu aradım, "İstanbul'u uyar" diye. Oktay Köse diye bir arkadaşımız vardı. "Oktay, İstanbul'u uyarırsan iyi olur" dedim. Oktay ise "Ya ne var ki, altı üstü bir maç" dedi. "Altı üstü bir maç da ben havayı biraz ciddi görüyorum" dedim. "Ya Mahmut bırak, sen maçını ver" dedi.
>
> 20 dakika sonra olan oldu. İlk yarı zar zor bitti. Direkt İstanbul'u aradım, Oktay'ı devre dışı bıraktım. Santrala dedim ki "Necati Bey ile görüşebilir miyim?" Birisine bağladılar, hatırlayamıyorum, Orhan Aldinç de olabilir...

"İlk çıkan haberlerde yanlışlar var"

> İlk çıkan haberlerde yanlışlar var. Tabii haberin ilk heyecanı ve ilk istihbarat hataları nedeniyle... Şimdi o zaman otomobil çok az Kayseri'de. Gerek Sivas'tan gelenler, gerek buradakiler, hepsi stadın çevresine boş buldukları yerlere park etmişler. Stada yakın yere. Arada sırada patlama sesleri geliyor. "Eyvah! acaba silah mı kullanılıyor" diyoruz. Bir de taş atılıyor ve askerin birinin alnına geliyor. Ama kimin attığı belli değil. Belki o çocuk Kayserili. Kayserili biri attı veya Sivaslı biri attı. Karambollü duruşlar var. Biri diyor ki "Ben birisinin belinde silah gördüm." Kimin belinde gördüğü de belli değil. "Birisinin

OLAR

Milliyet'in Görüşü

Bu gidişle sahalardan ceset toplanır

Övünmüyoruz dediğimiz çıktı diye... Aksine herkesten çok üzülüyoruz. Sözümüzü dinletemediğimiz için.

Evet, tam 3 hafta önce yazmış, bir vatan görevi yapmanın sorumluluğu içinde uyarmağa çalışmıştık. «Ne oluyoruz?» demiştik. «Nereye gidiyoruz?» diye sormuştuk. «Karşımızda taşa tuttuğumuz kim? Bıçağımızı kınından kimin için sıyırıyoruz? Tabancamızın mermisine hedef seçtiğimiz kim?» sorularını peşpeşe sıralamıştık.

Sonra da en büyük yetkililere sesimizi duyurmak istemiştik. İçişleri Bakanı Dr. Faruk Sükan'a, 2. Lig'deki olayların sporun dışında, kendi görevi içinde olduğunu anlatmak istemiştik. «Çıkacağını tahmin etmek için müneccim olmağa lüzum göstermeyen bu olayları önlemek hususunda Valileriniz, Emniyet Müdürleriniz hangi tedbirleri almışlardır?» diye sormuştuk Sükan'a... Ve sonra da «Böylesine rezaletin, sadece bir, iki Bakan'ı değil, koca Hükümeti yerinde hop oturup hop kaldırması gerektiğini» söylemiştik. Yoksa 43 ölü verdikten sonra spor konusuna eğilmesini değil...

Ne kadar hazin... Tam üç hafta önce yazmıştık bunları. Sonunu da şöyle bitirmiştik: «Bakanlar, Genel Müdürler, Valiler, Emniyet Müdürleri, Spor Teşkilatı yetkilileri, Futbol Federasyonu, ortaya çıkıp varlığınızı gösteriniz! Aksi halde, iki, üç hafta sonra sahalardan ceset toplanırsa, bunu kimse sürpriz olarak karşılamayacaktır.»

Evet, tam üç hafta sonra sahalardan ceset toplandı. Biz müneccim değiliz, peygamber hiç değil... Sadece gerçeklerin içinde yaşıyoruz. Ve gördüğümüz gerçekleri görmeyenlere de göstermeye çalışıyoruz. O kadar...

Milliyet

"Bu gidişle sahalardan ceset toplanır", Milliyet.

elinde bıçak vardı." Biz o heyecanla, arşivlere girerseniz görürsünüz, bazı hatalar yaptık. Çünkü başka bir ihtimal vermiyorsunuz. Ortada 41 ölü var! Nasıl ölür bu kadar insan? Kapı mapı aklınıza gelmiyor ki... "Kapıda sıkışma". Sıkışma nedir? Bilmiyorsunuz ki! O kültürde değiliz; gazeteci olarak da... Bu tablo içerisinde verdiğimiz ilk haberlerde, "Patlama sesleri duyduk", "Silah kullanıldığı söyleniyor", "Bıçak kullanıldığı söyleniyor" dedik...

Oysa her şeye rağmen bir taraftan diğer tarafa geçiş olmadı. Kucak kucağa, gırtlak gırtlağa bir temas olmadı. Bıçaklı, tabancalı, böyle bir durum kesinlikle olmadı."

Geçelim dönemin medyasına... Ulusal gazetelerden *Hürriyet*, *Cumhuriyet* ve *Milliyet*'in olaydan sonraki yayınlarını inceledim. Ekim'den sonra haberlerin azaldığını ve giderek kaybolduğunu bir kez daha vurgulamak isterim.

Diğer yandan *Milliyet* gazetesine özel bir parantez açmak lazım. Zira bu gazete, kanlı maçtan iki hafta önce, yine 2. Lig'de bazı maçlarda çıkan olaylardan ötürü kamuoyunu uyararak, tedbir alınmaması halinde statlardan cesetler toplanacağını sayfalarına taşır. Nitekim Kayseri'deki faciadan sonra *Milliyet*, haklı olarak "Uyarmıştık" diyor. Olaydan sonra bir başyazı kaleme alan Abdi İpekçi'nin onlarca yıl önce yaptığı tespitlerin bugün de geçerliliğini koruduğunu hayretle okudum.

Şimdi bu üç gazetenin manşet ve haberlerine yakından bakalım:

HÜRRİYET GAZETESİ

18 Eylül

Kayseri stadı harp meydanına döndü
40 ÖLÜ 600 YARALI VAR

Kayserispor-Sivasspor taraftarları bıçak ve tabanca ile birbirine girdi

Yolda barikat kuran Sivaslılar, Kayseri plakalı arabaları çevirip ateşe verdi. Türk spor tarihinin en kanlı maçı dün Şehir Stadında oynanmış, Sivas'lı ve Kayseri'li seyircilerin birbirlerine girmeleri sonucu 40 kişi ölmüş; ağır ve hafif olmak üzere 600 kişi de yaralanmış, şehir harp meydanına dönmüştür.

İlk Kayseri golü atılınca

Hâdiseler, maçın 20'nci dakikasında K. Oktay'ın ilk Kayseri golünü atmasından sonra başlamıştır. Takımları ile birlikte Sivas'tan gelen takriben 5 bin kadar seyirci, bu golü hazmedememiş, oturdukları tribünün arkasındaki tarladan topladıkları

Pazartesi 18 Eylül 1967

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Bugün Gazetemiz 8 Sayfadır

Kayseri stadı harp meydanına döndü

40 ÖLÜ 600 YARALI VAR

Kayserispor - Sivasspor taraftarları bıçak ve tabanca ile birbirine girdi

Kanlı olaydan sonra, ölenler ve ölülerini arayanlar görülüyor. (Telefoto: Haber Ajansı - Kayseri)

Yolda barikat kuran Sivaslılar, Kayseri plâkalı arabaları çevirip ateşe verdi

KAYSERİ, (HA) – Türk spor tarihinin en kanlı maçı dün Şehir Stadında oynanmış, Sivas'lı ve Kayseri'li seyircilerin birbirlerine girmeleri sonucu 40 kişi ölmüş; ağır ve hafif olmak üzere 600 kişi yaralanmış, şehir harp meydanına dönmüştür.

İlk Kayseri golü atılınca

Hâdiseler, maçın 70 nci dakikasında K. Oktay'ın ilk Kayseri golünü atmasından sonra başlamıştır. Takımları ile birlikte Sivas'tan gelen takriben 5 bin kadar seyirci, bu golü hazmedememiş, oturdukları tribünün arkasındaki tarladan topladıkları iri taşları, gözü dönmüş bir şekilde Kayserililerin bulundukları tarafa doğru fırlatmaya başlamışlardır.

Barikatlar aşılıyor

Ezilerek öldüler

Ölenlerin çoğu Sivas'lı

Demirel, Rusya gezisini tehir etti

Kayseriye gitmek istiyen Sivaslıları polis durdurdu..

SİVAS'TA HEYECAN

Hürriyet, *18 Eylül 1967.*

iri taşları, gözü dönmüş bir şekilde Kayserililerin bulundukları tarafa doğru fırlatmaya başlamışlardır.

Barikatlar aşılıyor

Herşeyden habersiz neye uğradıklarını şaşıran 30 bin kadar seyirci bir anda paniğe kapılmış, tel örgülerden sonra kurulan barikatları aşmaya çalışmışlardır. İşte Türk spor tarihinin en büyük faciası bu esnada doğmuştur. Birbirlerini ezen seyircilerden altta kalanların can verdikleri görülmüştür.

Ezilerek öldüler

Bu görülmemiş panik, Sivas'lıların taş yağmurunu devam ettirmeleri yüzünden dakikalarca sürmüş, ezilerek hayatlarını kaybedenlerin sayısı da bu arada yükselmiştir. Staddan ziyade bir arenaya dönen Kayseri sahasında hâdiseler bununla da bitmemiş, Sivas ve Kayserili seyirciler, korkunç manzaraya rağmen birbirlerine girmekten geri kalmamışlardır. Açık tribünün sağ tarafında oturan Sivas'lılar, seyircilere fırlattıkları taşların tekrar kendilerine atılması, birkaç kişinin de bu yüzden yaralanması sonucu adeta bir harp havasına girmişlerdir.

Ölenlerin çoğu Sivas'lı

Bu arada silahların patladığı, bıçakların çekildiği, şişlerin insafsızca çalıştığı görülmüştür. Nitekim Sosyal Sigortalar Hastanesi'nde tespit edilen 13, Devlet Hastanesindeki 26 cesedin üzerinde silahı kaybolmuş kılıflar, şiş ve bıçaklar olması dikkati çekmiştir. Bu arada ölenlerin çoğunun Sivaslı olduğu anlaşılmaktadır.

Hadiselerin başlamasından hemen sonra, stadda görevli polis ve jandarma birlikleri, büyüme istidadı sezdiklerinden askeri birliklerden acele yardım istemişlerdir. Askeri birlikler stada geldikten sonra derhal süngü takmış, gerekli tedbirleri almak için harekete geçmiştir. Ancak halkın birbirine düşmancasına girmesi karşısında meydana gelen müthiş panik ve seyircilerin stad etrafında cephelerde görülecek cinsten barikatlar kurması, ölü sayısının yükselmesine kâfi gelmiştir.

Stadda bulunan emniyet kuvvetleri olayları yatıştırmak için bir saat kadar gayret sarfetmişlerdir. Bu gayretler staddan halkı tamamen temizlemekle neticelenmiş, ancak 5 bin Sivas'lının şehre dağılması, arbedenin yer yer devam etmesine sebep olmuştur. Şehirdeki bu hadiseleri yatıştırmak için polis ve askeri birlikler büyük gayret göstermişlerdir.

Bu arada hastanelerin önünde toplanan binlerce kişi maça giden baba ve ağabeylerden bir haber almak için ağlaşmaktadırlar.

Muhtelif hastanelerde hafif ve ağır olmak üzere takriben 600 yaralı bulunmaktadır. Yaralılardan çoğunun Kayseri'li küçük çocuklar olduğu görülmektedir.

Şehirdeki bütün doktorlar evlerinden alınarak hastanelere taşınmışlardır.

Ateşe verdiler

Stad ve şehir içerisinde meydana gelen hâdiseler, şehir dışında da devam etmiş. Kayseri-Sivas yolunun 28'inci kilometresinde barikat kuran Sivaslılar, Kayseri plâkalı arabaların yolunu çevirerek ateşe vermeye başlamışlardır. Kayserililerin durumu, jandarma ve emniyet kuvvetlerine bildirmeleri üzerine bir ekip de hâdise mahalline yollanmıştır. Bu arada, Sivaslıların maça geldikleri vasıtaları, Kayseri-Sivas yolunun 28'inci kilometresine bıraktıkları ve bundan sonra maçın oynanacağı stada gittikleri tespit edilmiştir. Yolda bulunan Sivaslılara ait vasıtaların uzunluğu, 6-7 kilometreyi bulmaktadır. Yakılan Kayseri plakalı vasıtaların adedinin 10'un üzerinde olduğu ifade edilmektedir.

* * *

Demirel, Rusya gezisini tehir etti

Kayseri'ye gitmek isteyen Sivaslıları polis durdurdu

Kayseri'de cereyan eden üzücü olaylar üzerine Rusya gezisini bir gün geri bırakan Başbakan Süleyman Demirel, buna benzer yenilerinin ortaya çıkmaması için süratle tedbirler alınacağını açıklamıştır.

Başbakan olayların üzücü olduğunu bildirmiş, "Teessürüm büyüktür" demiş, bir beyanat vererek şöyle konuşmuştur:

"Bu gibi hâdiselerin tekrar etmemesi için gereken her şey yapılacaktır. Olay yerine giden Bakan arkadaşlarım, meseleyi iyice tahkik ettikten sonra sabaha karşı da olsa bana bilgi vereceklerdir. Buna göre alınacak tedbirler açıklanacaktır. Şimdiden ne yapılacağını söylemem mümkün değildir."

İçişleri Bakanı Dr. Faruk Sükan askeri uçakla önce Ankara, sonra da Kayseri'ye gitmiştir. Ankara'dan da Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan, spor işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Kamil Ocak Kayseri'ye hareket etmişlerdir. Demirel, Kayseri Valisi ile telefonla konuşmuştur. Demirel bu sabah uçakla Ankara'ya dönerek Rusya gezisi için Ankara'dan yola çıkacaktır.

2. Türkiye Ligi kaldırılıyor

Devlet Bakanı Ocak: "Biz 2. Ligi şehirleri dost etmek için kurduk. Fakat bu iş böyle yürümez"

Dün öğleden sonra Kayseri'de oynanan Kayserispor-Sivasspor maçında patlak veren olaylarda 40'dan fazla seyircinin ölmesi ve 600 kişinin de yaralanması üzerine, spor işlerini yürütmekle görevli Devlet Bakanı Kamil Ocak, verdiği beyanatında, "İkinci Türkiye Ligi'ni kaldırabiliriz" demiştir.

19 Eylül

SIVAS'TA DÜN KAYSERİ'LİLERE AİT DÜKKÂNLAR ATEŞE VERİLDİ

Kayseri'de çıkan olaylar burada sert tepki ile karşılanmış, dün sabahtan itibaren Kayserililere ait 13 dükkân ile bir otel tamamen tahrip edilmiş ve yakılmıştır. Olaylar sırasında 11 kişi nezaret altına alınmış fakat esas elebaşları yakalanamamıştır.

Salı 19 EYLÜL 1967

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

BUGÜN Gazetemiz 10 Sayfadır

KANLI OLAYLAR BÖYLE BAŞLADI

Birbirlerine taşla saldırıyorlar

SIVASLILAR : Golden sonra karşı tarafı yuhalayıp taşa tutuyor.

KAYSERİLİLER : Aynı şekilde mukabele ediyor ve hücum başlıyor.

SIVAS'TA DÜN KAYSERİ'LİLERE AİT DÜKKÂNLAR ATEŞE VERİLDİ

Ana ve babalar Hastane Kapılarında Ağlaşıyor

BAKANLAR KURULU TOPLANDI

Gerekli tedbiri almayan Kayseri Valisi suçlanıyor

Facia kurbanlarının 38 i Sıvaslı, 2 si de Kayserili

Durmuş FEYİZOĞLU - Aziz AKIN bildiriyor :

Sıvaslılar; "Kan isteriz, Kayseri'ye yürüyeceğiz„ diye bağırdılar

KANLAR İÇİNDE

Hürriyet, *19 Eylül 1967*.

Sıvaslılar; "Kan isteriz, Kayseri'ye yürüyeceğiz" diye bağırdılar

Onbinlerce Sivaslı saat 16.00'dan itibaren vilayet binası önünde toplanmış ve Kayserilileri lanetleyerek, "Olur mu böyle, olur mu, kardeş kardeşi vurur mu?" marşını söylemişlerdir.

(Bu marş Plevne Marşı veya Osman Paşa Marşı olarak bilinir. Plevne Savunması'nda Osmanlı birliklerinin komutanlığını yapan Osman Paşa'yı konu alan marşın orijinalindeki sözleri şöyledir:

Evlât babayı vurur mu?
Sizi millet hainleri,
Bu dünya size kalır mı?

Aynı marş, 27 Mayıs döneminde Demokrat Parti'yi eleştirmek için değişikliğe uğratılarak kullanılmıştır. 27 Mayıs versiyonu da şu şekildedir:

Olur mu böyle olur mu?
Kardeş kardeşi vurur mu?
Kahrolası diktatörler,
Bu dünya (vatan) size kalır mı?

Marş bu haliyle, Yassıada Duruşmaları'nın yayımlandığı Feridun Fazıl Tülbentçi, Orhan Birgit ve Bedii Faik Akın tarafından hazırlanan *Yassıada Saati* adlı radyo programının fon müziği olarak kullanılır.)

* * *

BAKANLAR KURULU TOPLANDI

Kayserispor ile Sıvasspor arasında oynanan 2. Türkiye Ligi maçı sırasında taraftarlar arasında çıkan kanlı olayları incelemek ve konuda tedbirleri almak üzere Bakanlar Kurulu dün akşam Başbakan Süleyman Demirel'in başkanlığında bir toplantı yapmıştır. Toplantıda Futbol Federasyonunun, saha müşahidi ile hakem raporlarının ışığı altında almış olduğu kararlar gözden geçirilmiştir.

İstanbul'dan Ankara'ya giden Başbakan Demirel ise, Sivas ve Kayseri'deki olaylar dolayısıyle "Bu iki şehirde sıkıyönetim ilanına lüzum hissedilmediğini" söylemiştir.

* * *

Gerekli tedbiri almayan Kayseri Valisi suçlanıyor

Faciada ölenlerin 38'i Sıvaslı, 2'si de Kayserili. Sıvaslılar, Kayserilileri itham etti

* * *

Hilmi: "Ölümden döndük"

Sıvasspor antrenörü ve kaptanı Hilmi Kiremitçioğlu, Kayserisporluların, bütün oyun boyunca, Sıvas'lı oyuncuları sakatladıklarını, buna karşılık, hakemin favul yapan Kayseri'li oyunculara ihtar bile vermediğini söylemiştir.

Kiremitçioğlu, hakemden maçı tatil etmesini istediğini nakletmiş, favul yapan Kayserispor sağaçığını sahadan attığı halde tribünlerden yükselen protesto sesleri ve atılan taşlar yüzünden tekrar oyuna aldığını anlatarak, bu konudaki itirazını hakemin korkudan kabul etmediğini ileri sürmüştür. Sivasspor antrenörü, "İtiraz ettiğimde hakem 'Galeyanı görüyorsun, bu oyuncuyu tekrar oyuna almayayım da beni öldürsünler mi' diye diretti" demiştir.

Hakemin oyunu da normal süresinden önce bitirdiğini ileri süren Kiremitçioğlu, sakatlanmalar ve itirazlar sırasında Kayserispor antrenörü Erdoğan ile Kayserispor kaptanının "Vurun bunlara!... Kendi sahamızda herşey bizimle beraberdir..." şeklindeki tahriklerinin oyuncuları ve seyircileri büsbütün birbirine kattığını iddia etmiştir.

Sivasspor antrenörü korkunç arbede sırasında, soyunma odalarına inen Sivaslı futbolcu ve yöneticilerin uzun süre öldürülmek korkusu içinde bulunduklarını belirterek, "Her an ölümle burun buruna idik. Ölümün eşiğinden döndük. Kurtulduksa Allah'ın lütfudur" demiştir.

Sıvaslılar Kayserilileri itham etti

Hilmi: "Ölümden döndük,,

Kayseri olayları Dünya tarihine En kanlı maç Olarak geçti

BİR ANLIK SEVİNÇ FECİ SAHNELERE SEBEP OLDU

HARP MEYDANINA DÖNMÜŞTÜ

Feci hâdiselere sebebiyet veren golü atan Oktay:

Ayağım kırılsaydı da o golü atmasaydım

Federasyon 2. Ligin devam etmesini istiyor

Hürriyet, *19 Eylül 1967.*

Kiremitçioğlu, medet umdukları Kayseri Emniyet Müdürünün ise böyle bir ölüm meydanında kendisine "Ne olurmuş? Çıkın oynayın. Emniyet altındasınız" demekle yetindiğini ve korumaktan çok kanlı sahaya çıkarmaya çalıştığını ileri sürmüştür. Sivasspor antrenörü, ayrıca Sivaslıları becerebildiği kadar yatıştırmaya çalıştığını da anlatmış ve bu konuda "Eğer ben de gücüm yettiği kadar önleyemeseydim, ölü sayısı 100'ü geçerdi" demiştir.

(Bu haberin yer aldığı *Hürriyet* gazetesindeki karikatüre de dikkatinizi çekmek isterim.)

* * *

Oktay Aktan, attığı golün ızdırabını yıllarca yaşadı.

Feci hâdiselere sebebiyet veren golü atan Oktay:
Ayağım kırılsaydı da o golü atmasaydım

Sıvasspor'a tek golü atarak feci hâdiselere sebep olan futbolcu Oktay Aktan, "Ayağım kırılsaydı da o golü atmasaydım" demiştir.

21 yaşındaki genç sporcu "Keşke mağlup olsaydık, keşke bu golü ben atmasaydım. Dün gece hiç uyumadım, gözlerime hep tribünlerdeki olaylar geliyor. Çok ıstırap çekiyorum, 40 kişi

öleceğine benim ayaklarım kırılsaydı, niye o golü attım, niye?" diye adeta kendi kendini yemektedir.

Büyük ıstırap içinde bulunan genç futbolcu, Ankara'da Özel Ticari İlimler Akademisi'nde okumaktadır. Daha önce Erciyes takımında ve Ankara Şekerspor'da futbol oynamıştır.

* * *

SEYİRCİ MAÇ İZLEMEYİ BİLMİYOR

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Danışma Kurulu Üyesi Prof. Rasim Adasal, "Seyirciler maç seyretmeyi, takımlarını ne şekilde teşvik edeceklerini, karşı takıma nasıl hareket verileceğini bilmiyorlar, olayların diğer bir sebebi de elde yeteri kadar hakemin bulunmaması ve alelacele yetiştirilmiş hakemlerin maçları idaredeki tutumlarıdır."

* * *

20 Eylül

Hürriyet'in bu tarihli manşeti çok çarpıcıdır. Zira bir yanda onlarca cenazesini toprağa veren on binlerce Sivaslının büyük acısı, diğer yanda Sovyetler Birliği'ne giden Süleyman Demirel'in meşhur şapkasıyla gülücükler dağıtarak Moskova Havaalanı'nda verdiği poz...

Haberde Rus halkı temsilcilerince Demirel'in büyük tezahüratlarla; "Hurra" diye bağırarak karşılandığı belirtiliyor!

* * *

Cenazeler askeri uçakla nakledildi

Bütün Sıvas toprağa verdiği 38 futbol kurbanı için ağladı

Kanlı maçta hayatlarını kaybeden 38 Sivaslı dün öğle namazından sonra 10 binlerce kişinin gözyaşları arasında hazin bir törenle toprağa verildi.

Emniyet mülahazasiyle sabaha karşı saat 05.00'te 38 cenaze askeri uçakla Sivas'a getirildikten sonra tam 36 saattir gözlerinde yaş, yumruklarda hırs şeklinde beliren acı, bütün şehri

Çarşamba 20 EYLÜL 1967

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

BUGÜN Gazetemiz 8 Sayfadır

Türk Başbakanı Moskova Hava meydanında Rus halk Temsilcileri tarafından Büyük tezahüratla karşılandı

Demirel Rusya'da

Seyahatin bir gün ertelenmesi yüzünden program değişti. Resmi görüşmelere bugün başlanacak

Berber NUH da Rusya'da

KARŞILAMA TÖRENİ

HAZİN SAHNE

Cenazeler askerî uçakla nakledildi

Bütün Sıvas, toprağa verdiği 38 futbol kurbanı için ağladı

Sivasta dün Kayserililerin yaptığı bir ortaokul ve iki dükkan tahrip edildi

Kayseri Valisi ve Polis Müdürü Görevlerinden Alınıyorlar

Keşan ve Dedeağaç'taki Kıbrıs toplantılarından sonra

Türk-Yunan Dışişleri Bakanı 26 Eylülde New-York'ta görüşecek

TEK DERSTEN KALAN ÖĞRENCİLER, 7 EKİMDE YENİ SINAVA GİRECEK

TEK KOLLU TURİSTİN SOYULMASINDA

Yem olarak kullanılan dişi gangster yakalandı

Spor-Toto'da 13 bilen 459.950 lira alacak

Üniversite giriş imtihan sonuçları açıklanıyor

Hürriyet, *20 Eylül 1967*.

bir anda kapladı, çığlıklar, haykırışlar, "Gardaş-oğul" feryatları, döğünmeler Sivas caddesinin tek manzarası...

* * *

Adli Tıp raporuna göre maç kurbanları
4 dakika 55 saniye içinde can verdi

12 saatlik bir otopsiden sonra, kanlı maç kurbanlarının ölüm sebebini tespit eden üç kişiden müteşekkil Adli Tıp heyetinin raporu dün sabah kısmen açıklanmıştır.

Heyete başkanlık eden Kemal Erdem, kanlı maçın kurbanı 40 kişinin 'şok ve astessi'den öldüğünü bildirmiş, "Cesetler üzerinde darp ve bıçak ve kurşun izine rastlanmadı" demişti.

Adli Tıp Meclisi üyesi Kemal Erdem, sıkışma ve havasızlıktan hayata veda eden maç kurbanlarının hemen hepsinin 4 dakika 55 saniye içerisinde can verdiklerini söylemiştir.

* * *

Sivasta dün Kayserililerin yaptığı bir ortaokul
ve iki dükkan tahrip edildi

Dün sabah Sıvas'ta bilhassa cenazelerin getirildiği Devlet Hastanesi önünde teessür içinde bulunan halkın galeyanı yüzünden yeni bazı hâdiseler olmuş, Kayseri'li müteahhitlerin yaptığı bir ortaokul ile iki dükkân tahrip edilmiştir.

21 Eylül

***"Ölenlerin hepsi arbedede ezilmedi"* diyen**
Sıvas Milletvekilleri otopsi raporlarına itiraz edecek

İddialar doğru çıktığı takdirde mezarlar açılıp, ölüler yeniden muayene edilecek.

Sıvas Milletvekilleri, muhtemelen bu sabah toplu halde Ankara'ya hareketle, kanlı maçta ölen 38 Sıvas'lı hakkında Adli Tıp Meclisi uzmanlarınca verilen raporlara itiraz edeceklerdir.

Milletvekilleri, "Hemen tamamı, panik sırasında ezilmek suretiyle öldüler" şeklinde tanzim edilen raporun hakikate uymadığını, Sivaslı seyircilerin, gözleri önünde bazı hemşehrilerinin kafalarına demir parçaları vurulmak suretiyle öldüklerini iddia etmektedir.

Sivas milletvekillerinin yapacakları bu toplu itiraz kabul edildiği takdirde dün hazin bir törenle toprağa verilen 38 Sivaslının cesedi mezarlarından çıkarılarak yeniden otopsiye tabi tutulacaktır.

Kanlı hâdiseyi bizzat yaşayan pek çok Sivaslı, arkadaşlarının demir çubuk, taş ve kalın sopalarla gözleri önünde öldürüldüğünü ileri sürmektedir.

Kanlı maç sırasında Sivasspor'un bayrağını taşıyan 19 yaşındaki Mete Çivi isimli bir gencin izine o günden bu yana yapılan bütün araştırmalara rağmen rastlanamamıştır. Maçı seyreden bazı Sivaslıların Mete Çivi'nin bayrak direğindeki iple boğulduğunu öne sürmektedirler.

* * *

Sivas'ta dün Kayserililerin yaptığı bir ortaokul ve iki dükkân tahrip edildi.

* * *

Sivas'ta okuyan 7 Kayserili öğrenci bazı dükkânların yakılmasından sonra er eğitim tugayına sığındı.

* * *

Sivas'taki yağmalardan ötürü Paşalar mahallesinde 21 evde külliyetli miktarda pastırma ve yağma malı eşya elde edilmiştir. Mallar polis tarafından müsadere edilmiş, 100 kadar sanık nezaret altına alınmıştır.

* * *

Sivas'taki 60 kadar Kayserili memur ve öğretmen tayin istemiştir.

* * *

Şarkışla'dan sonra Gürün ve Gemerek'e de meydana gelmesi muhtemel olaylar nedeniyle takviye jandarma birlikleri gönderiliyor.

22 Eylül

Kayseri'ye yeni polis müdürü ve vali tayin edildi

Geçtiğimiz Pazar günü Şehir Stadı'nda meydana gelen kanlı olaylarda ihmali görülen Kayseri Valisi Nazım Üner ile Emniyete Müdürü Şerafettin Gökçeören merkeze alınmışlardır.

İçişleri Bakanı Dr. Faruk Sükan, dün gece saat 22.00'de Vali Nazım Üner'e telefon açarak, "Sadece pijamalarınızı yanınıza alıp, Emniyet Müdürü ile birlikte derhal Ankara'ya hareket ediniz" demiştir.

23 Eylül

"Elimdeki polis teşkilâtının aczi beni utandırdı" diyen Sivas Valisi istifa etti

Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil, Sivas'ta yapılan tahribat olaylarının suçlularını ve Pazartesi günü Sivas'a gelen İçişleri Bakanı'nın makam arabasına yapılan hücumun suçlularını yakalayamaya cesaret edemeyen emniyet kuvvetlerini gerekçe göstererek, görevinden istifa etmiştir. Kitapçıgil, "Emrimdeki teşkilatın ataleti, aczi ve zaafı beni utandırdı" dedi.

* * *

Maçta yaralanan Sivaslılardan biri hastanede öldü

Geçtiğimiz Pazar günü Kayseri'de meydana gelen kanlı olaylar sırasında çeşitli yerlerinden ezilen ve bir süre havasız kalan Recep Canatar, o günden beri devam eden tedaviye rağmen komadan kurtulamamıştır.

24 Eylül

Kayseri'de ölenlerin ailelerine
100 biner lira verilmesi teklif edildi

CHP Sivas Milletvekilleri M. Kemal Palaoğlu, Nazif Arslan, Kazım Kangal ve Orhan Kubilay, Kayseri-Sivas maçında ölenlerin ailelerine tazminat verilmesi için bir kanun teklifi hazırlıyor. Teklifte ailelere 100'er bin lira tazminat verilmesini istemişlerdir.

* * *

CHP, Kayseri-**Sıvas** olayları **için iktidarı suçladı**

25 Eylül

KAYSERİLİLERLE BARIŞAN 3 SİVASLI ÖĞRENCİNİN YATAKLARI YAKILDI

Vali Vefa Poyraz'ın Kayserili öğrencilerle barıştırdığı üç Sivaslı öğrencinin yatakları, dün Sivas Yüksek Tahsil Talebe Yurdu önüne çıkarılarak yakılmıştır.

Sivaslı öğrenciler, vilayette Kayserili öğrencilerle el sıkışan İbrahim Turna, Mehmet Hacı ve İsmail Şahin'in kendilerini temsil yetkisi olmadığını ileri sürmüştür.

Yurtta kalan bu üç öğrencinin yatakları kapı önüne çıkarılarak yakılmıştır. Sivaslı öğrenciler bu üç kişinin kendilerini temsil yetkisi olmadığını iddia etmektedir. "Barışma şimdilik erkendir" demektedirler.

28 Eylül

Kayseri-Sıvas yolu **dün trafiğe açıldı**

18 Eylül

Kayseri'deki maçta 39 kişi öldü

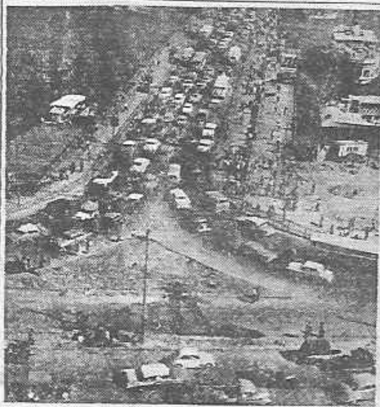
Dün Kayseri'de oynanan Kayserispor-Sivasspor maçında kanlı olaylar çıkmış, meydana gelen kargaşalıklar sırasında 39 kişi ezilmek suretiyle ölmüş, toplam olarak da 600'e yakın kişi yaralanmıştır.

Sivas ve Kayserili seyirciler birbirlerine girdi

Kayseri'deki maçta 39 kişi öldü

Mustafa GÜMÜŞKAYNAK bildiriyor

KAYSERİ — Dün Kayseri'de oynanan Kayserispor - Sivasspor maçında kanlı olaylar çıkmış, meydana gelen kargaşalıklar sırasında 39 kişi ezilmek suretiyle ölmüş, toplam olarak da 600'e yakın kişi yaralanmıştır.

Neden aksıyor?

Yeni trafik düzeni üzerine

Yazan: Prof. Kemâl KUTLU

Trafik Müdürü Daldal Belediye ile ihtilâfa düşüldüğünü açıkladı

Zeynep AVCI

755 şoföre ceza verildi

İlkokullar bugün açılıyor

İlköğretim haftası başladı

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu)

Cumhuriyet, *18 Eylül 1967.*

ÇOCUK TRİBÜNÜNE TAŞ!

Olaylar, Kayserispor futbol takımının forvet oyuncusu Küçük Oktay'ın ayağından bir gol kazanması üzerine çıkmış, 15 kuruş mukabilinde yalnızca çocukların alındığı tribün Sivassporlu taraftarlarca taşlanmaya başlanmıştır. Sol tarafta oturan Kayserililer de Sivaslılara karşılık vermişler bir anda ortalık harp meydanını andırmıştır. İki tarafın birbirine girmesi sonucu itişme kakışma sırasında Sivaslı taraftarların oturmakta olduğu Maraton kısmının kapıları açılmış ve Sivaslılar kaçmaya başlamıştır.

19 Eylül

Ev ve dükkânlar tahrip edildi

Kayseri'deki arbedede ölen 40 kişiden 38'nin Sivaslı olması şehrimizde (muhabir Sivas'tan bildirdiği için "şehrimiz" ifadesini kullanmaktadır) on binlerce Sivaslının galeyanına sebep olmuş, Kayserililere ait 21 kadar işyeriyle ev tahrip olunmuş, bu arada Sivas'a gelen İçişleri Bakanı, halk tarafından yuhalanmış, "Katil Sükan, Katil Sükan" diye bağrılmıştır.

* * *

"Kopuk ceket, ayakkabı parçaları etrafa dağılmıştı..."

Bülent Dikmener

Büyük yapının karanlık dehlizlerindeki betonların üzerinde sıra sıra insanlar yatıyordu. Çoğunun açık olan gözlerinde büyük bir korkunun ifadesi okunmaktaydı. Tüm yüzler sararmıştı. Yüzlerinde ve boyunlarında yer yer şişlikler görülmekteydi. Sırt üstü yatırılmış 40 "sessiz insan" önceki gün iki komşu ilin yaptıkları futbol maçında arta kalan suskun görüntülerdi. Hemen hepsi, Kayserispor Sivasspor maçında meydana gelen olaylar sırasında ezilerek ya da havasız kalmak su-

Cumhuriyet

Sivas'ta Kayserililere karşı galeyan

İki şehre de giriş - çıkış yasaklandı

Ev ve dükkânlar tahrip edildi

Sivaslılar, İçişleri Bakanına "Kaatil Sükan!„ diye bağırdı

"Kopuk ceket, ayakkabı ve şapka parçaları etrafa dağılmıştı.."

KAYSERİLİLERE HÜCUM

ON BİNLERCE HALK

TAKVİYE EDİLDİ

Kayseri ve civarında sıkı emniyet tedbirleri alındı

Günün notları — Kayseri ve Sivas olayları

Fakülte'ere giriş puvanları belli oldu

Bölükbaşı, "bekle gör„ politikasını tenkid etti

AP'li Çetiner Başbakan'ın gezisini Meclis'e getirdi

Toplum polisleri

Atıf Sakar'ı kaybettik

Cumhuriyet, *19 Eylül 1967*.

retiyle ölmüşlerdi. Ölülerin büyük kısmını çocuklar meydana getirmekteydi. 8 saat süreyle kapısı kilitli hastane dehlizlerinde yan yana sıralanmışlardı. Sabahın erken saatlerinde rutubet ve lizol kokan dehlizden sedyelerle başka bir odaya taşınırlarken, yüzlerindeki "Korku" ve "Acı" tüm ayrıntısıyla görünmektedir. Cesetler taşınırken, hastanenin içini ağır bir koku kaplamıştı. Kokunun giderilmesi için cesetlerin üzerine daha sonra kalıp halinde buzlar yerleştirilmişti.

Kayseri Devlet Hastanesinin önü sabah karanlığında polisler tarafından kordon altına alınmıştı. Hastane odalarından inilti ve hıçkırık sesleri dar koridorlarda yankılar meydana getiriyordu. Yaralılardan Uğur Taluv, yatağının içinde emekleyerek yürümeye çalışıyor ve "Görmüyorum.. Işıkları yakın... Topu görmüyorum" diye bağırıyordu.

Başında buz torbası bulunan Eyüp Gültekin ise başucunda beklemekte olan bir yakınına şaşkınlıktan "Elbiselerinin ne olduğunu" soruyordu. Odalar, çoğu koma halinde bulunan yaralılarla doluydu. Dar koridorlarda ise, koşmaktan alnında terler biriken bir hemşireden başka hastane görevlisinin bulunmayışı, konuşabilme başarısını yitirmemiş hastaların haklı uyarmalarına yol açmaktaydı.

Sabahın ilk ışıkları yükselmeye başladığı sırada, hastanenin önüne yakınlarını arayan Sivas ve Kayseriliier birikmişlerdi. Herkes, gazetecilerin ellerindeki listelerden yakınlarının hayatta olup olmadıklarını öğrenmeye çalışıyorlardı.

Yaslı bir Sivaslı, akrabalarının ellerinden kurtulmak için bütün gücünü kullanıyordu. 50 yaşlarındaki İbrahim Harun, olaylar sırasında kolunu yitirmişti. Feryatları, tüm Kayseri ve Sivaslıların gözlerini yaşartıyordu. Yaslı adam, "Oğlumu öldürdüler. Bir top uğruna oğlum gitti. Bana oğlumu verin... Oğlumu verin bana..." diye feryat ediyordu.

Kayseri Savcılığının odası önünde Sivasspor'un yöneticileri ifadelerini vermek için beklerken, hepsinin gözleri yaşlıydı. Kemal Özdemir'in hıçkırıkları Savcılık binasının dışına doğru yayılıyordu. Özdemir, "Ölülerimizi kömür kamyonlarına koyup götürdüler. Komşu ilin insanları yapmıyacaklardı bunu"

dedikten sonra Savcılık katiplerinin oturdukları masanın üzerine yığıldı kaldı.

Kayseri stadyumunun içi olayların kalıntılarıyla doluydu. Tribünlerden koparılan demir ve beton parçaları, sahanın içinde yığınlar meydana getiriyordu. Şapka, ayakkabı ve kopuk ceket parçaları etrafa dağılmıştı.

Kayseri halkı üzgündü. Tüm Sivaslılar için için ağlıyorlardı. Bir maçın ardından bıraktıkları ölüleri için... Geride bıraktıklarının üzüntülerine katılmak için.

Ankara'ya kadar sessiz yürüyüş yapacaklarını açıklamışlardır.

* * *

Kulüp Başkanları ve Beden Terbiyesi Bölge Müdürlerine göre
"Lig Kalkmasın Fakat Sert Tedbir Alın"

Futbol Federasyonu Başkanı Orhan Şeref Apak:

"Şehirlere veya takımlara ceza vermemiz mümkündür."

* * *

'Demirel'in gezisini erteleme sebebi: Kosigin'in rahatsızlığı'

Başbakan Süleyman Demirel'in Moskova gezisini Kayseri-Sivas olayları sebebiyle değil, Sovyetler Birliği Başbakanı Kosigin'in hastalanması üzerine 24 saat ertelediği anlaşılmıştır.

20 Eylül

Kayseri'de 26 kişi dün nezaret altına alındı

Kayseri'de meydana gelen olayların yatışmasından ve Sivaslı 37 ölünün uçakla Sivas'a nakledilmesinden sonra dün Kayseri'de 26 kişi nezarete alınmıştır.

Kayseri Emniyet Müdürü Şerafettin Gökçeören, dün olaylara adı karışanların kimler olduğunun fotoğraflarla tespit edilmiş olduğunu ve nezarete alınanlardan 8 kişinin Sivaslı, 18'inin ise Kayserili olduğunu açıklamıştır. Sanıklar dün geç vakitlerde Adliyeye sevkedilmişlerdir.

* * *

Cenazeler hazin bir törenle kaldırıldı

Kayseri stadındaki müessif olay sırasında ölen 37 Sivaslı, dün büyük bir törenle Abdülvahap Gazi Mezarlığına defnedilmiştir. Tam bir matem havasına bürünen Sivas'taki törene onbinlerce kişi katılmıştır.

Şehirde dün yeni bir olay olmamış, sıkı emniyet tedbirlerinin alınmasına devam edilmiştir.

Bu arada şehirde "Mahalli yas" ilan edilmiş, bu yüzden işyerleri ile sinemalar ve eğlence yeleri faaliyet göstermemişlerdir.

Uçakla getirildi

37 Sivaslının cenazesi dün sabah saat 05.00 sularında askeri bir uçakla Havaalanına getirilmiştir. Cenazeler daha sonra askeri vasıtalarla Numune Hastanesine nakledilmiştir.

Cenazelerin gelişi dolayısıyla Havaalanı ve yollarda sıkı güvenlik tedbirleri alınmıştır.

Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil, cenaze sahiplerine, cenazelerinin hastaneden toplu halde kaldırılarak defnedileceğini bildirmiştir. Ancak cenaze sahiplerinin ısrarı üzerine cenazelerin ailelerine teslim edilmesi kararlaştırılmıştır.

On binlerce Sivaslı

Cenazeler saat 11'de sahipleri tarafından Paşa Camisine getirilmiştir. Burada Sivas Müftülüğünün gözyaşları arasındaki konuşmasından sonra cenaze namazı kılınmıştır. Albayrağa sarılmış 37 Sivaslı "Yiğido" resmi törenle Abdülvahap Gazi Mezarlığında özel olarak hazırlanan kabristanlarına defnedilmişlerdir. Cenaze töreni gayet sessiz ve vakur geçmiş, binlerce kişi ağlamıştır.

Hâdise çıkaran kulüp ligden ihraç edilecek

Kayseri ve Sivas hükmen yenik sayıldı
Her iki takım da kendi sahasında maç yapmıyacak

Kayserispor-Sivasspor arasında 10 Mart 1968 tarihinde Sivas'ta oynanması gereken ikinci devre İkinci Türkiye Ligi müsabakası 9 Mart günü Ankara 19 Mayıs stadyumunda yapılacaktır..

* * *

2'nci Lig kulüpleri üzgün

Bakanlar Kurulu'nun önceki gün aldığı 2'nci Türkiye Ligi'nin belirsiz bir süre için tehiri kararı, çeşitli yankılara sebep olmuş, umumiyetle 2. lig kulüpleri tarafından üzüntü ve şaşkınlıkla karşılanmıştır.

Ali Sepiel (Adanaspor Başkanı):

Tehir kararını manasız buluyorum.

Sabahattin Dinç (Adana Demirspor yöneticisi):

Ligin tehir edilmemesi gerekirdi. Suçu olmayan bölge ve kulüplerin ne günahı vardı?

TSYD, LİGİN ERTELENMESİNE KARŞI

Türkiye Spor Yazarları Derneği, Türkiye'de sporun geleceğini teminat altına almak yönünden ligi kaldırmak, hatta ertelemek gibi sadece bir aciz ifadesi olacak yollara başvurulmasını uygun görmediğini açıklamak. zorundadır.

Sivas'ta karışıklık sırasında yağma yapıldığı tespit edildi

Özellikle çingene mahallesiyle bazı gecekondu mahallelerindeki evlerde muhtelif eşya ile Kayserili bir pastırma ve sucuk imalathanesinden çalınan ve üzerlerinde etiketleri bulunan sucuk ve pastırmalar ele geçirilmiştir.

Kayserispor Başkanı Rıfat Gönen, iki saat süre ile İçişleri Bakanlığı müfettişlerine ifade vermiştir.

Rıfat Gönen, "Müfettişler ne sordular?" yolundaki bir soruyu, "Her şey sordular" diye cevap vermiştir. Gönen daha sonra Savcılığa da giderek bir saat kadar da burada ifade vermiştir.

Öte yandan dün sabah Şehir Stadı'na giden Savcılar, olayla ilgili olarak tahkikat ve takibat yapmışlardır. Önceki gün tu-

Sıvas'ta karışıklıklar sırasında yağma yapıldığı tesbit edildi

SIVAS, (Muhlis N. GÜNAY bildiriyor) — Kanlı maçtan sonra Sıvas'ta çıkan olaylar sırasında, kargaşalıktan istifade eden bazı kişilerin, yağma yaptıkları tesbit edilmiştir.

Arama emri alan şehrimiz polisi, 15 kadar eve baskın yapmış ve evlerde çalınmış eşyalar ele geçirilmiştir. Özellikle çingene mahallesiyle bazı gecekondu mahallelerindeki evlerde muhtelif eşya ile Kayserili bir pastırma ve sucuk imalâthanesinden çalınan ve üzerlerinde etiketleri bulunan sucuk ve pastırmalar ele geçirilmiştir. Yağma olayı ile ilgili olarak yakalanan 13 sanık, Savcılığın tutuklama talebiyle mahkemeye sevkedilmiştir.

Öte yandan, şehirde matem havası devam etmesine rağmen, sükûnet avdet etmiş ve bütün güvenlik tedbirleri kaldırılmıştır. Maddi hasarın tesbiti için Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığında bir «tesbit heyeti» kurulmuştur.

Diğer taraftan, yaralı olarak Sıvas'taki evine nakledilen 4 Eylül Lisesi öğrencisi Osman Çelikağ da dün evinde ölmüştür.

KAYSERİ — Kanlı maçla ilgili tahkikatlar dün de devam etmiştir. Dün sabah Vilâyete davet edilen Kayseri Spor Kulübü

(Arkası Sa. 7, Sü. 8 de)

Cumhuriyet, *21 Eylül 1967.*

tuklanan ve geceyi nezarette geçiren 7 Kayserili de dün sabah Savcı Refet Çalıkoğlu'nun emriyle serbest bırakılmıştır. Halen tutuklu ya da nezarette bulunan yoktur.

22 Eylül

Kayseri Valisi ve Emniyet Müdürü dün sabaha karşı görevden alındı

Kayseri Valisi Nazım Uner ile Kayseri Emniyet Müdürü Şerafettin Gökçeören, önceki gece saat 23'te kara yolu ile Ankara'ya gitmişlerdir. Saat 21'de Ankara'dan bir komiser nezaretinde şehrimize gelen ve gaz bombalarıyla donanmış 33 toplum polisi, Vali konağı ve Emniyet Müdürünün oturdukları evlerin çevresinde emniyet tedbirleri almışlardır.

Saat 22'de İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Kayseri Valisine telefon etmiş Ankara'dan gönderilen arabaya binerek derhal Kayseri'yi terketmesini bildirmiştir. Saat 23'de şehrimize gelen Ankara Trafik Müdürlüğüne ait arabaya binen Üner ile Gökçeören, kimseyle konuşturulmadan Ankara'ya müteveccihen şehrimizden ayrılmışlardır.

* * *

Sivas'ta 2 kişi tutuklandı yeniden 8 kişi savcılığa sevk edildi.

Kayseri Valisi ve Emniyet Müdürü dün sabaha karşı görevden alındı

Kayseri - ÖZEL

VALİ NÂZIM ÜNER

Sivasta 2 kişi tutuklandı yeniden 8 kişi savcılığa verildi

Cumhuriyet, *22 Eylül 1967.*

Kayseri olaylarında kurban sayısı 42'ye çıktı

Kayseri olaylarında ağır yaralanan ve tedavi için Ankara'ya götürülen Sivaslı Recep Canatar adlı genç, önceki gece ölmüştür. Böylece ölenlerin sayısı 42'yi bulmuştur.

Kayseri olaylarında kurban sayısı 42'ye çıktı

SİVAS ve KAYSERİ muhabirlerimizden

Kayseri olaylarında ağır yaralanan ve tedavi için Ankara'ya götürülen Sivaslı Recep Canatar adlı genç, önceki gece ölmüştür. Böylece ölenlerin sayısı 42'yi bulmuştur.

Kayseri'deki «Kanlı maç» ve Sivas'taki «Tahrip» olayları ile ilgili soruşturmalara devam edilmektedir. Kayseri'de dün Aydemir Kaya, Ali Uçar, Burhan Parlak, İbrahim Koca, Mehmet Sebat, Tarık Aksoy, Abdullah Ateş ve Mehmet Suzi Akkaya adlı şahıslar nezaret altına alınarak Savcılığa verilmişlerdir. Üç Savcı Yardımcısı da, şimdiye kadar 200 görgü tanığının ifadesini almıştır.

Sivas'taki tahrip olayları ile (Arkası Sa. 7, Sü. 7 de)

Cumhuriyet, *23 Eylül 1967.*

Sivas Valisi istifa etti

Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil, dün, İçişleri Bakanlığına bir telgraf çekerek, Sivas Valiliğinden istifa ettiğini bildirmiştir.

Vali istifa mektubunda bütün gayretine rağmen Sivas'taki müessif olayları önleyemediğini bildirmekte ve şöyle devam etmektedir:

"Hükümetimiz teveccüh göstererek beni vazifeden almadı. Fakat, emrimdeki teşkilatın ataleti, aczi ve zaafı; beni utandırdı. Bu acz ve zaafı üzerime alıyor, Sivas Valiliğinden istifa ediyorum."

* * *

Deplasmana giden takımlara da saha boykotu verilebilecek

Futbol Federasyonunda teşkil edilen komite, böylece talimatlarda değişiklik yaparak, olaylara sebebiyet veren takımların bir alt kümeye inmelerini sağlıyan yeni değişikliğin yanı sıra, deplasmana giden ve olaylara sebebiyet veren takımların sahalarının da kapatılmasını öngören bir başka değişiklik yapmış olmaktadır.

* * *

HALİT DERİNGÖR - KÖŞE YAZISI

Beklemek gerek!

Bu olay herşeyden evvel sosyal bir davadır. Sebebi ise, başarısızlığı şeref ve haysiyet meselesi yapan bölgesel dengesizliklerden ve geleneklerden doğmaktadır. Bu olay bir futbol maçında olduğu gibi bir at yarışında da, bir tavla maçında da olabilirdi.

İstanbul'da 25-30 sene evvel Halkevleri maçları yapılırdı. Bu maçların birinde attığım bir golden sonra kalecinin çorabından çıkardığı bıçağın korkusu ile sahayı dört dönmüş ve arkadaşlarımın yardımı ile canımı kurtarmıştım.

Dünya spor tarihinde üzüntü ile anılacak Kayseri-Sivas olaylarının sonucu, İkinci Türkiye ligini ortadan kaldıracak bir nitelik kazanırsa; bu da Türkiye'de futbolun katli olacaktır.

24 Eylül

Kayseri'de ölenlerin ailelerine yüzer bin lira verilmesi teklif edildi

CHP'li Sivas Milletvekili Mustafa Kemal Palaoğlu, Nazif Arslan, Kazım Kangal ve Orhan Kabibay, Sivasspor-Kayserispor maçında çıkan olaylarda ölenlerin yakınlarına 100 bin lira tazminat ödenmesi konusunda bir kanun teklifi hazırlamışlar ve Meclis Başkanlığına sunmuşlardır.

* * *

Kurbanlardan ikisinin cesedi daha toprağa verildi

"Kanlı maç" olayının kurbanlarından Recep Canatar ile Mete Çini adlı gençler dün toprağa verilmiş, Sivas yine matem havasına bürünmüştür. Beş hocanın yönettiği cenaze törenine binlerce Sivaslı katılmıştır.

İki gencin tabutları 10 bine yakın Sivaslının elleri üzerinde Abdülvahap Gazi Mezarlığına götürülerek daha önce bu me-

zarlıkta toprağa verilen 34 kurbanın yanına defnedilmiştir. Diğer 6 kurban ise köylerine defnedilmişti.

* * *

Hâdise çıkaran kulüpler küme düşürülecek

Spor işlerini yönetmekle görevli Devlet Bakanı Kamil Ocak'ın başkanlığında dün toplanan Merkez İstişare Kurulu, Kayseri'de meydana gelen olayları görüşmüştür.

Şu hususlar karar altına alınmıştır:

– Hadiselere sebep olan kulüpler suçlulukları tesbit edildiği takdirde bir alt kademeye düşürülecektir.

– Hadiselere sebebiyet veren kulüplerin sahaları süresiz olarak maçlara kapatılacaktır.

27 Eylül

Kayseri olayları için gensoru isteniyor

İstanbul milletvekili Reşit Ülker (CHP) İçişleri Bakanı Faruk Sükan hakkında gensoru açılması için CHP Meclis Grubuna başvurmuştur.

* * *

İkinci milli lig'e devam ediliyor

Bakanlar Kurulunun dün akşam yaptığı toplantı sonucunda, Kayseri'de meydana gelen olaylar sebebiyle ertelenen 2. Türkiye Ligi maçlarının devam ettirilmesine karar vermiştir.

* * *

Kayseri olayları için gensoru isteniyor

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İstanbul milletvekili Reşit Ülker (C.H.P.) Kayserispor Sivasspor maçında ölümle sonuçlanan olaylar dolayısiyle İçişleri Bakanı Faruk Sükan hakkında gensoru açılması için C.H.P. Meclis Grupuna başvurmuştur.

Ülker, başvurma yazısında Faruk Sükan'ın İçişleri Bakanlığı sırasında pek çok asayişsizlik olayı olduğunu, bu yüzden siyasi sorumluluk aramak gerektiğini bildirmekte ve C.H.P. grup yönetim kurulunun gensoru açılması için harekete geçmesini istemektedir.

Cumhuriyet, *27 Eylül 1967.*

Spor-Toto tâlihlisi Ebubekir

Sivasspor'un sayesinde zengin oldu

SİVAS — Spor-Toto'nun sekizinci haftasında 13 tutturan iki talihliden biri olan Sivaslı Ebubekir Balah, kazandığı 259 bin lira ile Kayseride ölen hemşehrilerine mevlût okutacaktır.

36 yaşında evli, beş çocuk babası Ebubekir Balah' Sivasspor kurulduktan sonra futbol maçlarına gitmeye başlamış ve bu vesile ile de, Totoya merak salmıştır.

Baba mesleği bıçakçılıkta işi iyi gitmeyince, parçacılığa başlıyan ve her hafta iki kolonluk Toto dolduran Ebubekir, beklenmedik bir anda büyük paraya kavuşunca. «Zengin olmam hiç bir şey değiştirmiyecek. Bundan sonra da yine parçacılığa devam edeceğim» demiştir.

Bir süre önce Kayseride oynanan Sivasspor - Kayserispor ikinci Türkiye ligi maçında meydana gelen olaylara fazlasiyle üzüldüğünü belirten Ebubekir Balah, çok sevdiği Sivasspora yapacağı yardım için de şöyle konuşmuştur:

«— Ben, bir bakıma Sivasspor sayesinde zengin oldum. Şayet Sivasspor kurulmamış olsaydı, ne maçlara gidecek ve ne de toto oynıyacaktım. Bu bakımdan, Kayseri olaylarından sonra, büyük sıkıntı geçiren Sivasspora da maddî yardımda bulunacağım. Bundan böyle Sivasta oynanacak bütün maçları kaçırmıyacağım.»

Cumhuriyet, *27 Eylül* 1967

Vali Poyraz'ın isteği ile

Kayseri ve Sivas'ın İstanbul'daki maçları tehir edildi

İstanbul Valisi ve Bölge Başkanı Vefa Poyraz, İçişleri Bakanlığına ve Devlet Bakanı Kamil Ocak'a bir telgraf çekerek şehrimizde bugün ve yarın yapılması lazım gelen Sivasspor-Galata ve Kayserispor-Taksim 2. Türkiye Ligi karşılaşmalarının emniyet bakımından tehirini istemiştir.

İstanbul Valisi bu maçlarda hadise çıkarılacağına dair bazı ihbarlar yapıldığını, pazar günü Fenerbahçe-Galatasaray maçının oynanacağını ve 6'ncı filonun şehrimize geleceğini Bakanlıklara bildirerek maçlarda inzibati tedbirlerin alınamayacağını yazısına eklemiştir.

* * *

Sivasspor'un sayesinde zengin oldu

Spor Toto'nun sekizinci haftasında 13 tutturan iki talihliden biri olan Sivaslı Ebubekir Balahı, Sivasspor kurulduktan sonra futbol maçlarına gitmeye başlamış ve bu vesile ile de, Totoya merak salmıştır. Baba mesleği bıçakçılıkta işi iyi gitmeyince, paçacılığa başlıyan ve her hafta iki kolonluk Toto dolduran Ebubekir, beklenmedik bir anda büyük paraya kavuşunca, "Zengin olmam hiç bir şey değiştirmeyecek. Bundan sonra da yine paçacılığa devam edeceğim" demiştir.

Bir süre önce Kayseri'de oynanan Sivasspor-Kayserispor maçında meydana gelen olaylara fazlasiyle üzüldüğünü belirten

Ebubekir Balalı, çok sevdiği Sivasspor'a yapacağı yardım için de şöyle konuşmuştur:

Ben, bir bakıma Sivasspor sayesinde zengin oldum. Şayet Sivasspor kurulmamış olsaydı, ne maçlara gidecek ve ne de toto oynayacaktım. Bu bakımdan, Kayseri olaylarından sonra, büyük sıkıntı geçiren Sivasspor'a da maddi yardımda bulunacağım. Bundan böyle Sivas'ta oynanacak bütün maçları kaçırmayacağım.

* * *

Sivassporlular Danıştay'da dava açtılar

Futbol Federasyonunun Sivasspor'a vermiş olduğu kararın kaldırılması için Danıştay'a başvuran Sivas'ın tanınmış avukatlarından Hilmi Kaya, dün Ankara'dan Sivas'a dönmüş ve yapmış olduğu basın toplantısında gazetecilere: "Danıştay 12. Dairesinde dava açtık" demiştir.

* * *

Sivassporun maçında hakem sahadan kaçtı

Sivasspor'un dün Ankaragücü stadında Güneşsporla yaptığı karşılaşmada yine bazı olaylar olmuş, maçın hakemi İbrahim Fırla ile yardımcıları linç edilmek korkusu ile yarı soyunuk bir halde Assubay Kulübünün yazlık sinemasına ait yüksek duvarlardan atlayarak kaçmışlardır.

Olaya, Güneşin 78. dakikada attığı golün yan hakemin itirazı üzerine orta hakem İbrahim Fırla tarafından muteber sayılması olmuştur. Bunun üzerine Sivaslı Antrenör oyuncu Hilmi Kiremitçi ve kaleci Erol hakemi hırpalamışlar tribündeki Sivaslı parlamenterler ve 700 kadar üniversiteli de ayaklanmışlardır. Havanın elektriklendiğini gören hakem de oyunu 4 dakika önce bitirmiş ve soyunma odasına kaçmıştır. Bu arada başta eski Ulaştırma Bakanı Rıfat Öçten olmak üzere Sivaslı parlamenterler iddiaya göre hakeme hakaret yağdırmışlardır. Sivaslı öğrenciler de kaçan hakemlerden sonra Bölge Mü-

Sivassporun maçında hakem sahadan kaçtı

ANKARA — Sivasspor'un dün Ankaragücü stadında Güneşsporla yaptığı karşılaşmada yine bazı olaylar olmuş, maçın hakemi İbrahim Fırla ile yardımcıları linç edilmek korkusu ile yarı soyunuk bir halde Assubay Kulübünün yazlık sinemasına ait yüksek duvarlardan atlayarak kaçmışlardır.

Olaya, Güneşin 78. dakikada attığı golün yan hakemin itirazı üzerine orta hakem İbrahim Fırla tarafından muteber sayılması olmuştur. Bunun üzerine Sivaslı Antrenör oyuncu Hilmi Kiremitçi ve kaleci Erol hakemi hırpalamışlar tribündeki Sivaslı parlâmenterler ve 700 kadar üniversiteli de ayaklanmışlardır. Havanın elektriklendiğini gören hakem de oyunu 4 dakika önce bitirmiş ve soyunma odasına kaçmıştır. Bu arada başta eski Ulaştırma Bakanı Rifat Öçten olmak üzere Sivas'lı parlâmenterler iddiaya göre hakeme hakaret yağdırmışlardır. Sivaslı öğrenciler de, kaçan hakemlerden sonra Bölge Müdür Muavini Ali Tozkoparan'ı hırpalamışlardır. (H.A.)

Güneşspor : 2
Sivasspor : 1

Stad: Ankaragücü

Hakemler: İbrahim Fırla (4) - Kemal Maltürk (6), Namık Atlı (6)

Güneşspor: Ömer (6) - Yunus (4) «Sedat (5)», Erdal (7) - Zeki (5), Yığıt (7), Barış (5) «Yunus (5)» - Kemal (6), Hasan (5), Tevfik (5), Erman (6), Mustafa (6)

Sivasspor: Erol (4) «İsmet (5)» - Yusuf (6), Ayhan (4) - Mahmut (4), Murat (4), Sami (5) - Nail (4) «Selâhattin (5)», Hilmi (3), Naci (4), Yılmaz (4), Üner (4).

ANKARA,

Hâdiseli geçen maçta Güneşspor, Sivasspor'u 2-1 yendi. Golleri (Dak. 15) Yığıt, (Dak. 27) Hilmi, (Dak. 78) Yığıt attılar.

Cumhuriyet, *27 Eylül 1967.*

dür Muavini Ali Tozkoparan'ı hırpalamışlardır. (Maçı Güneş 2-1 kazanmıştır)

* * *

Sivasspor ceza yağdırdı

Sivasspor yöneticileri geçen hafta Ankara-Güneşspor maçında hakeme itirazlarda bulunan haf Sami'ye 400, forvet Naci'ye 250, maçtan sonra Sivas'a geç dönen kaleci Erol, İsmet, Selahattin ve izinsiz olarak Ankara'ya giden Hasan'a da 100'er lira ceza vermişlerdir.

29 Ağustos

"2. Lig'de tehlike çanları" manşetini atan *Milliyet* gazetesi, bazı maçlarda çıkan olaylara dikkat çeker ve 17 Eylül'de yaşanacak faciayı önceden resmen haber verir.

Örneğin Boluspor-İzmirspor maçında Duvançiç atılan taşlardan yaralanmış ve başı sarılmıştır. İki oyuncu daha yaralanırken yan hakem hastanelik olur. Yine Zonguldakspor-Edirnespor maçlarında da olaylar meydana geliyor. Sahaya üç adet meşrubat şişesi atıldı.

İşte bu iki maçtaki olaylar üzerine gazete "Bu gidişle statlardan ceset toplanır" başlıklı çok çarpıcı bir yazı yayımlar. "*Milliyet*'in Görüşü" olarak sunulan söz konusu yazı şöyledir:

> **Milliyet'in Görüşü**
> **Bu gidişle sahalardan ceset toplanır**
>
> *Şişe yağmuru... Taş muharebesi... Tabancalar... Bıçaklar... Yumruklar... Sedyeler... Kanlı başlar...*
>
> Dehşet içinde dakikalarca kapalı odalarda bekleyişler... Polisin azlığı... Tedbirin yokluğu... Canlarını güç kurtaranlar... Gaze-

KARA HAFTA

Devlet Bakanı Ocak:

Federasyon Başkanı Aşak:

2. Lig'de tehlike çanları

ÜZÜCÜ TABLOLAR

Bu gidişle sahalardan ceset toplanır

Levent'in kazanmadığı

G. Saray yarın

Milliyet, *29 Ağustos 1967.*

Milliyet'in Görüşü

Bu gidişle sahalardan ceset toplanır

Milliyet, *29 Ağustos 1967*.

teciyi tehdit... Doğrusu öğrenilemeyen haberler... Tecavüzcüler... Düşmanca gösteriler...

Hayır, hayır, ne Vietnam savaşı, ne İsrail-Arap mücadelesi, ne zenci-beyaz kargaşalığı... Hiçbiri değil... Sadece Türkiye'de futbol oynanıyor.

Dikkatli okuyucularımız gayet iyi hatırlayacaktır: Futbolün Türkiye çapına yayılması bahsinde "MİLLİYET" en büyük destekçilerden olmuş, bu canlı sporun vatanın her köşesine gidebilmesi için kendi çapında harekete geçmişti. Ve gene iyi hatırlayacaktır: Bütün şehirlerimizin sporseverlerine "Aman düşmanca rekabet doğmasına fırsat vermeyin! Türkiye'de sporun Türk'ün civanmertliğine yaraşır şekilde yapılmasını sağlayın!" rıcasını defalarca tekrarlamıştık. Ama gelin görün ki, İkinci Lig'in daha ikinci haftasında Türkiye bir iç savaş meydanına döndü. Ne oluyoruz? Nereye gidiyoruz? Karşımızda taşa tuttuğumuz kim? Bıçağımızı kınından kimin için sıyırıyoruz? Tabancamızın mermisine hedef seçtiğimiz kim?

İçişlerinin Sayın Bakanı Dr. Faruk Sükan: Futbol sahalarında doğan bu olayların bazı bölgelerdeki kan gütme davalarından daha az önemli mi olduğunu sanıyorsunuz? Yol kesen eşkiyalardan daha az mı tehlikeli bu gidiş? Çıkacağını tahmin etmek için müneccim olmağa lüzum göstermeyen bu olayları önlemek hususunda Valileriniz, Emniyet Müdürleriniz hangi tedbirleri almışlardır? Koca şehrin göbeğinde insanlar birbirini vurmağa kalkıyor.

Böylesine rezalet, sadece bir, iki Bakan'ı değil, koca Hükümeti yerinde hop oturup hop kaldırmalıdır.

Acele ve kesin tedbir bekliyoruz. En kısa zamanda olayların suçluları meydana çıkarılmalı, en şiddetli cezaya çarptırılmalıdır. Çünkü bu kişiler, birbirlerini değil, Türk sporunu öldürmek için bıçak, tabanca çekmektedirler. Gerekirse olay çıkan şehirlere maç vermeyiniz. Hatta gerekirse takımlarını Lig'den çıkarınız. Ve hatta gerekirse, bütün Lig'i kaldırınız. Böyle utanç tablolarıyla dolu futbol oynamaktansa oynamayalım daha iyi...

Bakanlar, Genel Müdürler, Valiler, Emniyet Müdürleri, Spor teşkilatı yetkilileri, Futbol Federasyonu ortaya çıkıp varlığınızı gösteriniz. Aksi halde iki, üç hafta sonra sahalardan ceset toplanırsa, bunu kimse sürpriz karşılamayacaktır.

18 Eylül

Kayseri Stadında kan gövdeyi götürdü
İlk rakamlara göre 44 ölü, 600 yaralı var

Sivaslı ve Kayserili seyirciler arasında taşla başlayan kavga, jandarmanın süngü takmasına rağmen önlenemedi.

Kayseri Şehir Stadında dün Kayserispor ile Sivasspor arasında 2'nci Milli Lig maçı yapılırken, Sivaslı ve Kayserili taraftarlar arasında arbede çıkmış, paniğe kapılan binlerce seyircilerden ilk haberlere göre 44 kişi ölmüş, 600 kadarı da yaralanmıştır.

Olaylar saat 16.05'de 20 bin kişinin seyrettiği maçın 20'nci dakikasında Kayserisporlu Küçük Oktay'ın Sivas kalesine bir gol atması ile başlamıştır. İki günden beri otobüs ve taksilerle Kayseri'ye gelen 5000 kadar Sivaslı taraftar gole itiraz etmiş ve oturdukları maraton kulesi tarafındaki tribünden, kale arkasında, çoğunluğu çocukların teşkil ettiği tribünü taş yağmuruna tutmuşlardır.

Bunu Sivaslı taraftarların oturdukları tribünün yanındaki tribünleri doldurmuş Kayserispor taraftarlarının hücumu izlemiştir.

Milliyet Halk Gazetesi

BUGÜN 8 SAYFA 25 KURUŞ

HAMMER'in OSMANLI TARİHİ

İlk rakkamlara göre 44 ölü, 600 yaralı var

Kayseri Stadında kan gövdeyi götürdü

Sıvaslı ve Kayserili seyirciler arasında taşla başlayan kavga, jandarmanın süngü takmasına rağmen önlenemedi

BAŞBAKAN DÖNDÜ

Demirel: "Başarımız büyük,, dedi

İŞTE BERBER...

BİRÇOK KİMSE STADTAKİ PANİKTE EZİLEREK ÖLDÜ

STALİN'in KIZI SVETLANA'nın HATIRALARI bir dosta 20 mektup

Son nefesini verirken elini, hepimizi lânetler gibi havaya kaldırdı...

BABAMIN ÖLÜMÜ

Beria'dan başka herkes telâş ve endişe içindeydi

DURUM

GELİŞEN İLİŞKİLER

Berber Nuh Basın ile konuşmadı

Milliyet, *18 Eylül 1967.*

POLİS BİRŞEY YAPAMIYOR

Olayların başlaması ile stadda görevli 20 kadar polis ve 15 jandarma kıyasıya kavgaya tutuşan tarafların arasına girmek istemiş, bu arada jandarma süngü takmış, fakat olay yatışmamıştır.

19 Eylül

Sivasta Kayserililerin yerleri yakıldı

Halkın galeyanı Sivasta ancak askeri birlikler ile bastırıldı. 1 milyon liralık maddi zarar var. Bütün dükkânlar kapatıldı, şehre giriş ve çıkış tamamen yasaklandı

Sivasspor-Kayserispor maçını seyretmek için Kayseri'ye giden hemşehrilerinden 41'inin ölmesi üzerine dün sabah 10 bini aş-

MİLLİYET, GELECEĞİ 3 HAFTA ÖNCE GÖRMÜŞTÜ

Bu gidişle sahalardan ceset toplanır

43 kişinin ölümü ile neticelenen olaylara yol açan golü atan sağiç Oktay Aktan diyor ki

"Ayağım kırılsaydı da golü atmasaydım,,

Sivas'lılar Kayseri'lilerin stada taşla geldiğini iddia ediyor, Kayseri'liler de taş yağmuruna Sivas'lıların başladığını öne sürüyor

RESİMLER VE KAYSERİ FÂCİASI

OCAK, YENAL VE APAK'IN SÖZLERİ

KULÜP BAŞKANLARI DİYOR Kİ

Beşiktaş - Rapid Revanşı Prater'de

Maç 20.30 da başlıyacak. Erdoğan ve Faruk'un dereceyi...

KISA... KISA...

«TUNUS'TA BİZİ AÇ BIRAKTILAR»

SPOR-TOTO

Milliyet, 19 Eylül 1967.

kın Sivaslı şehirde büyük bir gösteri yapmış. Kayserililere ait dükkân ve evleri yakıp yıkmıştır.

Bir milyonun üzerinde maddi zararın meydana geldiği tahmin edilen olay sırasında bir kişi ölmüştür.

Nümayişçilerden 11 kişi ele başı oldukları iddiasıyla tutuklanmışlardır. Emniyet kuvvetlerinin bastırmayı başaramadıkları olaylar 59'uncu Tümene ait birliklerce bastırılmıştır.

Sabah saat 9'da Atatürk Caddesi'nde toplanan halk 9.30'a doğru Kayserililere ait dükkânlara hücum etmeye başlamıştır.

"Kardeşlerimizin intikamını alacağız" diyerek hücuma geçen Sivaslılar önce, Bekir Özarabacı adındaki Kayserili bir iş adamı tarafından işletilen Belediye Oteli ve lokantasına girmişler içerde buldukları eşyaları parçalarken, otel ve lokantayı da ateşe vermişlerdir.

* * *

Kayserili idareciler suçlandı.

* * *

Demirel: "Sıkı yönetim ilan edilmeyecek"

Başbakan Süleyman Demirel dün İstanbul'dan Ankara'ya gelmiş, Esenboğa Hava Alanında, Kayseri ve Sivas'a sıkı yönetim konulmasının düşünülmediğini söylemiştir.

Başbakan uçaktan iner inmez Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu ve Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Fikret Esen'den olaylar hakkında bilgi almıştır.

* * *

DURUM - ABDİ İPEKÇİ
"GELİYORUM" DİYE DİYE....

Her hafta "geliyorum" diyen tehlike Pazar günü Kayseri'de kendini gösterdi. Hem de korkulduğundan daha feci bir şekilde. Zira bir futbol stadyumunda 43 kişinin feci bir şekilde ölümü, yüzlercesinin yaralanması ile sonuçlanan kavgayı tarih, Pazar gününe kadar pek kaydetmemişti. Ve olayın yurdumu-

DURUM

«GELİYORUM» DİYE DİYE...

Devamı Sa. 7, Sü. 4 de

DURUM

ABDİ İPEKÇİ

Milliyet, *19 Eylül 1967.*

za getirdiği zarar sadece kaybolan canlarla kalmayacak, Kayseri'lilerle Sivas'lılar arasında muhtemelen yıllarca sürecek kinlerin, düşmanlık duygularının belirmesi ile karşılanacaktır. Bu duyguların nelere malolacağını anlamak için sadece dün sabah Sivas'ta çıkan olayları dikkate almak yeter...

Oysa Milli Lig maçlarını, ülkemizdeki her ilin temsil edilebileceği şekilde düzenlemek fikrinin belli başlı amacı "şehirlerarası yakınlaşmayı sağlamak" idi. Ama daha ilk andan bu tür karşılaşmaların, tam tersine "şehirlerarası düşmanlık" yarattığı belli oldu. Nitekim son olay şimdi iki ilimiz arasında kolaylıkla yumuşatılamayacak ve unutturulamayacak bir kinin doğmasına yol açmış bulunuyor.

Bu noktadan hareket ederek çoğunluk, Milli Lig maçlarının bu şekilde düzenlenmesini eleştirecek ve facianın belli başlı sebebini bu kararda arayacaktır. Bu tür tenkitlerin haklı dayanakları da bulunacaktır. Gerçekten de gereken hazırlıklar yapılmadan ülkemizin pek çok ilini böyle bir organizasyonun içine almak hatalı olmuştur. Politik baskılara boyun eğerek li-

ge katılan illerin önemli bir kısmının saha güvenliğini sağlayacak stadyumlara sahip bulunmaması, sayısı birden bire arttırılan maçları gereken ehliyetle yönetmeye yetecek hakem ve diğer idarecilerin henüz yetişmiş olmaması üzerinde durularak uyarmalar yapılmış ve sık sık üzücü olaylarla karşılaşılacağı ileri sürülmüştü. Ancak önceki hâdiseler gibi son facia'nın sebebi de stad veya hakem yetersizliği değildir.

Olayların hiç biri saha içinde, futbolcular arasında geçmemiş, hepsi seyirciler arasında patlak vermiştir. Bu bakımdan temel sebebi kitle psikolojisinde, toplumsal davranışlarda ve sportif terbiye eksikliğinde aramak gerekecektir.

Öyle zannediyoruz ki bu teşhiste birleşilecektir. Gerçekten de bizde klüpçülük genellikle fanatik duygulara yol açarken, işin içine bir de esasen ötedenberi kuvvetli olan bölgelerarası rekabet sokulunca ortaya mağlûbiyete asla razı olmayan bir anlayış çıkmıştır. Sportmenlikle, centilmenlikle bağdaşması mümkün olmıyan bu anlayış yenilgiyi "bölgenin şerefsizliği" saymıştır. İşin kötüsü şehirlerin valileri, emniyet görevlileri, milletvekilleri de bu anlayışa kendilerini kaptırmışlar, ya da onun baskısı altında kalmışlardır. Seyirciler maçlara bu hassasiyet ve asabiyetle gelince, onları kontrol etmek durumunda bulunanlar da aynı vaziyete düşünce, küçük bir kıvılcımın söndürülmesi güç yangınlar çıkarması elbette işten değildir.

Şimi ne olacak?

Akla ilk gelen tedbir, Mahallî Lig maçlarına son vermek, hiç değilse bir süre için durdurmaktır. Gerçi bu, işi kökünden çözebilecek kolay bir tedbirdir. Ama doğruluğu ve haklılığı şüphelidir. Milli Eğitimi okulsuz idare etmek gibi bir düşünceye benzeyen bu yola başvurmakla mâli ve hukuki sakıncalar yaratılacak, üstelik hiçbir suçu ve sorumluluğu bulunmayan iller de cezalandırılmış olunacaktır. Doğrusu, halkın yanlış ve zararlı rekabet anlayışını değiştirmeye çalışmak, sportif temasları amacına uygun hale getirmektir. Bu iş zordur ve kısa sürede gerçekleştirilemez. Ama imkânsız değildir. Kısa vâdede sıkı güvenlik tedbirlerine başvurulursa bu arada da kitleleri etkileyen, maçlarda taraftarların gösterilerini yöneten liderlerden

yararlanıp seyirciler centilmenlik anlayışına uygun bir davranışın içine sokulabilirse Türkiyede maç seyrinin yasaklanması gibi gerçekten şeref kırıcı bir durum önlenebilir. Ama bunu başarmak mümkün olmıyacaksa insanların ölümüne, bölgelerarası kinlerin doğmasına göz yumulacağına haksız ve şerefsiz gözüken çareye başvurmak herhalde "ehveni şer"dir.

* * *

KULÜP BAŞKANLARI DİYOR Kİ

Kayserispor Kulübü Başkanı Rıfat Gönen, maçtan önce Sivasspor Başkanı ile birlikte yemek yediğini ifade etmiş, olayın Sivaslı birkaç seyircinin taş atması ve panik çıkmasından doğduğunu söylemiştir.

Sivasspor Kulübü 2. Başkanı Güngör Dabak da, "Sivaslı seyircilerin fazla heyecanlanması, daha sonra meydana gelen taşlamanın yarattığı panik sonunda ölüm vuku buldu" demiştir.

Sivasspor antrenörü, eski milli futbolcu Hilmi Kiremitçi ise olay hakkında şöyle konuşmuştur: "Stada girerken Sivaslı seyircilerin üstleri arandı. Ellerindeki elmalar dahi alındı. Kayserili'lerin üstleri ise aranmadığından kese kâğıtlarında, naylon torbalarda taş getirmişlerdi. Golü yedikten sonra taş yağmuru başlayınca, hakem aldırmadı. "Beni burada öldürsünler mi?" dedi.

Olaydan sonra soyunma odasına kaçıp ışıklarımızı söndürdük, gece işçi kıyafetinde Karayollarının arabasıyla kaçtık."

20 Eylül

Sivas'ta yine olaylar çıktı

Kayserililere ait 2 dükkân ve 1 ortaokul inşaatı yıkıldı. Başbakan'ın radyodaki sözleri üzerine "Demirel Moskova'ya" diye bağırıldı.

"Artık niye yaşayacağız?"

"Bizi de öldürün"

Milliyet

Halk Gazetesi

BUGÜN 8 SAYFA 25 KURUŞ

HAMMER'in OSMANLI TARİHİ

BATEŞ

ÇARŞAMBA 20 EYLÜL 1967

Kayseri faciasında ölen 38 Sivas'lının naaşları dün binlerce kişinin katıldığı törenle toprağa verildi

SİVAS'TA YİNE OLAYLAR ÇIKTI

Kayserililere ait 2 dükkân ve 1 ortaokul inşaatı yıkıldı. Başbakan'ın radyodaki sözleri üzerine "Demirel Moskova'ya" diye bağırıldı

Bütün Sivas dün ağlıyordu

Ölüm sebebi: "Solunum yetmezliği"

CHP, OLAYLARI MECLİSE GETİRDİ

Sanayiciler, Odalar Birliğinden ayrılmaya karar verdi

BİR SÜRE ERTELENEN İKİNCİ LİG TAMAMEN KALDIRILMIYOR

İKİNCİ MİLLİ LİG HAFTAYA BAŞLIYOR

Demirel'i Rusya'da Kosigin karşıladı

MOSKOVA'DAN

TEK DERS İÇİN BİR HAK DAHA TANINDI

DURUM

Testinin kırılacağı söylenmişti

STALİN'in KIZI SVETLANA'nın HATIRALARI bir dosta 20 mektup

Çeviren: Talât Sait HALMAN

Annem Beriadan nefret ederdi...

YARIN SON GÜN

1967 TÜRKİYE GÜZELLİK YARIŞMASI

Milliyet, *20 Eylül 1967.*

"Katil şehir: Kayseri"
"Ölülerimizi isteriz... Adalet isteriz"

MUSALLALAR YETMEDİ

Cenazeler aynı anda kaldırıldığı için tabutlar, lokantalardan sağlanarak cami önünde sıralanan masaların üzerine konulmuştur.

SÜKAN'A ALEYHTE TEZAHÜRAT YAPILDI

İçişleri Bakanı Faruk Sükan, önceki gün 17.05'de yanında Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil olduğu halde şehrimize gelmiştir. Bakanın otomobili bir anda binlerce Sivaslı tarafından çevrilerek aleyhte gösteride bulunulmuştur. Bakan emniyet mensuplarının yardımı ile Vilayet konağına çıkmış ve 10 dakika halkın aleyhe tezahüratı yüzünden konuşamamıştır. Bakan sık sık aleyhte gösterilerle kesilen konuşmasında şunları söylemiştir:

"Beni evvela dinleyiniz, Allah'ın huzurunda konuşuyorum. Sizin haklı davanızı müdafa etmezsek, Kayseri'de maruz kalınan kanun dışı hareketlerin müsebbiplerini cezalandırmazsak, katilleri yakalamazsak ondan sonra beni mahkum edin."

Bakanın daha önce Kayseri'ye gitmesinden infial duyan halkın "Neden daha evvel Sivas'a gelmedin" diye bağırmaları üzerine Sükan, "Ben Kayseri'ye sizin hakkınızı müdafaa için gittim. Ben de sizin gibi Anadolu çocuğu olarak acılarınıza bütün kalbimle katılıyorum. Türkiye'de kanunlar hakim olacaktır, müsterih olun. Kanun dışı harekette bulunanlar mutlak surette adaletin pençesine teslim edilecektir. Halen 7 müfettiş olayı tahkik etmektedir. Yakında suçluları ele geçireceğiz, cezalarını vereceğiz."

İçişleri Bakanı ile birlikte Kayseri'den askeri bir uçakla Sivas'a gelen Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan, Kayserili olduğu için bir olaya sebebiyet verebileceği endişesiyle Sivas'a girememiş. Özel kalem müdürü ile birlikte havaalanında beklemiştir.

Bütün Sivas dün ağlıyordu

Kayseri faciasında ölen 38 Sivaslının naaşları dün binlerce kişinin katıldığı törenle toprağa verildi

38 tabutta Yüksek Mühendisler, Üniversiteliler, Almanya'dan sılaya gelmiş işçiler, delikanlılar yatıyordu.

METE AKYOL

Tam 38 tane tabut sıralanmıştı Sivas'ın Meydan Camiinin önünde. Yüksek mühendisler vardı, üniversiteli öğrenciler vardı, gencecik çocuklar, yıllarca çalıştıkları Almanya'dan 15 günlüğüne sılaya gelmiş işçiler vardı, tabutlarda yatan...

"Vicdansızlar" diye bağırıyor bir yaşlı kadın, sesinin taa en uzaklara gideceğini sanarak.

"Yücelim, Yücelim... Aslanım Yücelim..." diye hıçkırıyor bir ana, Yüceli'ne son kez Yücelim dediğini bile bile...

"İki çocuğunu öksüz bırakıp da nereye gidiyorsun, Turgut?" diye feryat ediyor bir baba...

Sivaslı 38 kişi için, 38 kişinin yakınları değil sadece, bütün Sivas ağlıyor, bütün Sivas ağlıyor Meydan Camiinin önünde...

Yiğitler beldesi Sivas... Kükreyen erler diyarı Sivas...

Ağlamak, erkekler için bile ayıp değil bugün bu elde...

"Bu ne acıdır bu böyle..." diyerek dizlerini döven dev yapılı insanlar...

Birbirlerinin omuzlarına yaslanıp, çocuklar gibi hüngür hüngür ağlayan erkekler...

"Of, offf" deyip, kafalarını yumruklayan yiğidolar...

Sivas... Sivas bugün, bugüne kadar ki Sivas'tan apayrı bir Sivas...

Caddeler boyunca birer metre ara ile sıralanan askerler değil, ağlayan Sivaslılar bir bambaşka Sivas yaptı Sivası, bugün... Olmaz böyle Sivas... Sivas böyle olmaz...

Bizim bildiğimiz Sivas'ta bizim bildiğimiz Sivaslılar ağlamaz... Bakmayın bugün Sivaslının gözlerine... Görmemiş olun bugün Sivaslıyı... Bugün Sivas değil, Sivaslı bambaşka...

* * *

Ölüm sebebi solunum yetmezliği

Kayseri olayları sırasında ölenlerden 38'inin "sıkışma sonucunda solunum yetersizliğinden", ikisinin de "enfarktüsten" öldükleri açıklanmıştır. İstanbul'dan gelen Dr. Lütfü Tuncay, Dr. Kemal Erten ve İhsan Bahadır'dan kurulu Adli Tıp Heyeti, 12 saat çalışarak ölüm sebeplerini tesbit etmiştir. Ölen Sivaslıların cenazeleri dün sabah Erkilet Hava Üssü'nde yapılan hazin bir törenle, askeri uçağa konularak Sivas'a gönderilmiştir.

* * *

İkinci Milli Lig haftaya başlıyor

Bir süre ertelenen İkinci Lig tamamen kaldırılmıyor. Daha ağır müeyyideler için talimatnamede değişiklikler yapılacak.

21 Eylül

Kayserililer Sivas'tan çıkarıldılar

Sivas İlköğretim Okulu'nda okuyan ve bütünleme sınavları için geçen hafta Sivas'a gelen 8 Kayserili öğrenci okullarından alınarak 5. Er Eğitim Tugayında askeri birlikler tarafından korunmaktadır.

* * *

SÜKAN: "Suçlu ceza görecektir"
Kayseri'de nezarete alınan
7 genç bırakıldı

İçişleri Bakanı Faruk Sükan, dün Kayseri ve Sivas olaylarıyla ilgili "Kardeşliğin husumete çevrilmemesi için bütün gayretlerin sarfedilğini" söylemiş-

Kayserililer Sivas'tan çıkarıldılar

SÜKAN: "Suçlu ceza görecektir,,

Milliyet, *21 Eylül 1967.*

tir. Soruşturmanın olayların en ince noktasına kadar inilerek yürütüldüğünü de belirten Bakan, "Kim olursa olsun suçlu görülen, en ufak bir tereddüde meydan bırakılmadan cezalandırılacaktır" demiştir.

22 Eylül

Sağlık Bakanı "Ölümler ezilme sonucudur,, dedi

Sağlık Bakanı «Kayseride ölenlere ait otopsi raporlarına yapılacak itirazların yersiz olduğunu» söyledi

Milliyet, *22 Eylül 1967.*

Sağlık Bakanı "Ölümler ezilme sonucudur" dedi

Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan dün gazetecilerle yaptığı görüşmede "Kayseri olaylarında ölümler ezilmeden olmuştur. Başka bir durum mevcut değildir" demiştir. Sivas Milletvekili ve senatörlerinin Adli Tıp raporlarına itirazlarının yersiz olduğunu söyleyen Özkan, "Otopsi raporları bir heyet tarafından verilmiştir. Bu raporlara itiraz yersizdir" demiştir.

23 Eylül

Kanlı maç olaylarıyla ilgili olarak dün Aydemir Kaya, Ali Uçar, Burhan Parlak, İbrahim Koca, Mehmet Sebat, Tarık Aksoy, Abdullah Ateş ve Mehmet Akkaşa adında kişiler nezaret altına alınmışlardır.

* * *

ANTRENÖR HİLMİ KİREMİTÇİ DEDİ Kİ:
"Sivas'a kara forma götüreceğim"

"Sivas'a canım feda. Oraya siyah formalarla döneceğim. Salı günü ilk antrenmanımızı bu formayla yapacak ve lige onlarla devam edeceğiz."

Ay-Yıldızlı formayı yıllarca sırtında taşıyan Sivasspor'un antrenörü ve futbolcusu Hilmi Kiremitçi konuşmasına devam etti: "Orada beni bekleyen kardeşlerim var. Ailemin beni merak etmemesi için buraya geldim. Şu anda yerimin orası olduğunu daha çok anlıyorum."

Hilmi Kiremitçi üç gün öncesini bir kere daha yaşadı. Mustafa Kemal Caddesinin tretuvarında kendilerince: "Kanlı Pazar" adı verilen günü şöyle anlattı: "Tribünlerde kanlı olaylar oluyor. Sivaslılar yerlere seriliyordu. Bu arada Kayserispor antrenörü Erdoğan Günhan; takımına sahada soğumaması için ısınma hareketleri yaptırıyor, bir yandan da hakeme oyuna devam etmesi için ısrar ediyordu. Biz gece 21.20'ye kadar soyunma odasında kaldık. Bir jandarma teğmeni ile bekçi tabancasını bizi korumak için çekti ve başımızdan ayrılmadı. Biz de sandalyelerin ayaklarını kırarak elimize aldık ve beklemeğe başladık. Can pazarıydı bu... Bu saatte bizim Sivas'ın Karayolları Müdürü bir araba ile geldi. Bize Karayollarının elbiselerini giydirip bir araba ile Kayseri'den uzaklaştırdılar. Ailemi gördüm. Yepyeni bir ruh ve azimle Sivas'a koşuyorum."

* * *

Türkiye Profesyonel Futbolcular Sendikası bildirisi

Profesyonelliğin tatbik edildiği memleketlerde profesyonel futbolcunun hayatı teminat altına alınmış olmasına rağmen bizde henüz bu seviyede bir istikbal garantisi temin edilememiştir. Kayseri ve Sivas olaylarından sonra Türkiye Profesyonel Futbolcular Sendikası olarak yetkilileri uyarmayı vazife addettik. Yetkili mercileri tekrar ikaz ediyor ve diyoruz ki; yüzlerce profesyonel futbolcunun sosyal güvenliği, hayatı, geçimi tehlikededir. "Lüfen durdurun bu faciayı."

Türkiye Profesyonel Futbolcular Sendikası
Genel Sekreteri Tekin Bilge

SİVAS HABER GAZETESİ

19 Eylül

Kaatil Şehir: Kayseri

Kayseride 38 şehit, bir o kadar yaralı verdik
38 Sivaslı barbarca öldürüldü

SİVAS GENÇLİĞİ

Sivas gençliği Türk kamu oyuna bir bildiri yayınlıyarak Sivaslıların Kayseride uğradığı vahşeti tarihe tescil etti

Sivas Gençliği evvelki gün Kayseride Sivasspor severlerin uğradığı olayı tel'in ederek, Kayseriyi katil şehir ilan etmiş ve bir bildiri yayınlamıştır. Bildiride olayların cerayan şekli izah edilmiş, Kayseri Vali ve Emniyet Müdürünün olaylara gerekli ilgiyi göstermedikleri iddia edilmiştir. Bildiri şudur:

"İki taraftan hücum eden Kayserililerden başka, sahanın etrafındaki tel örgüleri de deviren Kayserililer, üçüncü yönden hücuma geçmişlerdir. Sivaslıların çoğu aldıkları taş ve bıçak yaralarıyla can vermişlerdir. Bu esnada katliama daha fazla tahammül edemeyen bir polis memuru, kapıları açtırmayan bir komiseri vurmuştur. Daha sonra şehir içinde yer yer devam eden kavgalarda Sivaslılar en vahşi metodlarla öldürülmüşlerdir. Telle boğulan üniversiteli bir genç, direğe bağlı bulunmuş, diğer bir Sivaslı genç de kravatı sıkılmış bir şekilde halk tarafından yollarda sürüklenmeye ve babasının üzerine kapanıp ağlayan çocuğun başını taşla ezerek onu da babasının cesedi üzerinde hunharca öldürmüşlerdir.

Olaylardan sonra ölülerin tekmelenmesi, başlarının taşlarla ezilmesi, hastanelere yaralıların taşınmasına mani olunması, Sivas plakalı vasıtaların tahrip edilmesi ve davul zurna çalarak, yaptıkları katliamı kutlamaları biz Sivaslıların bundan böyle Kayseri'yi katil şehir, bütün Kayseri halkı, valisi ve emniyet müdürünü katil ilan etmesine yeter de artar bile...

Sivaslıların takımlarına yaptığı tezahürat üzerine yirmi bin

KAATIL ŞEHİR: KAYSERİ

Sivas gençliği Türk kamu oyuna bir bildiri yayınlıyarak Sivaslıların Kayseride uğradığı vahşeti tarihe tescil etti

Haber

Kayseride 38 Şehit, bir

O kadar Yaralı Verdik

Olaylara idareciler sebep olmuş

Faruk Sukan Yuhalandı

Doktorlar yaralılara Bakmak istememiş

Kayseri Vali'si ve emniye[t] müdürleri işten alınıyo[r]

Baş Sağlığı Mesajları

ŞEHİRDE HALK galeyan halinde

Halk Kayserililere ait 15 dükkan ve evi tahrip ett[i]

Şehrimizde dün 17 kişi NEZARETE ALINDI

Hürriyet Yakıldı

şehit ve yaralılarımız

Haber, *19 Eylül 1967*.

Kayserili, taş ve sopalarla hücum ederek, gözlerimizin önünde hiçbir mantığın kabul etmediği bir şekilde öldürülmüşlerdir. Taş ve sopaların arasında kalan Sivaslılar, dışarı kaçmak istemişler, bu sırada iki polis kapıları kapayarak Sivaslıların dışarı çıkmasını engellemiş, paniğe kapılan Sivaslılar tuvaletlere sığınmışlar, ancak havasız kalan çok sayıda Sivaslı ölmüştür. Olay sırasında bir polis 2 hemşehrimizi gözlerimizin önünde insafsızca öldürmüş, tabancasını tekrar Sivaslılara çevirerek hırsını almak için tabancayı boşaltmıştır.

Türkiye topraklarında yaşayan insanlar birbirinin kardeşidir, düşmanı değil. Ama Kayserililer bu yabancı düşmandan farksızdı. Bizleri vururken, onların Türklüğünden şüphe ediyoruz. Hiçbir Kayserili çıkıp da ben Türküm diyemez, dese dahi yaptıkları hareket bizim kaybettiklerimizi geri getiremez. Bundan böyle Kayserilileri Türk toprakları içinde yaşayan casus olarak tanıyacağız.

Kayseri'de meydana gelen olaylarda çok sayıda ölü ve yaralı verilmesinden dolayı Sivas halkı galeyana gelerek, şehirde Kayserililere ait ne kadar dükkân ve ev varsa tahrip etmiştir. Bu olaylar sırasında 17 kişi nezarete alınmış, ardından halk hükümet binasına hücum ederek, nezarete alınan 17 kişinin serbest bırakılmasını istemiş, aksi halde vilayette bulunan Faruk Sükan'ı Ankara'ya bırakmayacaklarını söylemişlerdir.

* * *

Hürriyet Yakıldı

Hürriyet ve diğer gazeteler olayı tek taraflı olarak yazarak sadece Kayserili muhabirinin fikirlerinden istifade etmiştir. Kayseri muhabiri Selahattin Gümüşkaynak kavganın Sivaslılar tarafından çıktığını, Kayserililerin de mukabele etmeğe mecbur olduklarını belirterek kötü niyetlerine Hürriyet ve Son gazetelerini alet etmiştir.

Daha gün doğarken bütün Sivaslı caddeleri doldurmuş, gazete almak ölenlerin kimler olduğunu öğrenmek için kuyruğa girmişlerdi.

SPOR Haberleri

Sivasspor Kayserispor maçında

39 SİVASLI BARBARCA ÖLDÜRÜLDÜ

OLAY ŞEHİRDE NEFRETLE KARŞILANDI HALK GECE YARILARINA KADAR SOKAKLARDA DOLAŞTI

halk galeyan halinde

Kayseride 38 Şehit

Hürriyet yakıldı

17 kişi dün nezarete

Doktorlar hastalara bakmıyor

Faruk Sükan

Başsağlığı mesajları

Kaatil Şehir

Şehit ve yaralılar

Haber, 19 Eylül 1967

Sivas halkı *Hürriyet* ve diğer gazeteleri yanlış neşriyatta bulundukları için yakmışlar, bir daha bu gazetelerin okunmama kararı alınmıştır.

Birimizin acısı hepimizin acısıdır, Türkiye topraklarında yaşıyan insanların hepsi birbirinin kardeşidir, düşman değil. Ama Kayseriliiler bu yabancı düşmandan farksızdı bizleri vururken, biz onların Türklüğünden şüphe ediyoruz. Hiç bir Kayserili çıkıp da ben Türküm diyemez, dese dahi yaptıkları hareket bizim kaybettiklerimizi geri getiremez.

Bundan böyle Kayserilileri Türk toprakları içinde yaşayan bir casus olarak tanıyacağız.

* * *

Kayseri muhabirleri İstanbul gazetelerine yalan haber verdi

Kayseri muhabirleri yaptıkları insafsızca olayı Sivaslılara yükleyerek bütün İstanbul basınına olayın çıkmasında Sivas'lıların önce başlattığını vermiş, bütün suçu Sivaslılara yüklemiştir. Hiç bir mantığın kabul etmiyeceği ve hiç bir spor tarihinde eşine rastlanmayan bu olaya gözlerimizle şahit olduk. Yirmi bin Kayserilinin arasında beş bin Sivaslı nasıl suçlu duruma düşebilir? Taş ve sopalarla gelen onlar, çok sayıda ölü ve yaralı biz olduğumuza göre durum apaçık ortadadır. Hakikat er geç ortaya çıkacaktır.

* * *

Baş sağlığı mesajları

Kayseride cereyan eden olaylarla ilgili olarak Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, MSB Ahmet Topaloğlu, Garnizon komutanı Tuğ General Nedim Aydınoğlu, Sivas Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği Başkanı Selahattin Gümüş birer bildiri yayınlamışlar Sivas halkına baş sağlığı dilemişlerdir.

Reisicumhur Cevdet Sunay bildirisinde "Kayseride vuku bulan müessif hadiselerden dolayı büyük üzüntülerimi bildirir sayın Sivaslılara baş sağlığı dileyerek geride kalanlara uzun ömürler temenni ederim."

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay

* * *

Şehirde halk galeyan halinde

38 Sivaslının Kayserideki arbede sırasında öldürülmesi 100 binden fazla Sivaslıyı büyük bir galeyana sevk etmiştir. Halk yediden yetmişe dün geceden beri sokaklarda dolaşmakta, Kayseri istikametinden gelen arabalardan maç seyretmeye giden 5000 Sivaslı yakınlarının akıbetini öğrenmeye çalışmaktadır. Bütün gece Vilayetin önünde ve Kayseri yolu üzerinde on binlerce halk sokaklarda sabahlamıştır. Ölü miktarı hakkında gelen bir birini tutmaz haberler halkın iyiden iyiye çileden çıkmasına sebep olmuştur. Bu sabah saat 8'den itibaren şehrimizde bulunan Kayserililere ait 10'dan fazla dükkâna hücum edilerek kapı ve pencereleri parçalanmış, içerde bulunan eşya sokaklara dökülerek ateşe verilip yakılmıştır.

Cumhuriyet caddesi üzerinde büyük belediye otelinin üç katındaki yatak ve karyolaların caddeye atılıp yakılması birbuçuk saatten fazla sürmüş. Yetmiş seksen bin kişi olayı izlemiş emniyet mensupları halkın galeyanından müdahalede bulunamamışlar, ancak bütün otelin kapı ve pencereleri tahrip edilip eşyası yakıldıktan sonra emniyet tedbiri alınabilmiştir.

Bu arada şehrin tanınmış avukatlarından Ali Yeke teskin edici bir biçimde konuşmak isteyince halk tarafından linç edilmek istenmiş, avukat hafif yaralı olarak güçlükle kurtarılmıştır.

Haberi verdiğim sırada şehrin muhtelif yerlerindeki mağazaların tahrip edilmesi olayları devam etmekte halk sokaklardan ayrılmamakta tesbit edebildiğime göre Kayserili tüccarlara ait iki şekerci, toptan kırtasiyeci, bir pastırma imalathanesi, iki toptan iplikçi mağazasıyla muhtelif eşya satan dörtten fazla işyeri tamamen tahrip edilmiştir.

Olaylar sırasında öldürme ve yaralama olayları vuku bulmamış, Kayserili olanların çoğu Sivastan kaçmıştır. Olaylarda meydana gelen kaybın birkaç milyonu bulduğu tahmin edilmektedir.

Öte yandan Kayserideki olaylar sırasında vefat eden Sivaslıların şu saatlerde uçaklarla Sivas'a hareket ettiği öğrenilmiştir. Halkın ölülerini teslim alması sırasında münferit olayların cereyan etmesi ihtimali dikkate alınarak şehrimizdeki Milletvekillerinden Nazif Arslan ve Gıyasettin Duman Tümen Komutanlığından emniyet tedbiri alınması yolunda tavsiyede bulunmuşlardır. Ayrıca vilayet Tokat, Malatya, Erzincan'dan yardım istemiştir.

* * *

Zeki Doğmuş kalp sektesinden öldü

Kayserililere ait dükkânların tahrip edildiği bi sırada Zeki Doğmuş adında bir keresteci kalp sektesinden ölmüştür.

* * *

Doktorlar yaralılara bakmak istememiş

Bir anda paniğe kapılan ve Kayseri'lilerin kurduğu barikatları aşmaya çalışan Sivas'lıların Kayseride Türk spor tarihinin en büyük facialarından ve eşine hiç bir yerde rastlanmayan bu olayda Sivaslılar dışarı çıkmak isterken birbirini ezerek havasızlıktan boğulma ve yedikleri taş, silah ve sopalardan yüze yakın ölü vermiştir. Ölenler ambulans, kömür kamyonları ve at arabaları ile hastanelere kaldırılmış, Kayseride bulunan bütün askeri ve sivil hastaneler tamamen doldurulmuştur. Numune hastanesinde doktor yaralılarımızı tedavi altına almakta güçlük çıkararak, bu hadiseler normal demiş, yaralanan ve ölenleri büyük bir soğukkanlılıkla karşılamıştır. Yaralılar hastanelere götürülürken Kayseriliiler tarafından tekrar taşa tutulmuş, koma halinde hastanede çok sayıda hemşehrimiz ölmüştür.

20 Eylül

Onbinlerce Sivaslı Gözyaşları İçinde
38 Şehidini Toprağa Verdi

Mahalli Matem Yüzünden Esnaflar Dükkanlarını Kapadılar

Pazar günü Kayseride müessif olaylarda kırk bir Sivaslının taş, sopa ve inşaat demiri parçalarıyla feci şekilde döğülerek hunharca öldürülmesinden sonra dün cenazeler erkenden uçakla Kayseriden getirilerek yapılan büyük bir törenle on binlerce Sivaslının göz yaşları içinde toprağa verilmiştir. Şehirde bütün esnaf iki günden beri dükkânlarını kapalı tutmakta geçtiğimiz gün galeyanda olan bütün Sivas'lılar dün sessizliğe ve büyük yasa bürünmüştü.

Kayseriden gelen cenazeler topluca meydan camiine götürülerek öğle namazını müteakip yapılan dini bir törenle Abdul Vahabi Gazi Tekkesine defnedilmiştir.

Cenaze törenine seksen bine yakın Sivas'lı katılmış, çeşitli kurumlar yüzlerce çelenk göndermiştir. Tören dolayısıyle şehirde mahalli yas ilan edilmiş, bütün eğlence ve oyun yerleri ile bütün esnaf iş yerleri kapatmıştır. Bu arada resmi daireler de çalışmalarına bir müddet ara vererek cenaze töreninde hazır bulunmuşlardır.

Üniversite Gençliği bir bildiri yayınladı

Olay dolayısıyla Sivas Üniversitesi gençliği bir bildiri yayınlayarak özetle şunları söylemiştir.

"Kayseri olaylarından duyduğumuz acı sonsuzdur. Bize göre olaylardan Kayseri emniyeti sorumlu ve suçludur. Kayseri halkını lanetle Türk kamu oyuna teşhir ederek onları asla affetmiyerek kaatiller olarak daima nefretle anacağız."

Yüzbinlerce Sivaslının göz yaşları arasında toprağa verilen yağız delikanlılar geride koca bir şehri mateme boğmuştu. O cenaze töreninde ağlamayan tek fert kalmamıştı. Hepsinin gözlerinden damla damla yaşlar, gözleri hırslı ellerine bir Kayserili geçse acaba hali ne olurdu. Kolay değildi, ihti-

Onbinlerce Sivaslı Gözyaşları İçinde
38 ŞEHİDİNİ TOPRAĞA VERDİ

Mahalli Matem Yüzünden Esnaflar Dükkanlarını Kapadılar

Üniversite Gençliği bir bildiri yayınladı

Çarşamba 20 1967 EYLÜL

Haber

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Sivas Senatör ve Milletvekilleri Hükûmete birtel Muhtıra verdi

Kayseri idarecileri Sorumludur

TEK TARAFLI BEYANLI MESUL IDARECILERI KURTARAMAZ

HÜKÜMETE VERİLEN MUHTIRA

TELGRAF İLE

Rıfat Öçten « Ben Kayseri Valisini Önceden İkaz ettim » dedi

Fakat olaylar valinin tedbir almadığını göstermiştir

SİVAS SENATÖRÜ Rıfat ÖÇTEN

Yaralılarımızda Kayseriden Geldi

Vahşet Diyarında 8 Yaralımız kaldı

KAYSERİ DEVLET HASTAHANESİNDE YATAN YARALILAR

Başsağlığı Telgrafları

Demiryol Fabrikası çalışmadı

Şarkışladada Halk DUN GÖSTERİ YAPTI

İlgililer Olayın Büyümesine meydan vermedi

Kayseride 9 kişi Nezarete alındı

Dünkü Törende bayılanlar oldu

Protesto Telgrafları

Şehitler İÇİN

BUGÜN

Haber, 20 Eylül 1967.

yar nineler, ak sakallı dedeler, elleri kınalı nişanlı kızlar başları eğik, ağızlarından tek kelime çıkmıyor sadece göz yaşları döküyorlardı.

* * *

Sivas Senatör ve Milletvekilleri Hükümete bir tel Muhtıra verdi
Kayseri idarecileri Sorumludur

HÜKÜMETE VERİLEN MUHTIRA

1- Kamu oyunun yanıltılmasına artık nihayet vermek ve adli ve idari tahkikatın salimen neticelenmesini temin maksadıyla Kayseri Valisine, Emniyet müürüne ve vilayet Jandarma kumandanına işten el çektirilmesini,

2- Kayseri Vilayetindeki Sivas'lılarla Sivas vilayetindeki Kayserililerin can ve mal emniyetinin teminat altına alınması için gerekli tedbirlerin ittiahasını,

3- İdari tahkikatın, Sivasspor idarecilerinin de dinlenmek suretiyle tarafsız bir netice istihsaline imkân verecek şekilde yapılmasının sağlanmasını zaruri görmekteyiz.

Bu tedbirlerin acilen alınmasını sabırsızlıkla beklemekte olduğumuzu saygılarımızla arz ederiz.

Çekemoğlu Ahmet, Öçten Rıfat, Önder Ziya, Arslan Nazif, Doğan Nihat, Duman Gıyas, Kangal Kazım, Koraltan Tevfik, Odyakmaz Cevat, Palaoğlu Mustafa Kemal, Sakaryaya Gültekin, Türkay Tahsin.

* * *

Demiryol Fabrikası çalışmadı

Kayserideki müessif olaylarda ölen 38 hemşehrimiz dün sabah askeri uçaklarla şehrimize gelmiştir. Şehrimiz demiryolları fabrikasından dokuz kişi Kayseride ölmüş cenazeler dolayısıyla fabrikada çalışan bütün personele izin verilmiştir.

* * *

Şarkışlada halk dün gösteri yaptı
İlgililer olayın büyümesine meydan vermedi

Dün Şarkışlada bir ara halk galeyana gelerek ilçede bulunan Kayserili bazı tüccarların dükkân ve evlerini tahrip etmek istemeleri emniyet kuvvetleri tarafından anında bastırılmıştır.

* * *

Dün şehitler için bir şiir yazılarak okunmuştur. Şiiri aynen veriyoruz

Şehitler İçin

Sizde hiç insanlık yok mu?
Kardeşe böyle olur mu?
Bir maç için kurbanınız
Bahtı kara kırk çocuk mu?

Atılan sayısız taşlar
Yere serili kardaşlar
Gözlerde akıyor yaşlar
Kırk kişi şehit olur mu?

Size misafir bu gençler
Düşman halimize güler
Ne zalimsiniz birader
Kırk kişi şehit olur mu?

* * *

Rıfat Öçten "Ben Kayseri Valisini Önceden İkaz ettim" dedi
Fakat olaylar valinin tedbir almadığını göstermiştir

Kayseri olayları dolayısiyle dün kendisiyle görüştüğümüz ve olay sırasında Kayseride bulunan Sivas Senatörü Rıfat Öçten maçtan bir gün önce Kayseriye gittiğini söyleyerek Kayseri valisi ile görüştüğünü, valiye iki komşu şehrin karşılaşması dolayısiyle taraftarların sahada gösteri yapabileceklerini açıkladıktan sonra tedbir alınması için tavsiye ve ikazda bulunduğunu açıklamıştır. Rıfat Öçten'in bu tavsiyesi sırasında valinin ge-

rekli tedbiri alacağını ifade etmesine rağmen hiç bir tedbir almadığı görülmüş olaylar da bunu göstermiştir demiştir.

Kayseri valisini bu yüzden suçladıklarını söyleyen Rıfat Öçten valinin bir bahane ile ertesi gün Kayseriye bağlı bir köyde yapılan seçimi izlemek için köye gittiğini diğer idarecilerin de gerekli tedbiri almadıklarını sözlerine ilave etmiştir.

* * *

Sivasspor Kayserispor maçının bıraktığı yaraların acısı içinde halk

Bütün Sivas kan ağlıyor futbol federasyonu halen kendi borusunu öttürüp Sivası da suç ortağı gösteriyor

Sivasspor Kayserispor maçında çıkan facia bütün yurdu ve spor teşkilatını etkilemiştir. Tunus'tan dönen futbol Federasyonu Başkanı Apak, üzüntüsünü belirtmiş "şehirlere veya takımlara ceza vermemiz mümkündür. Biz saha içindeki emniyet ve jandarma tertibatını almıştık. Tribünler bizi ilgilendirmez" diyor. Diyor ama sahada hepsi 10 adet görevli polis bulundurulmuştu. Yeteri kadar emniyet tedbirleri alınmamıştı. Futbol Federasyonu başkanının emniyet tedbirlerinin olduğunu belirtmesi bütün Sivas'ı üzmüştür.

Pazar günü Sivasspor Kayseride yaptığı deplasman maçında çıkan büyük arbedenin yankıları gün geçtikçe artmakta olup Sivassporlu idareciler her gün yeni bir açıklama yaparak Kayserisporun yaptıklarını ortaya koymaktadırlar.

Dün bu konuda bir açıklama yapan Sivasspor Menajeri İbrahim Akan "hâdisenin bazı İstanbul gazetelerinin yazdığı gibi yirminci dakikada olmadığını belirterek bu dakikalardan evvel muhtelif hadiseler yer yer devam etmekteydi. Esas hadise birinci devre sona erdikten sonra kale arkalarında ve tribünlerden sahaya üç koldan giren Kayserispor taraftarlarının Sivassporlu taş yağmuruna tutmalarıdır. Saha içerisindeki taraftarlar Sivassporlu futbolculara taş atmakla da kalmayıp futbolcular tünelden içeri girdikten sonra bu sefer de taraftarlar Sivaslıların bulunduğu yeri taşlamaya başladıkları sırada canlarını kurtarmak isteyen Sivassporlu seyirciler kapıdan kapa-

tılmış Sivas'lılar çember altına alınmıştı. İşte büyük arbede bu anda çıkmıştır. Saat 15.00'te tünelden içeri alındık, 20.30'a kadar soyunma odasında bekledik" demiştir.

Öte yandan maçı izlemeye giden Sivas'lı gazeteciler her nedense saha içerisine alınmamış fakat gazeteciler bu vazifelerini yapmak için bölge müdürüne müracaat etmişlerse de bölge müdürü nasıl olur biz sahamıza yalnız kendi bölge gazete mensuplarını alırız demiş. Bu arada gazeteciler tünelden binbir güçlükler içerisinde sahaya girmişlerse de yine olaya bölge müdürü müdahale ederek yalnız tünelin son basamağından izleyebileceklerini söylemiş, gazetecileri hiç kıpırdatmamışlardır. Sivas'lı gazeteciler, olaylar cereyan ettiği sırada tartaklanarak vazife yapmalarına engel olunmuştur.

21 Eylül

Sivas Köylüleri bildiri yayınladı
Kayserili'lerle alış veriş yapılmayacak

Hanlı köyü muhtarı bütün Sivas köyleri adına ortak bir bildiri yayınlayarak Kayseri olaylarını kamu oyu önünde naletlemişlerdir. Bildirilerinde "17 Eylül tarihinde Sivas Kayseri arasında çıkan kanlı olaylarda 41 Sivas'lı kardeşimizin haksız yere canavarcasına öldürülmeleri Biz Sivas'a bağlı 1350 köyde yaşıyan köylüleri tedavisi mümkün olmayan yaralar açmıştır.

Bu hususta Sivaslı ölen kardeşlerimize Tanrıdan rahmet diler ölü sahipleri olan Sivaslı kardeşlerimize baş sağlığı diler üzüntülerinizi paylaşırız. Kayserililerin bu insafsızca hareketlerinden dolayı Sivas köylüleri olarak her türlü alış verişi bu tarihten itibaren tamamen kesme kararına vardık.

Muhterem Sivas'lı hemşehrilerimiz de bilirlerki memleketimizde bir arpa birde buğday, bunun yanında hayvancılık gelmektedir. Bu yıl hava şartlarının müsait gelmemesi yüzünden mahsullerimiz verimli olmadı. Bu durum karşısında bütün ihtiyaçlarımızı karşılamak için hayvanlarımızı yok pahasına katil Kayserililere satmayacağız. Kayseriye çok sayıda hayvan

Haber

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

PERŞEMBE 21 EYLÜL 1967

GAZETEMİZ BUGÜN 4 SAYFA

Haber Sivas'ın Bölge Gazetesi

Şehitlerimiz 41e Yükseldi

Yaralı Gelen Bir Öğrenci Dün Öldü

Hastahanede Sahibi çıkmıyan hüviyeti meçhul bir ceset var

DR. HİLMİ BİLGİ'ER TAKDİR EDİLİYOR

SOKAN Hükümet Yaraları Saracak DEDİ

HÜKÜMETE VERİLEN MUHTIRAYI TAKİB İÇİN Rifat Öçten C. Odyakmaz Ankaraya gitti

Kayseri Olayları Yurtda lanetleniyor

Yurdun her tarafından vilayete taziyet telgrafları geliyor

Sivas Köylüleri bildiri yayınladı

Kayserilerle Alış veriş yapılmıyacak

Şehirde taziyet Ziyaretleri devam ediyor

Sokaklar gayri sakinleşti

Vali ve Sivaslı Gençler TRT yi tahrikçilikle suçladı

TRT. nin olayları Tahrik etmeden yayınladığı açıklandı

Kayseride Tutuklu olan 9 kişi bırakıldı

Dün gece Mevlit okundu

Şehirde Yağmacılık Yapan 18 KİŞİ NEZARETE ALINDI

Aranan evlerde talan eşya ele geçti

Haber, *21 Eylül 1967.*

sattık, alış veriş yaptık. Ama bundan böyle Kayseri ile ticari ilişkilere son vermiş bulunuyoruz.

Bu hususta Millet vekilleri ve Senatörlerimizle temasa geçerek Sivas ve köylerinde hayvancılık ve besiciligin geliştirilmesi için ellerinden gelen kolaylıkların Sivas halkından esirgenmemelerini beklemekteyiz" denilmektedir.

* * *

Şehirde yağmacılık yapan 18 kişi nezarete alındı

Aranan evlerde talan eşya ele geçti

* * *

Kayseri'de öldü denilen iki kişi Sivaslı iki yiğido

İlgili makamlar 2 kişide Kayseriden öldü demişlerdi aslında bunun da yalan olduğu bunun da maksatlı söylendiği gazetemize gelen şehit yiğidonun ailesinin uyarması ile açığa çıktı. Ne acı ne üzücü biraz olsun suçlarını saklamak için gerek resmi gerekse gazete muhabirlerini hastanelerde adamları olan Barbar Kayserili denilen iki ölü Kayserili değil Sivas'lı şehit yiğidodur.

Bütün Sivas halkına ve şehit yiğido ailelerine baş sağlığı, şehitlerimize tanrıdan mağfiret, kederli ailelerine sabır dileriz.

* * *

Vali ve Sivaslı gençler TRT'yi tahrikçilikle suçladı

TRT'nin olayları tahrik etmeden yayınladığı açıklandı

Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil ile Sivas Yüksek Öğretim ve Kültürel Gelişim Cemiyeti TRT'nin Kayseri olayları hakkındaki yayını üzerine dün bir açıklama yaparak TRT Sivas Türküleriyle Sivas'lının yaralarını tazelemelerinden şikayet etmişlerdir. Kayseri halkı Türk kamu oyu önünde naletlenmiştir.

* * *

Futbol Federasyonu acizliğini bir kez daha ortaya koydu

Kayserispora verilen cezaların aynısı Sivasspora tanındı

22 Eylül

Kayserili idareciler
SUÇLU GÖRÜLDÜ

Sivas Emniyet Müdürü Nihat Ertürk görevden alındı, Yeni emniyet Müdürü de göreve başladı

Kayseri Valisi Nazım Üner ve Emniyet müdürü görevlerinden alınarak bakanlık emrine alınmışlardır. Kayseri Valiliğine Malatya valisi Ali Rıza Aydos atanmıştır. Sivas Emniyet müdürü Nihat Ertürk de merkeze alınmıştır. Sivas Emniyet Müdürlüğüne Ankara Üçüncü şube müdür yardımcısı Cemal Koray atanmıştır.

* * *

Öğrenciler dün bir evi taşladı

Vali olay üzerine bir bildiri yayınladı

Dün şehirde ilkokul öğrencileri de harekete geçerek bir Kayserilinin 4 ay önce oturduğu evi taşlamıştır. Olayı bastıran ilgililerden sonra Vali Vefik Kitapçıgil bir bildiri yayınlayarak halkı sükunete davet etmiştir.

* * *

Yüksek öğrenim gençliği Kayseri olaylarını lanetledi

Gençler Vali ve Emniyet Müdürünü itham ettiler

* * *

Kayseri olayları için savcılığa ihbar yapıldı

Şehitler içinde kasten öldürülenler varmış

Sivas Senatör ve Milletvekilleri "hemen tamamının panik sırasında ezilerek öldüler" şeklindeki verilen rapora itiraz etmişlerdir.

* * *

22

Haber

BUGÜN 4

MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kayserili İdareciler SUÇLU GÖRÜLDÜ

Sivas Emniyet Müdürü Nihat Erim görevden alındı, Yeni emniyet Müdürüde göreve başladı

Öğrenciler Dün Bir Evi Taşladı

Vali Olay üzerine bir bildiri YAYINLADI

VAHŞETİN BÖYLESİ

Yüksek Öğrenim Gençliği Kayseri Olaylarını lânetledi

Gençler Vali ve Emniyet Müdürünü itham ettiler

Teessür ve taziyet

Telgrafları devam ediyor

Dün gelen Telgrafları Yayınlıyoruz

Vali Bilgier'e teşekkür etti

Öğretmenler Şehitlerin mezarına çelenk koyacak

HABERDEN - HABERE

Bir Anı ve Bir Ders

Yazan: Cemil ACRÜN

Yağmacı İki kişi tutuklandı

Kayseri Olayları için Savcılığa ihbar yapıldı

Şehitlerin içinde kasten öldürülenler varmış

Haber, *22 Eylül 1967*.

Öğretmenler şehitlerin mezarına çelenk koyacak

Bir bildiri yayınlayan Milliyetçiler dün Ulu camide mevlit okuttu.

Yağmacı iki kişi tutuklandı

ACIMIZ

Günlerden 17 Eylül Pazar...

Saatler 16.30'u gösteriyordu. Geçmek bilmiyordu şu saatler. Kayseri Stadı staddan ziyade bir arenayı andırıyordu. Bir avuç Sivas'lı Yiğido çember altına alınmış, sağdan, soldan ve arkadan yağan taş yağmurundan kaçmaya, canlarını kurtarmaya çalışıyorlardı. Kaçmak ölümden kurtulmak mümkün değildi Kayseri stadında.

Tüm Kayseri'li ayaklanmış, bir meşin yuvarlak, iki puan uğruna 39 cana kıyılmıştı. Kinli bir ifade akıyordu yüz binlerce yüzlerden.

Ve yine eğik başlar, yaşlı gözler, beyaz sakallı dedeler 39 evladını toprağa verdiler.

Bütün Sivas'lı yaslı, hiç kimsede konuşacak takat yok. Herkes acı içinde kıvranıyordu. Bütün bu olaylara rağmen Kayseri'liler yaptıklarından utanmayıp, olayın tek suçlusu olarak bizleri göstererek, yakayı sıyırtmak istiyorlar utanmadan.

23 Eylül

Esnaflar şehitler için dün mevlit okuttu

Şehrimiz Esnaf Dernekleri birliği dün Ulu Camide Kayseride ölenlerin ruhu için bir mevlit okutmuştu. Mevlide bütün Sivas halkı katılmıştır.

Vali ve belediye başkanı *Cumhuriyet* gazetesini yalanladılar

Vali Vefik Kitapçıgil ile Belediye Başkanı Ahmet Durakoğlu *Cumhuriyet* gazetesine bir tekzip mektubu göndermiştir. Kayseri olayları dolayısıyla şehrimize gelen İç İşleri Bakanı Faruk Sükan'a halkın "Katil Sükan" diye bağırdığını yayan *Cumhuriyet* gazetesinin bu haberini tekzip etmişlerdir.

* * *

Arabalar Kayseri plakasını değiştiriyor

Karayolları 6. Bölge müdürlüğü Kayserideki kanlı maç dolayısiyle taşıtlardaki plakaların numaralarını değiştirmektedir.

Karayolları 6. Bölge müdürlüğü araçları çeşitli illerin plaka numaralarını taşıyarak, Kayseri iline ait bir araç olmaktan kurtulmaktadırlar.

Kayseri'de 42 evladını kaybeden Sivas halkı verdikleri kurbanlarının üzüntüsüyle Kayseri iline ait gördükleri her türlü varlıktan nefret etmektedirler. Bu yüzden Kayseri'liler arabalarının plakalarını değiştirerek Kayseri olmaktan çıktıklarını zannetmektedirler. Halbuki bu gizlenme daha ziyade Kayserili olmaktan utanma, karşısına çıkacak her hangi birisi karşısında başı önüne eğik olmaktan kurtulmaktadır. Ne kadar kılık değiştirseler, dillerini değiştiremezler, dillerini değiştirseler, yaptıkları insanlık dışı hareketi telafi edemezler. Sivaslılardan korkarak araba plakalarını değiştirmekle Kayserili olduklarını inkar edemezler. Bundan böyle dışarda Kayseriden hiçbir fert çıkıpta başka illerde ben Kayseriliyim demekten utanmalıdırlar. Dediklerinde insanlık onların yüzüne lanetle bakmaktan kendini alamıyacaktır. denilmektedir 42 kurban veren Sivas ilinde.

* * *

Kayserililerden taziyet telgrafları gelmeğe başladı

Vukua gelen müessif olaylardan dolayı üzüntülerinizi paylaşır en iyi dileklerimi sunarım.

Vitali Hakko

İstanbul

17 Eylül 1967 tarihinde yapılan maçta vuku bulan üzücü olay hepimizi derin üzüntü ve teessürde bırakmıştır. Stop şahsınızda Sivaslı kardeşlerimize baş sağlığı yaralılara acil şifa ve ölülerimize tanrıdan rahmet mağfiret dilerim saygılarımla stop 5856 tel sayılıdır.

Mehmet Çalık
Kayseri Belediye Başkanı

* * *

Ölenlerin ailesine yardım yapılıyor

Kızılay ilk yardımı yaptı

* * *

Uğruna ölen 42 Yiğidonun aziz hatırası için S.Spor yaşamalı, güçlenmelidir

Federasyonun vereceği karar ne olursa olsun yılmamalıyız. Uğruna dökülen kanlar, verilen canlar Sivassporun şahlanmasına yeter de artar bile.

Maç hakemleri suçlu değil mi?

Kayseride müessif olaylara sebebiyet veren maçın hakemleri kendilerini savunup suçsuz olduklarını söylemekteler.

Aslında en az Kayseri Emniyet müdürü ve Valisi kadar maçın hakemleri de muhakkak suçlulardır. Gösterdikleri tek taraflı idare şeklinin seyircilerin moraline tesir ettiği muhakkak şöyleki maç devam ederken sahanın içerisine giren üç motor durmadan pistte koşan atletlerden farksız turlar yapıp seyircileri tahrik ederken hakemler bunlara seyirci kalmışlardır. Yan hakemin sırtına taş değdiği halde oyunu tatil etmeyip, öbür tarafa geçerek kendini kurtarmış, azgın Kayseri seyircisinin durumunu bile bile maçı devam ettirmişlerdir.

Belkide orta hakem maçı devam ettirmekte kendi hesabına haklı idi çünkü diğer Kayserili bir hakemde maçın orta hakemi Lütfi Kuşdemir'in memleketi olan Malatyada Malatya ma-

çını idare etmekte idi. İki bölgenin hakemleri ölüm pahasına maçlarını idare edip kendi takımlarının hatırı için seyircileri dahi görmeyeceklerdi. Ve aynısı Kayseride maalesef oldu. Şimdi bu kanlı maçın hakemleride sessiz sedasız gazetelerde boy boy resim çekmekteler. Federasyonun bu konu üzerinde durması gerekir. Aynı maçta orta hakem Lütfü Kuşdemir Kayseri takımının sağ açığını maçtan atıp tekrar geri almıştır bu da mükemmel bir kaide hatasıdır.

24 Eylül

İki şehit daha toprağa verdik
Ölü sayısı 42'ye çıktı tören çok hazin oldu

* * *

Şarkışla'da halk sokağa döküldü
Parlamento üyelerine katilleri bulun diye bağırdılar

Kayserideki olaylar dolayısı ile bütün ilde Kayserililere büyük bir nefret duyulmakta, bu yüzden Kayserililer Şarkışlayıda terketmektedirler.

* * *

İtalyan T.V cuları geldi
Kayseri olaylarının canlı şahitlerini dinleyerek TV.na alacak

İtalyan Televizyon şirketinden beş kişilik bir heyet dün şehrimize gelmiş Kayseri olayları ile ilgili olarak televizyonları için film çekimi yapmaya başlamışlardır.

Kayserideki çekimlerini tamamlayan çekimciler dünden itibaren şehrimizde de faaliyete geçerek olayların tesiri ile Sivaslılar tarafından tahrip edilen Sivastaki Kayserililerin dükkân ve evlerini filme almaya başlamışlardır.

Olayı yaşayan Sivaslıların ağzından olayla ilgili bilgiler alarak sokakta yakaladıklarına mikrofonlarını uzatıp olayı anlattırmaktadırlar.

Haber

SİVAS'IN MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Gazetemiz BUGÜN 4 Sayfa

Haber Sivas'ın Bölge Gazetesi

PAZAR 24 EYLÜL 1967

FİATI 25 KURUŞTUR

İKİ ŞEHİT DAHA TOPRAĞA VERDİK

Ölü sayısı 42 ye çıktı tören çok hazin oldu

ÖĞRETMENLER Şehitliği Ziyaretle ÇELENK KOYDU

İtalyan T.V cuları Geldi

İslâmlıkta Temizlik ve Bilginin Önemi

Vehbi Cem AŞKUN

Şarkışla'da Halk Sokağa Döküldü

Parlemento Üyelerine Katilleri Bulun diye Bağırdılar

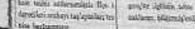
Liselere Din Dersi Konması Katileşti

Ortadereceli okullarda imtihan yönetmeliği değişti

Gençler olayın Açıklanmasını İstiyorlar

Kayserideki Kız Öğrenciler Yozgata Gidiyor

Güründe bir kayseri arabasını halk taşladı

Haber, *24 Eylül 1967*.

Kayseri olaylarını bizzat yaşayan gazeteci arkadaşımız Necati Görener İtalyan televizyonuna Kayseri olaylarını tam detaylı olarak anlatan bir konuşma yapmıştır.

Diğer taraftan İtalyan televizyoncuları ölenlerin aileleri ile röportaj yaparak olay hakkında onların da bilgilerine baş vurmuşlardır.

Televizyoncular, Pazartesi günü tahrip edilen Kayserililerin işlettiği Belediye otelinin tahrip edilmiş halini filme almışlar birkaç gün şehrimizde kalacaklardır.

İtalyan mikrofonlarına heyecanlı bir ifade ile konuşma yapan Sivaslılar olayda Sivasın hiç bir suçu olmadığını en büyük suçlarının futbolu sevmeleri olduğunu anlatmışlardır, İtalyan çekimciler bu hazin olay karşısında üzüntülerini belirterek "Bizim için mühim bir konudur. Dünyanın hiç bir yerinde ve hiç bir tarihte eşine rastlanmayan bu olay bizi çok etkiledi, bunun için İtalyadan kalkıp buraya geldik" demişlerdir.

26 Eylül

Kayseride ölenlerin ailelerine tazminat verilmesi isteniyor

Bazı Parlamenterler tazminat için kanun teklifi hazırlıyor

Parlamenterler olayda hayatlarını kaybedenlerin ailesine verilmesi için Spor Toto İdaresinden bir miktar hissenin ayrılmasını ileri sürmektedirler.

* * *

Kayserililer kardeşlik talebinde bulundu

Geçtiğimiz gün yedi bin Kayseri'li Cumhur Başkanı Cevdet Sunay'a bir telgraf çekerek Sivas'lıları dostluğa davet etmişlerdir. "Hadiselerde suçlu değiliz, Sivas'lı kardeşlerimizin çoğu bunu bildiği halde, Sivas'taki masum hemşehrilerimizin ev ve ticarethaneleri tahrip edilmektedir. Hepimiz din kardeşiz, aynı vatan evlatlarıyız."

* * *

SALI 26 1967

Haber

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

GAZETEMİZ 4 SAHİFE

Kayseride Ölenlerin Ailelerine Tazminat Verilmesi isteniyor

Bazı Parlementerler tazminat için kanun teklifi hazırlıyor

Tümgeneral Bekir Ecevit

Toplum Polisleri Gitti

İnönü 84 yaşını kutladı

İlkokul Öğretmenleri Ek ders ücreti alacak

Meclise bir kanun tasarısı veriliyor

Hürriyet Ve Akşam Okunmuyor

Tarım Reformu ve Tütün Kanunu bu devre çıkıyor

Okuyucularla Bir Konuşma

Kürekle Kavga Ettiler

Tornavida ile yaraladı

Eğitim Haftası Dolayısiyle

SEVGİLİ ÇOCUKLAR

Valinin Arabasını Taşlayan İki Kişi En Son Yakalandı

Sanıklar ilk sorgusunu müteakip tevkif edildiler

Haber, *26 Eylül 1967.*

Toplum polisleri gitti

Bir haftadır şehrimizde bulunan 60 kadar toplum polisi dün sabah ayrılmışlardır.

* * *

Hürriyet ve *Akşam* okunmuyor

Şehrin muhtelif yerlerine asılan dövizlerde "Haklı davamızda bize en büyük darbeyi vuran *Hürriyet* ve *Akşam* gazeteleridir. Öz Sivas'lı *Hürriyet* ve *Akşam* okumaz" denilmektedir.

* * *

Futbol Federasyonu nihayet muradına erip,
Kayseriye verdiği cezaları Sivasa da verdi

27 Eylül

Kızılay Kayseride şehit olanların ailesine
yiyecek yardımı yapıyor

28 Eylül

CHP, Sükan hakkında gensoru açılmasını istedi

29 Eylül

Sivas-Kayseri arasında gerginlik olmaması için
Belediyede Kayserililerle kardeş toplantısı yapıldı

Toplantıda Vali, General Bekir Ecevit, Rıfat Öçten bilgi verdiler.

Bekir Ecevit olayları anlattı

Kayseride ölenlerin hiç birisi tabanca şiş ve bıçakla öldürülmemiştir. Olay günü gönüllü olarak görev alıp derhal Kayseriye gittim. İlk işim hastanede bulunan ölü ve yaralı hemşeh-

29 EYLÜL 1967

Haber

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

GAZETEMİZ 4 SAHİFE

SIVAS — KAYSERİ arasında gerginlik olmaması için

Belediyede kayserililerle kardeş toplantısı yapıldı

Toplantıda Vali, General B. Ecevit Rifat Öçten bilgi verdiler

H. Öztürk, H. Zeyrek halk psikolojisinden bahsetti

Kayseriden Basına yalan Haber veriliyor

Çimento fabrikası Md. Kayserililere çimento verilmediği haberi yalanladı

Bir Sarhoş Yolda Öldü

Vilâyet Dün Bir tebliğ yayınladı

Şehrimiz (HABER)

Vefik Kitapçıgil
VALİ

Vali Kayseride ölenler için Y. kanpanyası açıyor

Güç durumda olanların ailelerine hemen yardım yapılacak

SİVAS KAYSERİ KARA Yolu Trafiğe Açıldı

TIP SAHASINDA BÜYÜK BAŞARI

Bir Doktorumuz Köpeğe ciğer taktı

HABERDEN HABERE

Kendimi Suçluyorum..

Yehbi Cem AŞKUN

Haber, 29 Eylül 1967.

rilerimi ziyaret etmek oldu. Hastanede 35 kişi saydım. Bunların hepsi de çiğnenerek ölmüştü. Hiç birisinde tabanca şiş bıçak yarası yoktu.

Olayın çıkmasındaki şahsi kanaatimce suç yüzde 20 Sivaslılarda yüzde 30 ilgililerde yüzde 50 Kayserililerdedir. Sivaslılar bir noktaya oturtularak hedef olunmuşlardır.

* * *

Vali Kayseride ölenler için yardım kanpanyası açıyor

Güç durumda olanların ailelerine hemen yardım yapılacak

* * *

Sivas Kayseri kara yolu trafiğe açıldı

Kayseri olaylarından sonra Sivas ile Kayseri arasındaki gergin havaya bir son verilmesi eskiden olduğu gibi yine dostluk bağlarının kuvvetlenmesi için vali Vefik Kitapçıgil şehrimiz halkına bir bildiri yayınlamıştır, bildiri şöyledir:

> **Sivas Valiliğinden**
>
> Müessif olaylardan sonra 58 plakalı vasıtaların Kayseri ili hudutları dahiline girmeleri yasaklanmıştır. Bu defa Kayseri Valiliği ile yapılan görüşmelerde Sivas plakalı bütün vasıtaların eskiden olduğu gibi Kayseriye serbestçe girip iş ve güçlerini görebileceklerinin teminat altına alındığı bildirilmiştir. Sayın halkımıza duyurulur.
>
> Vefik Kitapçıgil - Sivas Valisi

* * *

Kayseriden basına yalan haber veriliyor

Çimento fabrikası Md. Kayserililere çimento verilmediği haberini yalanladı

30 Eylül

Teklif verildi
Her şehidin ailesine 100 bin lira tazminat

CHP Sivas Milletvekilleri Mustafa Kemal Palaoğlu, Nazif Aslan, Kazım Kangal ve Orhan Kabibay tarafından Sivasspor-Kayserispor maçında çıkan olaylarda hayatlarını kaybedenlerin yakınlarına tazminat ödenmesi için Millet meclisine bir kanun teklifi vermişlerdi.

* * *

Sivasspor hakkında verilen karara Sivaslı avukatlar itiraz etti

* * *

Ticaret Odası bir bildiri yayınladı

Ticaret ve iktisadi münasebetlerin normal şartlar altında yapılması gereği 17 Eylül 1967 gününden itibaren daha açık bir zaruret olarak duyulmaktadır.

1 Ekim

Yalan, İftira ve Kanunsuzluğu "Demokrasi" diye savunan
Kayseri basını şimdi de tehditle Vali Aydos'u sindirmek istiyor

Yalan, iftira ve kanunsuzluğu meslek haline getiren Kayseri Basını bu defa da illerinin vali vekilliğine tayin edilen Ali Rıza Aydos'a çatarak vali vekilini tehdit etmekte, şehrimiz Belediye Başkanı Ahmet Durakoğlu hakkında da yalan ve iftira ile çok kötü neşriyat yapmaktadır.

"Sivas Belediye Başkanı Yalanlarla halkı tahrik ediyor", "Hükümet tahrikçilere karşı ne zaman harekete geçecek?" manşetiyle verilen beş sütun haberde Belediye başkanı Durakoğlu'nun 18 Eylül günü şehrimizde cereyan eden olaylarda kalabalığın başına geçerek birer birer Kayserililerin evlerini tahripçilere gösterdiği iddia edilmektedir.

Haber

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

30 EYLÜL 1967 — 4 SAHİFE

TEKLİF VERİLDİ

CHP Sivas Milletvekili M. NAZIF ARSLAN

CHP Sivas Milletvekili KEMAL PALAVOĞLU

Her Şehidin Ailesine 100 bin lira tazminat

KANUN TEKLİFİNİN TAM METNİNİ VERİYORUZ

Tazminat Kanun Tasarısı

Teklifin Gerekçesi

Ticaret Odası Bir Bildiri Yayınladı

Oda Meclisi Toplanarak yeni kararlar aldı

Ticaret Odası (Adalet) Gazetesini Yalanladı

Kayseriden basma haberler veriliyor

Sivaslılar İstanbulda Mevlid Okuttu

Kamyondan atladı yaralandı

Konya aşıklar bayramına Sivaslı aşıklarda katılıyor

AŞIK SAFİ TURNA

Demirel Moskovadan Dün döndü

Tüfekle akrabasını vurdu

HABERDEN HABERE

Başınız Sağ Olsun.

Vehbi Cem AŞKUN

Sivasspor Hakkında verilen karara Sivaslı avukatlar itiraz etti

Haber, *30 Eylül 1967*.

Haber

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

4

Yalan, İftira ve Kanunsuzluğu «Demokrasi» diye savunan

Kayseri Basını Şimdide Tehditle Vali Aydos'u Sindirmek İstiyor

Belediye Başkanı Ahmet Durakoğlu hakkında çok kötü Neşriyat Yapılıyor

BAYRAK

Vakıf Öğrenci Yurdu FAALİYETE GEÇTİ

ISI X5 Dereceye Düştü

TOKAT, ESKİSEHİR Halkı Sivas'lılara Başsağlığı Diledi

CHP'li İdare Heyeti Deklerasyon Yayınladı

Parlementerler göreve çağrıldı

CHP İşçi bürosu kurdu

Olaylardan Sonra Taşkınlık Yapan 7 kişi daha yakalandı

İki yağmacı ele geçirilerek tevkif edildi

Ana Kız 2 Kardeşi şikayet etti

Pamuk Bank Müdürü Ankaraya Tayin edildi

Karayolları yeni makinalar alıyor

Kendi Tüfeği ile vuruldu

HABERDEN HABERE

Bir üzüntü, bir teklif

Vehbi Cem AŞKUN

Haber, 1 Ekim 1967.

Aynı gazetenin başyazısında Vali Vekili Aydos'a çatılmakta vali bir toplantıda "Kayseride bir olay olmasını istemem. Bütün köşe başlarını tuttum. Kuş uçurmam" dediği için yerilmektedir.

* * *

S.Spor Bugün Trabzonda Oynuyor

Bu maça Sivasspor kara formayla çıkacak

Sivasspor bugün karaya boyadıkları formalarla Trabzonda Trabzon Sporla oynıyacak.

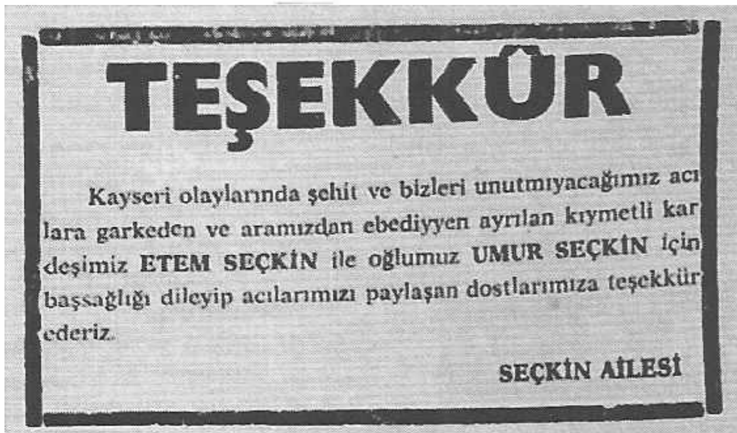
Sivasspor'lu futbolcular Trabzon'da ve kulüp yöneticileri tarafından karşılanmış, bütün Trabzon halkı takımımızı tezahüratlarla karşılayarak sevgi gösterilerinde bulunmuşlardır.

* * *

Sivasspor ve Kayseri Spor Totodan çıkarıldılar

Kararın alınmasına gerekçe olarak Kayserispor ve Sivasspor Takımlarının futbol federasyonunca maçlarının rakip sahalara verilmesidir.

* * *

TEŞEKKÜR

Kayseri olaylarında şehit ve bizleri unutmıyacağımız acılara garkeden ve aramızdan ebediyyen ayrılan kıymetli kardeşimiz ETEM SEÇKİN ile oğlumuz UMUR SEÇKİN için başsağlığı dileyip acılarımızı paylaşan dostlarımıza teşekkür ederiz.

SEÇKİN AİLESİ

Haber, *1 Ekim 1967.*

TEŞEKKÜR

Kayseri olaylarında şehit ve bizleri unutmıyacağımız acılara garkeden ve aramızdan ebediyyen ayrılan kıymetli kardeşimiz Etem Seçkin ile oğlumuz Umur Seçkin için başsağlığı dileyip acılarımızı paylaşan dostlarımıza teşekkür ederiz.

SEÇKİN AİLESİ

3 Ekim

Bir Kayserili kanlı maç olayının içyüzünü açıklıyor
"Biz Kayseriliiler suçluyuz"

Kayserili hemşehrimizin mektubunu ilgililere sunuyoruz:

Kayseri'de vuku bulan Kanlı olayları bir Kayseri'linin kendi kaleminden efkarı umumiyeye duyurur, olaylarda asıl suçlu kimin olduğunu yorumunu ilgililerin yapmasına bırakırız.

İşte aşağıda gazetemize gelen bir yazıda Kayseri halkından bir vatandaş olayları tam detayları ile dile getirerek, asıl suçluların Kayseri'liler ve Kayserili idareciler olduğunu anlatmaktadır. Mektubu aynen neşrediyoruz.

16-9-1967 Cumartesi ve 17-9-1967 Pazar günü şehrimize gelen beş bin Sivaslı hemşehrilerimizin Kayseri'ye bıraktığı 80-100 bin lira arasındaki bu para maddi yönden biz Kayserililer için bir nimetti.

Bir de bunun manevi bir yönü vardı. İki komşu şehrin sporseverleri birbirlerinin iyi oyunlarını alkışlayacak ve birbirlerine daha çok kaynaşacaklardı.

Fakat hadise hiç de ikinci şıktaki umulduğu neticeyi vermedi. Stadyuma giren Sivas'lı kardeşlerimizin üzerleri bir komiser nezaretinde bekçi ve polisler tarafından arandı. En mahrem noktalara kadar el vurularak arandı ve ayakkabıları dahi çıkarılarak çorapların içerisine kadar bakıldı. Ayakkabıların taban astarının altında bir şey olur düşüncesiyle yoklandı. Ellerindeki elma ve ayvalar dahi toplanıldı. Küçük çakılar ve ucu sivri tükenmez dolma kalemler alındı, torba kağıdı ile yemiş geti-

Haber
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

BİR KAYSERİLİ KANLI MAÇ OLAYININ İÇYÜZÜNÜ AÇIKLIYOR

«BİZ KAYSERİLİLER SUÇLUYUZ»

Kayserili hemşehrimizin mektubunu ılgililere Sunuyoruz

Bu mektubu niçin yazdım

Tercüman Gazetesini Halk Protesto Etti

Kadırcan Kaflının olayları tahrif ettiği ileri sürüldü

Kayseri Tüccarları Durakoğluna telgraf çekti

Vurduğun Kim?

Evli bir kadın üç yaşında çocuğu ile zorla kaçırıldı

13 yaşında 2 çocuk 65 yaşında bir kadına saldırdı

Kamyon altında Yaralandı

Haber, *3 Ekim 1967.*

renlere mani olundu. Sivas'lı yiğidolar toplu iğneden dahi tecrit edilmişlerdi.

Sivas'lılardan bazıları ise bizi arıyorsunuz Kayseri'liler aranıyor mu şeklindeki sorusuna emniyet mensupları kızıyor ve "bize vazifemizi mi öğretiyorsunuz" diyorlardı.

Ben uzaklaştım ve Kayseri'lilere ait açık türibine biletimi vererek elimi ve kolumu sallayarak girdim. Kayseri'lilere ait türibinin kapılarında böyle bir arama yoktu. Maçın başlamasından 1-1/5 dakika kadar önce Kayserisporun renkleriyle donatılmış üç adet motosiklet saha içine girdi. Saha içerisinde ölüm turları atmağa başladı.

SİVASLILAR ALKIŞLIYOR

Sivas'lılar önünden geçerken tüm Sivas'lı seyirci ayağa kalkarak ikinci tura kadar çılgınca alkışladı. Fakat ikinci turda motosikletin arkasında oturanlardan bir tanesi elindeki Kayserispor bayrağını Sivas'lı seyircilere çirkin şekilde oynatmağa başladı. O vakit bütün Sivaslılar yuh çekiyorlardı. Bu amigolar nizamsız ve hiç bir taraftar sahada görülmeyen motosikletle ölüm turu atmalarına hiç bir mesul merci mani olmuyor ve Kayserili seyircilerle Sivas'lı seyircileri tahrik ve teşvik etmelerine göz yumuyorlardı.

Birbirlerini yuhalayan seyirciler çileden çıkıyordu. Bir ara bu yuhalamalar kesildi. Maçın başlamasına 3-5 dakika kala Sivas caddesine nazır sol kale arkasındaki boş türbinleri bir anda Kayserili biletsiz fedailerle doldu. Yaşları 15-25 arasındaki bu fedailer Sivas'lı misafirlerimize yaptıkları küfürlerin çirkinliği kenar mahallelerden toplatıldığı barizan gösteriyordu.

MAÇ BAŞLIYOR

Maç başlamıştı. Sivasspor bastırıyor ve Kayserispordan üstün oynuyordu. Bu hakimiyet bizleri kızdırıyor ve Sivas'lı seyircileri ise haklı olarak takımlarına tezahürat yapmalarına vesile oluyordu. Fakat kale arkasındaki fedailer birliği Sivas'lı misafirlerimizi taşlayarak hınçlarını alıyorlardı. Taşa tutulan Sivas'lılardan bazıları yerden aldıkları taşları iade ediyorlardı.

Bazı Sivas'lı büyüklerin kalkarak gençleri teskine çalıştıkları barizan görülüyordu.

ŞEREFSİZ GALİBİYET

Bu taşlara mukabele edilmeyince biraz taşlama durmuştu. Maç aynı tempo ile devam ediyordu. 20'nci dakikalarda Kayserisporlu oyuncunun ayağından auta giden topu yan hakem korner göstererek taraf tuttuğunu açığa vurdu ve atılan korner golle neticelendi. Bu Kayserisporun haksız bir galibiyeti oldu. Kayserili bir spor sever olarak ben bu golü tasvip etmedim. Zira şerefli mağlubiyetler şerefsiz galibiyetten üstündür. Ben bu şerefsiz galibiyeti tasvip etmedim.

OLAYLAR BAŞLIYOR

Orta ve yan hakem dahil bu galibiyeti kabul edenler oldu. Haksız mağlubiyet Sivaslıları sindirmişti. Hiç birinin ağzını bıçak açmıyordu. Biraz sonra içlerinden bazılarının yan hakeme taş attığı görüldü. Bütün Sivaslı seyirci yan ve orta hakemi protesto ediyorlardı. Orta hakem yan hakemlerin yerini değiştirdi. Ve oyun eskisinden daha hızlı tempo ile devam etmeye başladı. Zaman zaman Kayserisporlu oyuncular Sivassporlu oyunculara kasti faul yapıyor orta hakem de bu faulleri cezasız bırakıyordu. Birinci devre böylece bitti.

TAŞ BAŞLIYOR

Oyuncular tünellere girerlerken Sivassporlu oyuncular Kayserili seyirciler tarafından taş yağmuruna tutuldu. İşte kavga patlak vermişti. Oyuncularının taşa tutulmasına kızan Sivas'lılar çılgınca yuhalıyorlardı. Kayserili fedailer bunu taşla cevaplandırdılar.

Bu taşlama ikinci devre başlarına kadar devam etti. Kayserili hemşehrilerimin attığı taşlar ve Sivaslı kardeşlerimin gelen taşları iadesi son haddini buldu.

EMNİYET ACİZ

Emniyet acizdi. Emniyet seyirci kalıyordu. Emniyet taş atanları sözle iknaya çalışıyor. Yakaladığı mütecavizleri götürmüyor-

lardı. Bu hal Kayserilileri şımarttı. Tel örgüleri aşarak sahanın içerisine doldular. Buna emniyet müdahale etmiyor, iki manga askerle Sivaslıları kuşatmağa devam ediyorlardı.

ÖLÜM KUYUSU VE TAŞ YAĞMURU

Kapı kapatılarak Sivaslıların bulunduğu türibin adeta ölüm kuyusu haline getirilmişti.

Sivaslı yiğidoların durumu çok feci idi. Bir yanda yüksek duvar üç yandan taş yağmuru ve diğer yandan kapı üzerlerine kapatılmıştı. Sivas'lıların tel örgüye hücumunu emniyet ve iki manga asker önlüyor ve çıkış koridoruna sığınmalarını temin ediyorlardı.

Açıkta kalanlar taş yağmuru altında ölmemeleri için duvarlardan atlıyor bir kısmında ceketlerle başlarını korumaya çalışıyorlardı. Durum kelimenin tam manasıyla feci ve korkunçtu. Nihayet açıkta kalan Sivaslılarla Kayserililer kucak kucağa geldiler. Sivaslı yiğidolar Kayserili gaddarların karşısında boş ve ümitsiz çırpınıyorlardı. Zira zalim hemşehrilerimizin bıçakları, şişleri, değnekleri ve taşları konuşuyordu. Hal böyle iken Sivaslı yiğidoların bastırdıkları görülüyordu. Ama zaman zaman yandım anam inilteri ile körpe ve yağız yiğidolar kana bulanarak yere yığılıyordu.

Bu mektubu niçin yazdım

Kayseri ve Sivas olaylarını çok kalemden okudum. Bir kaç tanesi müstesna diğerleri hep tek taraf tutarak hilafı hakikat yazmışlardır.

Kayseri ve Sivas olaylarının içinde yaşamış bir spor sever olarak ve daima hakikatı şiar edinmiş bir Kayseri'li vatandaş olarak umumi efkâra doğruyu kaykırmak istiyorum.

Biz Kayserililer suçluyuz ve haksızız. Aynı zamanda da olaylardan haklı çıkmasını bildik. Sivasın da kendimizle beraber suçlu olarak tanınmasını ve cezalandırılmasını becerdik.

İçerisinde bulunduğumuz toplumun hakikati bilmesinde fayda vardır. Bu yazımızda gadre uğrayan komşu şehrin yiğidolarının içinde bulundukları haksızlıkların yarın başka bir

şehir hakkında da yapılacağı muhakkaktır. Arzum ilgililerin Kayseride her misafir takıma reva görülen bu taşlama, yaralama ve öldürme ve üste çıkmalara karşı uyanık olmasını ve faillerinin muhakkak yakalanarak cezalanmasını temin içindir.

Lütfen Kayseri Sivas olayını bir de Kayserili bir vatandaşın kaleminden okuyun ve hilafı hakikat yazan kalemler kırılsın deyin.

(Bu mektup, dili ve olayları yansıtma biçimi bir Kayserili tarafından gönderildiğine dair kuşku uyandırmaktadır. Basının ilk günlerde gösterdiği tepkiye bakıldığında mektubun iki şehir basını arasındaki atışmanın bir ürünü olması daha kuvvetli bir ihtimaldir. Özellikle son bölümdeki şiş, bıçak, ölüm kısmı kuşkuyu arttırmakta. Zira bu yazı çıkana kadar otopsi raporları açıklanmış ve Kayseri'de bu tür ölümlerin olmadığı ortaya çıkmıştı.)

* * *

***Tercüman* gazetesini halk protesto etti**

Kadircan Kaflı'nın olayları tahrik ettiği ileri sürüldü

* * *

Vurduğun kim?

Vurduğun kim oy gaddar kırılsın elin
Bekliyor onu Sivasta taze bi gelin
Senin de dökülsün yaprağın kurusun gülün
Yüz karası oldu Kayseri bütün Türklüğün

* * *

Sivasspor Trabzondan dün döndü

Binlerce Trabzonlu S.Sporu sevgi gösterileriyle karşıladılar

Trabzonspor idarecileri şehitlerimize mevlit okuttular.

Şöyle ki daha Trabzonda yedi kilometre mesafede binlerce Trabzonlu Sivassporluları ellerinde çiçeklerle ve sevgi gösterileri arasındaki alkışlariyle karşılamışlardır.

Sivassporlular kara formalarla başları önde aheste aheste sahaya çıkarken türibinler alkıştan yıkılıyordu adeta. Seremoniden sonra Siyahları çıkaran Sivassporlular kırmızı beyaz formalarını giyerek maça başladı.

4 Ekim

Sivasspor Futbolcuları Sakal Grevi Yapıyor

Sivasspor Futbolcuları Sakal Grevi Yapıyor

Sivaspor'lu futbolcular federasyonun Sivas aleyhine verdiği kararın kaldırılması için sakal grevine başlamışlardır

Sivasspor futbolcuları başta Antrenör oyuncu Hilmi Kiremitçi ile sakal uzatıp greve başlamışlardır Bu konuda konuştuğumuz antrenör Kiremitçi: «Futbol Fedlrasyonunun Sivas aleyhine verdiği kararı kaldırıncaya kadar» sakal kesmeyeceğini söylemiştir.

Bu ara gözümüze bazı Sivas'lı futbolcular ilişti şöyleki: Sivasspor pansiyonunda yatan bütün futbolcular sakal grevi yaparken dışarıda kalan futbolcuların «sinekaydı» traşlı oldukları gözden kaçmadı Bu futbolculara eğer antrenörleri bu konuda bir şey söylemedi ise bu hareketleri normal yok söyledi de futbolcular bu işi benimsemedi iseler Sivaslı hem de öp öz Sivas'lı olduklarını unutmasınlar

Haber, *4 Ekim 1967*.

Sivassporlu futbolcular federasyonun Sivas aleyhine verdiği kararın kaldırılması için sakal grevine başlamışlardır.

Sivasspor futbolcuları başta Antrenör oyuncu Hilmi Kiremitçi ile sakal uzatıp greve başlamışlardır. Bu konuda konuştuğumuz antrenör Kiremitçi, "Futbol Federasyonunun Sivas aleyhine verdiği kararı kaldırıncaya kadar" sakal kesmeyeceğini söylemiştir.

Bu ara gözümüze bazı Sivas'lı futbolcular ilişti şöyleki; Sivasspor pansiyonunda yatan bütün futbolcular sakal grevi yaparken dışarıda kalan futbolcuların sinekkaydı tıraşlı oldukları gözlerden kaçmadı.

Bu futbolculara eğer antrenörleri bu konuda bir şey söylemedi ise bu hareketleri normal yok söyledi de futbolcular bu işi benimsemediyseler, Sivaslı hem de öp öz Sivas'lı olduklarını unutmasınlar.

12 Ekim

Ecevit Sivas halkına bir mesaj yayınladı

Aziz Sivaslılar
Sivası bu ziyaretim vesilesi ile sizlere, büyük acınız dolayısı ile baş sağlığı dilerim.

Başta genel başkanımız sayın İsmet İnönü olmak üzere CH Partisi yöneticileri olarak hepimiz değerli evlatlarımızın can kaybı karşısındaki acımızı yüreklerimizde duyduk ve paylaştık.

Allahtan onlara rahmet diler, sizlere tahammül gücü dilerim bütün milletimize barış kardeşlik ve birlik dilerim.

Sayın Sivas halkına derin saygılarımı sunarım.

CHP Genel Sekreteri
Bülent Ecevit

14 Ekim

Kayseri Kapının adı değiştirildi
Belediye Meclisi Kayseri seyircileri için kitabe yazdıracak

Belediye Meclisi Başkanlığından

6 Ekim 1967 günü saat 14.30'da mutat toplantısını yapan Belediye Meclisi verilen bir takriri gündemine alarak aşağıdaki hususları karara bağlamıştır.

1- Şehrimizin Kayserikapı adını taşıyan mahalle isminin şehrimize büyük hizmetleri bulunan eski Valilerinden Halil Rıfat Paşa'ya izafeten, Halil Rıfat Paşa mahallesi olarak değiştirilmesine,

2- 17 Eylül Olaylarında vefat eden rahmetli hemşehrilerimizin Abdulvahabi Gazi'de bir arada bulunan istirahatgahının etrafının çevrilmesi, mezarlarının yapılması ve bir kitabe dikilmesine,

3- Geçen 17 Eylül 1967 Pazar günü Sivas tarihinde şehrimiz için bir kara gün olarak kabul edilmesine karar verilmiştir.

Durum, karar gereğince sayın halkımıza duyurulur.

Kayseri Kapının Adı Değiştirildi

Belediye Meclisi kayseri seyircileri için kitabe yazdıracak

Şehirden (HABER)

Şehrimiz belediye meclisi evvelki gün yaptığı toplantıda Kayseri olayları ile orada şehit olanların bir takrir üzerine durumlarını görüşerek kararlar almıştır.

Toplantıda verilen bir takrir üzerine «Kayserikapı» mahallesinin adı değiştirilmiştir. Kayserikapı mahallesinin adı Sivas'a geçmiş yıllarda çok hizmet eden Valilerden Halil Rıfat Paşa olarak değiştirilmiştir.

Diğer taraftan belediye meclisi Kayseri olaylarında ölen şehitlerin mezarlarının yaptırılarak buraya bir kitabe yazılmasını kararlaştırmış ve 17 Eylül'ü Sivas tarihinde kara bir gün olarak ilan etmiştir. Belediye meclisinin aldığı karar aşağıdadır.

Ahmet Durakoğlu

Belediye Meclisi Başkanlığından

6/Ekim/1967 günü saat 14,30 da mutat toplantısını yapan Belediye Meclisi verilen bir takriri gündemine alarak aşağıdaki hususları karara bağlamıştır.

1 — Şehrimizin Kayserikapı adını taşıyan mahallesinin; şehrimize büyük hizmetleri bulunan eski Valilerinden Halil Rıfat Paşa'ya izafeten, Halil Rıfat Paşa mahallesi olarak değiştirilmesine,

2 — 17 Eylül Olaylarında vefat eden rahmetli hemşehrilerimizin Abdulvahabi Gazi'de bir arada bulunan istirahatgahının etrafının çevrilmesi, mezarlarının yapılması ve bir kitabe dikilmesine,

3 — Geçen 17 Eylül 1967 Pazar gününün Sivas tarihinde şehrimiz için bir kara gün olarak kabul edilmesine karar verilmiştir.

Durum, karar gereğince sayın halkımıza duyurulur.

Haber, *14 Ekim 1967.*

* * *

Futbol Federasyonunun kararı ile mahalli lig maçları seyircisiz oynatılacak

Bugün ve yarın şehir stadyumunda yapılacak mahalli lig maçları seyircisiz oynanacak.

25 Ekim

Emniyet Müdürü Koray gazetemize açıklama yaptı

Kayseri olaylarını tahrik edenler polisten müsamaha görmeyecek. Olaylara adı karışan 105 kişi yakalandı, 14'ü tevkif edildi.

* * *

Örnek bir hareket

SivasSpor DMY İşçileri Sendika seçiminde 2000 lira bağışlandı

KAYSERİ *ÜLKER* GAZETESİ

18 Eylül

Kayserispor-Sivas maçında kanlı olaylar cereyan etti
40 ölü, 60 yaralı var

Paniğe kapılan Sivaslı seyirciler açık turibin kapısında birbirlerine girdi

Kayserispor ile Sivas takımları arasında dün şehir stadında oynanan ikinci Türkiye Ligi maçında müessif olaylar cereyan etmiş Türk ve Dünya futbol tarihinde ilk defa 39 kişi ölmüş, 52 kişi yaralanmıştır.

Müessif olaylar genellikle Sivas'tan Kayseri'ye gelen 6 bine yakın seyircinin aşırı taşkınlığı ve işi çığırından çıkarması yüzünden meydana gelmiş bunun neticesi olarak yine Sivas'lı seyirciler arasında doğan panik insan kaybının bu kadar yüksek olmasına yol açmıştır.

NORMAL ŞARTLAR

Lütfi Kuşdemir, Hamdi Turlan ve Nuh Kılıç hakem ve her iki takımın normal ölçüler içerisinde çıktığı sahada Kayserispor'un 20. dakikada ve K.Oktay vasıtasiyle attığı golü hazmedemeyen Sivassporlu taraftarlar Kapalı Spor salonu yanındaki ve kale arkasındaki ekserisi çocuk olan Kayserispor taraftarlarını taş yağmuruna tutmuşlardır. Kese kâğıtları içerisinde ve ceplerinde stada soktukları taşları sonra Kayserili seyircilerin üzerine yağdırıp, bu arada polis barikatlarını yaran, hatta Emniyet Müdürü ile Spor Bölge Müdürlüğünü bile yaralayan Sivaslı taraftarları zaptetmek bir türlü mümkün olmamıştır. Kale arkasındaki Kayseri'li seyirciler yatıştırıldığı halde Sivaslıların taş yağmuru devam etmiş, bu arada Sivas'lıların attığı taşları toplayan Kayserispor taraftarları da mukabil atışa başlamışlardır. İşte olanlar da bu sıradan olmuş Stadı terketmek isteyen Sivas'lılar arasında panik başlamıştır. Hep birlikte kapılara hücum eden Sivas'lılar birbirlerini tepeleyerek geçmek is-

ÜLKER

GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE

KAYSERİ

PAZARTESİ 18 Eylül 1967

KAYSERİSPOR - SİVAS MAÇINDA KANLI OLAYLAR CEREYAN ETTİ

40 ÖLÜ, 60 YARALI VAR

Paniğe kapılan Sivaslı seyirciler açık turibin kapısında birbirlerine girdi

MÜESSİF OLAYLAR ÜZERİNE

İçişleri Bakanı Sükan ile Sağlık Bakanı Özkan dün gece şehrimize geldi

Demirel'in de bu gece geleceği söyleniyor

Orta dereceli Okullar gelecek hafta açılıyor

Son savaşta Araplar 430, İsrail ise 40 uçak kaybetti

Tıpta yenilik

Mıknatıslı sargı...

Vali Üner dün Ağırnas'ta inceleme yaptı

ŞÜKRAN DORUK

KAYSERİ TIP FAKÜLTESİNE 50 ÖĞRENCİ ALINACAK

Fakülte gelecek yıl Ankara'da öğretime başlıyor

Dün 9 mahalle ve 8 köyde muhtar seçimi yapıldı

Konaklar köyünde seçim atmosferi zaman zaman elektriklenme istidadı gösterdi

Devriye gezen polis külliyetli miktarda kaçak eşya yakaladı

MEKSİKA OLİMPİYADLARI

washington'un LSD Kraliçesi tevkif edildi

WASHINGTON

Ülker, *18 Eylül 1967.*

temişler altta kalan bir çoğu da bu sırada sıkışmak, bunalmak suretiyle ölmüştür. Karşılıklı taş yağmurunun devam ettiği ve ilk ölü haberlerinin yayıldığı sırada maç devam etmiş ve olaylar bütün golün atıldığı 20. dakikadan sonra 25. dakikada sürekli olarak devam etmiştir.

Sivaslı'ların oturduğu açık Türbin ile Kayseri'li seyircilerin oturduğu kale arkasındaki olaylar diğer türibinlerde sirayet etmiş Sivaslı'ların hem saha dışından hem de içinde attığı taşlardan korunmak isteyen Kale arkasındaki seyirciler de tel örgü barikatlar üzerine süklüm süklüm dökülmeğe başlamışlardır.

Bu arada dört Kayseri'linin ezilmek ya da havasız kalmak suretiyle öldüğü tespit edilmiştir. Polis ve jandarma birliklerinin zamanında tedbir alamaması, üstelik olayları önlemekte yetersiz kalışı olayların kısa zamanda gelişmesine yol açmış, canını zor kurtaran Sivas'lılarla Kayseri'liler dışarıda da ikinci bir taş muharebesine başlamışlardır.

Kendi arabalarını şehir dışına parkeden Sivas'lıların Kayseri'ye ait 100'e yakın otomobilinde camlarını kırıp çeşitli yerlerinde hasar meydana getirmişlerdir.

Geç vakitlere kadar devam eden olaylar bür türlü durulmak bilmemiş askeri vasıtalarla, sağlık kuruluşlarına ait ambulanslar ve hususi otomobiller hastanelere durmadan yaralı ve ölü taşımışlardır.

Gece saat 24'e kadar 39 ölüden sadece 24'ünün hüviyeti tespit edilebilmiştir. 52 yaralıdan 6'sının durumu endişe vericidir.

* * *

Müessif olaylar üzerine İçişleri Bakanı Sükan ile Sağlık Bakanı Özkan dün gece şehrimize geldi

Demirel'in de bu gece geleceği söyleniyor.

19 Eylül

Ölü sayısı 40'a yükseldi

Komadaki 6 kişinin durumu endişe verici-yaralılardan çoğu taburcu edildi Kayseri ile Sivas arasındaki husumetin kökü bir yıl öncesine dayanıyor.

Kayseri ile Sivaslılar arasında cereyan eden hadiseli maçların tarihi bu senenin 1 Nisan gününe kadar gitmektedir. Bu tarihte iki şehir takımı arasında Sivas'ta iddialı bir maç oynanmış çıkan hadiselerde iki taraftan da yaralananlar olmuştu. Kanlı maçtan iki gün önce taksi, otobüs, minübüs ve trenle akın akın Kayseri'ye gelen 5-6 bin civarındaki Sivas'lı Pazar sabahı davullu zurnalı konvoylar halinde şehri dolaşmış, büyük gösteriler yapılmış ilgilileri de "uyanın beyler" diye adeta ikaz etmişlerdir. Fakat buna rağmen 25-30 bin seyircinin toplandığı şehir stadında hiç bir olağanüstü tedbirin alınmadığı dikkati çekmiştir.

İki Anadolu şehrini birbirine düşman eden hadisenin nasıl çıktığı kesin olarak anlaşılamamıştır. Kayseri halkı suçu Sivas'lılara yüklerken Sivas'lılar "Ermeniler bu kadar barbarlık yapmadı" demektedirler.

Ancak yürütülen tahkikatta açık turibinlerin sağ tarafına toplanmış tahminen 5 bin kişilik Sivas'lı seyircilerin ilk gol atıldıktan sonra Kayseri'lilerce taş attıkları görülmüştür.

* * *

Ölenlerden 7'si Kayserili

Henüz kesin olarak bilinmemekle beraber evvelki günkü korkunç olaylar sırasında ölen 40 kişiden yedisinin Kayserili olduğu bildirilmiştir. İkisi çocuk yaşta olan Kayseri'li seyircilerin hüviyetleri de kesin olarak belli olmamıştır.

* * *

ÜLKER
GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE
19 Eylül 1967

ÖLÜ SAYISI 40'A YÜKSELDİ

Komadaki 6 kişinin durumu endişe verici-yaralılardan çoğu taburcu edildi

Kayseri ile Sivas arasındaki husümetin kökü bir yıl öncesine dayanıyor

Ölenlerden 9 kişinin daha hüviyeti dün belli oldu

Adli Tıpdan üç kişilik bir heyet geldi

Ölenlerden 7 si Kayserili

Cumhurbaşkanı Sunay başsağlığı diledi

Olayların tek sorumlusu Kayseri valisi Üner'dir

Sivas CHP. Milletvekili Palaoğlu bu şekilde konuştu

Ankara'dan istenen toplum polisi dün Sivas'a gitti

Maçta ölen 40 kişiden 33 nün tam listesi

ADLİ TIP'TAN

Sivas'ta güvenlik tedbirleri alındı

Olayların çıkmasına sebep olan golün kahramanı konuştu

OKTAY "AYAĞIM KIRILSA DA O GOLÜ ATMASAYDIM,, DİYOR

Mahalli kısmi seçimlerin sonuçları bugün belli olacak

Valinin spor olaylarına önem vermediği ve Kanaktarın yolu ile uğraştığı iddia ediliyor

Dün vilayette önemli bir toplantı yapıldı

İçişleri Bakanı Sükan toplantıdan sonra bir demeç verdi

SÜKAN'IN MESAJI

Ülker, *19 Eylül 1967.*

Ankara'dan istenen toplum polisi dün Sivas'a gitti

Ankara'dan şehrimize gelen ve 63 kişiden müteşekkil Toplum Polisi, Sivas'tan gelen haberlerin endişe verici bir havaya bürünmesi üzerine dün öğleden sonra Sivas'a hareket etmiştir.

* * *

Cumhurbaşkanı Sunay başsağlığı diledi

"Kayserispor-Sivasspor futbol takımları arasındaki müsabaka esnasında vaki olan müessif hadiseyi ve neticeleri öğrenmekle son derece müteessir oldum. Ölenlere rahmet, yaralılara acil şifalar niyaz eder, hepsinin elemli ailelerine ve milletimize başsağlığı dilerim.

Bu büyük acının karşılıklı anlayış ve iyi niyetle en kısa zamanda giderilmesi için Kayseri'li ve Sivas'lı vatandaşlarıma sükunet tavsiye eder, mülki ve askeri müesseselerimizin ihtiyaç duyulan hizmetlere katılmaları ve gereken resmi ve özel bütün teşekküllerin birbirlerine en iyi şekilde yardımcı olmalarını ve hükümetçe gerekli tahkikat ve takibatın süratle yapılmasını rica ederim."

20 Eylül

Adli Tıp Heyeti dün kararını açıkladı
Ezilmek suretiyle öldüler

Maçta ölenlerin cesetlerinde bıçak, tabanca ve darp izine rastlanmadı.

* * *

Maçta ölen Kayserili gençlerin cenazesi dün törenle kaldırıldı

Pazar günkü kanlı maçta ezilmek suretiyle ölen Ahmet Sat ve Ata Mahmutoğlu adlı Kayseri'li gençlerin cenazesi bugün burada yapılan hazin bir törenle kaldırılarak toprağa verilmiştir.

ÜLKER

GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE

20 Eylül 1967

Adli Tıp Heyeti dün kararını açıkladı

EZİLMEK SURETİYLE ÖLDÜLER

Maçta ölen Kayserili gençlerin cenazesi dün törenle kaldırıldı

36 saat komada kalan beş yaralının durumu düzeliyor

Maçta ölenlerin cesetlerinde bıçak, tabanca ve darp izine rastlanmadı

Vali Nazım Üner «Biz görevimizi yaptık» dedi

MÜLKİYE MÜFETTİŞLERİ DÜN VALİ ÜNERİN DE İFADESİNİ ALDILAR

Üç evli bir koca iki karısını bıçakladı. Yaralı kadınlardan birisi öldü

Sivas'ta oturan Kayserililerin can ve malları korunacak

Ankaradan gelen 63 polis Sivasa gönderildi

Kayseri Fuarı on gün süre ile ertelendi

Muhtarlık ara seçimleri sonuçlandı

19 muhtarlıktan 18 ini AP. ve birisinide GP. adayı kazandı

Ülker, *20 Eylül 1967.*

Futbol maçı seyretmek uğruna hayatlarını kaybeden Ahmet Sat ve Ata Mahmutoğlu'nun cenaze törenine çeşitli kuruluşlarla spor teşekkülleri temsilcilerinin göndermiş olduğu çelenklerin çokluğu dikkati çekmiştir.

* * *

Vali Nazım Üner Biz görevimizi yaptık" dedi

Mülkiye müfettişleri dün vali Üner'in de ifadesini aldılar

Pazar günkü maçta gerekli tedbirleri almadığı ileri sürülen Kayseri Valisi Nazım Üner, bugün verdiği beyanatta "vicdanen müsterihim, biz görevimizi yaptık" demiştir.

Üner, pazar günkü maçta gerekli bütün tedbirlerin alınması için Emniyet Müdürü Şerafettin Gökçeören'i vazifelendirdiğini de ifade ederek, sözlerine şöyle devam etmiştir: "Maçtan bir gün evvel senatör Rıfat Ölçten benden tedbir alınmasını istedi. Bunun üzerine Emniyet Müdürü ile gerekli tedbirleri aldık ve Doğu Menzil Komutanlığı nöbetçi amirine de bir olay vukuunda bize yardımcı olmalarını bilgilendirdim. Kulüplerden taşkınlık yapmamalarını da istedim. Kayserispor ve Sivasspor seyircileri tribünlerde ayrı ayrı yerlere oturtulacak ve aralarına da polis barikatı konulacaktı. Ayrıca herkes sahaya girerken aranacak içkili olanlar içeri sokulmıyacaktı."

Nazım Üner, kendisinin maça gitmediğini, zira bir olay vukuunda taraf tuttuğu iddiası ile itham edileceğini de sözlerine eklemiş ve "maçı dışardan takip ediyordum. Hadise patlak verdiği anda Doğu Menzil Komutanlığından yardım istedim" demiştir.

* * *

Sivas'ta oturan Kayserililerin can ve malları korunacak

Ankaradan gelen 63 polis Sivasa gönderildi.

21 Eylül

Sami Turan kanlı spor olaylarında Valiyi suçluyor
Turan: Maddi manevi tazminatı Vali Nazım Üner ödemelidir

İki gün önce şehrimize gelen GP senatörü Dr. Sami Turan, dün basına yazılı bir demeç vermiştir.

* * *

Nezarete alınanlar serbest bırakıldı

* * *

Kayseri Valisi Nazım Üner'in merkeze alınması kesinleşti

* * *

Kayserisporlu futbolculara bir hafta izin verildi

40 kişinin ölümü çok sayıda insanın yaralanması ile sonuçlanan kanlı maçtan sonra bir otelde muhafaza altına alınan Kayserispor'lu futbolculara bir hafta izin verilmiştir.

Sağaçık oyuncusu Niyazi Kayseri'de kalmış, diğer oyuncular ise transfer edildikleri bölgelerdeki ailelerinin yanlarına gitmişlerdir.

Diğer taraftan kanlı olaylarla sonuçlanan maçla ilgili olarak Kayserispor Kulübü Başkanı Rıfat Gönen'in de ifadesi alınmıştır. Rıfat Gönen bu ifadesinde maçın cereyan şeklinin kanlı olaylara zemin hazırlayan nedenlerin nasıl yaratıldığını anlatmıştır.

* * *

Bakanlar Kurulunun tehir kararı üzerine

2'NCİ LİG KULÜPLERİ ÜZGÜN

Bakanlar Kurulu'nun önceki gün aldığı 2'nci Türkiye Ligi'nin belirsiz bir süre için tehiri kararı, çeşitli yankılara sebep olmuş, umumiyetle 2'nci lig kulüpleri tarafından üzüntü ve şaşkınlıkla karşılanmıştır.

22 Eylül

Vali Üner ile Emniyet Müdürü Merkeze alındı

* * *

Kayseri'de güvenlik tedbirleri alındı

Ankara'dan yeniden toplum polisi geldi.

Sivas'taki yağma ve tahrip olaylarından sonra Kayseri'li ailelerin çeşitli güçlüklerle buraya nakledilmeleri şehirde kısmi şekilde gerginlik doğmasına yol açmıştır. Bir yandan Sivas'ta meydana gelen olaylar endişe ile takip edilirken diğer yandan da bazı Sivas'lıların üçer beşer kişilik gruplar halinde evleri basacakları haberleri yayılmıştır. İhbar mahiyetindeki bu söylentileri değerlendiren şehrimizdeki Emniyet yetkililerince gerekli tedbirler alınmış bu arada Ankara'dan Toplum polisi istenmiştir.

* * *

Sivaslı son yaralılar da hastaneden götürüldü

23 Eylül

Sivaslı kız öğrenciler başka yere nakalediliyor

Eski Vali Nazım Üner gerekirse mahkemeye verilecek
Genel Kurmay Başkanlığıda tahkikat yaptırıyor

Kayseri Kız İlköğretmen okulunda okuyan 209 kız öğrencisinin başka bölgelerdeki öğretmen okullarına, 136 öğrencinin de Yozgat Öğretmen okulunda imtihana girmelerine karar verilmiştir. Gerek imtihana girecek, gerekse başka okullara verilecek kız öğrencilerin nakledilmelerine dünden itibaren ilgililerce başlanmış bulunmaktadır.

Bu arada Sivas'taki çeşitli okullarda okuyan Kayseri'li öğrencilerle ilgili olarak Milli Eğitim Müdürü Nahit Dinçer bir açıklama yapmıştır. Açıklamaya göre Sivas Öğretmen Okulu

Sahibi MEHMET ULAYTIN
Yazı İşleri Müdürü MAHMUT SABAH

ÜLKER

GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE

KAYSERİ

22 Eylül 1967

Vali Üner ile Emniyet Müdürü Merkeze alındı

Geçici Kayseri Valiliğine Malatya Valisi Aydos getirildi

Geçici Emniyet Müdürleride göreve başladı

Kayseri'de güvenlik tedbirleri alındı

ANKARA'DAN YENİDEN TOPLUM POLİSİ GELDİ

Şehrimizde 600 yataklı talebe yurdu yapılıyor

Kavakyazısına yapılacak yurd 1 milyon 200 bin liraya ihale edilecek

Genç bir kadın intihar ederek canına kıydı

Sivaslı son yaralılarda hastaneden götürüldü

ERKEK HASMINI BIÇAKLAYAN BİR KADIN TEVKİF EDİLDİ

Yüreğil köyünde muhtar seçimi yapılamadı

Kayserili Avukatlar Sivas'a gidemiyor

PERDE ARKASI :

200 yataklı Develi talebe yurdu açılıyor

Cemal Ercis'in 1 milyon 500 bin liraya yaptırdığı yurtta köy çocukları kalacak

Entegrasyon çalışmaları ilerliyor

Personel kanunu tadil tasarısı hazırlandı

Seyfi Öztürk çıkacak kanun hiçbir zaman zam kanunu olarak düşünülmemiştir Adama iş değil, işe adam zihniyeti hâkim olacak

Ülker, 22 Eylül 1967

imtihanını kazanıp seçme imtihanı için Sivas'a gitmesi gereken Kayseri'li öğrenciler Tokat İlköğretmen okulunda imtihana gireceklerdir.

Sivas İlköğretmen Okulu ara sınıfında bulunan Kayseri'li öğrenciler yeni bir emre kadar bulundukları yerde kalacak, Sivas'taki okullarına gitmiyeceklerdir.

* * *

Sivas'taki Kayserili memurlar başka yere tayin istiyor

* * *

Kayserisporlu futbolcular bu hafta gelecek

25 Eylül

İtalyan televizyoncular şehrimize geldiler

Dört kişilik ekib bir gol için 40 kişinin öleceğini hayallerine bile getirmediklerini açıkladılar

17 Eylül 1967 günü Kayseri stadında vukua gelen üzücü olayların etkisi bütün Dünya halk efkarını hayrete düşürmektedir. Olayların yankıları ve nedenlerini tespit amaciyle şehrimize gelen Alman gazetecilerden sonra Cumartesi günü İtalyan televizyonu görevlilerinden Valexitini, Trascotti, Tassoni ve Dentice'den müteşekkil dört kişilik bir heyet şehrimize gelerek çeşitli teşekküller ve kişilerle temaslarda bulunmuş, konuşmaları televizyon teypine ve televizyon renkli filmine almışlardır.

Kayseri stadının korkunç manzarasını görünce heyecana kapılan televizyon ekibi elemanları bir maç için bu kadar korkunç olayların nasıl vukua gelebileceğini merak ettiklerini heyecanla dile getirmiş ve bunun nedenleri üzerinde ısrarla durmuşlardır.

* * *

Sivaslı bir genç ortalarda yok

Pazar günkü Sivas kafilesi ile birlikte seyreden Mete Çini adında 20 yaşlarındaki bir genç bugüne kadar ortalarda gözükmemiştir.

26 Eylül

Kanlı maçla ilgili olarak gazeteciler de ifade verdi

Geçen hafta şehir stadında meydana gelen kanlı maçla ilgili olarak çeşitli görgü tanıklarının ifadesi alınmaktadır. İfade almakla görevlendirilen üç savcı yardımcısı bugüne kadar 200'ün üstündeki görgü şahidinin ifadesine başvurmuşlardır.

* * *

Sivas'tan don gömlekle kaçanlara 10'ar bin lira yardım yapılacak

Kayseri Ticaret ve Sanayi Odaları, Sivas'ta meydana gelen tecavüz ve yağma olaylarından canlarını zor kurtararak sadece don ve gömlekleri ile Kayseri'ye kaçabilen 38 Kayseri'liye 10-100 biner lira yardım yapmağa karar vermiştir.

* * *

Amerikalı gezi yazarları şehrimize de gelecekler

Halen İstanbulda bulunan Amerikalı 265 gezi yazarının Anadolu şehirlerinde yapacakları gezi sırasında şehrimize de gelmeleri beklenmektedir.

12. toplantılarını İstanbul'da yapan Amerikalı yazarların şehrimizin tabii ve sun'i güzellikleriyle tarihî eserlerini inceleyecekleri ve bu arada son Kayseri olaylarıyla ilgili röportajlar hazırlayacakları haber alınmıştır.

* * *

Kayserispor bugün çalışmalara başlıyor

ÜLKER
GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE
26 Eylül 1967

Okullarda müfredat programında Değişecek

Ertem, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için çalışma yapıldığını açıkladı

Orta dereceli okullar açıldı

Kanlı maçla ilgili olarak gazeteciler de ifade verdi

Yahyalı cezaevinden 1 tutuklu kaçtı

Bölge Müdürleri toplantısına Gönen ve Kamaşak katıldı

İkinci Ligin kader toplantısında alınan kararlar açıklandı

Kayserispor bu gün çalışmalara başlıyor

Amerikalı gezi yazarları şehrimize de gelecekler

ERKİLET BELEDİYE SEÇİMİNİ AP. ADAYLARI KAZANDI

12 sandalyadan ikisini de CHP. aldı

Bir çoban bıçaklanarak öldürüldü

Sivas'tan don gömlekle kaçanlara 10 ar bin lira yardım yapılacak

Kayseri fuarı 5 Ekimde açılacak

TEŞEKKÜR

REMZİ MAHMUTOĞLU
Kayseri Şeker Fabrikası A. Ş.

Ülker, 26 Eylül 1967.

27 Eylül

Ticaret Odası Başkanı İki Şehir arasında dostluk istiyor
Kaşıkçı: "Husumet ancak düşmanlarımızı memnun eder"

* * *

Gemerek'teki Madenciler işlerini terk etti

* * *

Ankarada federasyon toplantılarına katılan
Gönen: Ankara'dan iyimser döndüm, dedi

Kayserispor bu hafta Giresun'a hareket edecek. Kayserispor Başkanı Rıfat Gönen'in verdiği bilgiye göre spor ahlakı ve halkla idarecilerin eğitilip tenvir edilmesi hususunda da önemli görüşler ileri sürülmüş ve bunlar dört madde üzerinde sıralanarak gereğinin şart olduğu belirtilmiştir. Bu maddeleri de şöyle sıralamak mümkündür:

1- Sporcu ve halkın gerek spor kaideleri gerekse ahlak yönünden eğitilmesi, seyirciye stad ve spor bilgisi verilmesi.

2- Bölge personeli, hakem ve diğer çeşitli idarecilerin liyakatli hale getirilmesi, halk psikolojisi konusunda tenvir edilmesi. Halkın bu kimselerin görevleri konusunda aydınlatılması.

3- Müsabaka yapılacak sahada güvenlik tedbirleri alınması. Amigoların saha içerisine alınmaması, müsabık takımların birlikte sahaya çıkıp, maç bitiminde birbirlerine buketler vermesi, maç sonunda halkı birlikte selamlaması.

4- Saha emniyetinin asayiş kuvvetlerince sağlanması. Gösterilen sahada maçın önceden oynanıp oynanmayacağının tespiti.

Rıfat Gönen'in verdiği bilgiye göre bütün bunlardan ayrı olarak bir kulübün antrenör ve idarecileri de maçtan önce tahrik edici herhangi bir beyanet veremeyeceklerdir.

28 Eylül

Kayseri-Sivas yolu trafiğe açıldı

Olağanüstü tedbirler kademe kademe kalkacak
Kayseri'de her şey artık normale döndü
100 kişi tanık, 30 kişi sanık olarak ifade verdi

Dün bir basın toplantısı yapan Vali Aydos, "Bizleri üzen tek şey yetkili ve yetkisiz bazı şahısların Kayseri aleyhindeki beyanlarıdır" dedi.

* * *

Kayseri'den Sivas'a vasıtalar gidemiyor

Sivas'tan yolcu otobüsleri ile diğer vasıtalar rahatlıkla gelmeğe başladı

Kanlı maçtan sonra muhtemel olaylar dikkate alınarak on gün kadar trafiğe kapatılmış olan Kayseri-Sivas yolu dün sabah saat 6'dan itibaren trafiğe açılmıştır.

Yolun açılması münasebetiyle Sivas'a ait yolcu otobüsleri ile diğer motorlu nakil vasıtaları dün şehrimize gelmişlerdir. Kanlı olaylardan sonra Kayseri'ye gelen ilk yolcu otobüslerini Kayseri-Sivas hududunda Emniyet Müdürü karşılamış, yolcularla teker teker görüşerek, Kayseri'de çekinilecek hiç bir şey olmadığını, zira Kayseri'lilerin kardeşlik duyguları içinde olduğunu belirtmiştir.

Öte yandan Kayseri'lilerin de Sivas'a rahatlıkla gidebilmelerinin temini için Sivas Valiliğine durum intikal ettirilmiştir.

* * *

Kayseri'deki Sivaslı öğrenciler hiç bir yere nakledilmiyor

ÜLKER

GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE

28 Eylül 1967

OLAĞANÜSTÜ TEDBİRLER KADEME KADEME KALKACAK

KAYSERİ'DE HER ŞEY ARTIK NORMALE DÖNDÜ

100 KİŞİ TANIK, 30 KİŞİ SANIK OLARAK İFADE VERDİ

KAYSERİ - SİVAS YOLU TRAFİGE AÇILDI

Dün bir basın toplantısı yapan Vali Aydos, "Bizleri üzen tek şey yetkili ve yetkisiz bazı şahısların Kayseri aleyhindeki beyanlarıdır,, dedi

Vilâyet'te bir basın bürosu kurulacak

Kayseri'den Sivas'a vasıtalar gidemiyor

Sivas'tan yolcu otobüsleri ile diğer vasıtalar rahatlıkla gelmeğe başladı

Yeniden 24 ehliyetsiz şoför yakalandı

Kayseri'deki Sivaslı öğrenciler hiç bir yere nakledilmiyor

Kayserispor'lu Futbolcular Vali Aydos'u ziyaret etti

Futbolcular 20 kişilik kafile halinde bugün Giresun'a hareket edecekler

İnek hırsızlığı bu yılda başladı

Kinci kardeşler komşu evine tecavüz ettiler

Hırsızlarını yenemiyen müteca-vizler ev sahibini yaraladılar

Üç kâğıt açan bir dolandırıcı yakalandı

Ülker, *28 Eylül 1967.*

29 Eylül

Vali Aydos Açıklama yaptı

Sivas'la normal ticari münasebet devam ediyor

Kanlı maç olayından sonra bir kısım Sivas'lı iş adamları ile Sivas Çimento fabrikasının Kayseri ile ilgisini kesip borçlu Sivas'lıların Kayseri'li iş adamlarına borçlarını ödemediklerini Çimento Fabrikasının da Kayseri'ye Çimento vermediği şeklindeki haberler üzerine Vali Ali Rıza Aydos dün bir açıklama yapmıştır.

Vali Ali Rıza Aydos'un bu mevzuda dün yaptığı açıklama şöyledir:

"Sivas Valisi, bu haberlerin yanlış olduğunu ve Sivas'lıları çok üzdüğünü, ticari borçlarına sadık olduklarına, kuru sisteme geçiş yüzünden çimento fabrikasının yılbaşına kadar çalışmayacağı, stoklar tükendiği sebeple hiç bir yere çimento satışının esasen yapılmadığını, her iki il arasında kardeşlik münasebetlerinin biran önce başlaması gerektiğini belirtmiştir."

* * *

Şehir stadı mahalli liglere açılacak

Bu konuda vali temaslar yapıyor

* * *

Kayserisporlular Giresun'a gidiyor

Şehir stadında çıkan müessif olaylar yüzünden birinci devrede kendi sahasında yapması gereken maçları da rakip sahalara alınan Kayserisporlu futbolcular bu sabah Giresun'a gideceklerdir.

ÜLKER

GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE

Eylül 1967

VALİ AYDOS AÇIKLAMA YAPTI

Sivas'la normal ticari münasebet devam ediyor

Sivas çimento fabrikası stokları tükendiği için hiçbir yere çimento gönderilmiyormuş

Doktorlar doğum kontroluna çattı

Akıl hastaları kongresin de «Ruhi eğitimin yetersiz olduğu» belirtildi

RUHİ EĞİTİM YETERSİZ

Şehir stadı mahalli liglere açılacak

BU KONUDA VALİ TEMASLAR YAPIYOR

Trafik kazasında yaralanma ve hasar oldu

Anbar memuru Etibank'tan apartman dairesi kazandı

İşyeri bildirme mecburiyeti

Bir günde beş kavga

İki kişi kesici, bir kişi de ateşli silahla yaralandı

Trafik kontrolleri daha da sıklaştırılıcı

Kayseri'de bir boyacı tevkif edildi

KAYSERİSPORLULAR GİRESUN'A GİDİYOR

Ülker, *29 Eylül 1967*.

30 Eylül

Öğrencilere spor ahlakı öğretilecek

Milli Eğitim Müdürlüğü okullara tamim gönderdi
Nahit Dinçer, tahriklere karşı okul idarelerinin uyanık olmasını istedi

Milli Eğitim Müdürü Nahit Dinçer müessif Kayseri Sivas olayları dolayısiyle sadece orta dereceli okul müdürlüklerine bir tamim göndermiş ve öğrencilere spor ahlakının ne demek olduğunun öğretilmesini istemiştir.

* * *

Sivas Valisi, halka sükûnet tavsiye etti

Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil, dün Sivaslılara hitaben bir tebliğ neşretmiştir. Belediye hoparlöründen sık sık okunan tebliğ şöyledir:

"Aziz Sivas'lılar, hep birlikte çok acılı çok kederliyiz, acı ve kederin hiç bir şeyle hafifletilmesi mümkün değildir. Fakat Tanrının hepimize ihsan ettiği sabırla ancak bunlara tahammül edebiliyoruz.

İnsanoğlu her yerde ve her zaman felaketlere maruz kalıyorlar. Fakat bir müddet sonra ister istemez, normal hayatlarına dönüyorlar. Biz de acılı günlerden sonra yüreklerimize taş basarak günlük hayatımızı sürmeye ve mesleğimizin, sanımızın icap ettirdiği çalışmaları yapmağa mecburuz."

3 Ekim

Vali Ali Rıza Aydos
Sıkı emniyet tedbirleri yavaş yavaş kalkıyor

7 Ekim

Kayseri'den Sivas'a halen hiç bir kimse gidemiyor

Sivas'tan Sivaslı vatandaşlarla birlikte birçok kimsenin Kayseri'ye rahatlıkla gelmesine rağmen kanlı maç sebebiyle Sivas'ta devam eden husumet yüzünden Kayseri'den hiç bir şahıs oraya gitmeğe cesaret edememektedir.

13 Ekim

Stadın ölüm kapısında tadilat yapılıyor

Tel örgü barikatı takviye edilecek
Stad dışındaki taşlar kaldırılacak

Birkaç gün önce Ankara'ya giderek Başbakan Süleyman Demirel ve diğer Hükümet yetkilileri ile görüşmeler yapan Kayseri Valisi Ali Rıza Aydos, kanlı maç ve maçtan sonraki olaylar hakkında Başbakan Demirel'e geniş bilgi vermiştir. Başbakan Demirel olaylardan sonra Kayseri halkı ile idarecilerinin tutumundan memnun kaldığını bildirmiş husumet ve düşmanlıkların unutulması gerektiğini söylemiştir.

Başbakan Demirel dün de Sivas Valisi'ni kabul ederek Sivas'taki durum hakkında bilgi almıştır.

Vali Ali Rıza Aydos, halen kapalı bulunan şehir stadının durumuna da temas etmiş, staddaki ölüm kapısında tadilat yapılarak basamakların kaldırılacağını, tel örgülerin takviye edileceğini ve stad dışındaki taşların ortadan kaldırılacağını söylemiştir. Bu işler bir fen heyetinin verdiği rapora göre yapılacaktır.

Kayserispor Başkanı Gönen ceza kararına itiraz etti

Maçların Kayseri sahasına yeniden alınması ya da tarafsız bir saha isteniyor

ÜLKER

GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE

13 Ekim 1967

MESKEN POLİTİKASINDA ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİK YAPILDI

Ev yaptırmak isteyene bedava arsa verilecek

Kayseri gecekonduları da ele alınarak ıslah edilecek

Vali Ali Rıza Aydos şehrimizden ayrıldı

Civardaki tepelere kar devam ediyor

Beyaz Sarayda bir torun

Kayserispor Başkanı Gönen ceza kararına itiraz etti

Maçların Kayseri sahasına yeniden alınması yada tarafsız bir saha isteniyor

Belediye fuara yeniden 600 bin lira veriyor

Yol-İş Sendikası kongre yapıyor

Parasız kalan Alman kadını Papasından para istedi

Stadın ölüm kapısında tadilat yapılıyor

TELÖRGÜ BARİKATI TAKVİYE EDİLECEK
STAD DIŞINDAKİ TAŞLAR KALDIRILACAK

Ehliyetsiz vasıta kullananlar çoğaldı

Sivastan gelen 38 aileye kredi verildi

500 bin liralık yardım Halk Bankası kanalı ile geldi

Demirel 20 Ekimde Irak'a gidiyor

Şekere de makine yağı karıştırılmış

Ülker, *13 Ekim 1967*.

* * *

Vali Ali Rıza Aydos şehrimizden ayrıldı

Şehir stadındaki müessif olaylar üzerine vekalet emrine alınan Nazım Üner'in yerine verilen ve 22 günden beri Kayseri valiliğini vekaleten deruhte eden Ali Rıza Aydos dün aniden şehrimizden ayrılmıştır.

* * *

Sivastan gelen 38 aileye kredi verildi

500 bin liralık yardım Halk Bankası kanalı ile geldi

16 Ekim

Eski Vali Nazım Üner ile Emniyet Müdürü Gökçeören şehrimizden bugün ayrılıyor

* * *

Şehir stadı muhtemelen 15 gün sonra açılacak

Dünkü mahalli maçlar yine seyircisiz oynandı.

17 Ekim

Sivaslılar Ankara'da da Hadise Çıkardı

Sivas Senatör ve Milletvekilleri maçın hakemini kovaladılar

42 kişinin öldüğü Kayseri'deki kanlı maçtan sonra Sivasspor'un, Güneşspor'la Ankaragücü stadında yaptığı karşılaşmada yine bazı hadiseler cereyan etmiş Hakem İbrahim Fırla, linç edilmek korkusuyla Assubay kulübünün yazlık sinemasına ait yüksek duvarlardan atlayarak kaçmıştır.

Hadiseler 72. dakikada Güneşspor'lu Yiğit'in attığı ihtilaflı golden sonra başlamıştır. Orta hakem golü saymamış oyuna devam işareti vermiş, ancak aradan bir müddet geçince yan

ÜLKER

GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE

KAYSERİ

17 Ekim 1967

SİVAS'LILAR ANKARA'DA DA HADİSE ÇIKARDI

Sivas Senatör ve Milletvekilleri maçın hakemini kovaladılar

Vali İğneciler «Stad seyirciye açılacak» dedi

Sivas'ta durum henüz normale avdet etmedi

ÖLÜLERİN «KIRKI» ÇIKMADAN HALKIN HEYECANI YATIŞMIYORMUŞ

Yine şehir çöpleri

İlksen'i kuran öğretmenlerin sayısı artıyor

Tös'ün tutumunu tasvip etmeyen öğretmenler bu hafta toplantı yapacak

Çocuk Yuvasının bahçesi tanzim olunuyor

Erciyes Belediye seçimini AP adayı farkla kazandı

İslâm Enstitüsü yeni ders yılını dün törenle açtı

Nazım Üner ile Şerafettin Gökçeören dün ayrıldılar

Gökçeören'de Kayseri'ye veda etti

Devlet Hastanesinde asabiye uzmanı yok

Bakırköy'den Kayseri Hastanesine münavebe ile Asabiye uzmanı gelecek

Mezbaha dışında kesim yapanlar çoğalıyor

Ülker, *17 Ekim 1967.*

hakemin ikazı üzerine golü muteber addetmiştir. Bunun üzerine Sivasspor Antrenörü Hilmi Kiremitçi ve kaleci Erol, hakem İbrahim Fırla'nın üzerine yürüyerek kendisini bir hayli hırpalamışlardır. Sahada başlayan bu hareketler, tribünlerde bulunan 700 kadar Sivas'lı Üniversite öğrencisini harekete geçirmiş, akabinde Sivas'lı senatör ve milletvekillerinin de olaylara karıştığı görülmüştür.

Havanın son derece elektriklenmesi üzerine Hakem İbrahim Fırla oyunun bitmesine 4 dakika kala bitiş düdüğünü çalmış, sonra da süratle soyunma odasına doğru kaçmağa başlamıştır.

"Daha dört dakika var nereye kaçıyorsun" bağırışları arasında soyunma odasına koşan hakemin peşinden şeref türibininde oturan Sivas'lı senatör ve milletvekilleri de harekete geçmişlerdir. Sivas'lı parlamenterler, başlarında eski Ulaştırma Bakanı Rıfat Öçten olduğu halde hakem İbrahim Fırla'ya küfür ve hakaret yağdırmağa başlamışlardır.

Hakem bir ara Milletvekili ve senatörlerden davacı olmuş, araya polislerin girmesi üzerine bundan vazgeçmiştir.

* * *

Sivas'ta durum henüz normale avdet etmedi

Ölülerin "Kırkı" çıkmadan halkın heyecanı yatışmıyormuş

Sivas Valisi Vefik Kitapçıgil'in "Ölülerimizin kırkı çıkmadan halkın heyecanının yatışmasına imkan yoktur. Bu itibarla da Kayseri'lilerin ve Kayseri plakalı arabaların şimdilik Sivas'a girmemesi gerekmektedir." şeklindeki sözleri Sivas'ta henüz gerginliğin yatışmadığını ve Kayseri'ye karşı bir intikam havası esmekte olduğunu ortaya koymaktadır.

* * *

Nazım Üner ile Şerafettin Gökçeören dün ayrıldılar

18 Ekim

Kapısına kara kilit vurulan şehir stadında

Boş Türibinleri silahlı askerlerle takviye edilmiş polisler bekledi

Mahmut Sabah

Ne, beri tarafta ayyuka çıkan "Ya ya ya.. Şa şa şa.." sesleri, ne de karşı tarafta bunu protesto eden "Yuuuuuh..." gösterileri vardı. Kayseri'nin popüler sekiz futbol takımı, puan pazarında payına düşeni toplamak için 30 bin kişilik Şehir Stadında tekrar karşı karşıya gelmişti ama, ne yazıkki sıra sıra uzanan türibinlerde, leyhte veya aleyhte tezahürat yapacak bir tek seyirci bile bulamamışlardı.

KAPISINA KARA KİLİT VURULAN ŞEHİR STADINDA

Boş Turibinleri silahlı askerlerle takviye edilmiş polisler bekledi

Mahmut SABAH

Ne, beri tarafta ayyuka çıkan «Ya ya ya.. Şa şa şa..» sesleri, ne de karşı tarafta bunu protesto eden «Yuuuuuh...» gösterileri vardı. Kayseri'nin popüler sekiz futbol takımı, puan pazarında payına düşeni toplamak için 30 bin kişilik Şehir Stadında tekrar karşı karşıya gelmişti ama, ne yazıkki sıra sıra uzanan turibinlerde, leyhte veya aleyhte tezahürat yapacak bir tek seyirci bile bulamamışlardı.

Zira, «kanlı» 17 Eylül'le birlikte, kapısına kara kilit vurulup, sanki, «suçlu sensin» dercesine bir kenara itilen Şehir Stadı, yavaş yavaş tepesinde çöreklenen husumet bulutlarını söküp atmağa çalışacaktı ama, Federasyonun ağır mahkûmiyet kararı buna imkân bırakmıyordu. Beton turbinlerin derinliklerine kadar işleyen 17 Eylül'ün korkunç ölüm sessizliği, ortadan kalkmalı, taş ve beton yığınından farksız, koskoca stad, Türk sporuna kendi harmanında sürülen kara lekeyi artık silip atmalı idi. Nitekim Futbol Federasyonu 20 günlük bir mahkûmiyetten sonra onu, spora, sporcu gençlere açmıştı ama, bu karar yarım bir karardı. Mahalli lig takımları şehir stadında tekrar buluşmalı, fakat onlara alkış tutacak, veya yerecek taraftarlar yan yana gelmemeli idi.

BOŞ TURİBİNLERİ BEKLEDİLER

Evet, bir tarafta 8 takımın idarecileri, yedek oyuncuları sıra sıra oturmuş, hüzünle karışık heyecanlı burukluğu, atılan gollerle gidermeğe çalışıyor, öbür yanda dizi dizi sıralanmış, eli silâhlı jandarmalar, takviye edilmiş polis birlikleri de 42 kişinin meşin yuvarlak uğruna can verdiği ölüm koridoru ile panikte yıkılan tel örgü barikatlarını, daha doğrusu bir tek seyircinin bile alınmadığı boş turibinleri bekliyorlardı.

İşte 17 Eylül sonrasının dördüncü pazarında Şehir Stadyumu manzarası buydu. Bir evvelki 8 karşılaşmada olduğu gibi geçen pazarki sekiz maçta da 30 bin kişilik stada bir tek seyirci alınmamış, bu yüzden de koskoca stadda sadece oradan oraya zıplayan meşin yuvarlağın çıkardığı sesten başkası işitilmemişti. Mahalli lig takımlarının saatlerce devam eden puan mücadelesi sırasında 19 gol atılmıştı. Ama, ne bu golleri kimin attığından, ne de kimin yediğinden, dış kapı önünde birikmiş yüzlerce seyircinin haberi olmamıştı. Evet, bir tarafta boş turibinler ve bu turbinleri bekleyen takviye

(Devamı S. 4 de)

Ülker, *18 Ekim* 1967.

Zira, "kanlı 17 Eylül'le birlikte, kapısına kara kilit vurulup, sanki, "suçlu sensin" dercesine bir kenara itilen Şehir Stadı, yavaş yavaş tepesinde çöreklenen husumet bulutlarını söküp atmağa çalışacaktır ama, Federasyonun ağır mahkûmiyeti kararı buna imkân bırakmıyordu. Beton türibinlerin derinliklerine kadar işleyen 17 Eylül'ün korkunç ölüm sessizliği, ortadan kalkmalı, taş ve beton yığınından farksız, koskoca stad, Türk sporuna kendi harmanında sürülen kara lekeyi artık silip atmali idi. Nitekim Futbol Federasyonu 20 günlük bir mahkumiyetten sonra onu, spora, sporcu gençlere açmıştı ama, bu karar yarım bir karardı. Mahalli lig takımları şehir stadında tekrar buluşmalı, fakat onlara alkış tutacak, veya yerecek taraftarlar yan yana gelmemeli idi.

Boş türibinleri beklediler

Evet, bir tarafta 8 takımın idarecileri, yedek oyuncuları sıra sıra oturmuş, hüzünle karışık heyecanlı burukluğu, atılan gollerle gidermeğe çalışıyor, öbür yanda dizi dizi sıralanmış, eli silahlı jandarmalar, takviye edilmiş polis birlikleri de 42 kişinin meşin yuvarlak uğruna can verdiği ölüm koridoru ile panikte yıkılan tel örgü barikatlarını daha doğrusu bir tek seyircinin bile alınmadığı boş türibinleri bekliyorlardı.

İşte 17 Eylül sonrasının dördüncü pazarında Şehir Stadının manzarası buydu. Bir evvelki 8 karşılaşmada olduğu gibi geçen pazarki sekiz maçta da 30 bin kişilik stada bir tek seyirci alınmamış, bu yüzden de koskoca stadda sadece oradan oraya zıplayan meşin yuvarlağın çıkardığı sesten başka ses işitilmemişti. Mahalli lig takımlarının saatlerce devam eden puan mücadelesi sırasında 19 gol atılmıştı. Ama, ne bu golleri kimin attığından, ne de kimin yediğinden, dış kapı önünde biriken yüzlerce seyircinin haberi olmamıştı.

19 Ekim

Şehir stadı mahalli liglere de kapatıldı

Bundan böyle seyircisiz maç da oynanamıyacak

Futbol Federasyonu evvelki verdiği izni bu defa yine geri almış ve Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğüne bir yazı göndererek Şehir Stadı'nın ikinci bir emre kadar kapalı kalacağını her ne suretle olursa olsun burada müsabaka yapılmıyacağını bildirmiştir.

24 Ekim

Şehir Stadının giriş kapıları tadil edilecek

Tel örgü barikatları da takviye edilecek

İçeri doğru açılan stad kapıları dışarıya doğru açılacak şekilde yeniden takılacak, bu kapılardan türibinlere giriş sağlayan basamaklar ortadan kaldırılıp düz ve meyilli satıh haline getirilecek, seyirci ile oyuncuyu birbirinden ayıran tel örgü barikatları takviye edilerek stad dışındaki taşlar toplanacaktır.

27 Ekim

Şehir Stadı mahalli küme Müsabakalarına tekrar açıldı

2 Kasım

Kayseri ve Sivas arasında Ticaret alanında ilişkiler ve kaynaşmalar gelişiyor

Sivas-Kayseri illeri arasındaki gerginlik devam ederken, önceki gün Kayseri'den ilk ziyaret Zeki Işık adlı bir iş adamı tarafından yapılmıştır. Zafer Otobüs işletmeleri ortaklarından olan Zeki Işık, bir ay kadar önce ayrıldığı Sivas'a dönerek işinin ba-

Sivas ve Kayseri arasında Ticaret alanında ilişkiler ve kaynaşmalar gelişiyor

SIVAS — Sivas-Kayseri illeri arasındaki gerginlik devam ederken, önceki gün şehrimize Kayseri'den ilk ziyaret Zeki Işık adlı bir iş adamı tarafından yapılmıştır. Zafer Otobüs işletmeleri ortaklarından olan Zeki Işık bir ay kadar önce ayrıldığı Sivas'a dönerek işinin başına gitmiştir.

Bu arada Şarkışla, Gemerek, Gürün ilçelerindeki Kayseri'li sakinler de işlerinin başlarına dönmüşlerdir.

Öte yandan Kayseri ile ticari ilişkilerin kesilmeleri üzerine gıda maddeleri imalcisi 30 kadar tacir, 1 milyon lira sermayeli bir limited şirket tesisler kurmuşlardır. Bunun dışında canlı hayvan tacirleri ile manifatura eşyası satan toptancı esnafı da gerekli tedbirleri almışlardır. Bildirildiğine göre, Kayseri'den yılda kırk ile altmış milyon lira değerinde mal alınıp satılmaktadır.

Ülker, *2 Kasım 1967.*

şına gitmiştir. Bu arada, Şarkışla, Gemerek, Gürün ilçelerindeki Kayseri'li sakinler de işlerinin başlarına dönmüşlerdir.

8 Kasım

Yağma ve tahrip ettikleri için
Sivas'lı 140 sanığın duruşması başlıyor

Olayların üzerinden 50 gün geçtiği halde bır tek Kayseri'li Sivas'a gitmek cesaretini bulamadı

Kayseri plakalı arabalarla naklettiği yolcuları Şarkışla ilçesinde aktarma suretiyle Sivas plakalı arabalarla Sivas'a göndermektedir. Vatandaşın can emniyetini sağlamak suretiyle otobüs işletmesinn aldığı bu tedbirin daha bir müddet devam edeceği tahmin edilmektedir.

Öte taraftan kanlı maçtan sonra Sivas'ta meydana gelen tahrip ve yağma olaylarının şimdilik sayıları 100'ü geçen sanıkları, amme cemiyeti bakımından 12 il ve bu ilçelere bağlı bazı ilçelerde yargılanacaklardır.

11 Kasım

Kayseri olayları Meclise getiriliyor

CHP Ortak Grubunda dün Sivas milletvekilleri Kemal Palaoğlu, Kazım Kangal, Nazif Aslan ve Reşit Ülker'in 40 kişinin ölümü ile sona eren Kayserispor-Sivasspor maçı olayları hakkında hazırladıkları İçişleri Bakanı hakkında gensoru önergeleri-

Kayseri olayları Meclise getiriliyor

CHP Ortak Grubunda dün Sivas milletvekilleri Kemal Palaoğlu, Kazım Kangal, Nazif Aslan ve Reşit Ülker'in, 40 kişinin ölümü ile sona eren Kayserispor - Sivasspor maçı olayları hakkında hazırladıkları İçişleri Bakanı hakkında gensoru önergelerinin daha genişletilip tamamlanması için Grup Yönetim Kuruluna görev verilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu konu ile ilgili olarak 20 kadar milletvekili sözalmış, bu olayda İçişleri Bakanı ile Adalet Partisi hükümetinin siyasi sorumluluk taşıdığını belirtmiş, yaygın halde bulunan asayişsizlik, mezhep kavgaları, partizanlık olaylarının da bu gensoruların içine sokulması istenmiştir. Sonuçta gensoru önergelerinin memleketteki genel asayiş bozukluğu, buna karşı alınması gerekli tedbirler yönünden İçişleri Ba

(Devamı S. 4 de)

VALİ GELDİ : Bir hafta kadar önce Ankara'ya gitmiş olan Vali Abdullah Asım İğneciler dün şehrimize dönmüştür. Resimde Vali İğneciler makamında görülüyor.

Sivassporlu üç futbolcu ile antrenöre 9 ay ceza verildi

KİREMİTÇİ İLE FUTBOLCULAR KAYSERİ MAÇINDA TAŞKINLIK ÇIKARMIŞLARDI

Haftalık mutad toplantısını yapan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Ceza heyeti muhtelif kulüplerinin ihlalden cezaya idarecilerini spor kaidelerinin ihlalden cezaya çarptırmıştır.

Cezalandırılan futbolcu ve antrenörler arasında, hadiseli geçen Kayserispor Sivasspor maçında taşkınlık yapan, hakem kararlarına itiraz eden ve takip oyuncuları tartaklayan Sivasspor Antrenörü Hilmi Kiremitçi ile Sivassporun üç futbolcusu da bulunmaktadır. Hatırlanacağı üzere Sivasspor antrenör futbolcusu Hilmi Kiremitçi kanlı olaylardan sonra gazetelere yalan demeç vererek Kayserispor'lu antrenör ve idarecileri suçlamış, haksız yere halkı tahrik ettiklerini ileri sürmüştü. Kiremitçi'nin bu beyanlarının asılsız olduğunu tesbit eden Merkez ceza heyeti Kiremitçi'ye 5 ay, futbolculardan Üner'e 1 ay Yılmaz'a 1 ay ve Erol'a da 2 ay ceza vermiştir.

Kayserispor yarın Konya ile oynuyor

Kayserispor futbol takımı bu sabah 20 kişilik kafile halinde ve otobüsle yola çıkacak yarın Konya stadında Konyasporla kar-

Devamı S. 4'de

Ülker, *11 Kasım 1967*.

nin daha genişletilip tamamlanması için Grup Yönetimi Kuruluna görev verilmesi kararlaştırılmıştır.

* * *

Sivassporlu üç futbolcu ile antrenöre 9 ay ceza verildi

Kiremitçi ile futbolcular Kayseri maçında taşkınlık çıkarmışlardı

Haftalık mutad toplantısını yapan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Ceza heyeti muhtelif kulüplerin idarecilerini spor kaidelerini ihlalden cezaya çarptırmıştır.

Cezalandırılan futbolcu ve antrenörler arasında, hadiseli geçen Kayserispor Sivasspor maçında taşkınlık yapan, hakem kararlarına itiraz eden rakip oyuncuları tartaklayan Sivasspor Antrenörü Hilmi Kiremitçi ile Sivassporun üç futbolcusu da bulunmaktadır. Hatırlanacağı üzere Sivasspor antrenör futbolcusu Hilmi Kiremitçi kanlı olaylardan sonra gazetelere yalan demeç vererek Kayserispor'lu antrenör ve idarecileri suçlamış haksız yere halkı tahrik ettiklerini ileri sürmüştü.

Kiremitçi'nin bu beyanların asılsız olduğunu tesbit eden Merkez ceza heyeti Kiremitçi'ye 5 ay, futbolculardan Üner'e 1 ay, Yılmaz'a 1 ay ve Erol'a da 2 ay ceza vermişti.

18 Aralık

90 Günlük ayrılıktan sonra Kayseri stadı halka tekrar açıldı

Kayserispor-Sivasspor takımları arasında yapılan ve 42 kişinin ölümü ile sonuçlanan 17 Eylül kanlı maçından sonra müsabaka ve seyirciye kapatılmış olan 30 bin kişilik Kayseri Şehir stadı 90 günlük bir ayrılıktan sonra evvelki gün seyircisine kavuşmuştur.

Kayseri Şehir stadının müsabakalara ve seyirciye yeniden açılması münasebetiyle evvelki gün öğleden sonra stadın giriş kapısı önünde kurban kesilerek dua edilmiştir, stada yeniden kavuşan yüzlerce seyirci üç aylık bir ayrılıktan sonra Karagücü-Demirspor maçını seyretmişlerdir.

22 Aralık

Kanlı Sivas-Kayseri maçının davasına İzmir'de başlanıldı

43 kişinin ölümü ile neticelenen Kayserispor-Sivasspor maçından sonra, gösterilere katılan ve bu sebeple haklarında toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkındaki kanuna muhalefetten dava açılan 27 sanığın duruşmasına dün İzmir'de 4. Asliye Ceza Mahkemesinde başlanmıştır.

27 sanıktan yalnız Ali Karasulu ve Şükriye Kaya duruşmaya gelerek ifade vermişlerdir. Ali'nin avukatı mahkemeye gönderdiği dilekçe ile Sivas havasının, İzmir'e uymadığını bu sebeple hastalanabileceğini ileri sürmüş, duruşmaya yazılı olarak müdafasını göndereceğini bildirmiştir.

27 Aralık

Kayserisporun isteğini Federasyon reddetti

2. devre maçlarında deplasmana gidilecek.

Müzikte...

45'lik plaklara okundu

Bu topraklarda toplumsal acılar illa ki türkülerde dile getirilir. Kayserispor-Sivasspor maçındaki futbol trajedisi de duyarlı halk ozanları tarafından saza ve söze dökülür.

Sivaslı Rıza Aslandoğan, söz ve müziği Y. Tunç'a ait olan *Kanlı Gol* türküsünü, Malatyalı Selim de sözü ve müziği Mustafa Atakan a ait olan *Öldüren Gol* türküsünü 45'lik plağa okur.

Ege Gürgün, *Goal.com*'da bu iki plak üzerine yazdığı yazıda, Türkülerin sözlerini de kâğıda dökmüştür.

Kanlı Gol

Kırılsaydı ayağım, atmazdım golü
Mahşere döndü stadın yolu
Ölenler 40 kişi yaralı dolu
Olur mu Allah'ım, böyle olur mu?
Bir golün yüzünden adam ölür mü?
Maça gidem dedim yuvam bozuldu
Sıkıntıdan ciğerlerim ezildi
Duyan ahbaplarım yola dizildi
Olur mu Allah'ım, böyle olur mu?

Bir golün yüzünden adam ölür mü?
Sivas'ın yolları dökülür gider
Cenazeler yola dizilir gider
Nicelerin evi yıkılır gider

Söz-Müzik: Y. Tunç, Okuyan: Rıza Aslandoğan
Tunç Plak
(Kaynak: recordturk.com)

Öldüren Gol

(Hıçkırık sesleri, ağlamalar)
– Anne, anneciğim babam nerede
– Ağlama yavrum, ağlama baban maça gitti
Erciyes dağını da duman bürüdü
Beş bin Sivaslı da Kayseri'de yürüdü
Nice yiğitleri de yerde süründü
Futbol diye geldik buraya, kan mı girecekti bizim araya
Kayseri ile şu Sivas'ın arası
Stadyumda oldu bunun davası
Açma doktor açma kardaş yarası
Böyle mi olurdu topun oyunu
Top değil de anam bıçak oyunu

(Hıçkırık sesi ağlamalar – Gardaşım benim,
gardaşım nerede benim)
Cenazeleri Sivas eline attın
Uzanıp toprağa sırtüstü yattın
Anneler bacılar, kardeş ağlasın
Böyle mi olurdu topun oyunu
Top değil de anam bıçak oyunu
(Hıçkırık sesi ağlamalar – Anne, anneciğim
ben öksüz mü kaldım)
Kayseri ile Sivas yolu kesildi
Arabalar yandı, canlar ezildi
Bu olayda bütün millet üzüldü
Böyle mi olurdu topun oyunu
Top da değil de anam bıçak oyunu
(Hıçkırık sesi ağlamalar – Ağlama yavrum ağlama, anne anne-
ciğim ben kimlere baba diyeceğim)

Söz-Müzik: Mustafa Atakan. Okuyan: Malatyalı Selim
Atakan Plak

Dünyada...

5 Nisan 1902

İskoçya-İngiltere

Ibrox Stadı'nın tribünü çöktü. Duvarın altında kalan 25 kişi hayatını yitirdi, 517 kişi de yaralandı.

9 Mart 1946

Bolton Wanderers-Stoke City

FA Cup maçı öncesi Burden Park Stadı'nın duvarları çökünce meydana gelen panik sonucu 33 kişi öldü, 400 kişi de yaralandı.

24 Mayıs 1964

Peru-Arjantin

Olimpiyat eleme maçında, Peru taraftarı golleri verilmediği gerekçesiyle sahaya girdi. 318 kişi öldü, 500 kişi yaralandı.

2 Ocak 1971

Glasgow Rangers-Celtic
Ibrox Stadı'nı terk eden Rangers taraftarı, takımları beraberlik golünü atınca geri döndü. Bu sırada korkuluklar çöktü ve büyük bir izdiham yaşandı. Bilanço: 66 kişi öldü, 140 kişi de yaralandı.

23 Haziran 1968

River Plate-Boca Juniors
Devre arası stattan çıkmak isteyen taraftarlar, kapılar kapalı olduğu için rakip taraftarların bulunduğu tribündeki kapılara yöneldi. İki taraftar grubu arasında yaşanan izdihamda 74 kişi öldü, 150 kişi yaralandı.

27 Haziran 1969

Honduras-El Salvador
İki ülke arasındaki toprak kavgası, Dünya Kupası eleme maçlarına yansıdı. Üç maçın sonunda kupa biletini alan El Salvador oldu; ancak iki ülke arasındaki siyasi gerilim de tırmandı. 14 Temmuz 1969'da iki ülke savaşa girdi. 100 saat süren savaş sonunda 2.100 kişi öldü, 10 binden fazla kişi de yaralandı. Bu savaş tarihe "Futbol Savaşı" olarak geçti.

17 Şubat 1974

Zamalek-Dukla Prague
Mısır'daki bu maça girmek isteyen taraftarların üzerine korkuluklar çökünce 48 kişi ezilerek hayatını kaybetti. Yaralı sayısıysa 47'ydi.

20 Ekim 1982

Spartak Moskova-Haarlem
Avrupa Kupası maçının son anlarında gelen golle birlikte polisin alt taraflara sürüklediği taraftarlar geri dönmek istedi. Polisin müdahalesiyle dönemin Sovyet yönetimine göre 66 kişi öldü. Ancak gayriresmi kaynaklar ölü sayısının 350 olduğunu iddia eder.

29 Mayıs 1985

Juventus-Liverpool
Brüksel'in Heysel Stadı'ndaki Şampiyon Kulüpler maçında iki taraftar grubu arasında çıkan olaylarda 38 İtalyan ve 1 Belçikalı yaşanan izdiham sonucu hayatını yitirdi, 600 kişi de yaralandı.

15 Nisan 1989

Liverpool-Nottingham Forest
FA Cup yarı finalinde maç oynanırken polis dışarıdaki kalabalığı sakinleştirmek adına Hillsborough Stadı'nın kapılarını açtı. Tıka basa dolu olan stat daha da sıkıştı. Yaşanan kargaşa sonucunda 96 Liverpoollu yaşamını yitirdi. Yaralı sayısı ise 766... Faciadan yıllarca Liverpoollular sorumlu tutuldu; ancak 23 yıl sonra İngiliz hükümeti ve polis, Liverpoolluların suçsuz olduğunu ilan edip, özür diledi.

16 Ekim 1996

Guatemala-Kosta Rika
1998 Dünya Kupası eleme maçı öncesinde tribünde meydana gelen panik sonunda 84 kişi öldü, 147 taraftar da yaralandı.

11 Nisan 2001

Kaizer Chiefs-Orlando Pirates
Güney Afrika'daki müsabakaya kapasitenin üzerinde taraftar alınınca tribünlerde izdiham yaşandı. 43 kişi yaşamını yitirirken, 250 taraftar da yaralandı.

Unutmak ve Hatırlamak

Bu kitabı yazmamın temel nedeni, tarihe kayıt düşmek. Amacımın yarayı kaşımak olmadığının altını bir kez daha çizmek isterim. Dünyada benzer olaylara dair yüzlerce kitap, binlerce makale ve onlarca belgesel vs. çalışması yapılırken, bu topraklarda cereyan etmiş ve dünyanın ilk büyük futbol facialarından birine dair elle tutulur ne bir kitap ne de yeterli sayıda yazılmış çizilmiş makale var. Televizyona ise en fazla "haber analiz" tarzında kısa kısa konu olabilmiştir.

Kitabın yazılmasında dönemin Sivasspor Başkan Yardımcısı Hüseyin Yıldırım'ın büyük katkısı oldu. Kendisiyle, 15 Eylül 2007'de olayın 40. yılı dolayısıyla bir röportaj yapmış ve *Referans* gazetesinde yayımlamıştım. Kitap kararı o gün oluştu. Yıldırım'ın da sayesinde hayatta kalan tanıklara ulaşmaya başladım. Kitabın en önemli noktası da tanıkların anlatımıdır.

Umuyorum ki bu kitapla birlikte, bugüne kadar kafalarda yer etmiş olan birçok yargı da kırılacaktır. Gençlerin olaya dair bir bilgisinin olduğu söylenemez ve bundan ötürü de suçlanamazlar; zira facia bilinçli şekilde zaten unutturulmak istenmiştir. Buna mukabil, eskiler de olaya dair kafalarında ilk günlerde yer eden bilgilerle yaşıyor hâlâ. Bilgiden ziyade "duyum" demek daha doğrudur.

Okuyucular, bu çalışmada iki şehirden de tanıkların anlatımlarıyla olayla yüzleşti. Ve yine okuyucular, dönemin gazetelerinden yapılan alıntılarla birlikte, sanıyorum daha net bir fikre sahip olacaklar.

Bu kitap, özellikle akademisyenlere bir kaynak olabilirse ayrıca memnun olurum. Bu tarihî futbol faciası sosyolojik, psikolojik, ekonomik; kısacası her açıdan daha birçok araştırma ve incelemeye muhtaçtır...

Aslında fazla söze gerek yok. Derdimi Nietzsche'den feyz alarak şöyle özetleyebilirim: Unutmak insan için bir gereksinimdir; ama hatırlamak da...

Acıbadem-İstanbul, 31 Temmuz 2017

17 Eylül 1967'de Kayseri'de oynanan Kayserispor-Sivasspor 2. Lig maçı, futbol tarihimizin en büyük futbol faciasına sahne oldu. Atılan taşlardan ve kapalı kapılar nedeniyle panik ve izhidamdan, 43 insan hayatını kaybetti, yüzlercesi yaralandı. İzleyen günlerde, Sivas ve ilçelerinde Kayserililere dönük saldırılar oldu. İzleyen 22 yıl boyunca, iki takım hep ayrı gruplarda tutularak, sahada karşı karşıya gelmeleri yasaklandı.

Kenan Başaran, erişilebilen bütün kaynakları, yerel ve ulusal basını taramakla kalmayıp, olayın çok sayıda tanığıyla görüşerek, facianın canlı bir hikâyesini anlatıyor.

Sadece futbol ortamımızdaki şiddet potansiyelini değil, ülkenin yerel-bölgesel, toplumsal, mezhepsel rekabet dinamiklerini de aydınlatan bir hikâye bu.

Avrupa'da yakın zamanların Brüksel-Heysel ve özellikle Sheffield-Hillsborough gibi büyük futbol facialarıyla ilgili, ciddi bir hesaplaşma süreci var. Türkiye'de geçmişle hesaplaşmama geleneği, bu alanda da kendini gösteriyor. Başaran, bu hazin geleneğinin kalın duvarında kocaman bir gedik açıyor.

ISBN-13: 978-975-05-2270-3
9 789750 522703